3 Kasım 2026 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.05
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 7'nci Birleşimini açıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Mesleki Yeterlilik Kurumunun bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Sosyal Güvenlik Kurumu ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünün Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Sayın Bakana söz vermeden önce Komisyonumuzdaki bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Çalışma yaşındaki kadın sayısına göre doğru dürüst...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, orada ben görüyorum buradan.BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

(Uğultular)BAŞKAN MEHMET MUŞ -

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

[1]

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, buyurun.

Süreniz otuz dakika.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun kıymetli üyeleri, saygıdeğer milletvekilleri, kamu kurumlarımızın ve basınımızın değerli temsilcileri; Bakanlığımızın 2027 yılı bütçe teklifi ve 2025 yılı kesin hesabını görüşme amacıyla bir araya geldiğimiz bu toplantıda öncelikle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce dün akşam vefat haberini büyük bir üzüntüyle öğrendiğimiz Serpil Bahçeli'ye Cenab-ı Allah'tan rahmet, Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'ye, yakınlarına ve sevenlerine başsağlığı diliyorum.

Ayrıca, Van Çaldıran'da şehit olan Piyade Uzman Çavuş Oğuz Şahin'e de Allah'tan rahmet diliyorum. Kahraman askerimizin ailesinin ve aziz milletimizin başı sağ olsun.

Değerli milletvekilleri, bugün aynı zamanda 3 Kasım 2002'de milletimizin teveccühüyle başlayan saygıdeğer Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğindeki AK PARTİ iktidarının 24'üncü yıl dönümünü idrak ediyoruz. Geride bıraktığımız yirmi dört yıl ülkemizin hemen hemen her alanında büyük reformlara ve köklü dönüşümlere sahne olduğu, milletimize hizmet yolunda önemli eserlerin ve kazanımların hayata geçirildiği bir dönem olmuştur. Bu büyük dönüşümün önemli bir parçasını da şüphesiz çalışma hayatı, istihdam ve sosyal güvenlik alanında attığımız adımlar oluşturmaktadır.

İzninizle, Saygıdeğer Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde çalışma hayatını güçlendirmek, istihdamı artırmak, sosyal güvenlik sistemimizi geliştirmek ve vatandaşlarımıza sunduğumuz hizmetleri iyileştirmek amacıyla yürüttüğümüz faaliyetleri ve gelecek döneme ilişkin önceliklerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyada çalışma hayatı dijitalleşme ve yapay zekâdan yeşil dönüşüme, yeni çalışma modellerinden iş gücü hareketliliğine kadar köklü bir değişimden geçmektedir. Demografik dönüşüm belki de bu sürecin en önemli boyutunu oluşturmaktadır. Bir yanda yaşlanan nüfusun üretim ve sosyal güvenlik üzerindeki etkileri, diğer yanda gençlerin eğitimden istihdama geçişi ülkelerin önceliklerini belirlemektedir. Bakanlık olarak hedefimiz bu dönüşümü insanımız için fırsata çevirmek, nitelikli ve güvenceli istihdamı artırırken emek ve üretim arasındaki adil dengeyi sağlamak, sosyal korumayı güçlendirmek ve çalışanlarımızı geleceğin becerileriyle buluşturmaktır. Çalışma hayatına ilişkin politikalarımızı, büyümeyi ve üretimi destekleyen, çalışan haklarını

---

1. (1/282) ve (1/281) esas numaralı Kanun Teklifleri 21/10/2026 tarihli 3'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

koruyan ve iş gücü piyasasının değişen ihtiyaçlarına cevap veren bir anlayışla yürütüyoruz. Bu amaçla hazırladığımız 2025-2028 Ulusal İstihdam Stratejisi 1 Şubat 2025'te yürürlüğe girmiştir. Yeşil ve dijital dönüşümün çalışma hayatına etkilerini bütüncül biçimde ele alan Ulusal Adil Geçiş Stratejisini de 2026 yılı sonuna kadar yayınlamayı hedefliyoruz. Sosyal diyalog çalışma hayatımızın vazgeçilmez bir unsurudur. Üçlü Danışma Kurulu 14'üncü Çalışma Meclisi ve Kamu Personeli Danışma Kurulu aracılığıyla tarafları bir araya getirdi. İşçilerde sendikalaşma oranı 2013'te yüzde 9,2 iken 2026'da yüzde 13,8'e, kamu görevlilerinde ise sendikalaşma oranı 2002'de yüzde 47,94 iken 2026'da yüzde 77,96'ya yükselmiştir.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Özel sektör yok Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - İş gücü piyasasında dengeyi sağlamaya çalışırken çalışanlarımızın gelirlerinin korunması için de çaba sarf ediyoruz. 2026 yılı için net asgari ücret bildiğiniz gibi 28 bin 75 lira olarak belirlenmişti. 2002 yılından bu yana asgari ücrette reel olarak yüzde 207 artış sağlandı.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Enflasyon ne oldu Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - 2027 yılı asgari ücretini belirlemek üzere Asgari Ücret Tespit Komisyonu kamu, işçi ve işveren temsilcilerinin katılımıyla aralık ayında toplanacaktır.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - İşçi temsilcisi katılmayacak Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Asgari ücret desteğini 2026 yılında 1.270 liraya çıkardık. Yaklaşık 1,5 milyon iş yerine 48,4 milyar lira destek sağladık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; memur ve memur emeklilerimizin aylıklarında 2026 yılında toplu sözleşme kazanımlarıyla birlikte kümülatif yüzde 34,63 artış gerçekleşti.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Seyyanen zam da yok burada memur emeklilerine.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - En düşük devlet memuru maaşı Temmuz ayında 70.224 liraya yükseldi. Ayrıca memurlarımızın taban aylıklarını emekli aylıklarına da yansıyacak şekilde bin lira artırdık.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Yazmak bile ayıp ya.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Yürürlükteki 2026-2027 dönemine ilişkin toplu sözleşme kapsamında memur ve memur emeklilerimiz için 2027 yılında yüzde 5 ve yüzde 4 oranındaki artışlarla olası enflasyon farkı da aylıklara yansıtılacaktır. 2025-26 dönemi kamu toplu iş sözleşmeleri çerçeve protokolüyle kamu işçilerimizin ücret ve sosyal haklarında da iyileştirmeler sağladık. Bu kapsamda taban ücret ve seyyanen artış düzenlemeleriyle farklı ücret seviyelerindeki çalışanlarımızın gelirlerini destekledik. Ücret politikalarımızda çalışanlarımızın alım gücünü ve refahını sosyal taraftarımızla birlikte gözetmeye devam edeceğiz.

İş sağlığı ve güvenliğinde temel yaklaşımımız, kazaları meydana gelmeden önlemek, olası riskleri ortadan kaldırmak ve bütün iş yerlerinde koruyucu ve önleyici kültürü yerleştirmektir. Sekiz yıl aradan sonra Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyimizi topladık.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sekiz yıl önce iktidar kimdi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - 2026-2030 Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Politika Belgesi'ni hazırlayarak konseyimizde kabul ettik. Özellikle esnaf ve sanatkârlarımızın iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini daha kolay yerine getirebilmek için eğitim ve belgelendirme imkânlarını geliştirdik. 284 bin 709 işveren veya işveren vekiline e-sertifika düzenledik. Yaptığımız çalışmalarla sadece son üç yılda İSG hizmeti alan iş yeri sayısını 166 binden bugün 793 bine çıkardık. İSG hizmeti alan çalışan sayısını da yine son üç yılda 6,4 milyondan 12,1 milyona çıkardık.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - İş kazası sayısı nedir?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Değerli milletvekilleri, çalışma hayatında etkin denetim yalnızca ihlali tespit etmek değil, ihlal olmasının önüne geçmek ve çalışanlarımızın beden ve ruh sağlığını korumaktır. Uyguladığımız rehberlik temelli yaklaşım sayesinde tespit edilen uygunsuzlukların yaklaşık yüzde 90'ı teftiş sırasında düzeltilmektedir. 2026 yılı Ekim ayına kadar 11.039 iş yerine 76.362 teftiş ziyareti gerçekleştirerek yaklaşık 1,2 milyon çalışana ulaştık. Bu çalışmalarla yaklaşık 890 milyon liralık işçilik alacağının işçilerimize ödenmesini, ayrıca yaklaşık 338 milyon liranın da vergi ve sigorta primi olarak kamuya aktarılmasını sağladık. Hayati tehlike belirlenen 190 iş yerinde ise işin durdurulmasına karar verdik. Yerel seçimlerin ardından belediyeler ve iştirakleri hakkında sendikal ayrımcılık, işten çıkarma ve mobbing konularında yapılan incelemeler sonucunda yaklaşık 1 milyar lira işçi alacağının ödenmesini sağladık. Yaklaşık 110 milyon lira idari para cezası uyguladık. İş müfettişi yardımcısı alımlarıyla teftiş kapasitemizi geliştirmeye devam ediyoruz. Dünyada rehberlik ve teftiş anlayışı tamamen risk odaklı ve farkındalık geliştirme üzerine işlemektedir. Dünya ortalamasının çok daha üzerinde bir oranla iş yeri denetimleri müfettişlerimizin üstün gayretiyle başarılı bir şekilde gerçekleşmektedir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yapmayın Allah aşkına ya! Lütfen yani göz var, izan var. Yapmayın!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza 33 ülkeden 62 ihtisas birimimiz aracılığıyla hizmet veriyoruz. Yaklaşık 9 milyon vatandaşımızın sosyal güvenlik haklarını ve hizmetlere erişimini güçlendirmek için işlemleri elektronik ortama taşıdık. Bugüne kadar vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı 37 ülkeyle sosyal güvenlik, 13 iş gücü ve 52 iş birliği anlaşması imzaladık. 2026 yılında İstanbul'da Saygıdeğer Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın teşrifleriyle OECD Beceriler Zirvesi'ne ev sahipliği yaptık. Türk Devletleri Teşkilatının

çalışma, istihdam ve sosyal korumadan sorumlu bakanlarının ikinci toplantısını Kasım 2026'da Ankara'da gerçekleştirmeyi hedefliyoruz. Bu temaslar yoluyla mesleki beceriler, sosyal koruma ve çalışma hayatının dönüşümüne ilişkin deneyimlerimizi ortaklarımızla paylaşıyoruz. Uluslararası platformlarda çalışanlarımızın haklarını korumayı ve iş birliklerini geliştirmeyi sürdüreceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; istihdam politikalarımızın merkezinde daha fazla vatandaşımızın üretime ve çalışma hayatına katılması yer almaktadır. Orta vadeli program ve ulusal istihdam stratejisi hedefleri doğrultusunda istihdamı artırmayı, işsizliği azaltmayı ve iş gücümüzün niteliğini yükseltmeyi hedefliyoruz. 2026 yılı Eylül ayı verilerine göre iş gücümüz 35,4 milyon, istihdamımız 32,4 milyon, işsiz sayısı 2,9 milyon ve işsizlik oranımız ise yüzde 8,4 olmuştur. İşsizlik oranımız kırk bir aydır tek hanelerde seyretmektedir. 15-24 yaş aralığındaki genç işsizlik oranı yüzde 14,8.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Kâğıt üzerinde çok güzel duruyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Ne eğitimde ne istihdamda (NEET) olanların oranı ise 2026nın ikinci çeyreğinde yüzde 22,2 olmuştur. Önümüzdeki üç yılda yaklaşık 2,1 milyon ilave istihdam oluşturmayı hedefliyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Öğrencilerin stajını yaptığı sürece...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Anlatacağım onu da.

İŞKUR aracılığıyla 2026 yılında 1 milyon 75 bin 474 kişinin özel sektörde istihdamına aracılık ettik. 2002'den bu yana 6 milyon kadının -bakın, burası çok önemli- 600 bin engelli vatandaşımızın ve yaklaşık 5,9 milyon gencimizin işe yerleşmesine aracılık ettik.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - 2002 ya, şaka mısın, yirmi beş yıllık istatistik veriyor!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Mesleki eğitim kursları, iş başı eğitim programlarıyla milyonlarca vatandaşımızın mesleki beceri kazanmasına aracılık ettik. İlave istihdam sağlayan iş verenlerimize sigortalı başına 65 bin lira destek veriyoruz. İşsizlik sigortası fonunun varlığı da -bakın, burası önemli- 900 milyar liranın üzerine çıkmıştır. (Gürültüler)

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Kaçını işçi alıyor?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Mezun oldukları alanlarda çalışan meslek lisesi mezunlarının iş başı eğitim programlarına katılımında cep harçlığını yüzde 30 arttırdık.

Bakın, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada önemli bir müjdeyi sizinle paylaşmak istiyorum: Değerli arkadaşlarım, aktif iş gücü programlarımızdan dijital dönüşüm, yeşil dönüşüm, yapay zekâ, geleceğin meslekleri ve meslek lisesi mezunlarının kendi alanlarında çalışması durumunda cep harçlıklarını yüzde 50'ye kadar artırımlı ödeme imkânı getiriyoruz. 2027 yılından itibaren uygulanacak bu düzenlemenin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Hikâye anlatmayı bırakın! O çocukların elleri sizin üzerinizde!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Kadınların iş gücüne katılımını artırmak için iş pozitif programımızda 2,7 milyondan fazla kadının işe yerleşmesine aracılık ettik. Her Meslekte Kadın Eli Projesi'yle kadınların farklı mesleklere yönelmesini destekliyoruz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Kadın işsizliği kapatılamayan büyük bir yara.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - İş gücü uyum programlarından 2024'ten bu yana 720 bin 224 vatandaşımız yararlandı. Bu programımızdaki katılımcılarının yüzde 80'i kadınlardan oluşmuştur.

Engelli vatandaşlarımız için Engelsiz İŞKUR Platformu'nu geliştirdik. Kendi işlerini kurmalarını kolaylaştırdık. Otizmli ve Down sendromlu bireyler başta olmak üzere özel politika gerektiren gruplar için destekli istihdam projeleriyle ücret desteği sağlıyoruz. Engelsiz İş Gücü Uyum Programları'ndan 5 binden fazla vatandaşımız yaralanıyor. 2026-2027 eğitim öğretim yılı için okullarımıza temizlik ve hijyen koşullarının iyileştirilmesine katkı sağlamak amacıyla Toplum Yararına Programlar (TYP) kapsamında 80 bin kişilik kontenjan tahsis ettik. (Gürültüler)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Çok büyük başarı(!)

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Ayrıca, okul bahçeleri ve giriş çıkışlarında gözetim ve düzenin desteklenmesi için 81 ilde ek 31 bin TYP kontenjanı ayırdık. (Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, daha yeni başlıyoruz, enerjinizi günün gerisine saklayın.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Böylece hem kamunun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkan ama tamamen boş şeyler anlatıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz dolularını anlatın Sayın Aygun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Anlatacağız zaten.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, hepinize söz vereceğiz, bir müsaade edin.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Okullarda hijyen diyor, okullarda hijyen mi kalmış? Aileler yapıyor her işi.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Böylece hem kamu hizmetlerinin belirli ihtiyaçlarına cevap veriyor hem de iş arayan vatandaşlarımıza geçici çalışma imkânı sağlıyoruz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Sınıfları veliler temizliyor!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Değerli milletvekilleri, gençliğimiz için en büyük hedefimiz, eğitimden iş hayatına geçişlerini kolaylaştırmak ve ilk iş deneyimlerine kavuşmalarını sağlamak. Bu nedenle üç yılda 3 milyondan fazla gencimize ulaşmayı hedeflediğimiz Gençliğin Üretim Çağı (GÜÇ) Programı'na toplam 472,3 milyar lira kaynak ayırdık.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Her genç tükenmiş durumda.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Saygıdeğer Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde meslekî eğitimden staja, ne eğitimde ne istihdamda olan (NEET) gençlerden İlk İşe Uzanan Beş Adım Programı, GÜÇ çatısı altında bir araya getirdik. Birinci program, 2026 yılı itibarıyla İŞKUR'a devredilen Ulusal Staj Programı'dır. Stajla gençlerimizi çalışma hayatıyla erken tanıştırmayı amaçlıyoruz. Bu kapsamda kamu ve özel sektörde 144 bin öğrencimize staj imkânı sağlıyoruz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Orada hayatını kaybeden çocuklarımız ne olacak, onların hesabını kim verecek Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Üç yıl sonunda 800 bin öğrencimize staj kapasitesi oluşturmayı hedefliyoruz. (Gürültüler)

İkinci program, ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerimize yönelik Özel İş Gücü Programı'mızdır. Bugüne kadar iş gücü uyum programlarından 61.616 NEET gencimiz yararlandı. Önümüzdeki üç yılda 450 bin gencimizi de eğitime ve istihdama kazandırmayı hedefliyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Gençleri sömürüyorsunuz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Üçüncü program, devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerimizin çalışma alışkanlığını, disiplinini güçlendiren ve becerilerini geliştiren İŞKUR Gençlik Programı'dır. Bu kapsamda 2 eğitim öğretim yılında toplam 250 bin öğrencimize kontenjan sağladık. 2028 yılı sonuna kadar 1 milyon öğrencimize ulaşmayı hedefliyoruz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Öğrenciler okula gitmeli, işçileşmemeli.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Bu kapsamda, dördüncü program, meslek lisesi ve meslek yüksekokulu öğrencilerimizin iş hayatına geçişlerini destekleyen ve onları kendi mesleklerine yönlendirmeyi amaçlayan Geleceğim Meslekte Programı'dır. Bugüne kadar 191.145 öğrencimize bireysel danışmanlık hizmeti sunduk, üç yılda 750 bin öğrencimize ulaşmayı hedefliyoruz.

Beşinci ve son program ise özel sektör iş birliğiyle hazırladığımız İşe İlk Adım Programı'dır. Bu programda ilk kez sigortalı olacak olan 18-25 yaş arasındaki gençlerin ilk kez iş deneyimine kavuşmasını ücret ve sigorta primi desteğiyle kolaylaştıracağız.

Değerli milletvekilleri, bunun yanında üretimin sürekliliği için mevcut istihdamı korumayı da önemsiyoruz. 2026 yılında imalat sektörümüz için hayata geçirdiğimiz İstihdamı Koruma Destek Programı kapsamında bugüne kadar 15,5 milyar lira destek sağladık. Programı 2028 yılı sonuna kadar uzatacak düzenlemeyi yaptık ve 2026-28 döneminde toplam 187,5 milyar lira kaynak aktarmayı öngörüyoruz. Turizm sektöründe de istihdamın desteklenmesi için yaklaşık 6 milyar lira kaynak tahsis ettik. Gelecek döneme hazırlanırken savunma sanayimiz gibi stratejik alanların iş gücü ihtiyacını da dikkate alıyoruz. Savunma Sanayii Başkanlığıyla, ASELSAN'la, ROKETSAN'la, TUSAŞ'la özel iş birlikleri yaptık. En son HAVELSAN tarafından yürütülen KOVAN programı aracılığıyla ilk aşamada 18-30 yaş arasındaki 500 lisans mezunu gencimize eğitim ve istihdam yolu açmayı hedefliyoruz. Ayrıca, 2026 yılında 12 ilde düzenlediğimiz bölgesel kariyer fuarlarında 351.753 gencimizi iş dünyasıyla buluşturduk. Böylece vatandaşımızın zaman kaybını azaltırken iş gücü piyasasında doğru kişi ile doğru işin buluşmasını kolaylaştırmayı hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, uluslararası iş gücü politikalarımızı yüksek nitelikli insan kaynağını ülkemize kazandırmak, ihtiyaç duyulan mesleklerde iş gücü açığını karşılamak ve ülkemizdeki yabancıların kayıtlı istihdamını desteklemek amacıyla yürütüyoruz. Uluslararası iş gücünün bu tamamlayıcı rolünü yerli iş gücünün istihdamını önceleyen bir yaklaşımla ele alıyoruz. Mesleki Yeterlilik Kurumumuz aracılığıyla bugüne kadar 27 sektörde 965 ulusal meslek standardı ve 701 ulusal yeterliliği yürürlüğe koyduk. Mesleki yeterlilik belgesi zorunluluğu bulunan meslek sayısını 244'e çıkardık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal güvenlik politikamızın temel amacı vatandaşlarımızın yaşamının her döneminde güvenceye erişmesini sağlarken sistemin mali sürdürülebilirliğini de güçlendirmektir. Bu anlayışla kapsamı genişletiyor, hizmet kalitesini artırıyor ve kaynaklarımızı etkin kullanıyoruz. 2002 yılında yüzde 71,5 olan SGK gelirlerinin giderleri karşılama oranının 2026 yılı sonunda yüzde 88 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. 2002 yılında binde 22 seviyesinde olan SGK açığının millî gelire oranının ise 2026 yılı sonunda binde 1,2 düzeyinde gerçekleşmesi öngörülmektedir. Sistemin mali dengesini güçlendirmeye devam ediyoruz. Uyguladığımız prim teşviki, destek ve indirimlerle 2023 yılı başından 2026 yılı Ağustos ayına kadar yaklaşık 2 milyon iş yerine 13 milyon sigortalı için toplam 1 trilyon 302 milyar lira destek sağladık. Aktif sigortalı sayımız 2002'ye göre yüzde 115 artarak yaklaşık 26 milyona ulaştı. Kayıt dışı istihdam oranı ise 2002'de yüzde 52 iken, 2026 yılı verilerine göre yüzde 24,4'e geriledi.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Bu oran doğru değil Sayın Bakan, çok abartmışsınız.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - 2002 ya, çeyrek asırlık bir istatistik, arasan bulamazsın, böyle bir sahtekârlık olmaz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - 2026 yılındaki çalışmalarımız kapsamında kayıt dışı işçi çalıştırdığı belirlenen iş yerlerine 3,5 milyar lira idari para cezası uygulandı.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Uğraşsan çıkaramazsın.

MEHMET MUŞ (Samsun) - Sayın Bayhan...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Risk odaklı inceleme ve soruşturmalar yürütüyor, iş kazası ve meslek hastalığı incelemelerini gerçekleştiriyoruz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Meslek hastalıkları mı? Sıfır ölüm sayısı.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Denetim faaliyetlerinin yaklaşık yüzde 88'ini e-rapor sistemine taşıdık. Bu uygulamayı diğer raporlama süreçlerine de yaygınlaştırarak kurum kaynaklarının korunmasını, işlemlerin hızlanmasını ve denetimde şeffaflığın artmasını hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, emeklilerimizin gelirlerini iyileştirmek için gerekli adımları atıyoruz. 2025 yılının ikinci yarısında 16.881 lira olan en düşük emekli aylığını 2026 yılı Ocak ayında 20 bin liraya, temmuz ayında ise 23.552 liraya yükselttik.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bayram ikramiyesini artıramadınız. Bir maaş bayram ikramiyesini artıramadınız Sayın Bakan, neyi anlatıyorsun bize!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - 2018'den bu yana toplam 483,4 milyar lira bayram ikramiyesi ödedik. Elbette bunların yeterli olmadığını biliyoruz.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bayram başına 1.500 lira düşüyor, bayram başına 1.500 lira; sizin rakamlar.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Artıramadınız ama, gücünüz yetmedi. Biraz utanma, sıkılma olur!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Saygıdeğer Cumhurbaşkanımızın son Kabine toplantısı sonrasında da ifade ettiği gibi, emeklilerimizin durumunu biraz daha iyileştirecek mali imkânları oluşturuyoruz. Emeklilerimizin yaşadığı ekonomik koşulların farkındayız ve refah seviyelerini yükseltmeye yönelik çalışmalarımızı da kararlılıkla sürdürüyoruz. Bu kapsamda, 2027 yılı Ocak ayından itibaren geçerli olması hedeflenen mevcut yasal artışlar ile ilave iyileştirmeleri de içeren bir çalışma yapıyoruz. Saygıdeğer Cumhurbaşkanımızın talimatıyla özellikle emeklilerimiz arasındaki gelir farklılıklarını gözeten, adalet ve hakkaniyeti esas alan, emeklilerimizin alım gücünü ve yaşam standartlarını iyileştirmeyi amaçlayan bir yaklaşım üzerinde duruyoruz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Bu hâle siz getirdiniz emekliyi.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz'ın Başkanlığında, Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Mehmet Şimşek ve Ekonomi Koordinasyon Kurulunda yer alan kamu kurumlarımızla birlikte süreci değerlendirerek çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Çalışmalarımız neticelendiğinde bunu, inşallah, sizlerle ve kamuoyuyla paylaşacağız ve yüce Meclisimizin takdirine sunacağız.

Sayın milletvekilleri, aile yapımızı güçlendiren, çalışma hayatı ile aile yaşamını uyumlu hâle getiren aile dostu uygulamaları desteklemeye devam edeceğiz. Çalışan annelerimize yönelik analık iznini sekiz hafta uzatarak yirmi dört haftaya çıkardık. Şehit yakınlarımız, gazilerimiz, vazife ve harp malullerimiz ile hak sahiplerine ilişkin düzenlemelerimizi de geliştirdik. Başkasının yardımına muhtaç derecede malul olanlara yapılan ek ödemeyi yüzde 25 artırdık. Terörle mücadelede yaralanan ancak farklı mevzuat hükümleri nedeniyle haklardan yararlanamayan kişiler ile 15 Temmuz gazilerimizin aylık ve sosyal haklarında iyileştirmeler sağladık. Vazife malulü erbaş ve erlerimizin yeniden muayene talebinde bulunabilme yaş sınırını 55'e yükselttik. Milletimiz için fedakârlık gösteren evlatlarımıza ve ailelerine karşı sorumluluğumuzun bilincindeyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; vatandaşlarımıza sunduğumuz sağlık güvencesi de sosyal devlet anlayışımızın en somut göstergelerinden biridir. Genel sağlık sigortası kapsamında gelir durumu nedeniyle prim ödeyemeyen vatandaşlarımızın primlerini devletimiz karşılamaktadır. Genel sağlık sigortasının vatandaşımıza sunduğu güvence yalnızca hastanelere başvurabilmekten ibaret değildir; bu güvence, tedavide kullanılan ilaca, cihazlara, tıbbi malzemeye ve özel beslenme ihtiyaçlarına erişimi de kapsamaktadır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Meslek hastalıklarını bu kapsamda değerlendiriyor musunuz? Meslek hastalıkları çok arttı Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Bu nedenle, geri ödeme listelerimizi bilimsel kriterlere ve talep edilen ihtiyaçlara göre sürekli güncelliyoruz. İlaç ve tedaviye erişimi güçlendirmeyi sürdürüyoruz. 2000'li yılların başında bedeli ödenen ilaç sayısı 3.986 iken, bugün 8.845 ilacı geri ödeme kapsamında bulunduruyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İlaç katılım payını emeklide kaldırmayı düşünmüyor musunuz? Onu da kaldırın.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Yalnızca 2026 yılında 253 ilacı daha kapsama aldık, bunların 29'u kanser tedavisinde kullanılan ilaçlardır. 2025 yılında geri ödeme kapsamına alınan 5 farklı immünoterapi ilacı sayesinde son bir yılda yaklaşık 41 bin kanser hastamızın tedaviye erişimi sağlandı. SMA tedavisinde 2'nci bir ilacı daha geri ödeme kapsamına aldık. 18 yaş altındaki Tip 1 diyabetli çocuklarımız için sürekli glikoz izlem cihazlarının bedellerini karşılıyoruz. Bu kapsamda yaklaşık 155 bin reçete için 1 milyar 800 milyon liraya yakın ödeme gerçekleştirdik.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Kampanyalara başvurmak zorunda kalıyorlar hâlâ.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Tip 1 18 yaşında gitmiyor Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Prostat kanseri, kalp yetmezliği, kronik böbrek hastalığı, nadir hastalıklar gibi alanlarda yeni tedavi seçeneklerine erişimi genişlettik. Tekerlekli sandalye, işitme cihazı ve diyabet tedavisinde kullanılan tıbbi cihaz ve malzemeler dâhil çeşitli ürünlerin geri ödeme tutarlarında yüzde 20 artış gerçekleşiyor.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Vatandaş üzerinde ne kadar ediyor?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yüzde kaç...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Çölyak ve belirli metabolizma hastalıklarında özel beslenme ürünlerine sağlanan ödemeleri yüzde 30 arttırdık.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Bakan, sizin kullandığınız gözlükte katkı payı ne şu ana kadar?

CAVİT ARI (Antalya) - 90 lira...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Hasta alt bezi, uyku ve solunum cihazları gibi gündelik yaşamı doğrudan etkileyen...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Yetmiyor, yetmiyor!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çubuk... Sayın Aygun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, sizin kullandığınız gözlüklerdeki katkı payını söylesin Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - ...tıbbi cihaz ve malzemelerde yaptığımız...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kifayetimüzakere...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - ...düzenlemelerde de tedavi kadar yaşam kalitesini önemseyen yaklaşımımızın bir parçasını oluşturmaktadır.

Aile hekimlerinin reçete edebildiği ilaçların sayısını artırıyor, akılcı ilaç kullanımını teşvik eden uygulamalarla israfı önlemeye çalışıyoruz. Sağlık hizmeti sunumunda her basamağın doğru kullanılmasını sağlayacak teşvik mekanizmaları üzerinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Medila üzerinden binlerce hastane, eczane ve sağlık hizmeti sunucusuna çevrim içi hizmet sağlıyoruz. SGK hizmetlerini vatandaşlarımız için daha kolay erişilebilir hâle getiriyoruz.

Sayın milletvekilleri, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetlerinde vatandaşlarımızın hayatını kolaylaştıracak yeni ve kapsamlı bir dijital dönüşümün müjdesini buradan paylaşmak istiyorum. Önümüzdeki yılın başlarında hayata geçirmeyi hedeflediğimiz bu sistemle vatandaşlarımız sosyal güvenlik ve sağlık işlemlerini çok daha hızlı ve daha kolay gerçekleştirebileceklerdir. Özellikle sağlık raporlarının ve düzenli reçetelerin yönetiminde önemli kolaylıklar sağlayacak, gereksiz hastane başvurularını azaltarak hem vatandaşlarımızın hem de hastane ve doktorlarımızın yükünü hafifleteceğiz.

Sistem, koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerini de kapsayan, vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını önceden gözeten, onlara yol gösteren ve doğru sağlık hizmetine yönlendiren bütüncül bir yapıya sahip olacaktır. Uluslararası alanda da örnek gösterilecek bir dijital dönüşüm olacağına inandığımız bu sistemle ilgili çalışmalarımızı en kısa sürede Saygıdeğer Cumhurbaşkanımıza arz ederek kamuoyuyla paylaşacağız.

Sosyal güvenlik sistemimizin gelirlerini korumak için prim tahsilatını ve borç yönetimini de titiz bir şekilde yürütüyoruz. 31/8/2026 tarihine kadar yapılacak tecil işlemlerinde tecil faizi yüzde 39 yerine yüzde 29 olarak uygulanmıştır. Bu kapsamda 325 milyar liralık SGK prim alacağı taksitlendirilmiştir. Sosyal güvenlik sistemimizi daha kapsayıcı, erişilebilir ve güçlü kılarken vatandaşlarımızın sağlık ve sosyal koruma hakkını sürdürülebilir mali yapı içerisinde güvence altına almaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, son olarak Bakanlığımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımızın 2027 yılı bütçe teklifleri hakkında sizleri bilgilendirmek istiyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu, taşeronda kalanlara kadro verilecek mi, onları da söyleyin Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Bakanlığımızın 2027 yılı toplam bütçe teklifi...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Emeklilikte kademe bekleyenler var, bunlar için çözüm var mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Müsaadenizle, bitiriyorum, sizi dinleyeceğim ben.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bitiriyorsunuz, bunlar üzerinde...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Toplam bütçe teklifi 2 trilyon 395 milyar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - 824 milyon 844 bin liradır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Taşeronda kalanlar soruyor, emeklilikte kademe bekleyenler soruyor...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Soru kısmında soracaksınız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - ...usta çırak mağdurları soruyor; bitiriyor, açıklamıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Soru kısmında sorarsınız.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Cevap alamıyoruz sorularda da.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çubuk, soru sormuyoruz şu an, Sayın Bakan konuşuyor.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Sorularda da cevap alamıyoruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Sayın Başkan, müsaadenizle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Bakanlığımızın 2027 yılı toplam bütçe teklifi 2 trilyon 395 milyar 824 milyon 844 bin liradır. Bakanlık merkez ve yurt dışı teşkilatı harcamaları için 7 milyar 512 milyon 634 bin lira bütçe teklif edilmiştir. Bütçemizden Sosyal Güvenlik Kurumu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - ...Başkanlığına 2 trilyon 266 milyar 365 milyon 277 bin lira, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğüne 121 milyar 946 milyon 933 bin lira olmak üzere 2027 yılında toplam 2 trilyon 388 milyar 312 milyon 210 bin lira kaynak aktarılması öngörülmektedir.

Merkezî yönetim bütçesi içerisinde yer alan ve Bakanlığımızın ilgili kuruluşu olan Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkanlığının bütçe büyüklüğü ise; gider bütçesi 388 milyon 658 bin lira, gelir bütçesi 441 milyon 767 bin lira, net finansman 3 milyon liradır.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; Bakanlığımıza tahsis edilen bütçeyi 2025 yılı kesin hesabında da görüldüğü üzere ödenek üstü harcamaya yer vermeden, tasarruf ilkelerini ve kamu yararını gözeterek kullandık. Sayıştay denetimlerinde 2025 yılı mali rapor ve tablolarımızın önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi sunduğu değerlendirilmiştir. Bakanlığımızla bağlı ve ilgili kurumlarımıza ilişkin 2025 yılı Sayıştay denetim raporlarında toplam 6 bulguya rastlanmış olup bunların 3'ünün muhasebe işlemlerinden kaynaklandığı görülmüştür. Denetimlerde tespit edilen hususları da yakından takip ediyoruz.

Terörsüz Türkiye hedefimizin ülkemize birlik ve kardeşliğin yanı sıra çalışma, üretim ve yatırım imkânlarını da güçlendireceğine inanıyoruz.

2027 yılı bütçemizi aynı sorumlulukla kullanacağımızı ifade ediyorum.

Görüşlerimizde söz alacak, yapıcı eleştirileriyle ve değerlendirmeleriyle vizyon katacak değerli milletvekillerine sağlayacakları katkı için şimdiden teşekkür ediyorum.

Son olarak, bugün burada paylaştığımız bütün bu çalışmaların ve elde ettiğimiz kazanımların arkasında büyük bir özveriyle çalışan güçlü bir teşkilatımızın bulunduğunu ifade etmek isterim. Bakanlığımızın ve bağlı kuruluşlarımızın yaklaşık 45 bin kişilik büyük ailesinin her bir ferdiyle aynı sorumluluğu paylaşmaktan, onlarla birlikte ülkemize ve milletimize hizmet etmekten büyük bir onur duyuyorum. Bu vesileyle Bakanlığımızın her kademesinde görev yapan tüm mesai arkadaşlarıma emekleri için, özverili çalışmaları için yürekten teşekkür ediyorum.

Tüm gün bu salonda bizleri misafir eden Meclisimizin değerli emekçilerine de şükranlarımı sunuyorum. Aziz milletimizi, Sayın Başkanı, Değerli Komisyon üyelerini ve kıymetli hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi sayın milletvekillerine söz vereceğiz.

Sayın Taşcıer, sizden başlayacağız.

Değerli milletvekilleri, süreyle alakalı süreyi dikkatli kullanırsınız, süre uzatımı yapmayacağız.

Buyurun Sayın Taşcıer, süreniz on dakika.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar ve basın emekçileri; hepinizi Yeni Parti Grubu adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bugün 3 Kasım, idrakinizin üzerinden yirmi dört yıl geçti ama bu sürede güya ekonomiyi büyüttünüz ama emeği küçülttünüz, sözde bütçeyi büyüttünüz ama işçinin lokmasını küçülttüğünüz, vatandaşı çalışırken yoksul, emekli olunca daha da yoksul yaptınız, işsizliği değil ama işsizin umudunu azaltmayı başardınız. Sizin ekonomi modelinizde artmayan tek şey: Vatandaşın refahı. Bir de sürekli ekonomik istikrardan bahsediyorsunuz. Kimin istikrarı? Ekonomik rakamlar büyürken emekli yoksullaşıyorsa, çalışanın alım gücü düşüyorsa sizin "istikrar" dediğiniz şeyden emeklinin, emekçinin yararlanmadığı kesin. Kim yararlanıyor? Faizci, foncu, yandaş.

Sayın Bakan, 2027 bütçesinde sosyal güvenliğe ne kadar ayırdınız? 2 trilyon 887 milyar. Faize 3 trilyon 970 milyar... Aradaki fark 1 trilyon 88 milyar yani emekliye 100 lira faizciye 138 lira. Bir de çıkıp "Emekliyi enflasyona ezdirmedim." diyorsunuz. Emekliyi enflasyona ezdirmediyseniz emekli neden pazar için akşam saatini bekliyor, neden ikinci bir iş arıyor? Ya, Sayın Bakan, bu ülkede birkaç ay önce bir emekli hayatına son verdi onuru için ama ben sizin tek bir açıklamanızı dahi görmedim.

CAVİT ARI (Antalya) - Yapamaz!

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - "Sosyal güvenlik bütçesinin payını artırdık." diyorsunuz. Ne yaptınız? 448 milyar olan bütçeyi 2 trilyon 396 milyara çıkardınız, sosyal güvenlik programına ayırdığınız kaynağı da yüzde 54 artırdınız. Maşallah, rakamlarda sıfırlar havada uçuşuyor! Peki, bu artışın bütçedeki payı ne? Bu yıl her 100 liranın 9 lira 87 kuruşunu sosyal güvenlik harcamasına ayırmışken 2027 için 10 lira 59 kuruş uygun gördünüz. Yani bütçedeki sosyal güvenliğin payını sadece 72 kuruş artırdınız; yanlış duymadınız, 72 kuruş! Vallahi Sayın Bakan, bu kadar büyük bir refah hamlesi karşısında insan ne söyleyeceğini şaşırıyor(!) Şimdi, buradan bütün emeklilere seslenelim: İktidar size 72 kuruşluk refah payı layık görüyor. Bütçede sıfırlar bol, trilyonluk ama emekliye layık görülen o sıfırın virgülden sonraki kuruşu. Emekliler için hazırladığınız 2027 programına da baktım, vallahi raporda emekliye bir sabretmeyi bir de mümkünse ölünceye kadar çalışmayı şart koymuşsunuz. Tabii, seçim takvimi de yaklaşınca aklınıza emekliler geliyor. Basından öğrendiğimiz kadarıyla, yoksullukta eşitlediğiniz emeklileri şimdi yaşlarına göre ayıracakmışsınız. Mesela 65 yaşını doldurana daha fazla, yaşı daha küçük olanlara da daha az refah. Ne diyeceksiniz? "64 yaşında geçinemiyorum." diyen kişiye "Az sabret, bir yıl daha dişini sık, seneye refaha mı ulaşacaksın" diyeceksiniz?

Sayın Bakan, emekliliğin bir sosyal yardım programı olduğunu size düşündüren nedir bilmiyorum ama kazanılmış bir sosyal hak olduğunu hatırlatmaktan da hicap duyuyorum. Yıllarca yüksek prim ödeyen emekli ne olacak? Malulen erken emekli olanlar, mesela 65 yaşında 2 emeklinin primleri, çalışma günleri, hakları birbirinden farklı ya da 1 günle 17 yıl emekliliği bekleyenlerdeki adaletsizliği nasıl gidereceksiniz? Sayın Bakan, emeklinin yaşını hesaplayacağınıza hakkını hesaplayın.

Gelelim asgari ücrete; net 28.075 lira, açlık sınırı 37.801 lira. Daha maaş hesaba yatmadan 9.700 lira açık var. Size soruyorum: Bu işçi ne yapacak? Allah aşkına, ayın ilk yirmi günü yaşayıp son on gün nefesini mi tutacak? Her geçen gün yeni yasaklar getiriyorsunuz ya, hani basın özgürlüğü, ifade özgürlüğü, onları bir kenara koyuyorum; siz, bu millete geçinmeyi bile yasaklar hâline geldiniz.

Öte taraftan, 2023 yılından bu yana vazgeçtiğiniz toplam vergi geliri 15 trilyon. Bunun 4 trilyon lirası doğrudan şirketlere sağladığınız avantajlar. 2027 için de 5 trilyonluk vergiden vazgeçiyorsunuz. Peki, bu kadar vergi ayrıcalığı karşısında emekçi ne kazandı? Kaç kişiye kalıcı ve güvenceli iş sağladınız? Kaç emekçiyi insanca yaşayabileceği bir emeklilik ücretiyle kavuşturdunuz? Kadınların istihdamındaki hangi yapısal sorunları çözdünüz?

Şimdi, çalışma hayatındaki başarı hikâyenize bakalım. Geçen yıl hepimiz bu salondaydık. İş gücüne katılım ve istihdam rekorlarıyla övündünüz ama bu yıl kendi bütçe gerekçeniz, verdiğiniz sözlerin hiçbirini tutmadığını gösteriyor. İş gücüne katılım hedefi tutmamış, istihdam hedefi tutmamış, üstelik gelecek yılın hedeflerini de aşağı çekmişsiniz. Anlaşılan tasarruf tedbirlerini istihdam ve iş gücü hedeflerine de uygulamışsınız. Asıl dünyanın bizi kıskandığı bir mucizeniz var. İş gücü ve istihdam verileri ortadayken işsizliği düşürdünüz. Mucize tarafı nerede biliyor musunuz? İş arayan insanları iş sahibi yaparak düşürmediniz. Ne yaptınız? İş aramaktan vazgeçmesini beklediniz, iş aramaktan vazgeçince resmî işsiz sayılmıyor çünkü. Ne güzel dünya, iş yok ama işsizlik düşüyor! Geçen yıl iş aramaktan vazgeçenlerin sayısı 2,4 milyonken bugün 2,5 milyon. 200 bin kişi daha iş aramaktan vazgeçerse hem ilk kez resmî işsiz sayısını sollayacak. Yani siz hem işsize hem de umuduna pusu kurdunuz. Özellikle kadınların yaşadığı tablo bu umutsuzluğu daha da gösteriyor: Kadınların istihdam oranı 32, iş bulma umudunu kaybedenlerin oranı yüzde 57 ve 2020'de "Umudum yok." diyen kadın sayısı 810 binken bugün 1,5 milyon.

Bir de iş bulanların nasıl bir çalışma ortamında çalıştığına bakalım. İş bulmak bu ülkede güvence sağlamıyor, çalışmak yoksulluktan kurtarmıyor, yıllarca çalışmak insanca bir emekliliği garanti etmiyor.

Sayın Bakan, Avrupa'yı solladığımız bir başarınız var. Nedir? Çalışma saatleri. Türkiye'de fiilî haftalık çalışma süresi 42,5 saat, Avrupa ortalaması 36 yani bizim işçimiz 338 saat yılda daha fazla çalışıyor. Peki, çalışma saatinde bizi kıskanan Avrupa ücret de refah da sendikal haklar da kıskanıyor mu? Yok çünkü bunlarda Afrika seviyesine düşüyoruz. İşçinin çalışma süresinden tasarruf etmeyi aklınızdan bile geçirmiyorsunuz; iş, ücretine, kıdemine, emekliliğine gelince tasarruf etmekte üstünüze yok.

Sendikalılaşma oranı; vallahi az önce rakamları açıkladınız ama özel sektörü açıklamadınız. Özel sektörde 6,5 yani sendikalı olmak özel sektörde istisnaya dönüştü.

İş kazalarına geliyorum. 766 bin iş kazası var, 22 bini çocuk bunlardan, hayatını kaybedenlerden ama 22 milyon çalışanın olduğu koca ülkede 916 meslek tanısı konmuş. Ölüm hanesi sıfır ama yine sizin kayıtlarınızda meslek hastalıkları nedeniyle 11 bin ölüm geliri dosyası var.

Sayın Bakan, her seçim döneminde olduğu gibi 2023 seçimlerinde de vaatleriniz havada uçuştu. Küçük esnafa 7200 prim günü, ev kadınların emekliliklerinin primlerinin üçte 1'ini devlet karşılayacaktı, birinci dereceye yükselen bütün memurlar 3600 ek gösterge alacaktı, bakım emeği, yaşlı bakım sigortası, bunların hepsi hayata geçecekti. Bir de memur emeklilerinden esirgediğiniz seyyanen zam var. Yani yıllarca devlete hizmet etmiş memurları emekli olduğuna pişman ettiniz.

Sayın Bakan, burada yalnızca bir yerine getirilmemiş vaatlerden bahsedemeyiz, bunların hepsi aslında emeğin millî gelirden aldığı payı azaltan tercihlerinizin sonucudur. O nedenle, ben bu bütçeyi aslında 5 kelimeyle özetlemek istiyorum. Her ne kadar az önce geçen seneden hiçbir farkı olmayan bu sunumunuzu yapsanız da hiçbir şeyin değişmeyeceğini maalesef üzülerek ifade etmem lazım. Bu bütçede biz neler söylesek de boş. Ben 5 kelimeyle özetleyeyim: Bu bütçe faize cömertlik bütçesidir, emekliye kuruş bütçesidir, işçiye nasihat, işsize istatistik, kadına da umutsuzluk bütçesidir.

Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Yaman, buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben bugünkü sunumumu 4 başlıkta sunmaya çalışacağım Sayıştay raporu, çocukların korunması ve gelişimi, istihdam ve iş sağlığı güvenliği ve sosyal güvenlik üzerinden.

Öncelikle, Sayıştay raporuna bakmak istiyorum. Sayıştay raporunda çarpıcı bulgulardan bir tanesi 2025 yılında giderin yüzde 99,12'si cari transferler yani sigorta prim teşvikleri kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumuna ve İşsizlik Sigorta Fonuna yapılan katkı. Onun dışında personel gideri yüzde 1 dahi değil. Burada iş müfettişi kadrosu, sosyal güvenlik uzmanı gibi çok sayıda hem sayısal yetersizliği hem de ödenek zafiyetini çok net bir şekilde görüyoruz. Sayıştay raporunda iki çarpıcı bulgu var, mutlaka bunu söylemek zorundayız, Sosyal Güvenlik Kurumunun sistemin finansmanına ışık tutan bir şey. Kurumun muhasebe sistemi ile alacakların takip edildiği yazılımlar arasında bir entegrasyon bulunmadığı, bu nedenle de daha mali tablolarda doğru bilgiye ulaşılamadığı uyarısı var. İşsizlik Sigortası Fonu çok önemli, fon 883 milyar lirayla 2025'teki işsizlik ödeneğinin tam 11 katına çıkmış fakat Haziran 2026'da sadece işsizlerin yüzde 17'si bundan faydalanabilmiş yani fon işverene âdeta kaynak yapılmış.

Çocukların korunması başlığına geldiğimizde, TÜİK'in 2025 istatistiğinde çocukların maalesef yüzde 22,8'i çalışıyor bu ülkede, yaklaşık 900 bin çocuk 15-17 yaş arasında. 2019'da en son yapılmış 15 yaş altında o yıllarda 144 bin yani şu anda biz 1 milyonu aşkın çocuk olduğunu düşünüyoruz sadece -emin değiliz- ve bunu çocuk yoksulluğuyla birlikte değerlendirmemiz gerekiyor

ama siz performans göstergenizde neye bakıyorsunuz? Çok vahim bir tablo, 1 milyonu geçkin çocuk işçiliğinde 32 bin çocuğa ulaşmayı hedefliyorsunuz. Daha buradan göstergenizde çok vahim bir durum var.

İstihdama bakacak olursak, 2027-29 Orta Vadeli Program'ınızda çok süslü kelimelerle gençlere, kadınlara ve engellilere istihdam olanağı sağlayacağınızı söylüyorsunuz ama biz bunu sizin performans göstergelerinizde görmüyoruz. Standart işsizlik oranlarının dışında, bir ulusal istihdam stratejisinin anlatımına yönelik bir toplantı sayısı hedefi koymuşsunuz, hedef de gerçekleşenin daha altında. Yani, siz bu hedefi daha azaltmayı mı düşünüyorsunuz? Yani, zaten toplantı sayısı bir performans hedefi asla olamaz.

Çalışma hayatı ve sosyal diyaloga baktığınızda ise daha vahim bir tablo var. Yine proje sayısı ve çalışma sayılarını koymuşsunuz hedef olarak. Mobbing kaynaklı başvuru sayısına bir hedef koymuşsunuz, bunu takip etmeniz çok doğal ama 10 bin gibi bir hedef koymanız asla bunun önüne geçemeyeceğinizin âdeta bir itirafı niteliğinde. Mevsimlik tarım işçisi sayısına bakıyoruz, siz bir sistem kurdunuz, e-METİP sistemi, 2023 yılından beri biz bunları dinliyoruz. Göç haritası oluşturulacak, haritalama ve profilleme çalışmaları yapılacak, bu yıl yine göç haritası çalışması yapılacak. Peki, e-METİP kapsamında bu bulgularınız nedir, bizim kaç mevsimlik tarım işçisi var? Biz 2 milyondan fazla tarım işçisi olduğunu düşünürken, bakın, sizin koyduğunuz, ulaşmayı hedeflediğini sadece 80 bin. Üstelik buradan anlamıyoruz mevsimlik tarım işçi sayısını arttırmak mı istiyorsunuz, azaltmak mı istiyorsunuz? Oysa yapmanız gereken, oradaki ailelerdeki çocukların eğitim durumu, hijyen koşulları; ona yönelik bir hedef biz burada asla görmüyoruz.

İşçilere gelecek olursak, işçi sağlığı ve iş güvenliği; 2023'te 1.932 işçimizi kaybetmişiz, 2025'te 2.105 işçi. Aynı yıl her gün en az 6 işçiyi kaybetmişiz, bakın, çok vahim. Yıl genelinde 94 çocuk işçi kaybetmişiz, yıl genelinde 126 -65 yaş, mecburen çalışmak zorunda olan- işçiyi kaybetmişiz ve 91 mülteci işçi kaybetmişiz. Ben bunlara yönelik hiçbir hedef görmüyorum. Siz elbette ki ölümlü iş kazasını takip edeceksiniz ama ölümlü iş kazasına 6,3 gibi bir oran vermeniz, bu da bir itiraftır. Siz hiçbir zaman ölümlü kazayı önleyemeyeceksiniz ve ölüm için bir oran koyuyorsunuz burada; asla kabul edilebilir bir şey değil.

Sosyal güvenlik sistemine bakacak olursak, siz bir önceki bütçede önümüzdeki yıl için gelirin gideri karşılama oranı olarak yüzde 100,9 vermişsiniz. Şimdi 80,7 olarak güncellemişsiniz. Nedir bu yani bunu bir de hedef olarak koymuşsunuz, zaten yüzde 100'ü gördükten sonra daha azı hedef koymak bir performans göstergesi olamaz, bir başarı değildir. Sosyal güvenliğin bence en çarpıcı tablosu burada. Öncelikle 2026 başlangıç ödeneğiyle 2027 ödeneği arasında sanki 5,3 kat artmış gibi gözüküyor ama bu bir sosyal politika başarısı değil. Hazineden Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan 1 trilyon 900 milyarlık yardımla alakalı bu. Dolayısıyla burada bir başarı yok. Üstelik siz 2026 ödeneğini Haziran ayında daha fazlasını harcamışsınız; burada bir bütçe disiplininden de maalesef söz edilemiyor.

Yıllar içinde, bakın, Kasım 2025'ten Ağustos 2026'ya kadar her yaptığınız, her çıkardığınız yönetmelik, kanun çalışanın ve emeklinin cebinden biraz daha fazla para çıkarmış. Bakın, burada, işte, GSS primlerini kendi ödeyenlerin oranını yüzde 3'ten 6'ya çıkarmışsınız. İkinci basamakta, üçüncü basamakta giderek rakamlar arttı; 50 lira, 90 lira. 100 lira gibi. Devlet katkısı 1 puandan 0,5'e indi ve en son Ağustosta da Sosyal Güvenlik Kurumuna devlet katkısı kaldırıldı.

Şimdi, engelli emekliliğe özel bir önem atfetmek istiyorum. Buradaki arkadaşlarımızın çoğu bilir, hepsiyle görüşmüşlüğüm vardır; bir gecede Ekim 2008 öncesi vergi indirimi üzerinden emekli olan engellileri bir gecede çalışma gücü kaybı üzerinden emekliliğe döndürdünüz. Çok sayıda engellimiz mağduriyet yaşıyor şu anda. Üstelik sağlık değerlendirme sisteminin de değiştirdiniz. Sağlık değerlendirme sistemi değişince oranlar tekrar düştü. Üstelik bu kanunla aslında aylık almaya hak kazananlar haklarını sürdürecekken tekrar kontrole çağırıp oranlar yeniden düşürüldü. Anayasa Mahkemesinde bu konuyu takip ediyoruz ama çok sayıda mağduriyetimiz var.

Bakım sigortası, yıllardır biz bunu duyuyoruz, On İkinci Kalkınma Planı'nda var, SGK'nin 2025-2026 hedeflerinde var, şimdi orta vadeli plana koymuşsunuz; hep aynı şey, "Bakım sigortası çalışılacaktır." Nüfusumuz yaşlanıyor, engellimiz var; bununla ilgili artık yeni bir şey duymak istiyoruz biz.

Kademeli emekliliği birçok arkadaşımız söyleyecektir ama ben de vurgulamak istiyorum; 8 Eylül 1999 tarihinden sonra ilk kez sigortalı olan ve 2023 yılında çıkarılan EYT'den faydalanamayan, emeklilik yaş ve prim şartlarının sigorta başlangıç tarihine göre basamaklandırılma modeli; bu çok önemli ama biz bütçenizde buna dair hiçbir şey görmüyoruz. Vatandaşlar umutla bunu bekliyor şu anda ama böyle bir şey yok. Bir yılla, on yılla, on yedi yıla varan bir emeklilik yaş kaybı var; bunun derhâl telafi edilmesi gerekiyor.

Ödenmeyen ilaçlara girmek istiyorum, çok önemli; Ekim 2026 TİTCK listesi ile SGK'nin aynı tarihte ödeme yapmayı taahhüt ettiği listeyi karşılaştırdığımızda 28 kanser ilacının TİTCK'de olmasına rağmen hiç ödenmediğini görüyoruz. Üstelik bu kanser ilaçları şu anda Türkiye'deki en temel kanser olan kadınlarda meme kanseri, akciğer kanseri, mesane, prostat. Bakın, TİTCK onay vermiş, 28 ilacın geri ödemesi yok. Üstelik geri ödemesi olan ilaçların da birçoğu endikasyona dâhilinde olmadığı için geri ödenmiyor. Bakın, çağı yakalamaksa, bizim kanserde son kullanılan ilaçları yakalamazsanız kanserle başa çıkmanız asla mümkün değil ve bunlar ödenebilecek rakamlar da değil.

En son olarak ödenmeyen tıbbi cihazlara girmek istiyorum. Evet, sürekli glikoz ölçüm sensörlerini ödemeye başladınız, bizi çok mutlu etti bu fakat 18 yaşla sınırlandırmanızın bir anlamı yok çünkü Tip 1 diyabet ömür boyu süren bir hastalık. Neden 18 yaş sonrasını cezalandırıyorsunuz? Mutlaka yaşam boyu devam etmeli. İşitme cihazları, akülü tekerlekli sandalye evet ödüyorsunuz ama reel fiyatlara o kadar uzak ki bu. Bakın, biz burada hedef olarak ne kadarı reddedildi, yüzde kaçını ödüyorsunuz? Bunları alamayan insanların takibini yapıyor musunuz? Bizim bunları görmemiz gerekiyor performans hedefimde.

Özet olarak, Sosyal Güvenlik Kurumunun 2027 yılı için sunduğu bütçe ne sosyal hakları gözetiyor ne bütçe disiplinine uyuyor ne de çalışan ve emeklinin haklarını gözetiyor diyorum.

Sizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Halide Türkoğlu, buyurun lütfen.

HALİDE TÜRKOĞLU (Diyarbakır) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; ben konuşmama 8 Kasım 2025 tarihinde Dilovası'nda bulunan Ravive kozmetik iş yerinde yanarak hayatını kaybeden Cansu Esatoğlu, Nisanur Taşdemir, Tuğba Taşdemir, Esma Gikan, Şengül Yılmaz, Hanım Gülek ve Tuncay Yıldız'ı anarak başlamak istiyorum.

Bunun bir tesadüf olup olmadığını bilmiyorum ancak böylesi bir davanın işçilerin yaşam hakkını korumakla yükümlü olan bir bakanlığın bütçesinin görüşüldüğü güne denk gelmesi tesadüfün ötesinde bakanlığın sorumluluklarını ve denetim politikalarını bu salonda sorgulamamız için güçlü bir hatırlatmadır. Çünkü bugün, burada konuştuğumuz Bakanlığınızın bütçesinin karşısında alınmayan önlemler, yapılmayan denetimler ve geri getirilemeyecek hayatlar var. İşte, bu yüzden ben hangi bakanlığın bütçesini konuştuğumuzu bir iki cümleyle açıklamak istiyorum: Bu ölümlerdeki sorumluluğunuzu sorgulamamız gereken işçilerin, kadınların yaşam hakkını koruma yükümlülüğünü yerine getirmeyen bir bakanlığın bütçesini konuşuyoruz. Bu bakanlığın bütçesine itirazımızı tam da buradan yükseltiyoruz. Dilovası'ndaki iş cinayetinde yaşamını yitiren kadınlara ve çocuklara karşı boynumuzun borcudur bu bakanlığın sömürü rejimine dönüşen emek rejimini reddetmek. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı iş bölümü elbette ki sadece bu bakanlığın bütçesiyle anlatacağımız bir şey değil. Ancak kadınların çalışma yaşamında maruz kaldığı eşitsizliğin somut politikalarını hayata geçiren bugün bütçesini konuştuğumuz Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıdır. Bizler, yıllardır "Kadınların ekonomik özgürlüklerinin önündeki en büyük engellerin başında nitelikli ve kalıcı iş imkânlarının yaratılmaması geliyor." dedik. Siz kısa vadeli girişimcilik ve- tırnak içerisinde- beceri programları dışında kadınlar için ne yaptınız? Ev işçisi kadınların güvenceli koşullarda çalışabilmesi için ne yaptınız? Bakın "ev emekçisi" kavramı size yabancı gelebilir ama bu emeği veren kadınları sizler çok iyi biliyorsunuz. Evlerinize, konfor alanlarınıza gelen temizlik işçisi kadınlardır, bebek ve yaşlı bakım hizmeti veren kadınlardır, gittikleri evlerde her türlü taciz, sömürü ve şiddetle her an karşı karşıya kalan kadınlardır. İş sağlığı ve güvenliği olmadığı için yaşamı her an risk altında olan kadınlar için ne yaptınız Sayın Bakan? Ben size ne yapmadığınızı özellikle hatırlatmak isterim: Hayatta kalabilmek için kayıt dışı işlerde çalışan kadınları bir kez daha Bakanlığınızın bütçesinde görmezden geldiniz. Ev işçilerini İş Kanunu'nda, Borçlar Kanunu'nda ve bütçede görünür kılmadınız, sendikal örgütlenme haklarını engellediniz, çalıştıkları evlerde, iş yerlerinde yaşadıkları taciz ve hak ihlallerine karşı başvurabilecekleri tek bir mekanizma oluşturmadınız Sayın Bakan. Bakın, kadınların yoğunlukla çalıştığı iş kollarındaki sendikasızlığın verileri bizzat Bakanlığınızın sunduğu verilerden hareketle kamuoyuna sunuldu. Dokuma, hazır giyim ve deri iş kolunda işçi sayısı ocak ayında 39 bin 614 artarak 1 milyon 52 bin 756'ya yükseldi. Buna rağmen sendikalı işçi sayısı 4.862 azalmış ve sendikalaşma oranı yüzde 7,41'e gerilemiştir, bu iş kolunda çalışan kadınların ise yalnızca yüzde 5,91'i sendikalı. İletişim iş kolunda işçi sayısı 204.416'dan 209.179'a yükselirken kadınların sendikalaşma oranı da yüzde 5,54'te kalmıştır yani bu iş kolunda yalnızca 20 kadından biri sendikalı olarak çalışıyor. Çalışan her 10 kadından yalnızca 1'i sendikalı Sayın Bakan. Kadınların emeğinden yararlanıp onların örgütlü gücünden korkan bu çalışma düzenini besleyen bütçenizi asla kabul etmiyoruz. Altı yüz elli altı gündür Digel Tekstil işçileri kadın öncülüğünde grevdeler, talepler ne? Sendikal hak, işe iade, insanca ücret, mobing ve baskıların son bulması, kreş hakkı. Bakın, yine bir veriyi sizlerle paylaşmak istiyorum: Yıllık değişime göre sigortalı çalışan sayısının en hızla azaldığı iller yüzde 17,2'yle Malatya, yüzde 15,5'le Adıyaman ve yüzde 11,4'le Hatay oldu, deprem bölgesindeki bu 3 il kayıtlı istihdam kaybının en yüksek yaşandığı iller arasında yer aldı. Yakın zamanda Adıyaman'da tütün işçisi kadınlarla bir araya geldik, kadınlar bize tütün üretiminin her aşamasında verdikleri emeği, artan mazot, gübre, su ve elektrik maliyetleri karşısında nasıl ayakta kalmaya çalıştıklarını anlattılar. Ürettikleri tütünün çoğu zaman ellerinde kaldığını, bu işi severek ya da isteyerek değil başka bir geçim kaynakları olmadığı için yapmak zorunda kaldıklarını söylediler. Kadınların çalışma yaşamlarına katılmak için sunduğunuz projelere dair bir kadının sözünü özellikle burada iletmek istiyorum: "Tütün dışında bir iş yapmak istedik, başvurularımızın çoğu cevapsız kalırken bir tanesine olumlu cevap verildi, o da arıcılık ancak bize gönderdikleri arılar bir yıl bile yaşayamadı. İşte bizlere sundukları iş imkânı bu kadar." Sizin bütçenizde görmediğimiz tam da bu kadınların emeğidir.

Ben şu soruları da sormadan geçemeyeceğim: Tarımda çalışan kadınların sosyal güvenceye erişimi, emeklilik hakkı güvenceli istihdamı bütçenizin neresinde? Depremle birlikte geçim kaynaklarını kaybeden kadınlar için hangi istihdam politikalarını geliştirdiniz? Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görevi istihdam verilerini açıklamakla sınırlı değildir, bu kayıpların nedenlerini ortadan kaldırmak, kadınların güvenceli işlere erişimini sağlamak ve emeğinin karşılığını alabileceği bir çalışma yaşamı kurmak da sizin sorumluluğunuzdadır. Bundan çok değil on iki gün önce Ankara Polatlı'da pancar hasatı sırasında pancar sökme makinesine sıkışarak yaşamını yitiren tarım emekçisi Türkan Keskin'in ölümü sizin iş sağlığı ve güvenliği programınızın bu alanda çalışan kadınlara değmediğinin göstergesidir.

Bir diğer can yakıcı sorun da göçmen kadınların yaşadığı hak kaybıdır. Çalışma izni olmaksızın çalışmanın sınır dışı edilme gerekçesi sayılması nedeniyle göçmen kadınların yaşadığı hak ihlalinden haberdar olmamanız mümkün değil. Elbette, göç politikalarının bütünü bu bakanlığın doğrudan sorumluluk alanında olmayabilir ancak göçmen kadınların çalışma hakkına erişmesini sağlamak, kayıt dışı ve güvencesiz çalıştırılmalarını önlemek, insana yakışır çalışma koşullarını oluşturmak ve emeklerinin sömürülmesine karşı gerekli denetimleri yapmak sizin sorumluluğundadır. Bugün, göçmen kadınlar sınır dışı edilme tehdidi nedeniyle

uğradıkları hak ihlallerine ses çıkaramıyor, düşük ücretlere, uzun çalışma saatlerine şiddete ve ağır sömürü koşullarına mahkûm ediliyor. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak sizin göreviniz bu kadınların göçmenlik statülerini bir güvencesizlik aracına dönüştürmek, çalışma düzenine seyirci kalmak değildir, bu bütçede onların da hakkı, emeği ve yaşam güvencesi olmak zorundadır, bu, sizin Nadira Kadirova'ya borcunuzdur. Ben özellikle söylüyorum, kapalı kapılar arkasında erkek egemen bir akılla gençler başta olmak üzere, halkın ihtiyaçlarını görmezden gelen, sermaye ve siyasi ilişkilerin gölgesinde emek sömürüsünü derinleştiren, geleceksizliği alın terinde boğarak hazırlanan hiçbir bütçe barış ve demokratik toplum sürecine katkı sunmaz. Çalışma Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesi de bir kez daha bu erkek egemen, insan onurunu ve hakkını yok sayan kodlarla hazırlanmıştır.

Sayın Bakan, şu soruların cevabını kadınlar adına almak istiyorum: Uluslararası Çalışma Örgütünün 189 sayılı Ev İşçileri Sözleşmesi ile 190 sayılı Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Önlenmesi Sözleşmesi neden onaylanmıyor? Siz, kadınların can güvenliğini, iş sağlığı ve güvenliğini önlemek istemiyor musunuz? Yine, çoğunlukla İŞKUR üzerinden, projeler üzerinden gerçekleştirilen işe alımlarda yaş sınırlamasının uygulanmasını nasıl açıklıyorsunuz? Bu sınıra dâhil olmayan kadınlar ne yapsın, yaşamlarını nasıl idame ettirsin?

Kadınların bu Bakanlığın bütçesinden talepleri nettir: Ev işçiliği İş Kanunu kapsamına alınmalıdır. Ev işçileri sigortalı olarak görülmeli, sigorta ve sağlık güvencesi giderleri genel bütçeden karşılanmalıdır. Sendikal örgütlenmenin önündeki yasal engeller kaldırılmalıdır. Belli bir yaştan sonra kadınların iş bulmasını engelleyen yaş sınırlaması uygulamaları ortadan kaldırılmalıdır. Ev içi ücretsiz emek tanınmalıdır ve sosyal güvenceyle ilişkilendirilmelidir. İş arama kurumunun programları ve kayıt dışı çalışma denetlenmelidir. Kamuda kadrolu ve süresiz istihdamın yerine konulan geçici program işçiliğine ve ücretli sözleşmeli alımlara son verilmelidir. Kadın ve erkek için hak kaybı yaratmayan, devredilemez ebeveyn izinleri -babalık izni dâhil- açıkça tanımlanmalıdır. İş sağlığı ve güvenliği alanında kadınlar ayrıca ele alınmalıdır. İş cinayetleri davalarında cezasızlık politikalarına son verilmelidir. Bakanlığınızın bütçesinde tüm bu sıraladıklarım olmadığı için bu bütçeyi kadınlar adına, işçiler ve emekçiler adına reddediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Boz, buyurun lütfen.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, Meclisin kıymetli çalışanları ve basın emekçileri; sizleri selamlayarak başlamak istiyorum.

Önemli bir Bakanlık çünkü sahadayken, işçilerle konuşurken sürekli karşı karşıya kaldığımız sorunların aslında başat bir konusunu oluşturan bir Bakanlık. İşçiye ücretini, emekliye aylığını anlatıyorsunuz Sayın Bakan ama ikisine de o parayla nasıl yaşayacağını anlatamıyorsunuz çünkü açıkladığınız rakamlar ile karşılanması gereken ihtiyaçlar arasında hiçbir sunumla kapatamayacağınız kocaman bir uçurum var. "Çalışanı enflasyona ezdirmedik." diyorsunuz, kendi resmî verileriniz ise bu sözünüzü maalesef boşa çıkarıyor. Asgari ücreti yüzde 20 artırdınız ancak önceki yılın enflasyonu yüzde 30,89 oldu yani yine altında kaldı; işçi yeni yıla gerileyerek girdi, ardından ise her şeyde, her alanda fiyatlar yükseldi ama asgari ücret yerinde saydı. Eylül sonunda başlangıçtaki satın alma gücünü korumak için aylık yaklaşık 6.828 lira ilave gerekiyordu; bu, refah artışı da değildi, zaten yetersiz olan ücretin daha fazla erimesini önleyecek olan tutardı ancak onu da yapmadınız Sayın Bakan. Yıl içinde yeniden ücret belirlenmesinde yasal engel yoktu ama onu da yapmadınız, beklemeyi tercih ettiniz; o kayıp, işçinin sofrasından eksildi, işçinin borcuna eklendi.

Bakın, Muş'ta DEM PARTİ'nin yani partimizin "ekmek, barış ve adalet için bütçe" kampanyası kapsamında birçok yerde işçilerle buluşmalar yaptık, sohbetler gerçekleştirdik. İşçilerin söylediği şey şu: "Eğer ekstra bir iş yapmazsak, başka bir ek işte çalışmazsak geçinmek mümkün değil. Misal, ben hayvancılık yaparak ancak bu geçimimi sağlamaya çalışıyorum, şu arkadaşım ise hafta sonları ve akşamları boya badana işi yaparak geçinmeye çalışıyor. Eğer bunlar da olmazsa biz kıt kanaat bile geçinemeyeceğimiz bu tabloyu daha da geriye düşürüyoruz, ölmemeye çalışıyoruz." diyorlar Sayın Bakan ama siz, memlekette yaşanan bunca dram varken yurttaşlara harikalar diyarı tadında bir masal anlatmaya devam ediyorsunuz; görmüyorsunuz, duymuyorsunuz, umursamıyorsunuz. İşte, o açlığa gark ettiğiniz insanlar her gün eylem yapıyorlar. Bizler de ekmek, barış ve adalet bütçesi kapsamında o işçiler için açlık sınırının en az yarısı olan bir asgari ücretin belirlenmesini öneriyoruz yani en az 65 bin olan bir asgari ücret önermesinde bulunuyoruz. İşte, o işçiler her gün grevdeler; geçinemeyenler, patronların insafına terk ettikleriniz bu haksızlığı duyurmak için, hakkını aramak için eylemler yapıyorlar, grevler yapıyorlar. Türkiye'de işçiler hem ücretlerini hem de emeğinin karşılığını almak ve onurlu bir gelecek kurmak için grev yapıyorlar, keyiflerinden değil çünkü bu ülkede büyümenin rakamları açıklanırken işte o büyümenin mimarları, büyümeyi yaratan işçinin sofrası giderek küçülüyor Sayın Bakan. Madenlerden metal fabrikalarına, taşeron iş yerlerine kadar yükselen grev seslerini sıradan, münferit birer iş anlaşmazlığı olarak göremezsiniz; derinleşen emek sömürüsünün ve gelir adaletsizliğinin göstergesi olduğu anlaşılmalı. Grev anayasal bir haktır. İşçinin susturulması, sendikal örgütlenmenin engellenmesi ve grevlerin fiilen etkisizleştirilmesi kabul edilemez. Bizler de buradan Ulusoy Bakır grevi, VOLVAC direnişi, Smart Solar direnişi, Digel Tekstil direnişi, Temel Conta grevi, TOKİ Sazlıbosna şantiyesindeki direniş, Ankara Yeni Adalet Sarayı şantiyesindeki direniş; yeni metal, maden, tekstil, inşaat, motokuryelerden depo çalışanlarına, bütün alanlarda direniş gösteren, grev yapan işçileri selamlayarak devam etmek istiyorum konuşmama.

Bütçede sermayeye teşvik değil emekçiye güvence, bununla birlikte baskı değil toplu pazarlık, yoksulluk değil insanca yaşam hakkı olması gerektiğini savunuyoruz. İşçinin alın teri bütçe kalemlerinden ibaret değildir, bu ülkenin gerçek zenginliğidir, fark etmelisiniz.

Tabii, bir de bölgesel ücret, bölgesel asgari ücret tartışmaları var. Bölgesel asgari ücret, ülke genelinde tek bir taban ücret yerine, illerin veya bölgelerin ekonomik koşullarına, yaşam maliyetlerine ve gelişmişlik düzeylerine göre farklı asgari ücretlerin belirlenmesini öngörüyor. İşveren çevreleri, bu öneriyi işletmelerin maliyetini azaltmak, kayıt dışı istihdamı önlemek ve özellikle işsizliğin yüksek olduğu bölgelere yatırım yapmak gerekçeleriyle savunuyorlar. Ancak bölgesel ücret, bölgesel asgari ücret tartışması yalnızca ekonomik maliyetlerin nasıl hesaplanacağına ilişkin teknik bir konu olamaz; aynı zamanda, emeğin değeri, gelir dağılımı, eşit yurttaşlık ve ülkenin kalkınma modeline ilişkin siyasal bir tercihi de ortaya koyuyor. Temel soru şudur ki: Bölgesel eşitsizliklerin çalışanların ücretlerini farklılaştırarak mı yoksa kamusal yatırımlar ve sosyal politikalarla mı giderileceğidir; bu, ana hattımızdır. Türkiye'de düşük ücret politikaları ve yüksek enflasyon nedeniyle bir başlangıç ücreti olmaktan uzaklaşmıştır asgari ücret, geniş bir çalışan kesimi için fiilen ortalama ücrete dönüşmüştür. Bu koşullarda bölgesel asgari ücret uygulamasına geçilmesi mevcut ücret düzeyinin korunması bir yana, düşük ücretli bölgelerdeki emekçilerin gelirlerinin daha da gerilemesine yol açacaktır. Kaldı ki bu eşitsizlik sadece bu alanda yok, kamuda da eşitsizliği sürdürmeye devam ediyorsunuz. Muş'ta Muş Devlet Hastanesinin yemekhane hizmetlerinde çalışan 60 kişi kadro dışında bırakıldıklarını iletiyorlar Sayın Bakan. Diyarbakır DSİ 10'uncu Bölge Müdürlüğünde yıllardır çalışan personeller de hâlâ kadro alamadıklarını ifade ediyor. Hem yıllarca emeklerinden faydalanacaksınız hem de kadro haklarını görmezden geleceksiniz. Kamu hizmetini onların emeğiyle yürütüyorsunuz, güvence söz konusu olduğunda ise onları dışarıda bırakıyorsunuz. Yıllardır ihtiyaç duyulan, faydalanan emeği kadro dışında tutmak, hak kaybını kalıcılaştıran bir siyasal tercihtir Sayın Bakan. Bakanlığın kamu kurumlarında taşeron şirketler gibi davranmaktan vazgeçmeli ve kadro haklarını çalışanlara tanımalı.

Ayrıca, bir diğer haksızlık ise aynı kurumda birlikte çalışan kişiler arasında, çalışanlar arasında da ücret, sosyal hak ve gelecek güvencesi bakımından ayrım oluşması meselesi. Hizmetin sürekliliğini bu insanlardan beklerken onların güvencesini belirsiz bırakıyorsunuz. Farklı kurumlarda tekrarlanan kadro talepleri kamu istihdamında eşit hakları ertelemenin nasıl kalıcı bir yöntem anlayışına dönüştüğünü ortaya koyuyor. Ücret belirlenirken de masada bulunmak ile kararda etkili olmak birbirine karıştırılıyor Sayın Bakan. İşçinin itirazının sonucu değiştirmediği bir yapıyı sosyal diyalog olarak sunamazsınız. Kararın siyasi sorumluluğunu ortadan kaldıran bir mesele olmadığını hatırlatmak gerekiyor. Emekçinin, çalışanın yaşadığı başka bir hak kaybını da yine Muş'tan aktarmak istiyorum: Muş Alparslan Üniversitesinde Sayıştay ayrı hesaplanması gereken ücret matrahlarının birleştirildiğini tespit etti. Üstelik bu hatayı üniversite de kabul etti. Ancak raporda geçmiş kesintilerin incelenip iade edildiği gösterilmiyor yani talimat verilince sorumluluk orada bitmiyor, takip etmek, denetlemek gerekiyor çünkü talimat çalışanın olası kaybını kendiliğinden gidermiyor Sayın Bakan.

Emeklilikte de açıkladığınız artış ile bankaya yatan para arasında çok uzak bir mesafe var Sayın Bakan. Bakanlığın kamu kurumlarında taşeron şirketler gibi davranmaktan vazgeçmesi gerektiğini hatırlatmıştık. Dosya bazındaki taban ödeme 23.552 lira. Kök aylık düşük kaldığında yapılan artış emeklinin eline geçen tutarı değiştirmiyor. Siz zam oranını doyuruyorsunuz, emekli aynı, eski meblağı bankadan çekiyor. Açıklamanızın sadece siyasi karşılığı var ancak emeklinin cebinde bir karşılığı yok. Yıllarca çalışıp prim ödeyen insanları ileri yaşlarında yeniden şantiyeye, tarlaya, fabrikaya dönmeye mecbur bırakıyorsunuz. "İnsanların bir ömürlük emeğinin karşılığı bu mu?" diye sormak istiyoruz. Kök aylıklar düzeltilmiyor, geçinemedikleri için çalışmaya devam etmelerini ekonomik programınızın olağan bir sonucu olarak sayıyorsunuz. Siz zam oranlarıyla övünürken onlar yaşlanan bedenleriyle geçim açığını kapatmaya çalışıyor. Emekliliği kâğıt üzerinde tutuyor, dinlenebilme hakkını gelir yetersizliğiyle ellerinden alıyorsunuz. Ardından sürdürülebilirlik gerekçesi geliyor. Oysa düşük ücret, kayıt dışılık, eksik kazanç bildirimi ve tahsil edilemeyen alacaklar da finansmanı etkilemeye devam ediyor. Bütün bunları geri plana itip sorunu emekli aylıklarının maliyetine sıkıştırmak kendi tercihinizin sorumluluğunu emeklilere yüklemektir.

Biz bu tutumu reddediyoruz, bütçeye onay vermiyoruz Sayın Bakan.

BAŞKAN NERMİN YILDIRIM KARA - Sayın Yıldırım Kara, buyurun.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, ülkemizde çalışarak hayatta kalabilmek maalesef imkânsız. Bunları hem çalışanlar için hem de emekliler için düşündüğümüzde bu bir gerçeklik. Türkiye'de çalışmak da bir dert, emekli olmak da bir dert; bunu söylemek de abartı olmaz. Emeklilerin geldiği durum âdeta deprem bölgesinde yaşanan yüzyılın afeti gibi. En başta orayı söylemek zorundayım, deprem bölgesindeki 11 ildeki emekli, emeğiyle geçinen çalışanlar, özellikle işçiler ve çiftçiler de maalesef hayata tutunamayan bir afet hali yaşıyorlar. Bu yüzden yıllardır her muhalefet partisinin en düşük emekli aylığının bir asgari ücret seviyesine çıkarılması gerektiği önergeleri, teklifleri maalesef sizin tarafınızdan hiç kabul görmüyor. Tabii ki asgari ücret düzeyinin de insan onuruna yakışan bir düzeyde olması en temel sizler için bir amaç olmalıdır.

Çalışma hayatı sona erdiğinde de emekliler maalesef çok sorun yaşıyor. Sorunların işveren tarafıyla, esnaf tarafıyla ve yıllardır çalışan işçinin tarafıyla birlikte komplike olarak düşünülmesi gerekir. Yani emeğiyle çalışan bir kişi için sadece emekçi açısından değil, bunu işveren açısından da değerlendirerek bir düzenleme ve mevzuatın geliştirilmesinde fayda olduğunu kesinlikle düşünüyoruz. Size bakıyoruz "Geliştireceğiz." dediğiniz proje ve programları incelediğimizde bu sorunları da çözecek pek bir yaklaşım

göremiyorum. Örneğin, prim teşviklerinden yararlanan kişi sayısında 2029 yılına kadar yaklaşık 300 bin kişilik bir azalma öngörülmüş. Atıl iş gücü oranının yüzde 30'un üzerine çıktığı bir ülkede bu tespitlerin azalmasını anlamak zor. Nasıl azalıyor? Çalışma hayatının sorunlarını çözmek ne işçiye ne de işverene destek olmadan maalesef mümkün değil. Ve makroekonomik krizlerin, özellikle ülkemiz gibi jeopolitik olarak çok kıymetli bir bölgede, savaşın, her sıcak gelişmenin en fazla etkilerinin ülkemiz açısından yaşandığı bölgelerde, makroekonomik krizlerin işçi ve emekçi üzerinde en fazla yoğunluğunun görüldüğü yerlerde de sadece bunları işverenin veya işçinin üzerine atmak doğru değil ve anlamlı da değil. Bunu Bakanlık olarak sizin bir politik tercih olarak sunmanız gerekiyor.

Çocuk işçiliği çok önemli bir konu. Bakanlığın gerekli iradeyi göstereceği konusunda ben kuşku duyuyorum. TÜİK'in resmî verilerine göre, 2024 yılında ülkemizde 15-17 yaş arasındaki çocukların iş gücüne katılım oranı yüzde 25. Bizlerin de sıklıkla üstünde durduğumuz, özellikle "mesleki eğitim" adı altında ki ucuz iş gücünden biraz bahsetmek istiyorum. Niye bundan bahsetmek istiyorum? Ve özellikle kendi ilçem İskenderun, Hatay'a bağlı çok kıymetli ve büyük bir ilçemiz. Biliyorsunuz ki sanayinin ve istihdamın çok yoğun olduğu bir bölge. Şimdi sormak isterim Sayın Bakanım: Millî Eğitimle koordine oluyor musunuz? Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bu MESEM'deki çocukların ne yaptığına ilişkin... Nasıl okula gidiyor? Saat kaçta gidiyorlar? Müdürü atlatıyor mu? Öğretmeni atlatıyor mu? İşvereni orada bir şekilde kafaya alıp bu çocuklar, bu gençler başka işler yapıyorlar mı? Yoksa kendi uzmanlık alanlarında okudukları bölüme ilişkin olarak bu iş yerlerinde sömürülüyor mu, eziyet çekiyorlar mı, yoksa gerçekten meslek öğreniyorlar mı? Meslek edinmenin ben çok önemli olduğunu düşünüyorum. Ben de mesleğimi ticaret lisesinde öğrendim; temel yaklaşımımız buydu. İskenderun'da yeme ve içme bölümünde, pastacılık bölümünde okuyan bir öğrencimiz, bir pastanede öğrenci olarak çalışma hayatına devam ederken elektrik panosunun kaldırtılmasından, dokundurulmasından -adına ne derseniz deyin- dolayı 15 yaşındaki öğrenci hayatını kaybetti; Tarık Buğra. Yargılaması da bu işlerin -sanki buna hani mecbur kılınacak- ilkesel olarak mevzuata uygun şekilde hem MESEM'deki çocukların işini takip ediyoruz, onların ne olduğuyla ilgili kaygılarını yaşamaya çalışıyoruz, bir de bunların adli süreçlerini takip ediyoruz Sayın Bakan; ya, bu da bir saçmalık değil mi? 2 sanık var, dışarıya çıkarılıyor. Ölüm var ortada ölüm. Dolayısıyla siyasilerin görevi değil ki mahkeme koridorlarında bu tarz konuları takip etmek. Sizin Millî Eğitim Bakanlığıyla, Adalet Bakanlığıyla bu konularda mutlaka istişare etmenizde gereklilik var ve zorunluluk var diyorum.

İş sağlığı ve güvenliği kâğıt üstünde "Efendim, bizim böyle hedeflerimiz var." diyeceğiniz bir şey değil. Böyle kâğıt üstünde biz hedef koyuyoruz. Bir sürü pratikte iş güvenliği uzmanları çıkıyor, yazık, insanlar çalışamadıkları için zaten istihdam yok, herkes bir hevesle iş güvenliği uzmanı olayım, belki bir fabrikaya kapak atarım derdinde ama bu iş cinayetlerinin önüne geçilmesi noktasında herkesin, işverenin ve yine bu işletmelerin denetlenmesi noktasında bu iş sağlığı ve güvenliğinin de sizin tarafınızdan çok ciddi şekilde bunun bir uygulama olarak hayata geçiriliyor olması gerekir. Şimdi, ölümlü iş kazaları söz konusu olduğunda MESEM'in kötü sicilinden bahsettik. MEB konuyla ilgili -bunları da biz MEB'den alıyoruz, sizden alamıyoruz, bunu da söyleyeyim size Sayın Bakan- "2023'ten 2024 Kasım ayına kadar 26'sı hafif yaralanmalı, 5'i ölümlü 31 kaza yaşandı." demiş, sonra 31 Aralık 2025'te demiş ki:"10'u ölümlü 2 bin kaza." Bakanlık MESEM'deki çalışma koşullarını denetliyor mu? Buna cevap vermenizi özellikle istiyorum.

Hatay'da -TEPAV'ın belgelediği üzere- deprem bölgesinde en fazla istihdam kaybı yaşandı Sayın Bakan; bu önemli. Bakın, biz kentimizi yeniden inşa etmeye çalışan, ihya etmeye çalışan bir topluluğuz, bir milletiz. En fazla işçinin, emekçinin, esnafın, KOBİ'lerin, işletmelerin ve ihracat yapan işletmelerimizin vergi ve SSK açısından büyük zorlukları var. Özellikle biz buna şöyle diyoruz: Bakın, siz 6183 sayılı Yasa'nın 48'inci maddesinde sürekli oynuyorsunuz. Orada yaptığınız düzenlemelerle esnafa, işletmeye fayda sağladığınızı düşünüyorsunuz. Hayır, belki de yeniden bir kanun yapmanız gerekir; bunu lütfen bir çalışsınlar, düşünsünler. 6183 sayılı Yasa'nın 48'inci maddesinde yapılan değişiklikler ve düzenlemeler maalesef esnafın işine yaramıyor efendim, işletmelerin de KOBİ'lerin de. Biz diyoruz ki, uzun vadeli anaparada on yıl yaparsın, üç yıl yaparsın, beş yıl yaparsın ama mükellefin kendi iradesiyle, kendi rızasıyla bir taksitlendirme ve uzun vadeli bir yapılandırma mecbur. Rasyo istiyorsun, likidite oranına bakıyorsun, "cari oran" diyor, "teminat" diyor, "Yok, teminatı 50 binden 250 bine çıkardım..." Gerçekten uygulamada, pratikte bunlar anlamsız Sayın Bakanım, olmuyor ve faiz oranını... Bugüne kadar her otuz altı ayda bir, yirmi dört ayda bir mutlaka bir yapılandırma çıkar, şimdi, geçmiş dönemden gelen vergi yükünü totalde toplayıp üstünden yeniden bir faiz oranı yapmak doğru değil. O bakımdan, ilk günden beri bir faiz ve düşük oranlı bir faiz yöntemiyle belki yeniden bir kanunu konuşmamızda fayda var diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, bu 9000 prim günü, bu önemli. İnsanlar dışarıda bekliyor bakınız, 7200 BAĞ-KUR'da emeklilik gününü bekliyor. Vergi ve SSK borçlarında mutlaka Türkiye'deki, başta deprem illeri olmak üzere, esnafı, üreticiyi ve KOBİ'yi önceleyen çok daha dikkatli ve teknik bir çalışma yapmanıza ihtiyaç var. Bunu mutlaka size söylemek zorundayız.

Staj ve çıraklık mağdurları biliyorsunuz ki yıllardır sizlere sesleniyorlar. Staj ve çıraklık mağdurlarının bu kaygıları mutlaka sona erdirilmelidir.

Son bir konu, şunu size ifade etmek zorundayım, bu yeni gelen bir bilgi. MESEM'deki öğrencilerin eğitime katkısı sonlandırıldı mı? Beş yıllık süre -2022- bu eğitim ve öğretim yılı itibarıyla sonlandırıldı mı? Sahadan daha iyi iki gün evvel size gelen...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Başkanım, bir dakika...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Vekilim, bu konuda çok net bir tavır var.

Teşekkür ederim.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Onu bugün söyleyemedim ama mutlaka o konuyu size iletmiş olayım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Ali Karaoba...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan çok dikkatli bir şekilde açıklamalarınızı dinledim, çok güzel rakamlar var ama bir hekim olarak şunu anlamadım: Neden 2002'yle karşılaştırıyorsunuz? Yani asgari ücretin 2002'den bu yana yüzde 207 arttığını söylerken, bütçenizin de yüzde 167 kat arttığını neden söylemiyorsunuz? Hadi, bundan üç-dört yıl önceyle kıyaslasınız ben anlarım. Bakın, sistem artık Harun gibi gelen ve Karun gibi zengin olanların sistemi hâline geldi. AK PARTİ'li olmayı mutlu olmanın, makam sahibi olmanın tek aracı olarak gören bir toplum hâline geldi. Liyakatin bir kenara itildiği, iş kazalarının arttığı bir dönem yaşıyoruz.

Şimdi, ben bütçenize baktım, rakamları da ayrıntılı inceledim. 2027 bütçenize baktığımızda madende ölen babaları ve aileleri kapsayan bir şey var mı? Yok efendim. Atölyelerde şiddet gören ve çocukluğunu yaşayamayan çocukları, MESEM'de ölen çocukları kapsayan bir önlem var mı? Yok. Protez alamayan, bastonunu yenileyemeyen, emekliliği elinden alınan engelliyle ilgili bir çözüm önerisi var mı? Yok. Evine hapsolmuş gençleri, grev ve sendika hakları elinden alınmış işçileri kapsayan bir yapı var mı? Yok. Geçinemeyen emeklilerimizi, atanamayan milyonlarımızı kapsayan bir bütçe var mı? Yok. Peki, bunları konuşmayacak mıyız? Tabii ki biz bu listeleri sayıp duruyoruz, geçen yıl da burada saydık, en basiti, Dilovası'yla ilgili, bunun takipçisi olacağınızı söylemiştiniz, dava bugüne denk geldi, soruyorum buradan: Ne kadar takip ettiniz? Bunu çözeceğinizi söylemiştiniz, bir yıl oldu ama hâlâ aileler ortada rezil oluyor. Körleşmenizin de sebebi bu. Etrafınızda fakir insanlar kalmadı ama toplum fakir Sayın Bakanım. Bu kadar büyük rakamlar söylüyorsunuz, sahaya çıkıyoruz, söylediklerinizle insanların yaşadıkları örtüşmüyor. Çay simit hesabı yapanlar artık çay simit hesabı yapamaz oldular. Açlık sınır 37 bin liradayken asgari ücretin 28 bin lira olması ya da en düşük emekli maaşının 23 bin lira olması gerçekten içinize siniyor mu, bunu anlamış değilim. 163 kat artmış bir bütçenin içerisinde halkımızın bu kadar eziyet çekmesi size çok makul geliyor mu? Bakın, İbni Haldun'un çok güzel bir sözü var: "Zulüm umranın yani toplumsal refahın harap olmasına yol açar." Artık halkımız bir zulüm görmekte ve bunun bir çözümünü mutlaka kurmalıyız.

Yedi düvele meydan okumuş, kazanılmış bir Kurtuluş Savaşı'ndan sonra bile Gazi Mustafa Kemal Atatürk 1921 yılında maden işçisinin hakkını korumak için kanun çıkardı. Peki, soruyorum: Zonguldak Kilimli'de olan maden kazasında hayatını kaybeden 3 vatandaşımıza siz ya da sizin bürokratlarınızdan katılan oldu mu? Sadece iki "tweet" atarak bu işlerin çözüleceğini düşünüyorsanız, "Bu işin fıtratında var." deyip işin içinden çıkmayı planlıyorsanız biz bunu kabul etmiyoruz.

1936'da İş Kanunu'yla çalışma hayatı düzenlendi. Bakın, 1936'da 61 Anayasası'nda sosyal devlet temel ilkelerimiz oldu ama geldiğimiz noktada her şeyi artık hak arayışı noktasından yola çıkarak çözmeye çalışıyoruz. Bugün geldiğimiz noktada işçi hakkını arıyor, emekli geçinemiyor, engelliler yok sayılıyor, çocuklar da ne yazık ki oyun oynaması gerekirken çalışırken ölüyorlar Sayın Bakan.

2027 yılı için Bakanlığınızın bütçesi yaklaşık 2 trilyon 396 milyar; tam 4 kat artmış geçen yıla rağmen, 4 kat arttı da asgari ücreti de bu kadar artırmayı düşünüyor musunuz? 4 kat olmasa da sadece yüzde 10-20 rakamlarını konuşurken bunun toplum nezdinde telafi edilebileceğini öngörüyor musunuz? Bu kaynaklardan vatandaşın hayatına ne kadar güvence, ne kadar refah ve ne kadar adalet düşüyor? Bunu gerçekten oturup hep birlikte sorgulamamız gerekir. Bugün bakan sizsiniz, bürokrasi sizsiniz ama toplum hepimizin, hep birlikte yaşıyoruz. Bu toplum eziyet çekiyor Sayın Bakanım.

Sayın Bakan, önce engelli vatandaşların sesini duyurmak istiyorum. Bakın, 2008 öncesi aldıkları raporlara göre, vergi indirimiyle emekli olan engelleri bir günde 7538 sayılı Yasa'yla yok ettiniz. Hak kazananları da çağırarak yeniden oranlarını düşürüp, iş gücü üzerinden bir planlama yaparak haklarının tamamını ellerinden aldınız. İhtiyaç duyulan bir cihazın maliyetine bakmadan ödeme yapıyorsunuz. Bakın, görme engelli bir arkadaşımıza SGK tarafından ödenen para 117 lira ile 141 arasındayken bugün beyaz bastonun en ucuzu Çin malı bile 5 bin TL Sayın Bakanım. Standart akülü tekerlekli sandalye ödemesine siz 12.600 lira ödüyorsunuz, yine söylüyorum, Çin malı ortalama 50 bin- 60 bin civarı. Ve bugün akülü arabayı almak için ayaklarının 2'si olmayan bir vatandaş için bile yeterli değil: Hem 2 ayağı olmayacak, ya kolunun 1'i olmayacak ya da akciğerinde sıkıntı olacak ki bu akülü arabayı alabilsin. Yani biz "Engelliler topluma kazanılsın, toplumun yükü değildir." diye ifade ederken bir akülü arabayı almak için bu kadar çok engel aramaya gerek yok. 2 ayağı yoksa bu insanlara bunu ödemeniz gerekir.

Tip 1 için sensör ödemesini yaptınız, çok güzel, 18 yaşında neden kesiyoruz Sayın Bakanım? Bakın, 1 sensör 70 bin lira ile 160 bin lira arasında iken bugün Sosyal Güvenlik Kurulu 26 bin lira ödüyor. Diyabetli bir ailenin geçimi ne kadar zor! Asgari ücretli bir çocuğun Tip 1 diyabeti olduğunu düşünürseniz sadece sensörü için üç ay ekstradan, hiçbir şey yiyip içmeden, bir konforu yaşamadan ödemek zorunda kalıyor. Lütfen bunu tekrar değerlendirin. Bunlar yardım değil, bağımsız yaşam hakkının ve topladığımız vergilerin karşılığıdır. Engelliler de bu toplumun asli unsurlarıdır. Engelli vatandaşlarımızın emeklilik hakkını tekrar yeniden değerlendirin diyoruz. 7538 sayılı Yasa'yla ilgili Anayasa Mahkemesine başvuruların takibini mutlaka yapacağız ve engellilerimizin hakkını arayacağız.

Ya, staj, çıraklık mağdurları; kim konuşuyorsa bunu dile getiriyor. İşe aldınız, SSK numarası verdiniz, peki, neden bunu emekliliğe dâhil etmiyorsunuz? Bunlar bu stajı yaparken ölüyor mu? Ölebiliyor. Hastalanıyor mu? Hastalanıyor. Ama emekliliğe gelince "Ben size para vermeyeceğim." demek bence akıl tutulmasıdır.

Kademeli emeklilik Sayın Bakanım, bir günde on yedi yıl kaybetmek ne demektir? Yani kimin içine siniyor bu? Bu toplumda sizin çevrenizde de bizim çevremizde de bu insanlar var. Lütfen bununla ilgili hızlı bir düzenleme getirelim.

Dilovası'nı söyledim, mutlaka lütfen bunun özellikle takipçisi olun.

Sabah geldiğinizde de giydim, bakın, tişört vardı bir tane, 95 tane MESEM'de ölen çocuğunuz var Sayın Bakanım. Bunların neredeyse yüzde 60'ı 15 yaş altında. Yani Millî Eğitim Bakanı okula giden çocuklarını koruyamaz, Sağlık Bakanlığı hastalanan çocuklarına randevu alamaz, bebek ölümlerine engel olamaz, Çalışma Bakanlığı çocuk işçiliğinin önüne geçemez; Allah aşkına ne yapıyoruz biz? Yani güzel rakamlar açıklıyorsunuz; çok güzel, kulağa da çok hoş geliyor da ben sonuca bakarım: Çocuklar ölüyor Sayın Bakanım, insanlar geçinemiyor Sayın Bakanım. Oturup bunu bir de böyle sorgulayın. "Biz eğitimi çok artırdık." İş sağlığı güvencesinde 790 bin eğitim verdiniz. Demek ki iyi eğitim vermemişsiniz Sayın Bakanım. İyi eğitim verseydiniz bu kadar insan çalıştığı iş yerinde ölmezdi. Ölenlerin çoğunda belki baret bile yoktu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yaralılar da var.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Kendisine saygısı olan bir ülke çocuklarını mutlaka korumalıdır Sayın Bakanım. Bugün sadece AK PARTİ'si için değil, bütün bu ülkeyi yönetenlerin hepsi için, muhalefet için de söylüyorum, çocuklarımızı merkeze koymak zorundayız. Hadi çocuk gitti işe, yaşadı; tesadüfen yaşadıysa ve çocuk büyüdü, yine ilk sizin dönemizde nasip olan "ev gençleri" kavramı oluştu. Yani neredeyse 5 milyona yakın -artık bunun istatistiğini bile tam tutamıyoruz- ev genci var efendim. Böyle bir şey olur mu? Evde oturan, iş gücü yüksek ve çok güzel okulları bitirmiş çocuklar artık bu ülkede kalmak istemiyor, yurt dışına gitmek istiyor. TÜİK Ağustos 2026'da işsizliği 7,8 açıklıyor ama aynı TÜİK atıl güç oranını yüzde 31 açıklıyor. Yani biz TÜİK'e güvenmiyoruz, artık bu kadar reelle örtüşmeyen rakamların verilmesini doğru bulmuyoruz.

Emekli aylıklarının tekrar gözden geçirilmesi... Şimdi, bir emekli düşünün, 23.552 lira alıyor. Hani "Ev kirasını bile ödeyemiyor." diyorlar ya, eskiden emekli olunca çocuğunu evlendirirdi, en azından bir ev alırdı, şimdi, evin penceresini, arabanın lastiğini, vallahi, çocuğuna da herhâlde kız kaçırabiliyorsa kız kaçırıyor. Sizin vekillerinizden birinin söylediği gibi, bu emeklileri Uganda'ya mı göndereceğiz geçinebilmesi için Sayın Bakanım? Lütfen insanca bir yaşam sağlayalım. Bakın, emekli yapıyoruz, 512 emeklimiz çalışırken ölmüş. Zonguldak'taki maden kazasında 30 bin lira emekli maaşı alan vatandaşımız 3 çocuğunu geçindirebilmek için o madene tekrar inmiş. Neden? Herkes evinde yaşamak ister ve güvence içerisinde mutlu tatil yapmak ister ama bunu yapamıyor.

Genel sağlık sigortası... E, devlet "Ödeyemeyenlerinkini ödüyoruz." diyor. 1.981 lira ödetiyorsunuz, zaten bu insanların paraları yok efendim, olsa öderler. Tamam, çok zengin bir ülke değiliz belki diyebilirsiniz ama bu rakamların yeniden gözden geçirilmesi gerekir. 2026'nın ilk dokuz ayında en az 1.736 işçi hayatını kaybetmiş.

Şimdi, vaktim az kaldığı için... Çok bekleyen var. 7200 gün sayısından tutun, bugün stajyerlerin günlerinin sayılması, taşeronların kadro beklemesi, devlette çalışan esnafın, şoförün mutlaka atanması, ASM grup elemanlarının atanmasından tutun, kadro bekleyen yüzlerce, binlerce insanımız var. Şunu da anlamış değilim: Toplum yararına eleman alıyorsunuz, bunları kadrolu alırsanız toplum zararına mı oluyorlar? Ya, böyle bir cümle olur mu? "Toplum yararına eleman almak." E, kadroya alın Sayın Bakanım ihtiyaç varsa. Aldığınızda toplum zararına oluyorsa da vallahi yazıklar olsun diyorum.

Yine de bütçenize hayırlı olsun, az ölümlü yılımız olsun diyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaoba, teşekkür ederim.

İYİ Parti Grubu adına Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Süreniz yirmi dakika.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, Sayın Bakan giriş cümlesinde 3 Kasım 2002'ye atıf yaparak yirmi dört yıllık AKP iktidarını anlattı ve Sayın Cumhurbaşkanıyla birlikte yaşanan gelişmeleri övdü. Madem 3 Kasım 2002'ye bir atıf yapıldı, biz de o kara günden bu tarafa kadar yirmi dört yılda özellikle çalışma hayatıyla ilgili yani toplumun bütün kesimleriyle yakinen alakalı bu alanda neler olduğunun bir özetini ortaya koyalım. Sürekli atıf yaptığınız, beğenmediğiniz ve hatta hakaretler ettiğiniz o eski Türkiye'de insanlar, emekliler, çalışanlar, asgari ücretliler nasıldı, şimdi nasıl, hemen bir bakalım. O beğenmediğiniz eski Türkiye'de en düşük emekli aylığı asgari ücretin yüzde 30 fazlasıydı. İşte o beğenmediğiniz eski Türkiye'de insanlar emekli olduğunda tazminatları ya da ikramiyeleriyle bir ev, bir de ikinci el araba alabiliyordu. İşte o beğenmediğiniz eski Türkiye'den bugüne yirmi dört yıl siz ülke yönettiniz, yirmi dört yılın sonunda sendikalaşma oranı çalışma hayatında yüzde 13, kamu çalışanlarını çıkarırsanız toplu sözleşme imzalayabilenlerin oranı yüzde 8'i geçmiyor ve işte o beğenmediğiniz eski Türkiye'de asgari ücretliler tüm çalışanların içerisinde yüzde 12'ydi, şimdi tüm çalışanların yüzde 50'si ve daha fazlası. Asgari ücret bu memlekette yaygın ücret hâline geldi ve asgari ücret ne yazık ki açlık sınırının altında. Efendim, en sağlam hesap altınladır, o beğenmediğiniz eski Türkiye'de asgari ücretliler 7-8 küçük altın alabiliyordu, şimdi 2,5 tane küçük altın alamıyorlar ve yine, o eski Türkiye'de, beğenmediğiniz Türkiye'de ev sahibi olma oranı memlekette yüzde 71'di, şimdi yüzde 55. Hanelerin yüzde 45'i kirada, o da herkese bir daire düştüğünü hesap ederseniz. Bir kişinin 100, 200, 300, 600 dairesi olduğunu öğreniyoruz, onu da hesap ederseniz memleket yalnızca kiraya çalışıyor. Ve yine o çeyrek asır yönettiğiniz memlekette açlık sınırının altında bir asgari ücret, emekliler ise ölüm ücretinin altında. Geniş tanımlı işsizlik en son verilere göre 2014'te yüzde 15 küsurdu, şimdi yüzde 31. Ve işte, bu yirmi dört yıllık, çeyrek asırlık yönettiğiniz ülkede sonuçta zincir marketlere iş başvurusu yapanların listelerini alıyorsunuz, yüzde 90'ı üniversite mezunu.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; öncelikle şu bütçenin büyüklüğüne bir bakalım: 2026 yılında 447 milyar 903 milyon lira olan bütçeyi bu yıl 2 trilyon 395 milyar 824 milyon liraya çıkarmışsınız, yaklaşık yüzde 435 artış var. SGK'ye yapılan devlet katkısının bütçe içindeki sınırlandırmasının değiştirilmesi ve kurum açığının Bakanlık bütçesi üzerinden karşılanmasından dolayı bunun böyle

olduğunu söyleyeceksiniz. Yoksa bu bütçe artışının ne asgari ücretliye ne de emekliye bir katkısı yok. Nitekim, 2027 yılı ödeneğinin yaklaşık 2 trilyon 390 milyar lirası cari transferlerden oluşuyor. Yani bütçe rakamı büyüyor ama bu büyüme vatandaşın cebine, çalışanın cebine aynı oranda yansımıyor.

Sayın Bakan, şimdi, soruyorum: Bu bütçeyi 447 milyar liradan 2 trilyon 396 milyar liraya çıkardınız da emeklinin maaşına ne kadar zam yapacaksınız? İşçinin ücretine, asgari ücrete ne kadar refah payı koyacaksınız? Stajyerin, çırağın gasbedilen sigorta başlangıcını verecek misiniz? Sendikalı olduğu için işinden edilen işçilerin arkasında ne zaman duracak Bakanlık? Kamu mühendislerinin sorunu çözülecek mi? Sokakta kâğıt toplayanlar ne olacaklar? Ve bu ülkede çalışan milyonlarca insanın hayatı cidden bu bütçe artışıyla değişecek mi?

Defaten söylendi ve artık Türkiye'de bütün kesimler bunu takip ediyor, her yerde eylemler yapılıyor, Mecliste sürekli gündeme getiriyoruz. Efendim, şu kartı Bakanlığınız vermedi mi? Verdi. Lise çağında çocuğa bunu verdiniz, ortaokul çağında, çocuk zannetti "Ben sigortalı oldum." sonra öğrendi ki bu kısa kolmuş, e uzun kol nerede? Uzun kol yok. Bunun bir tane çözümü var, o da staj başlangıcını sigorta başlangıcı sayacaksınız ya, milletin bu talebini, bu mağdur kesimlerin bu talebini yok sayarak Bakanlık yönetilemez.

Şimdi, bu emeklilikte adalet... Türkiye bir mağdurlar cenneti oldu, herkes bir mağdur grubunun üyesi. Staj mağdurları, emeklilikte adalet arayanlar, mülakat mağdurları, TOKİ mağdurları, asgari ücret mağdurları; herkes bir mağdur grubunun üyesi oldu. Çeyrek asır yönettiniz, yönettiğiniz memleket mağdurlar memleketi oldu. 8 Eylül 1999 tarihinde sigortalı olanla 9 Eylül 1999 tarihinde sigortalı olanın arasında -Allah aşkına ya, vicdana sığar mı ya- on yıl, on beş yıl, on yedi yıl emeklilik için bir farkın olması kabul edilebilir mi ya? Örneğin, ilgili koşulları sağlayan 8 Eylül 1999 girişli erkek, 43 yaşında, 5975 prim günüyle emekli oluyor, bir gün sonra giren 7000 gün prim ve 60 yaşa mahkûm ediliyor; sonuç on yedi yıl. Üstelik mesele yalnızca 1999 sınırı da değil, 2008 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun da emeklilik yaşı ve prim koşullarında yeni eşikler hem de aşılamayan eşikler oluşturdu. 30 Nisan 2008'le 1 Mayıs 2008 arasında ilk kez sigortalı olan erkek çalışanlar açısından prim şartında 200 günlük fark ortaya çıkabiliyor. Özetle, 2008'den sonra işe başlayanların vallahi 95 yaşına kadar çalışması lazım. Aksi durumda yüzde 28 maaş bağlamayla ölsün mü bu adamlar ya! Böyle bir emeklilik sistemi olabilir mi? Eşit emeğe eşit hak isteniyor, kademeli ve hakkaniyetli bir düzenleme yapılması gerekiyor. Tabii, emeklilerimizin maaş sorunu var, kök aylık uygulaması var, en düşük emekli aylığı uygulaması var.

Seyyanen zamların emeklilere yansıtılmaması... Kanunen emeklilere verilmesi gereken, bir türlü verilmeyen 8.077 lira var. Niye gasp ediyorsunuz bunu? Neden bunları vermiyorsunuz? Yıllarca prim ödemiş insanların bugün açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm edilmesi hak mıdır? Ayrıca siz bağ mı bağışlıyorsunuz ya! Lütuf mu yapıyorsunuz? Emeklilik çalışmışım, primimi ödemişim, yaşım belli bir yere geldikten sonra hak vaki olana kadar insanca yaşayayım diye kazanılan bir haktır ya! Lütuf mudur bu? Kademeli emeklilik düzenlemesini hayata geçirin. Bir günle oluşan adaletsizlikleri mutlaka giderin, emeklinin ödediği prim ile aldığı aylık arasındaki bağı yeniden güçlendirin.

Neden sözlerinizin hiç arkasında durmuyorsunuz? Esnafa verdiğiniz 7200 gün sözü ne olacak ya? Ya, hadi bizim ve milletin söylediğinin bir anlamı yok; sözün sahibi Cumhurbaşkanı, onun sözünü niye yere düşürüyorsunuz? Size sormuyor mu hiç "Ben söz verdim, niye bu düzenlemeyi yapmıyorsunuz?" diye. 7200 günü apaçık vadetti seçimlerden önce, esnaf bekliyor.

Efendim, memlekette sendikalaşma dünyanın en zor işi. Çeyrek asır ülke yönetiyorsun "Yoksullukla, yasaklarla, yolsuzlukla mücadele edeceğim." diyorsun. Bir işçinin anayasal tek hakkı olan sendikalaşma hakkına iş gelince işten çıkarılıyor, hemen yetki kazanıldığı anda mahkemeye gidiliyor, mahkemeler uzun süreler alıyor; ondan sonra sendikalı olduğu için işten çıkarılan işçilerin iadesi zorlaşıyor. Hasılı, oran yüzde 13, kamuyu çıkarırsanız yüzde 8, yüzde 9. Böyle bir ülke olabilir mi ya? Bir de sendikal özgürlüklerden bahsediyorsunuz, bakın, en son Edirne Keşan'da eyleme gittik, sendikalaştılar diye TYH Tekstil'den çıkarıldılar. Gemlik'te Rodaport'ta, Gemport'ta sırf Liman-İş'e üye oldular diye işçiler işten çıkarıldı. TÜMTİS Bursa'da eylem yapıyor, sendikalı oldular diye işten çıkarıldı. Nedir Allah aşkına? Yani işçi zaten hem geliri itibarıyla toplumun en düşük sosyal dilimi, bir tane hakkı var ya, anayasal hak; sendikalı olma hakkı. Yirmi beş yıldır bakanlık yönetiyor AKP, sendikalaşma oranı ortada. Demek ki siz patronlara çalıştınız, işçiye çalışmadınız.

Efendim, devam edelim. Kamu mühendisleri var, anlatıyorlar, anlatıyorlar, feryatlarını defaatle Mecliste gündeme getiriyoruz. Bakın, şu örneğe bakar mısın, bu, Çalışma Bakanlığının sayfası, Çalışma Bakanlığının sayfasında aynen şöyle diyor: "Mühendis ve mimarlar için yurt dışından gelen yabancı mühendis ve mimarlar kamuda görevlendirilirse asgari ücretin 4 katından düşük olamaz." Yabancı mühendise asgari ücretin 4 katı, Türk mühendise gelince yoksulluk sınırının altı; başlangıç maaşları 81 bin lira. Devletin bütün işlerini, bütün devasa ihalelerini... Bu kadar riskli kararların altına bu mühendislere imza attırıyorsunuz, yasal sorumlulukları emeklilikten sonra bile devam ediyor ama iş maaşa gelince ortada yok. Allah aşkına şu kamu mühendislerine bir insaf edin. Sonra diyorsunuz ki "Mühendisler niye durmuyor devlette?" Ne yapsın adam ya, geçinemiyor, yaşayamıyor. O kadar meslek edinme maliyeti var, dirsek çürütmüş; o kadar riskli karara imza atıyor ama paraya gelince ecnebi olursan var, Türk olursan yok; bunun mutlaka çözülmesi lazım.

Şimdi, bir de sokakta geri dönüşümcüler var, kâğıt toplayıcıları diye bildiğimiz. Bunlar 500 binin üzerinde, aileleriyle milyonlara yaklaşan çok önemli bir sektör. Kâğıt, plastik ve ambalaj atığı topluyorlar, ailelerini geçindiriyorlar. Bunlar hırsızlık yapmıyor, dilencilik yapmıyor, kimsenin malına göz dikmiyor, çöpten kâğıt topluyor, bir nevi geri dönüşüme ekonomik ciddi bir katkı sağlıyor. Siz ne yaptınız biliyor musunuz? İki yıl önce çıkardığınız yönetmelikle bu insanların geçim kapısını daralttınız, marketlerin,

AVM'lerin ve büyük işletmelerin ambalaj atıklarını kendi bünyelerinde değerlendirmesinin önünü açtınız. Nedir yani; sinekten yağ çıkarmak zorunda mı bu marketler? Bırak orada iki kartondan da çocuk bir ev geçindirsin. Böylece, yıllardır bu işten geçinen sokak toplayıcılarının gelir kaynakları perperişan oldu. Soruyorum Sayın Bakan: Bu insanların suçu yoksul olmak mı, örgütlerinin, teşkilatlarının olmaması mı, alın teriyle geçinmeye çalışmak mı? Ambalaj atığını ekonomiye kazandıran bu insanları sistemin dışına itmeyin; bunları kayıt altına alın, yetkilendirin, sosyal güvenceye kavuşturun, emeklileri yasal bir sisteme dâhil edilsin.

Efendim, 2023 ILO verilerine göre 52 ülke arasında iş cinayetlerinde ülkemiz şampiyon. Artık "iş kazaları" demiyoruz, "iş cinayetleri" diyoruz. Her yıl iş cinayetlerinde hayatını kaybeden işçilerimiz, evlerine bir daha dönemeyen babalarımız, yetim kalan çocuklarımız, iş güvenliği denetimleri ne yazık ki kâğıt üzerinde kalıyor. İşçinin hayatı işverenin maliyet hesabına kurban edilemez. Önleyici denetimleri artırmak için daha ciddi çalışmalar yapılmalı.

İkinci olarak, taşeron ve güvencesiz çalışma meselesi var. Aynı işi yapan iki işçiden birisi kadrolu, diğeri taşeron; birisi güvenceli, diğeri "Yarın işten çıkarılabilirim." korkusu yaşıyor. Kamuda ve özel sektörde aynı işi yapan çalışanların ücret ve özlük hakkı farklarını ne zaman gidereceksiniz? Genç işsizlik, kadın istihdamı meselesi ne zaman çözülecek? 5 milyon ev genci meselesi var, bu ne zaman çözülecek?

Bir diğer önemli mesele, kamu çalışanlarımızın özlük hakları... 3600 ek göstergeyi alamayan az bir kesim kaldı. Niye bu düzenlemeyi bir türlü yapmıyorsunuz? Kamuda yıllarca hizmet vermiş, emekliliği yakalamış memurlarımızın ek gösterge, seyyanen zam, emekli aylığı arasındaki adaletsizlikler mutlaka giderilmeli.

Efendim, Mecliste defaten dile getirdim, şimdi bir daha söylüyorum, buradan ihbarda bulunuyorum: Van'da ve Diyarbakır'da, Van ve Diyarbakır'daki belediyeler, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere yerel seçimden sonra yeni gelen yönetim sekiz elli yüz gündür orada eylem yapan işçileri gerekçesiz çıkardı. 1.200 işçiden birisi Diyarbakır'da mahkemeyi kazandı, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi başlatmıyor. Van'da mahkemeyi kazananların bir kısmı yeniden belediye başkanı değişince başladı, hâlen orada 200'ün üzerinde sekiz yüz elli gündür eylem yapan işçi başlatılmıyor. Ya, o haktan vazgeçtik, bu memleket hukuk devleti değil mi ya; mahkeme kararları nasıl uygulanmaz? Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Serra Bucak çıkıyor, diyor ki: "Biz paradigmamıza uygun olanlarla çalışacağız." Yahu, arkadaş, işçinin, şoförün, temizlik işçisinin paradigmasından sana ne, siz rızık verici misiniz? Hadi onlar öyle yapıyor, sahi Bakanlık ne yapıyor? Bu işten çıkarılan, sekiz yüz elli gündür hizmet işiyle birlikte orada eylem yapan işçilerin, bunların hakları ne olacak?

Sayın Bakan, iki konu daha kaldı. Efendim, Ankara'da, Kızılay'ın meydanındaki şu bina kimin? Bu bina SGK'nin. Kızılay'ın göbeğinde bulunan, tadilatını tamamladığınız bina Ankara Bilim Üniversitesine kiralanmış. Şimdi, ben soruyorum: Bu bina kime ait? Hangi bedelle kiralandı? Aylık, yıllık kira ne kadar ve kaç yıllığına verildi? TÜRK TELEKOM'un kullanımındayken TÜRK TELEKOM bu binayı kiralamak veya kullanmaya devam etmek istemedi mi, böyle bir talebi oldu mu? Tadilat masraflarını kim karşıladı? Ankara'nın en değerli noktasındaki bu binanın kiralama sürecinde kamuoyunu aydınlatmanızı bekliyorum.

Sayın Bakan, memur yoksullaşıyor, emekli geçinemiyor, asgari ücretli ay sonunu getiremiyor. Siz hâlâ sendikalara baraj önermenin mi peşindesiniz? Siz emeğin bakanı mısınız yoksa -kusura bakmayın-kamuda yandaş sendikaların bakanı mısınız? Sendikacılığı kanunla dizayn etmekten, kaybedenleri barajla ayakta tutmaktan vazgeçin. Ayrıca bu sizin göreviniz de değil elinizi sendikal özgürlükten çekin; işçinin, memurun, emeklinin boşalan sofrasına bakın efendim.

Efendim, son olarak 10-11 Ekimde bir Emek Çalıştayı yaptık. Emeğin bütün tarafları vardı, bilin kim yoktu? Siz yoktunuz, şahıs olarak da yoktunuz, Bakanlığınız da yoktu. TÜHİS de "Geleceğim." dediği hâlde gelmedi. Size davetiye getirdik. Bütün işçi konfederasyonları, memur konfederasyonları, çalışma ekonomistleri, bilim adamları, emeğin tarafları geldi; iki gün çok verimli bir program yaptık. Ne olurdu orada olsaydı bir temsilciniz, çalışma hayatının bir temsilcisi? Orada neticede mesai arkadaşları var, sendikalar var. Gelmediniz, herhangi bir görevli de göndermediniz. Nasıl olacak diyalog?

Biz istiyoruz ki çalışma hayatı gibi devasa problemleri olan bir konuda sadece itiraz etmeyelim. "Gelin, bir çalıştay yapalım. Tam on oturumda, on ayrı kalemde konunun tarafları konuşsun." dedik; bunu gerçekleştirdik. TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, MEMUR-SEN, KAMU-İŞ, HÜR-SEN; hepsi katıldı ama Çalışma Bakanlığı yoktu.

Ezcümle efendim, tabii ki temennimiz bütçemizin hayırlı olması yönünde ancak biz çeyrek asrın sonunda gördük ki ekmeğe muhtaç emekli, ekmeğe muhtaç asgari ücretli, iş bulamayan ve memleketi, yurdu terk eden gençler, bölünmüş bir çalışma hayatıyla karşı karşıyayız diyor; heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

YENİ YOL Partisi Grubu adına 2 konuşmacı vardır.

İlk konuşmacı, Mehmet Emin Ekmen.

Sayın Vekilim, süreniz on dakikadır.

Buyurun.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Bakanım, hoş geldiniz; sizi ve heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Tekrara girmeden birkaç mevzuda görüşlerimizi belirtmek ve dikkatinizi çekmek istiyorum.

Tabii, bugün TÜİK enflasyon verileri açıklandı ve beklenen enflasyona göre yapılan asgari ücret zammının aslında nasıl bir zulüm olduğu bir kere daha ortaya çıkmış oldu çünkü beklenen zam, enflasyona göre verilen zam pratiği karşılamadı ve bunu

telafi edecek bir ara zam da verilmedi. Oysa geçmişte yıllarca ara zam verildiğini biz çok iyi biliyoruz, hatırlıyoruz ve ekonomi yönetimi zaman zaman bazı siyasetçilerin de söylemekten kaçınmadığı bir şekilde akla ziyan bir teze bütün Hükûmeti ve iktidarı ikna etti. O da "Asgari ücretliye, emekliye, memura zam yapılırsa enflasyon artar." Bu katiyetle yanlış bir teşhistir, tedavi de buna göre yanlış gitmektedir. Bizim sizden, Sayın Vedat Işıkhan'dan beklentimiz; emeklinin, asgari ücretlinin, memurun sesi olmasıdır yoksa ekonomi yönetiminin akla ziyan, ekonomi pratiğine ters bu tezine teslim olması değildir.

Bakınız Türkiye'de arz tarafında maliyet tarafından kaynaklı bir şekilde yüksek enflasyon söz konusudur. Yani burada enflasyonu artıran şey vatandaşın harcama isteği ve hevesi değildir; ürünlerin maliyetleri ve girdileridir. Az sonra bir vesileyle gıda enflasyonuna da değineceğim. Maliyetleri düşüren bir yaklaşım sergilemediğiniz müddetçe siz enflasyonu kontrol altına alamazsınız.

Şimdi "Yaparsa AK PARTİ yapar.", "Yapılmışı var." gibi çok sevilen sözler var. Size hatırlatmak istiyorum, siz de lütfen Sayın Cumhurbaşkanına, Sayın Mehmet Şimşek'e bu anekdotlarımızı iletiniz: Sayın Cumhurbaşkanı Başbakan, dönemin ekonomi yönetiminin başında Sayın Ali Babacan var. 2004 yılından bahsediyorum; 2004 yılında gerçekleşmiş enflasyon yüzde 9, asgari ücretliye verilen zam yüzde 37,5. Gerçekleşmiş enflasyonun 4 katı... Birtakım iktisatçılar kıyameti koparırken o günkü iktidar, o günkü ekonomi yönetimi bu kararın arkasında duruyor. Peki, 2005 yılında enflasyon sizce kaç oluyor Sayın Bakan? Yüzde 7,7. 2 puan daha, yüzde 25 düşüyor. Demek ki emekliye, asgari ücretliye verilen zam enflasyonun sebebi değildir, olamaz. İkinci bir örneği verelim, öyle bir kere denenmiş, faiz indirimi gibi sonra pişman olunmuş, maliyetini bütün devletin, milletin ödediği bir örnek değil. 2008'de aynı olay bir daha yaşanmış. 2008 yılında enflasyon yüzde 10 olarak gerçekleşiyor, asgari ücretliye yüzde 19,8 zam yapılıyor. Peki, 2009 yılında enflasyon ne oluyor? Yüzde 6,5. Asgari ücretliye enflasyonun 2 katı zam veriliyor, ertesi yıl enflasyon yüzde 35 düşüyor. Demek ki neymiş? Hukuk, adalet, özgürlük varsa, adamcılık yoksa, adam kayırmacılık yoksa, şebekeler suç örgütleri devlete musallat olmamışsa, devletin kurumları bu suç örgütlerine göz yummuyorsa enflasyonun 4 katı zam verirsin, enflasyon yüzde 25 düşer; enflasyonun 2 katı zam verirsin, enflasyon yüzde 35 düşer. Bunları sizin o masada anlatmanızı istiyoruz. Bu yargı düzeniyle beklenen enflasyonun yarısı kadar zam verseniz yine enflasyon düşmez. Bu anlayışla yine düşmez. Bu çürümüşlükle, bu nepotizmle, bu bürokrasinin kafasına kadar bu çukura gömülmesiyle enflasyon yine düşmez. Maliyeti en az maaş alan emekliye, asgari ücretliye, dar gelirliye yüklemeyin lütfen.

Arkadaşlarımız değindiler, tekrara girmek istemiyorum. Tabii ki bu arada bir örnek daha vereyim: Aynı dönemde 2002'den 2013'e kadar petrol 20 dolardan 150 dolar artmış ama enflasyon tek hanede düşmeye devam etmiş. Bugün petrol 70'ten 110'a geldi, herkesin eli ayağı bağlandı. 20 dolardan 150 dolara 7,5 kat. Buyurun, Sayın Erdoğan Başbakan, ekonomi yönetimi AK PARTİ'de, uzaydan gelen ekiplerden bahsetmiyoruz, bir bakın, nerede hata, ne yapılıyor? 7 kat petrol geliri artışını göğüsleyebilen bir ekonomiden yüzde 50'lik bir artışla eli ayağı birbirine dolanan ekonomi yönetiminde ne yanlış gitti, ne eksik gitti, hangi noktada, hangi kırılmalar yaşandı? Ama sonuçta bedelini millete ödetiyorsunuz, asgari ücretliye, emekliye ödetiyorsunuz.

Kademeli emeklilikle ilgili arkadaşlar anlattılar, sadece hatırlatmakla yetiniyorum. Staj ve çıraklık dönemindeki taleple ilgili ve keza BAĞ-KUR ve 3600 ek göstergeyi hatırlatıyorum. Bir yakınım İsveç'te yaşıyor. Bu yaz sordum, emekli maaşın ne kadar? Misal "100 lira." dedi, "Bir de Alman sigorta kurumu bana ayda 18 euro ödüyor." Allah Allah dedim, ya sen kırk yıldır İsveç'te yaşıyorsun, Alman sigorta kurumu sana niye 18 euro ödüyor? "Ben ilk Avrupa'ya gittiğimde bir yıl Almanya'da çalışmıştım. İsveç hukukuna göre emekliliğim kesinleşince bana mektup yazdılar. 'Bulunduğun ülkenin hukukuna göre emekliliğin kesinleşti. Bizde de bir yıl emeğin vardı.'" 18 euro her ay maaş ödüyorlar. Ya, bu anlayış aslında emeğin zayi edilmemesi kadar, meselenin emekliye ödenen rakam, emeklinin emekliliğinin hangi tarihte kabul edilmesiyle ilgili değil, meselenin ülkenin genel yönetim kalitesiyle ilgili olduğunu ortaya koyuyor.

Şimdi, iki noktayı daha ifade edeceğim: Vallahi, bu noktada yanlış anlamayın, belalarınız gibi takip ediyorum ama bir işe de yaramıyor. Gerçi, 13 Ekimde toplantı yapmışsınız herhâlde bütçe geliyor, Emin Bey üç yıldır gelip hatırlatıyor, yine hatırlatabilir diye. Nisanda yapmanız gereken toplantıyı 13 Ekimde yapmışsınız ama yine yetersiz. Neyi kastediyorum? Sayın Cumhurbaşkanının, kökü 2010 yılına dayanan, 2018'de ve 2024'te güncellenen mevsimlik tarım işçileri genelgesini uygulamıyorsunuz Sayın Bakan. Görevinizi ihmal ediyorsunuz. Bakın, bu genelgenin ilgili maddesine göre tam 12 Bakanlığın koordinasyonundan sorumlusunuz ve yılda en az bir toplantı yapmak zorundasınız. Benim -utanç verici bir şey, burada hangi bürokrat varsa umuyorum bunun bedelini öder- soru önergeme yedi yüz kırk dört gün sonra cevap verdiniz, yedi yüz kırk dört gün sonra. Bunu yapan arkadaşı şiddetle kınıyorum. Bana verdiğiniz soru önergesinin cevabı, o da zaten laletayn bir cevap. 14 Şubat 2025'te bir toplantı yapılmış, 13 Ekim 2026'da da siz yaptınız. Üç yılda en az 3 toplantı yapmanız gerekirken 2 toplantı yaptınız. Ve yapay zekâyla akraba olduk, artık mevsim yazdım mı adam bana her şeyi getiriyor, hiç sormama gerek kalmadan. Tek tek bütün bakanlıkların faaliyetlerini açık kaynaklardan araştırıyoruz; sadece 5 ilde ve 5 bakanlığın çalışması var. Diğer 7 bakanlık niye görevini yapmıyor? Aile Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, "X" bakanlığı, "Y" bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı sadra şifa değil, birer numune çalışma yapmış.

Diğer taraftan, 22 ilde çalışma yürütülmesi gerekirken bu çalışmalar da 5 ya da 6 ille sınırlı kalmış. Yahu, Sayın Cumhurbaşkanının talimatlarını niçin yerine getirmiyorsunuz? Keşke imkânım olsa bizzat kendisine sizi şikâyet edebilsem. Ya, üç yıldır Allah rızası için şu genelgenin gereğini yapsanız trafik kazasında ölen, çamurun içinde kalan, alacak verecek meselesinden kavgalı olan ve -sonuçta, az sonra söyleyeceğim- gıda enflasyonuna etkide bulunan mevsimlik tarım işçilerinin vallahi hiçbir sorunları kalmaz ama yapmıyorsunuz. Yani Tayyip Bey'e ulaşamayacağına göre sizi Allah'a havale ediyorum.

Son konu, üç yıldır burada her bütçede ifade ediyorum ama dönüp bakmıyorsunuz; gıda enflasyonunda tarım işçiliğinin etkisi. Sayın Bakan, defalarca kez burada yalvardık, bir sürü programınız var; Avrupa Birliğinden programınız var, Hazineden programınız var, Bakanlığınızın bütçesi var. El emeğiyle ekim, dikim ve hasat yapılmak zorunda kalınan başlıklarda çiftçiye tarım işçiliği desteği veriniz dedik, bunu İŞKUR'la TYÇP bünyesinde veriniz dedik ama hiç dönüp bakmıyorsunuz. Şu anda yevmiye en az 1.400 lira. Şu anda lütfen araştırın -özellikle meyve bahçeciliği yapan yerlerde- ben Mersin ve Adana'dan size onlarca örnek verebilirim; zeytini toplamak zeytinden pahalı. Bu yıl kirazı toplamak Afyon'da kirazdan pahalı. Narenciye toplanmıyor, bahçede kalıyor. İnovatif yaklaşımlar da yok bu ürünlerin ilaç, kimya, kozmetik alanında değerlendirilmesiyle ilgili; dün Sanayi Bakanımıza da ifade ettim.

Sayın Bakanım, tarım işçiliğini destekleyen bir programı açıklarsanız gıda enflasyonuna da kaynağında önemli bir müdahale yapmış olursunuz. Üç yıldır söylemiyoruz, gıda enflasyonunda söylüyoruz, dinlemiyorsunuz; hâlâ dünyada ilk beşteyiz; bizi dinlemiyorsanız hiç olmazsa bu verilere bir kıymet atfedin diyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sema Silkin Ün, süreniz on dakika.

Buyurun.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Noksanıyla fazlasıyla bütçemiz hayırlı olsun diyerek başlamak istiyorum ben de.

İsmi hayli iddialı bir Bakanlığı konuşuyoruz; içinde çalışma var, sosyal güvenlik var yani insan hayatının neredeyse tamamı bu 2 kelimenin içinde. Gençken çalışacak, çalışırken güvende olacak, yaşlandığında ise kimseye muhtaç olmadan yaşayabilecek; devletle vatandaş arasındaki anlaşmanın özü burada aslında. Ama bizim memlekette bu anlaşmanın vatandaşın üzerine düşen kısmı gayet titizlikle takip edilirken sıra devletin üzerine düşenlere gelince işler biraz karışıyor. Görünen manzarada çalışmak isteyen iş bulamıyor, çalışan geçinemiyor, emekli olan da olduğuna sevinemiyor. Bütçe rakamlarına her sene yeni yıldızlar ekleniyor. Bir sene öncesinin yıldızı milyarken bir sene sonra trilyon oluyor, milyar milyonun, trilyon milyarın pabucunu dama attırıyor ama bütçenin büyüklüğü, milletin refahı arasındaki mesafe, makas her geçen gün açılıyor. Nedeni, sarsılmaz payı alan faiz. Faize ayrılan kaynak 3 trilyon 975 milyar lira, Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak transfer 3 trilyon 450 milyar lira; arada 525 milyar var yani faiz için ayırdığınız para emeklilik ve sağlık sisteminin finansmanı, prim destekleri ve diğer yükümlülükler için SGK'ye aktaracağınız toplam kaynaktan yüzde 15 daha fazla. Bu sene 525 liralık farkla 2026 bütçesini esas alırsak Çevre Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı bu bütçenin içine sığıyor yani öyle bir yüzde 15'lik farktan bahsediyoruz. Anladığımız kadarıyla zaten bütçe oluşturulurken evvela faiz kalemi ayrılıyor, aslan payı ona veriliyor ve kalan diğer bakanlıklara, memlekete yetiştirilmeye çalışılıyor. Keşke bu kayırmayı yıllarca prim ödemiş emeklilerimizin geçim hesabında da görebilseydik. Ne zaman emeklinin aylığını konuşsak karşımıza bütçe disiplini çıkıyor. Ne zaman işçinin ücretini konuşsak ekonomik gerekçeler hatırlatılıyor ama faize gelince sorgusuz cebir, teslimiyet var. Bakanlığın bütçesi 2 trilyon 396 milyar liraya yükselmiş, artış yüzde 434. İnsanın ilk bakışta çalışma hayatında büyük bir seferberlik başladığını düşünesi geliyor ama cetvelin ayrıntılarına bakıldığında yaklaşık yüzde 98'inin sosyal güvenlik programından kaynaklandığı görülüyor. Bütçe büyümüş ama peki çalışma hayatımızın meseleleri büyümüş mü, küçülmüş mü? Maalesef ters. Yapısal problemlerimizin en başında işsizlik var. Bütçede bu soruna esaslı bir dokunuş asla yok. Atıl iş gücü problemi artarak devam ediyor. Şimdi, resmî tanım da 7,8'lik bir işsizlikten bahsediyor ama yüzde 31'lik atıl iş gücü piyasası her üç kişiden 1'inin ya işsiz ya yetersiz çalışan ya da iş bulma umudunu yitirmiş olduğunu gösteriyor. İstihdam verileri alarm veriyor. Bütçe iş gücü piyasasının genel olarak dayanıklı görüntüde olduğunu söylüyor ama istihdam 54 bin kişiyle sınırlı kalmış, iş gücü 200 bin kişi gerilemiş. Tarımda 260 bin, sanayide 168 bin kişi işini kaybetmiş. Sanayicinin işten işçi çıkardığı, istihdamın daraldığı hatta korunamadığı bir tabloda "dayanıklılık" ifadesi istatistikleri, gerçeği örtmek için kullanmaktan ibarettir. İşsizlik hâlâ yapısal sorun ama İŞKUR'a yapılan hazine yardımı yüzde 27 azalmış. Aktif iş gücü programlarına katılan sayı dört yılda yarı yarıya düşmüş. Mesleki eğitim programlarında yüzde 85 düşüş var. Atıl iş gücüyle mücadelede çalışmanın faziletinden bahseden bir müfredat yaklaşımı var. Bu işsizlik konusunda sorumluluğu kendi ekonomik politikalarından alıp gençlerin ahlakına yüklemekten başka bir şey değildir. Eğer bir fazilet dersi verilecekse iktidar önce kendinden başlamalıdır.

İstihdam destekleri başka bir meseleye dönüştü artık. Bir önceki yıl 12,1 milyon işçi için işverene teşvik primi ödediniz ama bu teşvike rağmen 54 binlik bir azalma var istihdamda. Bu bütçede de 11,8 milyon çalışana işveren teşvik primi ödeyeceğinizi söylüyorsunuz. Yani anlaşılıyor ki İstihdam Teşvik Sistemi istihdam yaratma aracı olmaktan çıkmış, kalıcı bir işveren sübvansiyonuna dönüşmüş. Şimdi diyorsunuz ki: "2,1 milyon kişilik istihdam artışı varsayımında bulunuyoruz." Son iki yılda istihdam fiilen azalmışken, üç yılda 2 milyonu aşan istihdamı hangi sektörle, hangi yatırımla gerçekleştireceksiniz? Bu da OVP'nin tutmayan hedefleri gibi bir temenniden ibaret gözüküyor. Çalışma hayatının bir de parayla telafi edilemeyen kayıpları var maalesef. Aynı ihmallerin, aynı tedbirsizliklerin yıllardır tekrarlandığı bir yerde ölümü beklenmedik bir kaza olarak açıklamak kader kavramına ihanet etmek demektir. İSİG Meclisi verileri bu yılın ilk dokuz ayında 1.736 işçimizin iş cinayetleri sonucu öldüğünü gösteriyor. Her ay orta ölçekli bir fabrikanın işçilerini kaybediyoruz. 2027 bütçesinde İSG'ye ayrılan bütçeye bakıyorsunuz, önce diyorsunuz ki: "Allah bereket versin." Sonra bütçenin yüzde 99'dan fazlasının sosyal güvenlikler için ayrılan cari transferlerden oluştuğunu görüyorsunuz ve "Eyvah." diyorsunuz. Bu yıl genel müdürlük iş kazalarıyla mücadelede saha çalışmasına, AR-GE'ye, eğitime ne kadar ayırdı biliyor musunuz arkadaşlar?

Sadece 2 milyon lira, bir TOGG parası. Bakanlığın iş kazalarını önlemekle görevli biriminin bütçesinin tam 50 katı Bakanlığın tanıtım ve görünürlük bütçesine ayrılıyor. İSG etkinlik ve projeler hedefini 150'den 75'e düşürdünüz. Kaza önleme çalışma koşullarını, iyileştirme faaliyetlerini yüzde 21 azalttınız. Eğer geride bıraktığımız bir yıl içerisinde metafizik yöntemlerle toplumumuzda iş güvenliğine dair bir aydınlanma yaşanmadıysa bu rakamlar bize tek bir gerçeği haykırıyor: Bakanlık artık işçilerimizin can güvenliği konusunu bir mesele olarak görmüyor. Bu verileri İSİG Meclisinden de almak zorunda kalıyoruz, bu da ayrı bir garabet. Cumhurbaşkanlığının sayfasında 2025 için yüz binde 7 olarak iş kazaları ifade edilmiş ama bizim bütçede karşımıza ne ibaresi çıkıyor? Henüz yayınlanmamıştır. Aynı devletin resmî kurumları arasındaki bu kadar bağlantısızlık, özensizlik asla kabul edilemez. Raporlarınızda teftiş edilen iş yeri sayısının, İSG hizmeti alan iş yeri sayısının yüzde 1,5 olduğunu söylüyorsunuz. Dilovası, Soma, Çayırhan, Gelik işletmeleri kaza öncesinde teftiş edilmişler miydi? Bu yüzde 1,5'a girmişler miydi mesela? Son bir yılda 95 çocuğumuzu kaybettik. Dile kolay, çocuk işçiliği çok ağır yükleri olan bir mesele. Yetişkinin çalışması, evet, hayatın olağan akışı, çocuğun çalışmak zorunda kalması o akışta bir şeylerin bozulduğunu gösteriyor. Bize yetiyor mu bu bozukluk? Hayır, başkaları takip ediyor. Ne geliyor? Bakanlığın çocukların korunması ve gelişim sağlanması programına bakıyoruz, 2027 ödeneği sıfır lira arkadaşlar, ödeneğiniz sıfır lira. Bu, işin bütçe tekniği değil ancak siyasi sorumsuzluğudur, çocuk işçiliğinin olduğu, çocukların öldüğü bir ülkede bütçenin sıfır satırı utancın satırı demektir. "Mücadelede geçen yıl 45 bin çocuğa ulaşıldı, bu yıl 32 bin çocuğa ulaşılacak." diyorsunuz yani hedefiniz kendinizi gerçekleştirmenizin gerisinde kalmış. Bir çocuk ailesinin geçimine katkıda bulunmak için okulundan uzaklaşınca yalnızca eğitim hakkından da mahrum kalmış olmuyor, biz o çocuğun geleceğinden bugüne borç alıyoruz demek oluyor, üstelik geri ödenmesi de mümkün olmayan bir borç bu.

Dikkat ederseniz bütün meseleler aslında birbirine bağlı. Bugün iş bulamayan genç sosyal güvenlik sistemine prim ödeyemiyor. Bugün düşük ücretle çalışan işçi aylıkla geçinmeye çalışan emekli oluyor. Bugün yoksulluk içinde büyüyen çocuk yarın nitelikli istihdama ulaşmakta zorlanıyoruz. Sonra, biz dönüp sosyal güvenlik sisteminin açıklarını kapatmak için bütçeden ne kadar kaynak aktaracağımızı tartışıyoruz burada. Yalnızca daha fazla para aktararak bu düzenin sürdürülebilir kılamayacağınızı sizin de biliyor olmanız gerekir. Sosyal güvenlik nedir arkadaşlar? İnsanı yoksulluk karşısında yalnız bırakmama taahhüdüdür. O taahhüdü yerine getirmek için önce insanın emeğine hak ettiği değeri vermek gerekir. Konuşmamın başında devletle vatandaş arasındaki sorumluluk ilişkisine, anlaşmaya dem vurmuştum. Vatandaş çalışacak, üretecek, vergisini, primini ödeyecek, devlet de ona çalışabileceği bir ortam, çalışırken güvenlik, işsiz kaldığında koruma, yaşlandığında da insanca bir hayat sağlayacak. Biz bu antlaşmada vatandaşın üzerine düşen kısmını yerine getirdiği konusunda son derece ısrarcıyız. Peki, devletin üzerine düşenler? Vatandaşın da devletten alacakları var Sayın Bakanım; güvenlik alacağı var, adalet alacağı var, emeğinin karşılığını alma alacağı var, yıllarca çalıştıktan sonra kimseye muhtaç olmadan yaşama hakkı var. Devlet, vatandaşından alacağını tahsil etmekte gösterdiği mahareti vatandaşına borcunu ödemekte de göstermek zorunda ve devletin itibarını vatandaştan istediğiniz fedakârlıkta değil, lütfen, vatandaşın fedakârlığına ne kadar karşılık verebildiğinizde arayın.

Bu bütçeyi biz bu şekilde, bu ölçekte değerlendiriyoruz ve bu ölçüye göre de değişmesi gerekenin milletimizin beklentileri değil, iktidarın öncelikleri olduğunu, değişmesi gerekenin bu olduğunu söylemek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

13.30 gibi ara vermeyi düşünüyoruz. Mustafa Kalaycı'dan Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına izin alarak şimdi Komisyon üyesi olarak Erhan Usta'ya on dakika söz vereceğim, sonra ara vereceğiz.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Çalışma Bakanlığı denince ilk önce aklımıza emekliler geliyor bir defa, Sosyal Güvenlik Kurumu sizde olduğu için. Bir ekonomik program uygulanıyor. Türkiye yaklaşık 2002'den beri yirmi dört, yirmi beş yıldır AK PARTİ hükûmetleri tarafından yönetiliyor ve geldiğimiz noktada aslında Türkiye'nin sorunları çığ gibi büyüyor, emekliler de bu sorunları en fazla hisseden kesim. Bir ekonomik program uygulanıyor dedik, ekonomik programın yükünü de en fazla hisseden kesim emekliler. Şimdi, Sayın Bakan, emeklilerle ilgili yapılması gereken epeyce bir iş var. Şu anda emeklilerden 5 milyon kişi en düşük emekli maaşı alan var, en düşük emekli maaşı açlık sınırının yaklaşık 14.500 lira altında ve hatta emeklilerin de yüzde 80'i açlık sınırının altında maaş alıyor. Böyle bir Türkiye manzarası var. Hiçbir sorun çözülmüyor emeklilere yönelik olarak. Şimdi, son dönemde Sayın Cumhurbaşkanının bir açıklaması oldu emeklilerle ilgili bir şey yapılabileceğine ilişkin, tam ne olduğunu çalışmadan bilmiyoruz ama sanki yapılacak şey de böyle bir sosyal yardım mahiyetli bir şeymiş gibi bir hava var. Bu olmaz, bu kabul edilebilir bir şey değil. Emekli, primini ödemiş, hakkını istiyor. Emekliye sosyal yardım verip onu seçim öncesinde bir miktar mutlu edecek, ondan sonra da o verilen parayı enflasyonla eritecek bir yöntem hiçbir şekilde kabul edilebilir değildir. Türkiye'deki emeklilerin meselesinin zaten en düşük emekli maaşı üzerinden tartışılması da son derece yanlış ama maalesef, Türkiye'yi artık hep en düşükler üzerinden konuşur hâle getirdiğiniz için iktidarınızda, bu maalesef böyle konuşuluyor. Şimdi en düşük emekli maaşı alan 5 milyon kişi var, bu gidişle emeklilerin neredeyse tamamı artık en düşüğe gidecek. O zaman insanlar niye prim ödesin, niye yüksek prim ödesin, niye yüksek gün sayısından emekli olsun? Bakın, sosyal güvenlik sisteminin geleceğini ciddi ölçüde riske atan bir davranıştır bu, bundan vazgeçmek lazım. Yani

ne veriyorsak buraya, diğer emeklilere de aynısını verecek bir yöntemin benimsenmesi lazım. Dediğim gibi, emekliler sadaka falan istemiyor, emekliler çalıştığının, yatırdığı primin karşılığını istiyor.

Şimdi, bu anlamda yapılması gereken işler var: Bir defa şu kök aylık meselesinden falan kurtulmamız lazım yani Demokles'in kılıcı gibi emeklilerin tepesinde durmaması lazım. Bu meseleyi çözmek gerekiyor. İşte, verdiğiniz sözler var, Sayın Cumhurbaşkanı apaçık bir şekilde 2023 seçimlerinden birkaç gün önce "tweet" attı, "tweet"i hâlâ duruyor sosyal medyasında "Memurlara verdiğimizin aynısını memur emeklilerine de vereceğiz." diye. 8077'lere seyyanen verilmişti, bugün yanlış hatırlamıyorsam güncellenince 25 bin liraya geliyor bu. Bu sözü niye tutulmuyor? Bu sözün tutulması lazım. Tabii, tek tutulmayan söz bu değil. Esnaf BAĞ-KUR'lulara 9 bin günden 7.200 güne düşürülecek sözü verildi, bir seçim bitti, öbür seçim geliyor, hâlâ bu söz de tutulmadı. Bu sözlerin biz tutulmasını istiyoruz.

Başka problemler var: Öyle bir EYT çıkardınız ki yapılabilecek en kötü şeyi yaptınız. Yani işte 9 Eylül öncesi ile sonrası arasında ciddi bir uçurum oluştu. Bunun izahı mümkün değil, dünyada böyle bir şekilde EYT meselesinin çözüldüğü başka bir formülasyon yok. On yedi yıla kadar bir fark oluştu. Daha fazla prim ödemiş olmasına rağmen şu anda hâlâ on yıl emeklilik için bekleyecek insanlar var. Bu kabul edilebilir bir şey değil. Burada kademeli bir geçişin yapılması lazım. Bu, tarihe takılma meselesinin de adaletli bir şekilde çözümü gerekiyor. Bakın, bunlar baştan inkâr ediliyor, sonra da yapılmak zorunda kalınıyor, sonra daha da kötü oluyor. İş çığ gibi büyüdükten sonra yapmaktansa burada bir ortak akıl bularak bu meselenin çözülmesi lazım, insanların da önünü görmesini sağlamamız gerekiyor.

Şimdi, tabii, mevzuat çok değiştiği için bu emeklilikte, diğer bir mevzu da nedir? İşte işe başlama tarihine göre yani aynı sürede, aynı miktarda prim yatıran insanlar arasında ciddi bir maaş farklılığı var. Bu intibak meselesine gelmek istiyorum bir şekilde. Yani 2000 öncesindeki intibak sorunu çözüldü ama 2000 sonrasındaki intibak meselesi hâlâ devam ediyor, buna ilişkin de bir çözüm oluşturmamız gerekiyor. Şimdi, diyeceksiniz ki: "Ya, bu kadar çok şey istiyorsunuz." Başka şeyler de isteyeceğiz çünkü Türkiye'de sorunlar çözülmüyor ki sorunlar çığ gibi büyüyor. Şimdi "Nereden para bulacağız?" mesele o tabii, vallahi nereden bulacağız para, o çok belli. Yani Türkiye iyi yönetilecek, fon vurgunu olmayacak, EPDK'yle ilgili 53,1 milyar dolarlık burada soygunu, rakam rakam verdik, bu soygunlar olmayacak. Bu soygunlar olmazsa Türkiye'nin emekliliğe de verecek, çalışana da verecek, memuruna da işçisine de verecek parası emin olun var, yıllardır biz bu işin içerisindeyiz. Geçmişte de bunlar verildi.

Şimdi, bu en düşük emekli maaşı meselesi, en düşük emekli maaşı asgari ücret seviyesine çıkarılmalı, bizim de parti olarak programımız o şekilde ama sadece en düşük emekli maaşındaki artış değil bu artış her neyse, bütün emeklilere de bunun yansıtılması gerekiyor. Şimdi, burada emekli aylıklarının çok arttığı falan işte söyleniyor ediyor, daha doğrusu yük olarak çok fazla olduğu söyleniyor. Şimdi, bunun geçen sene yapmıştım onu, vaktim olmadığı için başka konulara gireceğim yani uluslararası mukayeselere baktığımızda bizim ne emekli sayımız yüksek... İşte, Almanya'yla nüfusumuz, tabii Almanya'yla emekli sayımızın aynı olması elbette doğru değil çünkü orada yaşlı bir nüfus var ama uçurum var. Yani başka ülkelere de de bakın, emekli sayımız bizim öyle çok fazla falan değil, emekli maaşları da yüksektir. Bizdeki problem, çalışan sayısının az olması, bunu da siz artıracaksın Sayın Bakan. Yani şahsınız için söylemiyorum, hükûmetinizin politikalarıyla artacak. İstihdam artırılamadığı için şimdi, emeklilere yönelik böyle bir sorun var ama bütün yükü de getirip yani çünkü bütçe nedir? Bir tercihler manzumesidir, nereye para vereceğinizin tercihini yaparsınız bütçede. Ama siz hep bütçede emekliden kısma, çalışandan kısma şeklinde bir şey yaparsanız bu olmaz.

Şimdi, asgari ücret diğer bir mesele. Açlık sınırının yaklaşık on bin lira altında. Allah aşkına, bu kabul edilebilir bir şey mi? Yani "Efendim, bu açlık sınırını biz hesap etmiyoruz." TÜRK-İŞ bunu yıllardır hesap ediyor ve yıllardır bu metodolojisi belli olan bir şey. Katılmıyorsanız buna o zaman Hükûmet tarafı olarak ne bileyim TÜİK'e bir açlık sınır hesabı yaptırın veya Çalışma Bakanlığı olarak bir açlık sınırı hesabı yapın bununla ilgili çünkü Cevdet Yılmaz böyle şeyler söylüyor da o yüzden söylüyorum ama ortada metodolojisi belli olan, yıllardır yapılan bir açlık sınırı hesabı var, böyle baktığımızda çok ciddi bir sorun olduğunu görüyoruz.

Şimdi, sorunlar çığ gibi büyüyor diyeceğiz yani her birini tek tek konuşma imkânı yok ama saysam zaten herhâlde kalan süre yetmeyecek. Engelli emeklilerdeki hak kaybı meselesi... İşte, geçenlerde bir kanun çıktı yani bu insanlar diyor ki: "Biz malulen emekli falan değiliz. Biz 5000 ile 8000 arasında prim yatırdık, bizim haklarımız elimizden alınıyor." ve bu hakların iadesi isteniyor.

Staj ve çıraklık meselesi... Ya, buna ilişkin Hükûmet tamamen kulağını tıkayarak bir şey yapamaz. Burayı çözüme bir şekilde kavuşturmamız lazım. Yani, ya ileri bir tarih verelim, ya bir ortasını bulmak gerekiyor ama bu mağduriyet git gide büyüyor, daha sonrasında önünü alamayacak bir noktaya geldikten sonra da tamamen işi salmak noktasına...

İnşaat mühendislerinin özel sektörde düşük maaşlarla çalıştırılmasına yönelik problem var, o problemin çözülmesi lazım. Özel okullarda öğretmenlerin ücretleriyle ilgili, geçmişte kamudaki maaşın altında olamayacağına ilişkin bir kural vardı, bu kural kaldırıldı. Çocuklarımızı teslim ediyoruz biz oradaki insanlara, onlara ücret vermekten, maaş vermekten kaçınmamamız lazım. Onların maaşı artmıyor ama özel okul ücretleri astronomik bir şekilde artıyor. Bu, kabul edilebilir bir şey değil. Bunlar Millî Eğitim Bakanlığı meselesi değil bence çalışma hayatıyla ilgili olduğu için sizin Bakanlığınızın bu konuda mutlaka bir şey yapması gerekiyor.

Şimdi, kamu ücretleri arasında ciddi dengesizlikler var, bunu biliyoruz. Bunlar git gide de artıyor çünkü değişik statülerden oraya geçenler var ama buralarda adaletli bir yaklaşımın olması lazım. Taşeron meselesindeki sorunlar tamam, o zaman bizim de gayretlerimizle taşeronların bir kısmı kadroya geçirildi ama hâlâ geçirilemeyenler var. Bu diğerlerinin nasıl hakkıysa aynısının onların da hakkı olduğunu görmemiz gerekiyor.

Diğer bir sorun, bu vergi yükü meselesi, ücretlerdeki vergi yükü gerçekten ciddi bir sorun. Tabii, Maliye Bakanlığının alacağı bir karar ama sizin Çalışma Bakanlığı olarak... Sayın Bakan, ben meseleye şöyle bakarım: Geçmişte de bakanlar böyle bakıyordu ama bu sistemde şimdi böyle bakılmıyor, bakanlar çatır çatır pazarlık eder, siz bunu isteyeceksiniz, vermezse Maliye Bakanı vermesin ama siz istemezseniz Maliye Bakanı zaten vermez bunu. Siz talep edeceksiniz yani çünkü ocak ayındaki net ücret ile temmuza geldiğimizde, aralığa geldiğimizde net ücret arasında ciddi bir fark oluşuyor. Yani 15'ten başlıyor, 40'a kadar çıkan vergi yükleri var, bunları mutlaka düzeltmemiz gerekiyor.

Fazla mesai ek ödemelerinin güncelleşmesi meselesi var. Bayram ikramiyeleri -artık oraya girmeyeceğiz- ilk verildiğinde Diyanetin vekâleten yurt içinde kurban kesme bedelinden daha yüksekti, şimdi onun dörtte 1'ine düşmüş durumda, bunlara bakmak gerekiyor.

Özelleştirme uygulamaları sonrasında küçük bir kesim olabilir ama bizim adil olmamız lazım. Bir kişi bile varsa oradaki meselenin çözülmesi lazım. Kamu bankalarındaki yöneticiler araştırma kadrosuna atandı ve orada ciddi hak kayıpları oldu. Yani sayısı az olabilir ama sayısı az olana bakmayacağız diye bir şey yok, buraya bakılması lazım.

Memurlar ile çalışanlar arasındaki aylık farkı çok açıldı Sayın Bakanım, bakın, diğer bir ciddi problemdir, çalışan ile emekli arasındaki aylık, makas çok açıldı, bunun düzeltilmesi gerekir, mutlak surette bunun yapılmasını bekliyoruz. Kamudaki uzmanların, denetim elemanlarının maaşlarının düzeltilmesine ilişkin geçen yıl burada bir önerge geçti fakat Genel Kurulda arkasında duran olmadı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

Ben imzamın arkasında durdum, arkasında durulmadı. Kamu mühendisleri meselesi ve son olarak da bu 3600 ek göstergedeki haksızlıkların giderilmesi lazım. Çığ gibi büyüyen sorunlar var ama bu sorunlar...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum. Sağ olun Sayın Usta.

Değerli Komisyon üyeleri, Değerli Bakanım; öğle yemeği için F blok ara salonda Sayın Bakanımız, milletvekillerimiz, Bakan Yardımcılarımız, kurum başkanlarımız ve genel müdürlerimiz için yemek ikramı olacak. Yer kısıtlılığı nedeniyle diğer bürokratlar ve katılımcılar için bir alt kattaki üyeler lokantasında yemek hazırlığımız bulunmaktadır.

14.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati:13.34

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.35
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - 7'nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Grup adına söz taleplerinde kalmıştık.

Milliyetçi Hareket Partisi adına Mustafa Kalaycı.

Süreniz yirmi dakika.

Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Bakanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Anayasa'mıza göre herkesin çalışma hakkı ve ödevi bulunmakta olup devlet çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü bulunmaktadır. Ülkemizde istihdam üç yıldır uygulanan sıkı para politikasının olumsuz etkilerine rağmen 2025 yılında dayanıklı görünümünü korumuş, önceki yıla göre yaklaşık 54 bin kişilik sınırlı azalışla 32 milyon 566 bin kişi olmuştur. Esasen, pandemi öncesi, 2018 yılında 28,7 milyon kişi olan istihdam sayısı pandemiye, asrın deprem felaketine ve erken emekliliği sağlayan EYT düzenlemesine rağmen sekiz yılda 3,9 milyon kişi, yıllık ortalama 487.500 kişi artmıştır. Genç, kadın ve mesleki yeterlik belgesi olanların istihdamında prim teşvikinin süresi 31 Aralık 2026 tarihine kadar uzatılmıştır.

İmalat sektöründe sigortalı sayısını koruyan işletmeler için uygulanmakta olan sigortalı başına aylık 3.500 lira teşvik ödemesinin 2027 ve 2028 yıllarında da sürdürülmesi, ayrıca, turizm işletme belgesi almış konaklama tesislerine de bu yıl mayıs ila aralık döneminde istihdam başına aylık 3.500 lira destek ödenmesi konusunda yasal düzenlemeler yapılmıştır. İstihdamın 2026 yılında bir önceki yıla göre 13 bin kişi artarak 32,6 milyon olması beklenmekte, 2027 yılında ise 657 bin kişi artması hedeflenmektedir.

İş gücüne katılma oranı 2025 yılında 0,7 puan azalarak yüzde 53,5 olmuş, bu yıl yüzde 52,9 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir, 2027 yılında yüzde 53,4'e ulaşması öngörülmektedir. İşsizlik oranı 2025 yılında 0,4 puan azalarak yüzde 8,3'e gerilemiş, 2026 yılında yüzde 8,1'e, 2027 yılında yüzde 8'e gerileyeceği tahmin edilmektedir.

Son beş yılda 9,6 puan düşen genç işsizlik oranı 2025 yılında 1 puan azalışla yüzde 15,3 gerçekleşmiş olup 2026 yılında yüzde 13,3'e inmesi beklenmektedir. Son yıllarda sürekli artan ve on yılda 12,6 puan yükselen atıl iş gücü oranı eylül ayında yüzde 31,2 seviyesindedir. Atıl iş gücü oranı erkeklerde yüzde 25,6, kadınlarda ise yüzde 40,4'tür. Kayıt dışı istihdam oranında yıllar itibarıyla bir azalma görülmekle birlikte, 2026 yılının ikinci çeyreği itibarıyla yüzde 24,4 düzeyindedir. İstihdamın hâlâ yaklaşık dörtte 1'i kayıt dışıdır.

Kadınların iş gücüne katılma oranı 2025 yılında yüzde 36,2 iken 2026 yılında yüzde 35,5, 2027 yılında yüzde 36,5 olması tahmin edilmektedir. 2025 yılında yüzde 32,1 gerçekleşen kadın istihdam oranının ise 2026 yılında yüzde 31,7, 2027 yılında yüzde 32,6 olması öngörülmektedir. Geçmiş yıllara göre kadınların iş gücüne katılma ve istihdam oranlarında artış görülmekle birlikte, hâlen düşük olup AB ortalamalarının çok altındadır.

Milliyetçi Hareket Partisi ülkemizde iş gücü piyasası ve çalışma hayatıyla ilgili köklü bir reform yapılması görüşündedir. Toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatlarının sunulduğu, iş gücünün niteliğinin yükseltilip etkin kullanıldığı, ücret-verimlilik ilişkisinin güçlendirildiği, iş sağlığı ve iş güvenliği şartlarının iyileştirildiği ve etkin bir şekilde denetlendiği verimli bir iş gücü piyasası oluşturulmasını öngörüyoruz. Çalışma çağındaki nüfusun azami oranda istihdam edilmesini, atıl iş gücünün ve kayıt dışı istihdamın azaltılmasını, kadınların iş gücüne katılım oranlarının daha da artırılması konusunda etkin tedbirlerin alınmasını, iş gücü piyasasında yapay zekâ, dijital dönüşüm ve iklim değişikliğinin ortaya çıkardığı yeni talepler doğrultusunda iş gücünün niteliğinin geliştirilmesini, eğitim, istihdam planlaması yapılmasını, nitelikli insan gücüne dönük eğitim, sanayi iş birliği politikalarının desteklenmesini, mesleki eğitim ve çıraklık eğitiminin daha fazla teşvik edilmesini, bunun için çıraklık ve staj sürelerinin sigortalılık yönünden anlamlı hâle getirilmesini, aktif iş gücü programlarının yaygınlaştırılmasını ve etkinliğinin artırılmasını, özel politika gerektiren grupların istihdam ve iş gücüne katılımının güçlendirilmesini, çalışma hayatı işçi ile işveren haklarının dengeli bir şekilde korunmasının yanında, işin korunmasını da dikkate alan politikalar çerçevesinde tanzim edilmesini, çalışma hayatında sosyal taraflarla diyalog içerisinde tüm işçiler açısından erişilebilirliğin sağlanacağı, işçilerin kazanılmış haklarının güvence altına alındığı bir kıdem tazminatı sisteminin oluşturulmasını, iş sağlığı ve güvenliğinin çağdaş normlarda sağlanmasını, bu alanda yürütülen hizmetlerin kalite ve verimliliğin artırılmasını ve denetimin etkinleştirilmesini, çağdaş normlarda endüstri ilişkilerinin tesisi için sendikal hakların geliştirilmesini, sendikalı işçilerine toplu sözleşmeli iş yerlerinin artırılmasına destek sağlanmasını gerekli görüyoruz.

Kamuda ücret adaletini sağlayacak, statü ve istihdam karmaşasını giderecek, işe girişte, ilerleme ve yükselmede objektifliği, liyakati esas alacak bir personel rejiminin uygulamaya konulması ihtiyacı devam etmektedir. Kamuda istihdam karmaşasının giderilmesi, devletin asli işlerinin kadrolu personel eliyle yürütülmesi, çalışanların aylık düzeylerinin görev ve sorumluluk esasına dayalı olarak yeniden belirlenmesi suretiyle aylıklar arasında adaletin sağlanması gerekli görülmektedir. Kamu çalışanlarına çeşitli adlar altında yapılan tüm ek ödemelerin prim matrahına dâhil edilerek emekli aylığına yansıtılmasını sağlayacak düzenleme mutlaka yapılmalıdır. Yardımcı hizmetler sınıfı tümden kaldırılmalı ve bu sınıfta görev yapan personel kurumlarında genel idari hizmetler kadrolarına alınmalıdır. Memur ve diğer kamu görevlilerinden 1 derece hakkından daha önce yararlanmamış olanlara, mevcut eşitsizliğin giderilmesi amacıyla 1 derece verilmesi için de düzenleme yapılması gerekmektedir.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; anayasal güvence altına alınan sosyal güvenlik hakkı ve bu güvenliğin sağlanmasına yönelik uygulamalar yıllar itibarıyla irdelendiğinde eşitlik ve adalet ilkesinin gerektiği şekilde tesis edilmediği, sosyal güvenlik sisteminin karşı karşıya kaldığı sorunların ve açmazların giderilemediği gözlenmektedir. Türkiye'de sosyal güvenlik sistemi 1990'lı yıllarda gelir gider açığı vermeye başlamıştır. İstihdam oranlarının düşüklüğü, kayıt dışı istihdamın yaygınlığı, prim tahsilat oranlarının düşüklüğü, prim afları ve borçlanma kanunları düşük kazanç bildirimleri, prime esas kazanç ortalamalarının düşük seyretmesi, fon gelirlerinin etkin kullanılmaması sistemin gelirlerini olumsuz etkilemiştir. Diğer taraftan, emeklilik yaşının düşürülmesi, erken emeklilik, prim karşılığı olmayan ödemeler sisteminin giderlerini artırmıştır. Gelecekte sosyal güvenlik sistemini daha da zorlayacak en önemli unsurlardan biri nüfusumuzun yaşlanmasıdır. Gerek yaşam sürelerinin uzaması gerekse hızla düşen doğurganlık oranları hem emeklilik sistemleri hem de sağlık harcamaları üzerinde baskı oluşturmaktadır. Sosyal güvenlik sisteminin hukuki boyutu itibarıyla uygulanabilir, mali boyutu itibarıyla sürdürülebilir ve ilgili taraflarca kabul edilebilir bir yapıda olması önem arz etmektedir. Sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliği açısından önemli bir gösterge olan aktif-pasif oranı 2022 yılında 2,01 düzeyine kadar yükselmişken 2025 yılında 1,62, 2026 Temmuz ayı itibarıyla 1,58 seviyesine inmiştir. 2026 yılında SGK gelirlerinin 7 trilyon 194,2 milyar lira, giderlerinin 7 trilyon 296,7 milyar lira ve gelir-gider açığının 102,5 milyar lira olması öngörülmüştür. 2026 yılında faturalı ödemeler, ek karşılıklar, emeklilere yapılan ek ödeme, devlet katkısı, prim teşviklerinden kaynaklanan transferler ile prim ödeme gücü olmayan GSS primi de dâhil olmak üzere SGK'ye toplam 2 trilyon 75,9 milyar lira tutarında bütçe transferi yapılması öngörülmektedir. Bütçe transferlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2025 yılında yüzde 3,1 olup 2026 yılında yüzde 2,4, 2027 yılında yüzde 3,1 olması beklenmektedir.

Sosyal güvenlik sisteminde etkin tedbirler alınmasına ihtiyaç bulunmaktadır. 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren tüm sigortalılar için SGK prim oranı 1 puan artırılmış, prime esas kazanç üst sınırı asgari ücretin 7,5 katından 9 katına çıkarılmıştır. Borçlanma prim oranları doğum hariç yüzde 32'den yüzde 45'e çıkarılmış, durdurulan BAĞ-KUR sigortalılık sürelerinin ihya primi oranı da yüzde 34,75'ten yüzde 45'e yükseltilmiştir. İşverenlere sağlanan prim teşvik oranı imalat sanayisi hariç 4 puandan 2 puana indirilmiş, genç girişimcilere bir yıl süreyle sağlanan prim desteği kaldırılmıştır. Ayrıca, prim borçlularının gelir ve aylıklardan en fazla yüzde 25

oranında kesilebilmesi düzenlenmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumuna aylık prim gelirlerinin dörtte 1'i oranında verilen devlet katkısı kaldırılmıştır. Kurumun açığı da merkezî yönetim bütçesinden karşılandığında bütçe transferi toplamı değişmemektedir.

Prime esas kazancın düşük bildirilmesi ve kayıt dışı istihdam önemli bir sorundur. Prime esas kazancın düşük bildirilmesi nedeniyle ülkemizde asgari ücretle çalışanların oranının yüksek göründüğü bilinen bir gerçektir. Sosyal güvenlik sisteminde sigortalı sayısının ve gelirlerinin artırılması için kayıt dışı istihdamın kayda alınması ve prime esas kazancın düşük bildirilmesinin önlenmesi gerekmektedir. Ayrıca, Sosyal Güvenlik Kurumunun prim alacaklarının etkin ve tavizsiz bir şekilde takip ve tahsil edilmesini, prim alacakları karşılığında edinilen taşınmazların gerçek değeri üzerinden hızla satılarak kaynağa dönüştürülmesini, hastane, ilaç ve tıbbi malzeme ödemelerinin yapay zekâ gibi gelişmelerden de yararlanılarak etkin bir şekilde denetlenmesini gerekli görüyoruz.

Sigorta primlerinin toplanmasında, sağlık harcamalarını takibinde ve emekli aylıklarının bağlanmasında görev yapan, bu işin asıl yükünü çeken SGK çalışanlarının sorunları çözülmeli, çalışanların iş yükü hafifletilmeli, tazminat ve ek ödemeleri artırılmalıdır.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi olarak, üreten, istihdam yaratan, üretilen değerden herkesin adil pay almasını mümkün kılan ve gelir dağılımını adaletli hâle getiren, nimet ve külfetin bütün kesimlerce hakça paylaşımına dayanan bir sistemin tesis edilmesini öngörüyoruz. Asgari ücret 2025 yılında yüzde 30, 2026 yılında yüzde 27 oranında artırılmıştır. Asgari ücret brüt 33.030 lira, net 28.075 lira, işverene maliyeti ise 40.874 lira 63 kuruş olmuştur. Asgari ücret tarihî bir reformla 2022 yılından itibaren vergi dışı bırakılmış ve tüm çalışanların asgari ücret kadar gelirine gelir vergisi ve damga vergisi istisnası getirilmiştir. Ayrıca, çalışanların mevcut ücretlerine ilave olarak işverenlerce nakit olarak verilen yemek ve ulaşım bedeli ile elektrik, doğal gaz ve ısınma giderleri ödemelerinin belirli bir kısmı sigorta primi ve gelir vergisinden istisna edilmiş, bu ödemeler teşvik edilmiştir.

Yüksek enflasyon ve geçim şartları dikkate alındığında elbette asgari ücret artışları yetersiz kalmaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, 2027 yılında uygulanacak asgari ücretin belirlenmesinde çalışanların geçim şartları dikkate alınarak net asgari ücretin açlık sınırının üzerine çıkarılması, çalışanlara büyükşehirlerde kira ve ulaşım desteği verilmesi görüşündeyiz. İşverenlerin asgari ücret artışı yükünü azaltmak, istihdamı korumaları ve artırmalarını desteklemek amacıyla 2016 yılında başlatılan asgari ücret desteği 2026 yılında aylık 1.270 liraya yükseltilmiştir. Asgari ücretteki artış, prim oranı ile borçlanma oranlarının yükseltilmesi esnaf ve çiftçinin de prim yükünü artırmıştır. Özellikle küçük esnafımıza ve çiftçimize destek sağlanması ya da prim oranlarında indirim yapılması, ihya oranının gözden geçirilmesi ve prim borçlarının uygun şartlarda yapılandırılması uygun olacaktır.

Memur ve memur emeklilerinin aylıkları ocak ve temmuz aylarında toplu sözleşmeye göre artırılmakta, ayrıca enflasyon farkı yansıtılmaktadır. Memur ve memur emekli aylıkları 2025 yılında yüzde 28,9 artırılmış, 2026 yılında yüzde 34,6 oranında artırılmış ve bin lira seyyanen ödeme yapılmıştır. 8. Dönem Toplu Sözleşme uyarınca memur ve memur emeklilerimizin aylıklarında 2027 yılı için ilk altı ay yüzde 5, ikinci altı ay yüzde 4 artışla birlikte enflasyon farkı oranında artış yapılacaktır. Milliyetçi Hareket Partisi, memur ve memur emeklisi aylıklarına ocak ayında yapılacak artışta bütçe imkânları çerçevesinde ilave refah payı verilmesinin uygun olacağı görüşündedir. SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıkları ise 5510 sayılı Kanun uyarınca ocak ve temmuz aylarında bir önceki altı aylık enflasyon oranı kadar artırılmaktadır. SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıkları 2025 yılında yüzde 35, 2026 yılında yüzde 39,2 oranında artırılmıştır. En düşük emekli aylığı da 2025 yılında yüzde 35, 2026 yılında ise yüzde 39,5 oranında artırılarak 23.552 liraya yükseltilmiştir.

Emeklilerimizin yıllarca hizmet verdikten sonra geçim kaygısı duymadan onuruna yaraşır bir hayat sürmesini temin etmek, devletin önemli ve öncelikli görevlerinden biridir. Emekli aylığı, bugün 17 milyonun üzerinde kişinin gelir kaynağıdır. 5,1 milyon kişi en düşük emekli aylığını almaktadır. Bugün emeklilerin birçoğu aldıkları aylıkla ay sonunu getirememekte, geçim sıkıntısı çekmektedir. Sayın Cumhurbaşkanımız, emekli aylıklarında iyileştirmeyi öngören düzenlemenin yıl sonuna kadar yapılacağı müjdesini vermiştir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz de emekli aylıklarını artıracak, prim ödeme gün sayısını ve ödenen prim tutarını esas almak suretiyle emekli aylıkları arasındaki eşitsizlikleri giderecek düzenlemenin öncelikle yapılması görüşündeyiz. Ayrıca, BAĞ-KUR prim gün sayısını 7200'e düşürecek, birinci dereceye gelen memurlara 3600 ek gösterge verecek, ev kadınlarına prim desteğiyle birlikte emeklilik hakkı tanıyacak düzenlemelerin de yapılacağına inanıyoruz.

Bugün emeklilerimizin "Ben daha çok prim ödedim ama daha az prim ödeyenle yaklaşık aynı emekli aylığını alıyorum." diye haklı şikâyetleri bulunmaktadır. Sosyal güvenlik sisteminde emekli aylığı bağlama şartları 1950 yılından beri en az 9 defa değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikler, aylık bağlama sistemini karmakarışık hâle getirmiş, aynı hizmet süresinde farklı emekli aylıkları bağlanmasına sebep olmuştur. Aslında, ödenen primler ile bağlanan emekli aylıkları arasında bir denge olması gerekmektedir. Prim-maaş dengesi kısaca "ne kadar prim o kadar maaş" olarak ifade edilmektedir. Prim gün sayısı ve ödediği primi daha az olan sigortalılar ile prim gün sayısı ve ödediği prim daha fazla olan sigortalılara aynı tutarlarda emekli aylığı ödenmesi sosyal sigorta sisteminin ruhuna aykırıdır. Prim-maaş dengesi gözetilerek mevcut emekli aylıkları arasındaki eşitsizlikleri giderecek intibak düzenlemesinin kademeli bir şekilde yapılmasını, ayrıca emekli aylığı bağlanmasında güncelleme katsayısı ve aylık bağlama oranlarının gözden geçirilmesini gerekli görüyoruz.

Yine, memur emeklisi aylığı ile SSK ve BAĞ-KUR emeklisi aylığı artışlarının farklı hükümlere tabi olması nedeniyle her maaş artış döneminde farklı oranlar ortaya çıkmaktadır. Sigortalılar arasında her bakımdan norm ve standart birliğinin sağlanması, tüm emeklilerin maaş artışlarının aynı esaslara göre belirlenmesi, emekli aylıklarında yapılan artışların genel enflasyon endeksi yerine bu kesimin tüketim kalıplarını ve hayat standardını dikkate alan özel bir endekse göre yapılması görüşündeyiz.

Sayın Bakanım, Bakanlığınız ve kurumlarınızın 2027 yılı bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kalaycı, teşekkür ederim.

Gruplar adına son söz, AK PARTİ Grubu adına Resul Kurt.

Buyurun.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar, çok değerli basın mensupları; 2027 yılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesiyle ilgili konuşmak üzere grubumuz adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada milletimizin bugününü ve yarınını doğrudan ilgilendiren, sosyal devlet anlayışımızın en önemli dayanaklarından biri olan çalışma hayatımızı ve sosyal güvenlik sistemimizi ve buna bağlı olarak emeklilerimiz başta olmak üzere çalışma hayatına yönelik Bakanlık ve bağlı, ilgili kurumların bütçelerini görüşüyoruz.

Sosyal güvenlik; bir çalışanın yarına güvenle bakabilmesi, emeklilerin huzur içinde yaşayabilmesi, hastalarımızın tedaviye ulaşabilmesi, ihtiyaç sahibi vatandaşlarımızın kendisini yalnız hissetmemesi demektir.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde Türkiye son yirmi dört yılda sosyal güvenlik alanında çok önemli bir dönüşüm gerçekleştirmiştir. Sosyal güvenliğin kapsamının genişletilmesi, sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması, çalışanlarımızın haklarının güçlendirilmesi ve sosyal koruma mekanizmalarının geliştirilmesi bu dönemin en önemli kazanımları arasında yer almaktadır. 2002 yılında sosyal güvenlik sisteminin gelirlerinin giderlerini karşılama oranı yüzde 71,5 iken 2026 yılı sonunda bu oranın yüzde 88'e ulaşması beklenmektedir. Elbette sosyal güvenlik sisteminin başarısı sadece gelir ve gider dengesiyle ölçülemez; asıl başarı, vatandaşlarımızın sosyal güvenlik haklarını koruyabilmek, geliştirebilmek ve bu hakları gelecek nesillere güçlü bir mali yapı içerisinde aktarabilmektir. Bugün sosyal güvenlik sistemimizde sağladığımız her mali iyileşme yarın emeklilerimize, çalışanlarımıza, hastalarımıza sunabileceğimiz güvencenin daha da güçlenmesi anlamına gelmektedir.

Sayın Bakanım, sahada en fazla karşımıza çıkan taleplerden birisi SGK ve vergi borçlarına yönelik bir yapılandırma beklentisidir. Bu nedenle, AK PARTİ'nin 2003 yılında ilk çıkardığı yasalardan birisi olan 4.811 sayılı Vergi Barışı Kanunu'na benzer bir düzenleme ihtiyacı hasıl olmaktadır. Kasa affı, stok affı, genel bir vergi barışı, BAĞ-KUR ve SGK borçlarının yeniden yapılandırılması büyük bir talep olarak karşımıza çıkıyor.

Yine, Sayın Bakanım, seçim bölgem Adıyaman 6 Şubat depremlerinden en fazla etkilenen şehirlerden birisidir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde çok kapsamlı bir yeniden inşa ve ihya süreci yürütülmektedir; konutlarımız, iş yerlerimiz, kamu hizmet binalarımız ve altyapımız yeniden ayağa kaldırılmaktadır. Bu kapsamda, geçen yıl bütçe konuşmamda dile getirdiğim ve sizin de temelinden son aşamasına kadar bire bir takip ettiğiniz Adıyaman Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü hizmet binamız artık son aşamasına gelmiştir, inşallah hep beraber açılışını da görmek nasip olur. Yeni hizmet binamızın tamamlanmasıyla birlikte hem vatandaşlarımızın sosyal güvenlik hizmetlerine daha modern ve uygun şartlarda erişmesi hem de kurum personelimizin daha sağlıklı bir çalışma ortamına kavuşması mümkün olacaktır. Bu önemli yatırım dolayısıyla başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Sayın Bakanımıza, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanımıza ve emeği geçen tüm bürokratlara hemşehrilerim adına teşekkür ediyorum.

Adıyaman'ımızda tamamlanmasını beklediğimiz bir diğer önemli kamu yatırımı da 6 Şubat depremlerinde ağır hasar alarak yıkılan İŞKUR İl Müdürlüğü hizmet binamızdır. Eski İŞKUR binasının arsa alanının küçük olmasından dolayı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız tarafından talebimiz üzerine arsa tahsisi yapılmıştır ve İŞKUR'a tahsis edilen bu arsa üzerine bir İŞKUR hizmet binası inşaatı başlatılacaktır. Bu vesileyle, hem Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum'a hem de Kentsel Dönüşüm Başkanımız Sayın Hakkı Alp'e teşekkür ediyoruz. Şehrimizin depremin ardından ekonomik ve sosyal hayatını yeniden canlandırabilmesi için Adıyaman'ımızda istihdam hizmetlerinin güçlendirilmesi, iş arayan vatandaşlarımızın bu anlamda iş gücü piyasasına kazandırılması ve işverenlerimizin nitelikli iş gücü ihtiyacının karşılanması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, İŞKUR müdürlüğümüzün de bu anlamda faaliyete başlayabilmesi için inşaatın bir an önce başlatılması hususunda desteklerinizi istirham ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal güvenlik sistemimizin güçlü ve sürdürülebilir olmasının en önemli şartlarından biri kayıt dışı istihdamın azaltılması ve kayıtlı istihdamın yaygınlaştırılmasıdır. Aktif sigortalı sayımızın yüzde 115 artarak yaklaşık 26 milyona ulaşması sosyal güvenliğin kapsayıcılığındaki gelişimi ortaya koymaktadır. Kayıt dışıyla mücadelede en etkin mekanizmalardan birisi de denetimdir. Eski bir SGK başmüfettişi olarak denetim elemanlarının ve kariyer uzmanlarının özlük haklarında bir iyileştirme ihtiyacı olduğunu belirtmek istiyorum. Türkiye genelinde denetim, teftiş veya soruşturma yapmakla görevli müfettişlerin gündeliği 2027 yılında 1.573 TL'ye çıkacak. Müfettişlerin konaklama bedeli 2.988 TL olarak uygulanacak. Gittikleri illerde kamu adına denetim yapan müfettiş, kontrolör, denetmen ve denetçiler ile kariyer uzmanlarının bu gündelik tutarlarının artırılması büyük bir ihtiyaçtır. Gerçekten, bu tutarlar üzerinden özellikle büyük şehirlerde konaklama imkânı bulunmamaktadır. Kamu kurumlarında da her zaman misafirhanelerde yer bulunabilmesi de mümkün olmayabiliyor. Dolayısıyla, bu tutarın artırılması veya en azından gündeliklere büyük şehirler için daha yüksek oranda bir artış getirilmesi isabetli olacaktır.

Yine, Bakanlığımızın SGK ve İŞKUR'da gerek müdür gerek şef ve memur olarak görev yapan çalışanlarımızın da özlük haklarına yönelik talepleri malumlarınızdır.

Değerli milletvekilleri, sosyal güvenlik sistemimizin vatandaşlarımızın hayatına en doğrudan dokunduğu alanlardan birisi kuşkusuz sağlık hizmetlerdir. Türkiye'de genel sağlık sigortasıyla oluşturulan geniş sağlık güvencesi, sosyal devlet anlayışımızın en önemli kazanımlarından biridir. Sağlık güvencesinin kapsamı yeni ilaçlar, modern tedavi yöntemleriyle her yıl daha da gelişmektedir. Bu kapsamda sağlığa ulaşmadaki gelişmelerden dolayı Cumhurbaşkanımıza, Bakanımıza ve Sosyal Güvenlik Kurumumuzun değerli yöneticilerine teşekkür ediyorum. Sağlık alanındaki teknolojik gelişmelerle beraber artan maliyetler de olduğunu unutmamalıyız.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; burada, özellikle üzerinde durmak istediğimiz konulardan birisi de emeklilerimizin durumudur. Emeklilerimiz ülkemizin kalkınmasında emeği, alın teri ve fedakârlığı bulunan; ömrünü çalışarak, üreterek ve ülkemize değer katarak geçirmiş kıymetlerimizdir. Bugüne gelmemizde onların büyük katkıları vardır. Dolayısıyla, emeklilerimizin yaşadığı ekonomik zorlukların, hayat pahalılığının ve geçim şartlarının farkındayız. Emeklilerimizin beklentilerini biliyor ve önemsiyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın emeklilerimizle ilgili olarak yapmış olduğu açıklamalar bu konudaki hassasiyetimizi göstermektedir. Emeklilerimizin yaşadığı zorlukların farkındayız ve bunlarla ilgili de bütçeye 2027 yılında ihtiyaç duyulan -bu anlamda- bir ödenek konulması ve bununla ilgili de bir iyileştirme yapılmasını bekliyoruz. Emeklilerimizin şartlarını iyileştirmek hepimizin boynunun borcudur Sayın Bakanım. İnşallah 2007 yılında da bunu gerçekleştirmeyi ümit ediyoruz. Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Sayın Bakanımızın gayretleriyle, Meclisimizin desteğiyle bu anlamda gerekli işlemler, bütçelemeler yapılacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın 2027 yılı bütçesinin ülkemize, milletimize, çalışanlarımıza, emeklilerimize ve işverenlerimize hayırlı olmasını diliyorum. Başta Sayın Bakanımız olmak üzere Bakanlığımızın, Sosyal Güvenlik Kurumumuzun, İŞKUR, MYK ve bağlı kuruluşların yönetici ve çalışanlarına gayretlerinden dolayı teşekkür ediyor, yüce Meclisimizi ve değerli milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Resul Kurt Bey, teşekkür ederim.

Gruplar adına konuşmalar bitti.

Şimdi söz taleplerini karşılamak üzere Komisyon üyelerine söz vereceğim.

İlk söz, Ayyüce Türkeş Taş.

Süreniz on dakika, buyurun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bugün Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınızın bütçesini görüşüyoruz. Ben de hayırlı olsun diyorum. Ancak bu bütçede sadece işsizlik, asgari ücret, emekli, işveren hakkı, işçi hakkı, kamu personeli hakkı vesaire gibi konular üzerinde duruyoruz. Ben şunu sormak istiyorum: Acaba bu konuları konuşmak bu bütçede yeterli mi? Çünkü biliyorsunuz ki dünya, çalışma hayatının temelini değiştirecek tarihî bir dönüşümün içerisindedir. Sanayi devrimlerinde makineler insanın fiziksel gücünün yerini almıştı ama bugünün dünyası yapay zekâ hatta artık "süper zekâ" diyorlar, insanın zihinsel emeğinin de bir bölümünü üstlenmeye başladı hatta tamamını üstleneceğini de görmekteyiz. Artık yalnızca fabrikalardaki robotlardan bahsetmiyoruz Sayın Bakan; karar verebilen, analiz yapabilen, yazılım geliştiren, muhasebe işlemlerini gerçekleştiren hatta başka yapay zekâ sistemlerini yönetebilen otonom dijital çalışanlardan söz ediyoruz. Literatürde bunlara "silikon tabanlı çalışanlar" deniliyor. Bu dönüşümü sadece bir teknolojik gelişim olarak değerlendirmek hiç doğru olmaz. İstihdamın, ücretlerin, vergilendirmenin ve sosyal güvenlik sisteminin geleceğini ilgilendiren çok önemli bir ekonomik kırılımdır bu. Bugün, sosyal güvenlik sistemimiz büyük ölçüde, çalışanların ve işverenlerin ödediği primlerle ve kamu katkılarıyla finanse edilmektedir. Peki yarın, aynı üretimi 100 işçi yerine, 10 işçi ve 90 robot gerçekleştirirse ne olacak? Üretim artacak, verimlilik yükselecek, şirketlerin kârı büyüyecek ancak sosyal güvenlik sistemine prim ödeyen çalışan sayısı azalırsa emekli aylıklarını, sağlık harcamalarını ve sosyal korumayı kim, nasıl finanse edilecek? Makinalar üretirken insanlar işsiz kalırsa sosyal güvenlik sistemimiz nasıl ayakta kalacak? Önümüzdeki dönemin en önemli sorunlarından biri budur bence Sayın Bakan ama sunumunuzda bununla ilgili bir başlık göremedik. Bugün, dünyada robot vergisi, otomasyon kazançların vergilendirilmesi, yapay zekânın yarattığı verimlilik artışının toplumla paylaşılması ve evrensel temel gelir modelleri tartışılıyor. Evrensel temel gelir, bireylere çalışma durumlarından bağımsız olarak düzenli bir gelir sağlanmasını öngören bir yaklaşım. Elbette finansmanı, enflasyon üzerindeki etkileri ve çalışma teşvikleri tartışılmalıdır ama asıl mesele şudur: Türkiye bu tartışmanın neresindedir? Bakanlığınızın yapay zekânın istihdam prim gelirleri ve emeklilik sistemi üzerindeki etkilerine ilişkin hazırlanmış bir projeksiyonu var mıdır diye sormak istiyorum ben. 2030 ve 2035 yıllarında hangi mesleklerin dönüşeceğini, hangi alanlarda istihdam kaybı yaşanabileceğini hesapladınız mı? Otomasyonun Sosyal Güvenlik Kurumunun prim gelirlerine etkisi ölçüldü mü? Türkiye'de evrensel temel gelir veya otomasyon kazançlarından sosyal güvenliğe kaynak aktarılması konusunda yürütülen bir çalışma bulunmakta mıdır? Biz hâlâ bugünün sosyal güvenlik açıklarını tartışırken yarının prim ödeyemeyen dijital iş gücüne karşı nasıl hazırlanıyoruz? Ben işin açıkçası bunları merak ediyorum.

Sayın Bakan, geleceğin risklerinden söz ediyoruz ama tabii ki bugünün istihdam göstergeleri de ciddi uyarılar veriyor. Eylül 2026 itibarıyla dar tanımlı işsizlik oranı yüzde 8,4 ama atıl iş gücü oranı yüzde 31,2; bu çok önemli bir rakam. Bir yılda istihdam edilen kişi sayısı 113 bin azalmış, kadınların istihdam oranını yüzde 31,2 seviyelerinde. Daha da önemlisi, Bakanlığınızın 2027 yılı için belirlediği kadınların iş gücüne katılım hedefi önceki 2026 hedefinin bile altında. Teknoloji hızla ilerlerken bizim istihdam hedeflerimiz niye geriye gidiyor? Yapay zekâ dönüşümünden etkilenebilecek alanların başında büro hizmetleri, muhasebe, müşteri hizmetleri ve idari işler geliyor. Bu nedenle, yalnızca yeni iş yaratmayı değil mevcut çalışanları yeni mesleklere hazırlamayı da konuşmalıyız,

tartışmalıyız, üzerinde kafa yormalıyız. Mesleki eğitim politikalarımızı yapay zekâ çağının ihtiyaçlarına göre yeniden yapılandırmak zorundayız.

Bir başka üzerinde durmak istediğim konu da İşsizlik Sigortası Fonu. Bu Fon, işsiz kalan vatandaşlarımızın en zor günlerinde geçimlerini güvence altına almak amacıyla kurulmuştur. 2026 yılının ilk dokuz ayında Fonun gelirleri yaklaşık 519 milyar liraya, giderleri de 264 milyar liraya ulaşmıştır. Aynı dönemde işsizlik ödeneği için yaklaşık 82,6 milyar lira harcanmış, teşvik ve destek ödemelerine 92,8 milyar lira ayrılmıştır. Yani işsiz kalan vatandaşlara doğrudan ödenenden daha fazla kaynak, teşvik ve desteklere gitmiştir. Üstelik devletin Fona katkı oranı da yüzde 1'den, binde 5'e düşürülmüştür. İşsizlik Sigortası Fonu işsizlerin güvencesidir. Elbette istihdamı artıracak destekler önemlidir ancak bu desteklerin gerçekten yeni ve kalıcı istihdam oluşturup oluşturmadığını da bilmek istiyoruz.

Fonla ilgili başka bir önemli nokta, Fonun kaynaklarının değerlendirilmesiyle ilgili kamuoyuna yansıyan bir mesele vardı, o konuya da dikkat çekmek istiyorum. Son dönemde sermaye piyasalarında yaşanan fon tartışmaları ve ortaya atılan iddialar hepimizin malumu. İşsizlik Sigortası Fonu kaynaklarının bir bölümünün Takasbank para piyasasında değerlendirildiği de açıklanan finansal bilgiler arasında yer almaktaydı. Burada çok önemli bir husus var: İşsiz kalan vatandaşımızın güvencesi olan bu kaynaklar hangi aracı kurumlar üzerinden, hangi koşullarda ve hangi riskler alınarak değerlendirildi? Sermaye piyasalarında yaşanan fon tartışmalarından İşsizlik Sigortası Fonu doğrudan veya dolaylı etkilendi mi? Herhangi bir zarar, tahsilat sorunu veya teminat açığı oluştu mu? Bu işlemleri kim denetlemekte? Fonun ne kadarı kamu borçlanma araçlarına, ne kadarı diğer finansal araçlarda değerlendirilmekte ve enflasyon karşısında Fon'un reel değeri korunabilmekte mi? Bu soruları da sizden özellikle cevaplamanızı rica ediyorum.

Burada yalnızca bir yatırımın getirisini sormadığımızı belirtmek istiyorum. İşçinin alın teriyle biriken paranın ne olduğunu takip etmek amacımız. İşsizlik Sigortası Fonu spekülatif risklerin üstlenileceği bir kaynak değil sosyal koruma amacı taşıyan bir kamu güvencesidir. Bu nedenle, Fon'un bütün yatırımlarının, getirilerinin ve risklerinin Meclis denetimine açık olması gerektiğini de burada bir kez daha söylemek istiyorum. Üstelik, yarın otomasyon nedeniyle işini kaybedebilecek milyonlarca çalışan için yeniden eğitim ve gelir güvencesi sağlayacak mekanizmaları da bugünden oluşturmalı, bu Fon'u da buna göre şekillendirmeliyiz diye düşünüyorum.

2027 yılı için Bakanlığınızın bütçesi yaklaşık 2,4 trilyon lira olarak öngörülüyor ancak bu artışın önemli bir bölümü sosyal güvenlik finansmanındaki mevzuat değişikliğinden kaynaklanıyor. Dolayısıyla, bütçenin büyümesiyle vatandaşın refahının büyümesini birbirine karıştırmamız gerektiğini burada vurguluyorum. Bugün emeklilerimizin geçim sıkıntısı olduğu aşikâr, çalışanlarımız alım gücünü korumaya çalışıyor, gençlerimiz de maalesef iş bulmakta zorlanıyor. Yarın bu sorunların üzerine yapay zekâ kaynaklı mesleki dönüşüm de eklenecek. Bizim ihtiyacımız yalnızca bugünün açıklarını kapatan değil geleceğin çalışma hayatını öngören bir sosyal güvenlik reformudur.

Son olarak şunu da ifade etmek istiyorum: Teknolojik ilerlemeye tabii ki karşı değiliz, zaten karşı da duramayız. Türkiye'nin yapay zekâda, robotikte ve ileri teknolojilerde öncü olmasını biz de istiyoruz ancak teknolojik ilerlemenin yarattığı refahın yalnızca sermaye sahiplerinde birikmesini de kabul etmek tabii ki mümkün değildir. Geleceğin ekonomisinde makineler daha fazla üretecekse bu üretimin yarattığı refahtan Türk milletinin tamamı kesinlikle pay almalıdır çünkü sosyal devletin görevi yalnızca insanlara iş bulmak değil ekonomik dönüşüm karşısında insan onuruna yaraşır yaşamı güvence altına almaktır. Burada bir daha vurgulamak istiyorum: Bu silikon tabanlı çalışanların devreye girmesiyle yaratılacak gelir, bunların sosyal güvenlik sistemine etkisi ve işte "evrensel gelir" olarak tabir edilen o gelirin devlet tarafından, özellikle Türkiye Cumhuriyeti devlet tarafından tabii ki nasıl dağıtılacağı üzerine nasıl çalışmalar yapılıyor ya da yapılıyor mu? Bunu gerçekten merak ediyorum. Bu konu üzerinde de hep beraber kafa yormamız gerektiğini söylüyorum.

Tekrar beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Türkeş Taş, teşekkür ediyorum.

Şimdi söz sırası Ümit Özlale'de.

Buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, basın emekçileri, Sayın Bakan, Bakanlığınızın değerli erkek bürokratları diyecektim ama 3 kadın bürokrat var burada; her dönem bunu söylüyoruz gerçekten, umarım önümüzdeki dönemlerde daha fazla kıymetli kadın bürokratla Plan ve Bütçe Komisyonunda sizleri görürüz.

Şimdi, öğle yemeği sonrasındaki sunumlar genelde çok zordur çünkü insanların doğal olarak uykusu gelir. O yüzden, ben hepinizi uyandıracak, irkiltecek 2 tane slaytla başlamak istiyorum. Bunlardan bir tanesi şu: Sayın Bakanım, Afrika'da bir ülke var Estavini diye, eski adı Svaziland. Türkiye'yle Svaziland'ın aynı grupta yer aldığı tek bir tane endeks var, çalışan hakları açısından en kötü 10 ülke arasında. International Trade Union Confederation diye bütün dünyada çalışan haklarının güvenliğini savunan bir federal konfederasyon var, bunlar her sene bunu yayınlıyorlar ve Türkiye maalesef Myanmar'la, Nijerya'yla, Panama'yla, Estavini'yle aynı seviyede. O yüzden burada...

ORHAN YEGİN (Ankara) - İşte, verinin yanlış olduğu oradan belli.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Tamam, siz verinin doğrusunu söylersiniz, bakın, burada kaynak da gösterdim size Orhan Bey. Uluslararası verilere göre çalışan hakları açısından ITUC 2026 Endeksi'ne göre -bütün dünyanın takip ettiği- en kötü 10 ülke

arasındayız. Emeklilere bakalım, emeklilerde de 2 tane endeks vardır; bir tanesi Natixis 2026, 2'ncisi de Mercer/Marsh-CFA Endeksi. Burada incelenen 55 ülkenin 53'ünden daha kötüyüz, 54'üncü sıradayız. Bizden daha kötü olan tek bir ülke var, Arjantin. Natixis Endeksi'ne baktığımız zaman da daha iyi olduğumuz 2 tane ülke var, bunlardan bir tanesi Hindistan, öbürü de Kolombiya, emeklilerde de durum bu. Yani sizler, burada, şimdi, bütçe sunumunda söylüyorsunuz "Emeklilerin haklarını iyileştireceğiz, çalışan haklarını, çalışanların güvenliğini sağlayacağız." ama elimizde bütün baktığımız uluslararası veriler, kaynaklar da burada hem emeklilerin hem de çalışanların oldukça kötü şartlarda hayatını devam ettirmek zorunda kaldığını gösteriyor. İşsizliğe bakalım biraz çünkü sosyal güvenlik sistemini biraz da ayakta tutmanın en önemli yolu istihdamı artırmak. İşsizlik düşüyor diye sevinmemek lazım çünkü işsizliğin düşmesinin tek sebebi artık iş bulmaktan ümidini kesmiş olan insanların iş gücü piyasasından çıkması. Sunumunuzda bu yoktu, atıl iş gücünde 7 puanlık bir artış var. İnsanlar iş bulmaktan artık tamamıyla ümidini kestikleri için iş gücü piyasasından çıkıyorlar ve o yüzden de işsizlik düşmeye başlıyor. Bizim dünya ortalamasına ulaşmak için 900 bin erkek ve 4,7 milyon kadına ek iş yaratmamız lazım. Bizim emeklilere daha fazla para vermemiz için, sosyal güvenlik sisteminin bütçe üzerinde daha fazla yük oluşturmaması için yapmamız gereken şey -bu enflasyonla mücadele kadar önemli, fon vurgunuyla mücadele kadar önemli- yeni iş sahaları yaratmak, yeni istihdam yaratmak. Bakın, 900 bin erkek, 4,7 milyon kadına iş yaratırsak ancak dünya ortalamasını yakalıyoruz. Türkiye'nin en büyük orta uzun dönemli yapısal problemidir istihdam sağlayamamak ve bakıyorsunuz, istihdam programı sizin bakanlığınız bütçesinde düşüyor. Şimdi, bir yandan bakıyoruz, bizim sosyal güvenlik sistemini sürdürülebilir hâle getirmemiz için, gençlerimizin daha iyi şartlarda bu ülkede yaşamasını sağlamak için istihdam yaratmamız lazım, bütçeye bakıyorsunuz, istihdamın bütçe payı düşüyor, nasıl olacak bu iş? 2027 hedeflerine bakıyorsunuz, istihdam oranında da, iş gücüne katılım oranında da kadınların iş gücüne katılım oranında da 2027 hedeflerini 2026 hedeflerin altına düşürmüşsünüz. Bizler sizden daha yüksek hedeflere nasıl ulaşacağınızı duymak isterken, baktığımız zaman buradaki verilere hedefler 2026'nın da gerisinde. Devam edelim, sosyal güvenliğin payı dalgalı seyrediyor. Bizim bu dönemde yani insanların yoksullukla mücadele ettikleri, emeklilere maaşlarının yetmediği dönemde sosyal güvenliğe daha fazla para ayırmamız lazım. Orada bir dalgalı seyir var ve başka bir nokta var, 4'üncü sanayi devriminin tam ortasındayız -Sayın Bakan, bu da sizin ilgi duyduğumuz alanlardan bir tanesi- yeni bir rapor yayınlandı PwC tarafından ve diyor ki: "Doğru beceri politikaları izlerseniz eğer bir fırsat eşitliği yaratırsınız. Yapay zekâ gibi -biraz önce Ayyüce Vekilimizin bahsettiği gibi- teknolojilere erişimi sağlarsanız o zaman bir fırsat eşitliği yaratırsınız. Öbür türlü bunlara erişenler ile erişmeyenler arasında çok büyük bir gelir ve servet açığı olur." Rapor kısaca bunu söylüyor, sizlerle bunu paylaşabilirim. O da bize şunu söylüyor: Bizim yaşam boyu öğrenmeye daha fazla önem vermemiz lazım ama bakıyorsunuz hayat boyu öğrenmede 2025 payını bile dönemiyoruz. Yaşam boyu öğrenmeye daha fazla pay vermemiz gerektiğini siz de teyit ediyorsunuz ama bunun bütçede karşılığını biz göremiyoruz. Devam ediyorum, Mesleki Yeterlilik Kurumu, en önemli kurumlardan bir tanesidir, bunu belki daha genişletmemiz lazım. Neden? Bizim hangi mesleklerin hangi becerilere ihtiyacı olduğunu tarifler Mesleki Yeterlilik Kurumu. Bugün biz hangi meslek kolunda hangi becerileri arıyoruz ya da siz MYK'dan birisine bir sertifikasyon verdiğiniz zaman o kişinin o işi bulması kolaylaşmış mı, kolaylaşmamış mı? Hayati bir kurum, bakıyorsunuz, reel anlamda ödeneğini düşürmüşsünüz. Yani bu çağın sizler de bir dönüşüm çağı olduğunun söylüyorsunuz sunumlarınızda ama bütçeden ayrılan ödeneklere baktığımız zaman hayat boyu öğrenmeye de, Mesleki Yeterlilik Kurumunu da daha fazla bütçe ayırmamışsınız, o yüzden de maalesef söylediklerinizi lafta kalıyor. Kadın ve engelli programlarının payı 2023'ün altında. Kadın istihdamını, engelli istihdamını bizim arttırmamız lazım, bütçe bakıyorsunuz, altında. Bir başka nokta daha var, asgari ücretin satın alması, satın alma gücü geriliyor. Şimdi, biz bu vergi harcamalarına baktık Sayın Bakan, vergi harcamalarında "asgari ücret vergi istisnası" diye bir kalem var. Biz oradan genelde ne kadarlık bir artış olduğunu görüyoruz. Bu sene yüzde 33'lük bir artış öngörülmüş vergi harcamaları içerisinde asgari ücret vergi istisnasına. Yüzde 2'si, yüzde 3'ü yeni çalışmaya başlayan asgari ücretliye gitse ben buradan şunu anlıyorum: Asgari ücrete sizin bütçede öngördüğünüz vergi harcamasının üzerindeki kalem yüzde 30, asgari ücret artışı. Bunu yaptığımız zaman 36.500'e geliyor. 36.500 mevcut Ekim 2026'nın açlık sınırının 1.500 lira altında, 38 binin. Yok, hiç yeni çalışan asgari ücretli olmasın derseniz de 37.400'e geliyor. Yani eğer ben geçen sene olduğu gibi vergi harcaması kaleminden asgari ücret vergi istisnasına artışa bakarak asgari ücret hesaplarsam geçen sene böyleydi, o zaman daha biz şimdiden Ekim 2026'daki açlık sınırının altında kalacak olan bir asgari ücreti çalışanlarımızın yaklaşık yüzde 40'ına reva görüyoruz. Problemlerin farkındasınız ama buna bütçede yer ayırmıyorsunuz. Bir başka problem daha var, sadece asgari ücret problemi yoktur Türkiye'nin, bir ücret problemi vardır. Bakın, vasıflı, yüksek vasıflı çalışanlara bakınız, yüksek vasıflı çalışanların 2014'te asgari ücretin 3,20 katı aldığını görüyorsunuz, şimdi bu oran 2,63. Yani sizler asgari ücreti artırmak yerine yüksek vasıflı, üniversite mezunu, yüksek lisans mezunu insanların aldığı maaşı asgari ücret sınırına yaklaştırıyorsunuz yani herkesi vasatlıkta, asgaride eşitleyecek bir ücret politikanız var. O yüzden, Türkiye'nin sorunu asgari ücret sorunu değildir, sadece asgari ücret sorunu değildir, Türkiye'nin çok ciddi bir ücret problemi vardır ve yüksek vasıflı yani eğitimde fırsat eşitliğine inanarak bu ülkenin okullarında okuyup yüksek vasıflı bir meslek sahibi olan bir kişi bile bugün asgari ücrete yakın bir ücret almaya başlıyor. Sizler bu zihniyetle, bu yaklaşımla sosyal güvenlik sistemini ve insanların hakça, adilce yaşamını asla düzeltemezsiniz. İşsizlik Fonu ya sadece yüzde 17,1, yani resmî işsizler arasında işsizlik fonu sadece yüzde 17,1'e ulaşıyor. Bu oranı artırmak için ne yapmayı düşününüz? Milyarlarca lira para var orada, milyarlarca lira ve sadece işsizlerin yüzde 17'si bu İşsizlik Sigortası Fonu'ndan yararlanıyor. Bunu artırmak için ne yapacağınıza dair ben sunumda hiçbir ibare göremedim.

Bir başka nokta daha var İşsizlik Fonu işlemlerinde, biraz önce değerli vekilim de bahsetti, bu İşsizlik Sigortası Fonu işçinin alın terinden alınan bir fon ve bunu da bildiğimiz kadarıyla İŞKUR değerlendiriyor değil mi İşsizlik Sigortası Fonu'daki parayı. İŞKUR

bu fon vurgunda yani 21'inci yüzyılın en büyük fon vurgunda İŞKUR bence kamuoyuna çok ciddi bir açıklama yapmalı "Ben burada herhangi bir şekilde paramı o fon vurgununda adı geçen fonlarda kullandı mı, kullanmadım." diye. Bunu siz kamuoyuyla paylaşmadığınız sürece bu işçinin kendi alın terinden artırdığı para ve İşsizlik Sigortası Fonu'na aktardığı para hakikaten helal olmaz. O bakımdan, biz İŞKUR'dan burada çok detaylı bir açıklama bekliyoruz diyorum, herkesi saygılarımla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Özlale, teşekkür ederim.

Evet, Sayın Cevdet Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, çok kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Tabii, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesi 2027 yılı için 2 trilyon 395 milyar olarak öngörülmüş. Geçen yıl bu tutar baktığımız zaman 447,9 milyar yani çok ciddi bir artış var, 1 trilyon 948 milyar civarında. Cari transferlerle ilgili meblağ oldukça büyük. Cari transferler 2,387 Yani bu artışın büyük bölümü cari transferlerden kaynaklanıyor. Alt kırılımına baktığımız zaman da görev zararları, 353 milyar ve Hazine yardımı 2 trilyon 33 milyar. Burada kurumsal bazda ve muhasebe bazında bir değişiklikle kaynaklanan ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesine aktarılan bir tutar var. Tahmin ediyorum devlet katkı payı vardı SGK birimlerinin 1/4'üne tekabül eden, onunla ilgili değişiklikle alakalı hazine yardımıyla bütçeye aktarılan direkt bir kaynak söz konusu; tabii, bu kaynakların nasıl kullanıldığı da söz konusu. Bu kadarlık artışın ne kadarının emekliye ödeneceğiyle ilgili emeklilerimiz bizden burada haber bekliyor. Yani bir kısmı emekli aylıkları, bir kısmı bayram ikramiyesi olacak bunların; işte, bir kısmı, SGK'yla ilgili prim destekleri var işverenlere yapılan, onlar olacak; bunun alt kırılımının, dağılımının ne olduğu çok çok önemli. Biz buradan neyi öğreneceğiz, neyi bulmaya çalışacağız? Acaba en düşük emekli aylığı alan emeklilerimize ne kadar zam yapılacak? Şimdi, kademeli emeklilik bekleyenler var, intibak yasasını bekleyenler var. Ben yine sizin bütçe teklifinden baktığım zaman, sosyal güvenlik programı var, onun alt bir programı var, Sosyal Güvenlik Sistemleri Mali Katkı Alt Programı; şimdi, orada bayram ikramiyesi alacak emekli sayılarını vermişsiniz yıllar itibarıyla. 2026'da 16 milyon 330 bindi ama 16 milyon 104 bin olarak gerçekleşmesi tahmin ediliyor, 2027 için de 16 milyon 410 bin kişi bayram ikramiyesi alacak emekli sayısı olarak kendi raporlarınızda belirtmişsiniz yani 310 binlik bir artış var. Ben şimdi bu artış kalemine baktığım zaman görüyorum ki kademeli emeklilikle ilgili 2027 yılında bir düzenleme öngörülmüyor yani sizin hedeflerinize göre. Peki, 2028'de var mı diye baktığımız zaman, 2028'de de 16 milyon 410 binden 16 milyon 720 bine çıkarılıyor, 310 binlik bir artış var; burada da kademeli emeklilikle ilgili bir sinyal alamıyoruz. Yani burada insanlar bir günle, bir ayla on yedi-yirmi yıl kayba uğramışlar, fazla prim ödemişler, daha az prim ödeyenler emekli olmuş, kendileri olamamışlar, şimdi bekliyorlar; buradaki adaletsizliğin mutlaka giderilmesi gerekiyor. Eğer ben yanlış yorumluyorsam siz bu yorumu burada düzeltin. Kademeli emekliliğin geleceği veya emeklilerin Sayın Cumhurbaşkanının da açıkladığı şekliyle mali koşullarının imkânlar verdiği ölçüde iyileştirileceğiyle ilgili bir müjdeli haber bekliyorlar. Bu, bütçe görüşmelerinde değil ama bütçe bittikten sonra ayrı bir kanun teklifiyle mutlaka gelecektir ama baktığımız zaman, sistem değişikliğiyle ilgili çok ciddi artış olmasına rağmen emeklilere, çalışanlara verilebilecek ücret artışıyla ilgili ben bu bütçede yeterli kaynak görmedim. Nereden, nasıl tamamlanacak? Çünkü açlık sınırı olmuş 38 bin, yoksulluk sınırı 124 bine dayanmış, en düşük emekli aylığı 23.552 TL, asgari ücret 28.075 TL, ara zam yok. Biz defalarca söyledik, önergeler verdik burada, bu Komisyonda; asgari ücretin şu koşullarda en az 45 bin hatta daha üstü, en düşük emekli aylığının da net asgari ücrete bağlanmasıyla ilgili kanun teklifi de verdik; burada, Komisyonda bekliyor, Sayın Başkana da söyledik "Gündeme alın, bu müjdeyi de buradan verelim." diye ama o da düzenlenmedi. Sefalet ücreti içerisinde hayatlarını devam ettirmek isteyen bir emekli kitlesinden bahsediyorum. Şimdi, bir fon krizi... 820 milyar olsa kayıp -çünkü borsadaki düşen değerleri hiç katmıyorum ben- bu 820 milyarla neler yapılabilirdi? Yani 16 milyon 410 bin emekliyi, bayram ikramiyesi alan emekliyi dikkate alsak her birisine 49.969 TL ödeme yapılabilirdi, bu emeklilere bu ödemeyi yapabilirdik yani bu kriz olmasaydı, önlemi alınsaydı; oraya girmeyeceğim, vaktim çok kısıtlı, bunun sebeplerini her bakanlık bütçesinde konuşuyoruz. Yine, vergi harcamaları diye bir kalem var -Sayın Orhan Yegin de çok iyi bilir, o konuyla ilgili de zaman zaman konuşuyoruz- tahsilinden vazgeçilen muafiyet, istisna ve indirim yoluyla vergi harcamaları dediğimiz kısım yani bunun büyüklüğünde, 1 trilyon 79 milyar içinde yap-işlet-devret, KÖİ projelerinin olduğu kurumlar vergisi muafiyet, istisna ve indirimleri... Şimdi, bunlardan verimsiz muafiyet ve istisnalardan vazgeçileceğini söylüyoruz, sürekli konuşuyoruz, bunu Sayın Hazine ve Maliye Bakanı da söylüyor, ilgililer de söylüyor ama vazgeçilmiyor. Ya, bu kaynağı tahsil edin, vazgeçmeyin bu vergi tahsilinden; tahsil ettiğiniz bu vergi gelirlerini, gelin, bu emeklilere ödeyelim, en düşük emekli aylığı alanları ödeyelim, kademeli bir şekilde her kademeye yayalım, adaletli bir şekilde. Bu 1 trilyon 79 milyarla da her bir emekliye 65 bin TL ödeme yapabiliriz. İşte size kaynağını da gösteriyoruz. Bu tip çalışmaların mutlaka yapılması gerekiyor.

Şimdi, burada bir dikkat çekici şeyi de söyleyeyim: Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı'na yıllardır ödenek konulmamış. Bununla ilgili bizim bir önergemiz olacak, bugün burada umarım inşallah onaylanır, herkes kabul eder. Bu ödenek çünkü gerekli.

Şimdi, İşsizlik Sigortası Fonuyla ilgili konuşuyoruz, devam ediyoruz sürekli. Bu fon çok kıymetli, Sayın Özlale'nin de ifade ettiği şekliyle, İŞKUR bünyesinde daire başkanlığı şeklinde yürütülen bir işsizlik fonundan bahsediyoruz. Varlık büyüklüğü de eylül sonu itibarıyla 883 milyardı, bugün siz konuşmanızda en son bu rakamın 900 milyarı da geçtiğini söylediniz ekim ayı itibarıyla. Bu güzel bir şey, bu kaynağın iyi olması çünkü çalışanlar işsiz kaldığı zaman bu fondan ilgili ödeneklerin buralara aktarılması gerekiyor. İşte, daha çok işverene gittiği hep tenkit edilir, söylenir, ben de katılıyorum, işçiye daha fazla gitmesi lazım. Yararlanma koşulları ağır,

kolaylaştırılması gerekiyor. Bir de üstüne üstelik bu İşsizlik Sigortası Fonunun gelirlerinde işçi-işveren desteğinin haricinde devlet katkısı varken yüzde 1'den binde 5'e indirilip bu fonun kaynağı da daraltıldı. Yani bunu iktidar, devlet yaptı diyelim çünkü bu kaynağı başka alanlarda kullanıp bütçe açığını finanse etmeyi düşünüyor herhâlde bu İşsizlik Sigortası Fonundan tasarruf edilemez, tasarruf edilecek bir sürü yer var, buralardan edilmesi lazım. İnsanlar işsiz kaldığında, istihdam düştüğünde, hayata tutunabilmeleri için böyle bir düzenli gelire ihtiyaçları var ama koşullarının daha iyileştirilmesi gerekiyor.

Peki, bu fon nasıl değerlendiriliyor? Ona bakacak olursak devlet iç borçlanma senetlerinde değerlendirilmiş 621 milyarı -bu, bültenden açıkladığımız rakamlar, İŞKUR tarafından yayınlanan bültenden söylüyorum ben bunu- yüzde 70 devlet iç borçlanma senetlerinde, yüzde 29'u banka mevduatında ve bunun binde 43'ü de Takasbank ve para piyasalarında. Şimdi, öyle baktığımız zaman, sizin verilerinizden gittiğimiz zaman burada 3 milyar 816 milyonluk bir rakam karşımıza çıkıyor. Bu para, bu rakam, bu fon, Takasbank ve para piyasalarında değerlendirildiği, sizin bülteninizde İŞKUR'un bülteninde yayınlandığına göre buradan bir kez daha ben de sormak istiyorum: Takasbank veya para piyasaları fonunda, İşsizlik Sigortası Fonunun takılan bir parası var mı? Umarım yoktur. Veya bu fona yatırılıp da kâr edilip de çıkılan bir durum var mı? Bunu merak ediyoruz, vatandaşlar merak ediyor. Mağdur durumda olan, yatırımlarını buraya kanalize etmiş, bu piyasaya kanalize etmiş 250 bin, 250 bin almaya çalışan 455 bin 758 kişi karşı da duruyor, aileleriyle beraber 4,5-5 milyon kişi bekliyorlar. İşsizlik Sigortası Fonunun bu piyasalarda takılan parası var mı? Bugün bunu neticelendirelim Sayın Bakanım. Var veya yok olabilir de yani her şeyin öngörülmesi mümkün değil, bakacağız var mı, yok mu siz karar vereceksiniz. Yani doğruyu söylemek de bir meziyettir ve onun altından nasıl kalkacağına karar vermek ve ileriye doğru bir strateji belirlemek de çok çok önemlidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVDET AKAY (Karabük) - Bazı kurumlar Türkiye Sigorta gibi bilançolarını açıklayamadıkları için bu sebeplerden dolayı bizim bugün burada İŞKUR yetkililerinden bu para piyasalarında takılan para var mı yok mu öğrenmek istiyoruz. İşçilere ödenecek bu paranın -bu fonlarda varsa- takılmasının hesabının da verilmesini istiyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Akay, teşekkür ederim.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım hoş geldiniz, sunumunuzu dinledik. Sunumunuzda diyorsunuz ki: "Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatlarıyla emeklilerle ilgili iyileştirme için harekete geçtik." Benim tuhafıma gitti yani şu anda bu memlekette emekliler 23 bin lira gibi bir sefalet ücretiyle yaşamak durumundalar. Yani, seçim yaklaşmasa, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın aklına emekliler gelmese siz demek ki emeklilerin refah düzeyini arttırmak için herhangi bir harekette bulunmayacakmışsınız.

Şimdi, evet, 23.500 lirayla şu anda emeklilerimiz sefalet ücretiyle yaşamak durumunda. Tanıştırayım şu an Google yazdığın zaman "Türkiye emekli" diye yazdığınız zaman karşınıza çıkan amca bu. Gerçekten de sefalet ücretiyle yaşamak durumdalar. Peki, emekliler bu hâle nasıl geldi? Çok kısaca size bunu anlatmak istiyorum: Bakın, 2010 yılında Türkiye'de yaşayan nüfusun yüzde 12'si emeklilerden oluşuyormuş ve 2010 yılında emekli maaşlarının millî gelirden almış olduğu pay yüzde 6,8'miş. Yüzde 12 nüfus var, emeklilerin millî gelirden almış olduğu pay da yüzde 6,8. Sene 2026, EYT çıktı, nüfus yaşlanıyor, emekli sayısında artış olmuş yüzde 12'den yüzde 19'a emekli sayısı çıkmış, normal şartlar altında ne olması lazım? Eğer emekli nüfusu genel nüfus içinde arttıysa o zaman emeklilerin de millî gelirden, pastadan aldığı payın artması gerekirken burada farklı bir şey olmuş, 2026 yılında artması gereken millî gelirden pay yüzde 6,1'e düşmüş. Şimdi, normal şartlar altında matematik bilimi bunu açıklayamaz, bunun açıklaması yok. Burada olağanüstü bir durum var. Nedir olağanüstü durum? Burada, emeklilerimizin hakkı gasbedilmiş. Yani şunu yapmışsınız, şunu demişsiniz emeklilere: "Emekli sayısı istediği kadar artsın, isterse 20 milyona çıksın, benim emeklilere vereceği millî gelirden, pastadan pay budur." ve bu nedenle emeklilerimiz bugün, bu sefaleti yaşamak durumunda kalıyor. Peki, şöyle bir şey olsaydı: "2010 yılındaki emekli sayısı yüzde 12'den yüzde 18'e, yüzde 19'a çıkmış durumda aynı oranda 2026 yılında emeklilerimizin payı ne olurdu?" diye düşündüğüm zaman, daha doğrusu hesapladığımız zaman, yüzde 11'e çıkıyor. Yani bugün eğer emeklilerimizin hakkı gasbedilmemiş olsaydı emeklilerimizin millî gelirden aldığı pay yüzde 11 olacaktı. Kim gasbetti, nasıl gasbetti? Yani bütün bu hesaplamalar enflasyon üzerinden yapılıyor, yarın öbür gün TÜİK Başkanı gelecek, ondan bunun hesabını da soracağız. Ortalama emekli maaşının da 43.500 lira olması lazımdı, bugün 27.500 lira, 43.500 olması lazımdı. Beyanatlarınız var, sizin de beyanatınız var, Cumhurbaşkanın da beyanatı var: "Emeklilerde iyileştirme yapacağız." Peki, bakıyorsunuz, bütçeye bakıyorsunuz, emeklinin millî gelirden aldığı pay 6,1'den 6,5'e ancak çıkmış. Yani yüzde 11 olması gerekirken "iyileştirme" diye topluma sunmuş olduğunuz şey yüzde 6,5. Peki, ortalama emekli maaşı ne olacak Sayın Bakanım? Burada bize verebileceğiniz bir cevap var mı? Çalışma yapıyorsunuzdur mutlaka yani 43.500 lirayı aşacak mı? Olması gereken buydu. 43.500 lirayı aşacak mı? Mesela söz vermiştiniz "Memurlara verilen seyyanen 8.000 liralık zam, memur emeklilerine yansıtılacak." denilmişti. Bugün, o rakam 25 bine çıktı. Memur emeklilerine bu verdiğiniz sözü tutacak mısınız; bunu sizlere soruyorum.

Tabii, bir de bahsetmiş olduğunuz şey, yirmi dört yıllık AKP iktidarının bugün başlangıcıymış. Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı bittiğinde birçok şeyle anılacak. Bence en çok anılacağı şeylerden bir tanesi de iş cinayetleri. İş kazalarında son on üç yılda bilanço gerçekten de korkunç. 2013 yılında iş kazası geçiren sigortalı sayısı 191 binmiş Sayın Bakanım, yıl 2025, bu rakam 766 bine çıkmış, 4 katına çıkmış Sayın Bakanım. İş kazası sonucu ölümler 1.360 iken 1.931'e çıkmış durumda. Yani 2025 yılında her bir günde 5,4 kişi, iki günde 11 kişi iş kazalarında hayatını kaybetmiş, dört buçuk saatte 1 kişi. Rakamlara baktım, sizin rakamlarınıza

baktım, bu insanlardan 35'i 18 yaş ve altında, 85'i de 65 yaş üstünde, aralarında 79 yaşında iş kazasında vefat eden yurttaşımız da var. Peki, çalışan başına yüz binde ölüm oranı Türkiye'de 9,9. Avrupa Birliğinde ne? Yüzde 1,63; tam 4 kat fark var yani fıtrat diyemeyiz buna, ciddi sıkıntılar var. Neden kaynaklanıyor? Denetimlerden kaynaklanıyor. Siz sunumunuzda bahsediyorsunuz. Esasında denetimlerin ne kadar yetersiz olduğundan siz bahsettiniz, dediniz ki: "Burada, 2,5 milyon iş yeri var, ekim ayı itibarıyla 11.039 iş yerine denetimde bulunduk. 25 milyon işçi var, 1,2 milyon işçiye ulaştık." Esasında siz kendiniz söylemişsiniz yani 2,5 milyon iş yerinin 11 binine denetimde bulunmak denetim yapmıyoruz demektir. Rakamlar da bunu gösteriyor zaten. 2010 ile 2024 yılları arasında iş yeri sayısı yüzde 69 artmış olmasına rağmen iş güvenliği teftiş sayısı yüzde 56 azalmış efendim. İş yeri sayısı yüzde 69 artıyorken iş güvenliği teftiş sayısı yüzde 56 azalmış. İş yürütümü teftiş sayısıysa yüzde 81 oranında azalmış durumda.

Şimdi, burada, yanımda getirdim, sabahleyin de size göstermiştim. Biliyorsunuz, ben Manisa Milletvekiliyim ve Soma'da belki de dünyanın en büyük iş cinayetlerinden bir tanesi yaşandı. Bu iş cinayetinden sonra Meclis bir araya geldi ve 2 ciltlik, böyle, tuğla gibi Meclis araştırma komisyonu raporu hazırladı, biliyorsunuz. Orada diyor ki: "Bu sektörde alınması gereken iş sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerinin belirlenmesi amacıyla kuruldu." Meclis görevini yapmış, bir komisyon raporu hazırlamış. Dünyada önlenmesi en kolay kaza olarak geçen 301 kişinin hayatını kaybettiği o kazadan sonra bir daha böyle bir kazanın yaşanmaması gerekirdi ama Amasra'da 43 madencimiz ne yazık ki hayatını kaybetti. Gene Meclis toplandı, gene bir araştırma komisyonu oluşturdu ve bu araştırma komisyonu "Bir daha benzer facialarn yaşanmasının engellenmesi için koyduk biz bunu." dedi. Bir daha yaşanmaması lazımdı, İliç'te bir daha maden faciası yaşandı. Bakın, bu kadar külliyat var, bu kadar külliyat var ve bu kazaların... Esasında kaza demeyelim, iş cinayetlerinin hepsi birbirinin tıpkısının aynısı. Bu memlekette kopya cinayetler işleniyor, birbirinin aynısı kopya cinayetler işleniyor.

Bakın, Manisa'da bir ay içerisinde bir kaza oldu, 5 madencimiz göçük altında kaldı, 5 madencimizi şehit verdik biz. Eğer bir saat önce veyahut da bir saat sonra olmuş olsaydı bu rakam 45'e, 50'ye çıkacaktı. 5 kişi olduğu için pek kimse üzerinde durmadı ama 45'e, 50'ye çıkacaktı bu. Ben buradaki madencilerle konuştum, dinledim. Özgür Özel'in, Genel Başkanımızın bir lafı var, şöyle demişti geçmişte bir tarihte: "Bugün madene inenler, yer altına inenler 301 madenciden daha güvende değil." Ben bugün şuna eminim ve aynı şeyi söylüyorum: Bugün Türkiye'de madene inenler 301 madenci hangi şartlarda iniyorsa aynı şartlarda iniyorlar. 301 madenciyi kaybettiğimiz faciada "Hadi, hadi." diyorlardı, üretim baskısı vardı, bugün hâlâ aynı baskıyı görüyoruz. Proje uygulamasında yanlışlık yapılmış, hatalar yapılmış, eksik malzeme kullanılmış, atılması gereken direkler kullanılmamış, facia esasında göz göre göre gelmiş. Peki, denetim yapmış mısınız? Yapmışsınız efendim, denetimi yapmışsınız. Peki, nasıl yapmışsınız denetimi? Denetimin yapılacağı madende herkes tarafından öncesinden biliniyor. Yabancı gelmedi değil mi? Somada da aynı şey geçerliydi. Somada da denetimin yapılacağı öncesinden bildiriliyordu, gene aynı şeyle karşı karşıyayız. Bugün 9 kişi, 9 yönetici şu anda tutuklu ve biz bu davayı takip edeceğiz. Siz Soma davasını takip etmediniz, biz bu davayı takip edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 5 kişinin davasını takip edecek misiniz, etmeyecek misiniz size onu sormak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlıoğlu, teşekkür ederim.

Kamuran Tanhan Bey Komisyon üyesi olarak yerini eski üyemiz Heval Bozdağ Bey'e verdi; süresiyle birlikte on dakika konuşacak, Kamuran Tanhan da onun yerine beş dakika.

Sayın Bozdağ, buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ya, aslında buradaki konuşmaların ortak noktası çok da iyi gitmiyor, bir şeyler yolunda gitmiyor ve bunun zorluklarını da aslında geniş halk kesimleri çekiyorlar, emekçiler çekiyor, işçiler çekiyor -Çalışma Bakanlığısınız- çalışanlar çekiyor; siz çalıştırıyorsunuz. Şimdi, belli tespitleri doğru yapmak lazım ve onun üzerinden konuşmak lazım ama açmayacağız tabii ki burada. Bir defa nasıl bir konumdayız, net olarak ortaya koymak lazım. Asgari ücret ne kadar? Bir insan ne kadar ücret alıyor çalıştığı süre boyunca? Ne kadar süre çalışıyor? 28 bin liraya çalıştırıyorsunuz Sayın Bakan. Bu ülkedeki çalışanların yüzde 50'sinden fazlası bu ücretler dolayında ücretler alıyorlar şu anda. En düşük emekli maaşı 23 bin lira, bunları net tespit edelim. Açlık sınırı 38 bin lira, yoksulluk sınırı 123 bin lira. Şu anda işsizlik oranınız yüzde 8,5; geniş tanımlı işsizlik yüzde 30 olarak tarifleniyor; durumumuz bu aslında. Yani buradaki bütün konuşmalar sonuç itibarıyla bu parametrelerin iyileştirilmesi için, düzeltilmesi için aslında önerileri, eleştirileri size iletmekle yükümlü konuşmalar. Siz, çalıştırma Bakanısınız, nasıl çalıştırıyorsunuz? Aç çalıştırıyorsunuz, bu durumda; bunu tespit edelim. Nasıl çalıştırıyorsunuz? Köle gibi çalıştırıyorsunuz, kölelik koşullarında çalıştırıyorsunuz; bunun da tespitini yapalım. Şimdi, ortalama emekli maaşı açlık sınırında, haftalık kırk beş saatten fazla çalışıyoruz ve en çok çalışan ülkelerden biriyiz Avrupa bölgesinde. Büyük patron sizsiniz, bir kere bunun tespitini de doğru yapalım. Eğer siz izin vermezseniz işveren ya da diğer bir patron işçiye, emekçiye, memura bu şekilde davranamaz; bir kere bunun tespiti bu şekilde yapılmalı.

Ben daha çok işçi ölümleri, evet, iş cinayetleri, işçi cinayetleri, meslek hastalıkları üzerine konuşmamı sürdürmek istiyorum. Çalışıyoruz ama bu parametreler düzelse dahi hangi koşullarda çalışıp hastalanmadan, ölmeden çalışabilmemizin yolunu nasıl

bulmalıyız ve sizin buradaki hatalarınız, eksiklikleriniz neler? Nasıl bir düzenin içerisindeyiz? Şimdi, dört saatte 1 işçi ölüyor bu ülkede, kayıtlı, sigortalı işçi; kayıt dışı ölümler, kayıt dışı çalışmalar, bunların hiçbiri bu hesap içerisinde yok. Meslek hastalıklarında da 2025 SGK verisi olarak sizin tespitiniz "916 kişi meslek hastalığına yakalanmış." Dünya Sağlık Örgütü ne diyor, Uluslararası Çalışma Örgütü bu konuda ne diyor; ona bakmak lazım. Deniyor ki: "Her yıl, her bin çalışan arasında 4 ile 12 kişide yeni bir meslek hastalığı tespiti yapılması gerekir." Ülkedeki çalışan nüfusa baktığımız zaman bu durumda yüz binleri bulan bir meslek hastalığı tanısı konulması gerekir iken bugün sizin açıkladığınız 916 kişi, bunu nereye koyacaksınız? Meslek hastalıklarının tanısını koyamıyorsunuz. İşçiler, emekçiler çalışırken hastalanıyorlar ve maalesef ki siz atlıyorsunuz. Meslek hastalıklarına bağlı ölümler ise hiç belirtilmemiş, SGK sıfır olarak gösteriyor. Bunu nasıl açıklayacaksınız? Yani bunu açıklamanız lazım, herkes bahsediyor ama sizin buna cevap vermeniz gerekiyor Sayın Bakan. Mesleki kanserlerden ölümlerin sayısı nasıl olur da sıfır olur? Bakınız, ben size TÜİK verileri ve dünyanın kanserler konusundaki parametreleriyle ilgili bir ölçü koyacağım ortaya. TÜİK'e göre tüm ölümler içerisinde kansere bağlı ölümler yüzde 16,1. Bakınız, 2025 yılı içerisinde 491 bin 684 kişi ölmüş, bunların yüzde 16,1'i kansere bağlı ölümler olarak açıklanıyor. Yani 79.161 kişi kanser nedeniyle ölmüş. Şimdi mesleki kanserlerin bu kanserler içerisindeki payı ne diye baktığımızda Uluslararası Çalışma Örgütü ve Dünya Sağlık Örgütü diyor ki: "Bu ölümlerin en az yüzde 4'ü ile 10'unun mesleki kanserlere bağlı olması gerekiyor." Şimdi, bu durumda 79 bin kişi içerisinde nereden baksanız 4 ve 8 bin arasında mesleki kansere bağlı ölüm var. Bakınız çok açık ortada, daha fazla da olabilir tabii ki. Peki, niye atlıyorsunuz? Şimdi, mesleki kanserler hemen açığa çıkmıyor, maruz kaldıktan on beş, kırk yıl sonra açığa çıkabiliyor, istatistiklere hemen yansımayabiliyor ama bunu takip etmekle sorumlusunuz ve bunu tanısını koymak zorundasınız. Meslek hastalıkları hastanelerini kapatmasanız bu dal uzmanlıkları belki bu konuya daha fazla eğilebilir, daha fazla farkındalık yaratabilirler ve belki size çözüm önerileri sunabilirlerdi ama siz bu noktada değilsiniz.

Bunun dışında, meslek hastalıklarına bağlı ölümler de var Sayın Bakan, mesleki kanserlerinin dışında meslek hastalığına bağlı ölümler var yani henüz kanser olmadan önce de ölebiliyorsunuz. Nedir onlar? İşte, mesela, aşırı stres ve uzun çalışmaya bağlı kalp hastalıkları; yine, silikozise, asbeste maruz kalmaktan dolayı akciğer hastalıkları; kurşuna, cıvaya, kroma, ağır metallere maruz kalmaktan dolayı zehirlenmeler ve organ yetmezliğine bağlı ölümler; tarım çalışanları, hayvancılıkla uğraşanlar, enfeksiyonlar, şarbon, bruselloz ve yine tüberküloza bağlı ölümler söz konusu ve bunlar da bir ülkedeki iş kazalarından doğru ölümlerden, doğru ölümlerin en az 2 katı kadar bir rakama tekabül etmek durumunda uluslararası standartlara göre. Yine, bu da en az 4 bin kişinin mesleki hastalıklara bağlı öldüğünü gösteriyor ki bu durumda toplamda hem mesleki hastalıklara bağlı ölümler ve kanserlere bağlı ölümler toplamda 8-12 bin gibi bir rakam ediyor. Siz SGK'nin sıfır rakamını nasıl açıklayacaksınız?

İşçi sağlığı ve güvenliği konusunda çalışmıyorsunuz, konuyu sermayeyi bıraktınız. Bu konuyla ilgili yaşayacağınız zararı, bunun maliyetini ne sermaye sahipleri ne de devlet karşılamak istemiyor. Bu yüzden de işte, 6331 sayılı bir Yasa çıkardınız, durumu OSGB'lere pasladınız; onlar da sermayeye ve işverenlere yapısal, mali ve hukuki destek sağlamaktan öteye gitmiyorlar, böyle bir model olarak karşımıza çıktı. İşveren, iş güvenliği uzmanının ve iş yeri hekiminin maaşını ödüyor, daha sonra siz istiyorsunuz ki, diyorsunuz ki iş güvenliği uzmanına veya hekime "Bu işverenle ilgili ve bu iş yeriyle ilgili bana raporlar sun. Bu iş yerinde düzenli gitmeyen bir sorun varsa bunun karşılığında üretimi durdur." Bunu kim yapar, hangi biri yapabilir, hangi güvenceyi onlara tanıyorsunuz da bunu yapsınlar? Bunu gerçekleştirmiyorsunuz, o yüzden de İSG konusunda denetim eksikliği var, koruma sorumluluğu yerine gelmiyor. Piyasa bu konuda karar alıcı mekanizma olamaz, burada devlet sorumluluğunu tekrardan hatırlamalı Sayın Bakan hatta siz de yapmayın bu işi, işçilere devredin. Bakınız Sayın Bakan, bir iş yerinde, bir fabrikada işçiler kendileriyle ilgili riskleri kendileri denetlesinler, önlemlerini de kendileri alsınlar hatta neyi üreteceklerine de kendileri karar versinler. Böylece belki toksik maddelere maruz kalmazlar, kaçıncı katlardan düşüp ölmezler yani bence bir işçi öz yönetiminde bir fabrika çok iyi bir fikir olabilir çünkü bu konuda ne devlet ne sermaye, piyasa düzeni bugüne kadar üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmedi. Biraz önce Sayın Bakırlıoğlu anlattı, iş kazaları çok yüksek oranlarda artmış durumda görünüyor.

Şimdi, burada Soma'dan bahsedildi, ben de aynı konudan bahsedecektim. Daha denetlemeden önce "Denetleyeceğiz." diye haber verirseniz onlar da riskli olan alanları eskimiş bezlerle, muşambalarla kapatırlar ve "Burada çalışılmıyor." levhası asarlar, gelen denetçilere de orada herhangi bir iş yürütülmediğini söylerler ve daha sonra da 5 kişinin canına mal olan iş cinayetleri yaşanır.

Süremiz çok az, sizi bulmak da zor, soru önergelerimize cevap bulmak çoğu zaman zor.

Bir diğer konu da aslında sizin araştırma konularınız içerisinde olan engelli vurgusuna dikkat edin lütfen. Engelli çocuğa sahip anne ve babalarda depresyon, zihinsel engelli çocuğa sahip annelerin sorunları, onkolojide tükenmişlik, onkoloji hastalarının yakınları; bakınız, bu konuda geri ödemeyle ilgili bile dahi bir adım atsanız birçok şeyi çözmüş olacaksınız. Sizin bünyenizde Sağlık Bakanlığı... Bakınız, Türkiye ilaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu "Ben onaylıyorum, ruhsatlandırıyorum." diyor ama geliyor, sizin komisyonunuza takılıyor ve sizin komisyonunuzda Sağlık Bakanlığının dışında Çalışma Bakanlığı var, bir de Maliye Bakanlığı var. Eğer Sağlık Bakanlığı onay veriyorsa ya siz engelliyorsunuz ya Maliye Bakanlığı engelliyor. Bunun da cevabını sizden rica edeyim.

Engelliler konusunda daha farklı şeyler de söylemek istiyordum ama...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Doğal süreci böyle.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Engelli emekliliği önemli bir konu, bugün de gündemde, hakları yeniliyor, engelli emeklilerin hakları yeniliyor.

Lütfen sorularımıza da cevap rica edelim, bu sıfır rakamını, sıfır rakamını...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Özgür Karabat, buyurun.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Bakanlığın kıymetli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın bütçesini konuşuyoruz. Kâğıt üzerinde büyük gözüken, tam 2 trilyon 396 milyar liralık bir bütçeden bahsediyoruz. Oysa hepimiz biliyoruz ki bu bütçe, siz yakından takip ediyor musunuz bilmiyorum ama faiz giderleri 3 trilyon 975 milyar liradan az. Üstelik SGK'ye ayırdığınız payı düştüğünüzde geriye kalan pay, sadece kırk bir günlük faiz gideri kadar. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının aslında gerçek bütçesi, faize ayrılan bütçenin kırk bir günlüğü kadar Sayın Bakan. Nominal olarak büyümüş gözüken bütçeniz aslında reelde küçülüyor, bunu bilginize sunarım.

Değerli Bakan, TÜİK'in eylül verisine göre işsizlik oranları yüzde 8,4; herkes söylüyor, siz de biliyorsunuz. Ama bir şeyi daha söylüyorsunuz, o da şu: TÜİK'in atıl iş gücü rakamı yüzde 31,2 yani çalışmak isteyip de çalışamayanlarla birlikte her 3 kişiden 1'i iş gücü piyasasında boşta. Değerli Bakanım, bunun bir sebebi olmalı, yirmi beş yıllık iktidarımızla eğer övünüyorsak, kestiğimiz kurdeleleri anlatıyorsak kilit vurulan fabrikaların da artan işsizliğin de atıl iş gücünün de sorumluluğunu kabul etmelisiniz; dolayısıyla sebebi sizsiniz. Mülakatta hak ettiği hâlde elenen, gece gündüz çalıştığı sınav sorularının çalındığını öğrenen bir genç, artık, emeğinin karşılık bulacağına inanmadığından zaten iş gücü piyasasından çekiliyor, dolayısıyla bunun sebebi sizsiniz. 8,4 rakamını biraz daha iyi diye anlatıyorsunuz ama gençlere bakınca 13,3 işsizlik, iş aramaktan umudunu kesenlere bakarsak gençlerde 38,7, genç ve kadınsanız durum daha da vahim, 18,3 genç kadınlarda ve 48,5 gibi iki tane oranla karşı karşıyayız. Bunlar, bizim ülkemizde kabul edilebilir oranlar olmamalı. Bunları kabul ederek ne icrada, yürütmede bulunabiliriz ne de siyaset yapabiliriz. Değerli Bakanım, ne okul ne işte olanların oranına bakarsanız OECD'nin en kötüsüyüz, genç kadınlarda her zaman daha kötü oranlarla karşı karşıyayız.

Değerli Bakan, ben sizinle başka bir oranı daha paylaşmak isterim. İstihdam oranı üretimde, sanayide, tarımda azalırken hızlı bir şekilde hizmet sektöründe yükselişini görüyoruz. Hizmet sektöründe çalışanların oranı, gençlerde 51'den 58'e çıkıyor, kadınlarda 70'e çıkıyor. Oranlardan öte bir şey söylemek istiyorum: Neresi hizmet sektörü şimdi, gençlerimize layık gördüğümüz iş ortamları? Sanayide bulamıyor, tarımda bulamıyor; kafede, restoranda, AVM'de, kuryede düşük ücretle ve güvencesiz bir ortamda ne yazık ki çalışıyorlar. Bunu dert edinmeliyiz, bunu dert edinmeden bu ülkenin sorunlarına çözüm bulamayız. Orhan gülüyor, "cafe latte" lafı direkt, sizin yarattığınız ortam "cafe latte" gençliğidir; ekonominiz de budur, istihdam ortamınız da budur.

Değerli Bakanım, 10 kadından 3'ünün işte olduğu bir ortamda yaşıyoruz. Devam edelim, oranlarla kafanızı yormak istemem ama başka bir vicdani şey, arkadaşlarımızın anlattıklarını tekrar etmek istiyorum. Tam 8 milyon kişi kayıt dışı çalışıyor, 8 milyon kişi. Bakın, bu sadece Bakanlığınızın sorunu değil, bu kayıt dışılık Türkiye'nin en temel sorunlarından bir tanesi, kayıt dışı çalışma Türkiye'nin bütün ekonomisini zehirleyen bir konu, suçu artıran bir konu, çok net söylüyorum. Dolayısıyla ben bu bütçede bununla çok aktif mücadele edildiğine dair emareler görmüyorum. 8 milyon kayıt dışı, 600 bin kişi daha eklenmiş, azalmıyor, artıyor, buna bir plan yapmalıyız beraberce. Sizin uzman bürokratlarınız burada, belki prim oranını kademeli, zamana yayarak düşüren, oradan prim ödemeyeni, kayıt dışı olanın cezasını zamanla arttıran ve bir şekilde kayıt dışı olmayı özendiren bir projeksiyona ihtiyacımız var. Başkası, bu Türkiye için büyük sorun. Kayıt içine aldıkça belki buradan kaybettiğimiz primi, Türkiye ekonomisi başka yerlerden kazanacaktır zaten, onu da görmemiz gerekir.

Değerli Bakan, bakın, asgari ücret meselesi arkadaşlarımız anlattı. Türkiye'de ne yazık ki asgari ücretle normal ücret yapışık hâle gelmiş, genel ücret olmuş ve yüzde 49,6'larda asgari ücret ve yakınında ücret alanlar. Bizim asgari ücretimiz 558 euro, Avrupa'da bu oran yüzde 4 ve biz Avrupa'da sadece 2 ülkenin önündeyiz; birisi Arnavutluk, diğeri Bulgaristan; oysa biz "Ey Almanya!" diyen bir yönetim anlayışına sahibiz, "Ey Hollanda!" diyen anlayışa sahibiz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Afrika ülkelerinden...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Birazdan oraya da örnek veririm, sen o ülkelerin adını hatırlayamıyorsun diye ben bildiğin ülkeleri söylüyorum.

Değerli Bakan, bakın, başka bir konu şu: 2.105 kişi hayatını kaybetmiş 2025'te, bunun 94'ü çocuk; bakın, 94'ü çocuk bunun, çocuk; bunların hepsi evlat, hepsi kardeş, hepsi arkadaş, hepsi yurttaş. Ya, buna ait bir vicdani sorumluluğumuzun olması lazım ve bu oranların her gün aynı seyrediyor olması, bırakın azalmasını, her gün aynı seyrediyor olması bile vicdanımızı kanatması lazım. Bakın, gerçekten çok kötü rakamlar bunlar ve ilginç bir rakam var: Ölen işçilerin çoğunluğu, 97,6 oranında, sendikasız. Sendikalaşmanın en düşük olduğu dönemde yaşıyoruz biz, ölümlerde en çok sendikasız alanda oluyor, en çok inşaat alanında oluyor. Dolayısıyla, bunları tespit ediyorsak niye bu alana ilişkin çözüm almıyoruz? Yeterince iş yaratmayan, yarattığı işin neredeyse tamamını asgari ücret etrafında bir ücretle Avrupa'nın en fazla çalışma saatlerinde mümkün eden, her 4 işten 1'inde kayıt dışına iten iş sağlığı ve güvencesinin önemsenmediği bir düzen var ve o da AKP'nin yarattığı çalışma düzeni Sayın Bakan.

Şimdi, Sayın Bakanım, ben size bir sözü hatırlatmak isterim: "Silkeleyiniz!" Silkelediniz! Borçlarınızı da önemli oranda tahsil ettiniz. Bu alacağınıza şahin olduğunuzu gösteren bir laf, yıllarca olmadınız ama muhalefet belediyeleri çoğunluğu sağlayınca şahin oldunuz.

Şimdi, bu Sayıştay raporu. Bakın, alacağınıza şahin olan kuruluşların muhasebesinin çok düzgün olması lazım. Tahakkuk, tahsilat konusundaki kayıtların çok düzgün olması lazım ve Sayıştayın raporlarına riayet etmiş olmanız lazım. Şimdi, ben size bu raporun 13'üncü ve 14'üncü sayfasını tekrardan hatırlatmak isterim. Bu raporun 13'üncü sayfasında 2 trilyon 229 milyar liralık prim

alacağının mali tablolara doğru yansıtılmamış, ayrıca icraya gönderilen -14'üncü sayfada bu da- 340 milyarlık alacağında muhasebeye hiç kaydedilmemiş olması sizin Bakanlığınızın bürokrasisini sorgulamanızı gerektirmez mi? Alacağınıza böyle mi şahinsiniz siz? Buraları silkelemiyor musunuz? Sayıştay raporunun bulgularına... Bakın, en sonunda yazıyor, 5 bulguya uymuyorsunuz., tekrar ediyorsunuz bulguları. Sayıştay denetçileri burada. Ya Sayıştay Meclis adına denetim yapıyor. Siz bizi önemsemiyor musunuz? Bakın, bu bulgular tekrar ediyor Sayın Bakan, 2 trilyondan bahsediyorum, 340 milyardan bahsediyorum. "Silkeleyin!" diyorsunuz, alacağınıza şahinseniz, alacaklarınızı doğru kayıt altına alın. En önemli kuruluştur burası, alacakların doğru kaydedilmesi gereken kuruluşlardan en önemlisidir burası.

Bu arada, Sayın Bakanım, emekliler merak ediyor. Bayram ikramiyesi kaç lira olacak? Bunun için ayrılan ödenek ne kadar? 2019'da bayram ikramiyesi en düşük emekli aylığına eşitti, bugün beşte 1'i. Bu konuda bir çalışmanız var mı? Açıkçası merak ediyoruz. En düşük emekli aylığı 23.552 lira, en düşük emekli aylığı 23.552 lira; bununla bir ay geçinebilir misiniz? Bununla torunlarınızın yüzüne gülerek bakabilir misiniz? Buraya hızla bakmanız gerekir.

Yine, grev kırıcı bir Bakanlıksınız, 23 grevi millî güvenlik ve genel sağlık gerekçesiyle ne yazık ki iptal etmişsiniz, engellemişsiniz.

Ve son soru; arkadaşlarımız sordu, şimdi tekrar ediyorum: İşsizlik Fonunda biriken paralar nasıl değerlendirilmiştir, bugün burada açıklayınız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın İsmail Faruk Aksu...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli bakan yardımcıları, bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyor, başarılar diliyorum.

Bakanlığınız, iş bulmaktan başlayarak çalışanların hak ve yükümlülükleri, sosyal güvenlikleri; sendikalaşma, işçi sağlığı ve güvenliği, ayrıca emeklilerimizi kapsayan, devlet olma fonksiyonunun en çok hissettirildiği, hem niceliksel hem de sosyal fayda olarak büyük bir hizmet ağına sahiptir. Anayasa'mızın 49'uncu maddesine göre, çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. İş gücünün niteliğinin yükseltilip etkin kullanıldığı, toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatlarının sunulduğu, iş sağlığı ve güvenliği şartlarının iyileştirildiği bir iş gücü piyasası oluşturularak işsizliğin bir sorun olmaktan çıkarılması, çalışma hayatına bakışımızın temelini oluşturmaktadır. Türkiye'nin, önündeki dönemin şartlarına, yeni gelişmelere ve kalkınma hedeflerine uyumlu -nitelikli iş gücüne sahip olması bakımından- yükseköğretim programlarını, çıraklık ve mesleki eğitim sistemini ihtiyaca uygun bir şekilde planlaması ve uygulaması şarttır.

Esasen, ekonomide sağlanan nitelikli büyüme, istihdama da olumlu yansımaktadır. İşsizlik oranı 2026 yılı Eylül ayı itibarıyla kırk bir aydır tek haneli seviyelerdeki seyrini devam ettirmiş ve yüzde 8,4 olmuştur. İstihdam edilenler ise 32 milyon 445 bin kişiye ulaşmıştır. Bununla birlikte, işsizler ile iş arayanları buluşturacak, ilave istihdam alanları oluşturacak daha etkin mekanizmalarla, yüksek düzeyde bulunan atıl iş gücü, istihdama yönlendirilmelidir. Her ailenin yeterli ve sürekli bir gelire sahip olması anlayışıyla her aileden en az bir kişiye iş imkânı sağlanmalıdır. Bu yöndeki mevcut uygulama etkinleştirilmelidir. Uzun süreli işsizlerin, gençlerin, kadınların ve dezavantajlı grupların istihdamını teşvik eden politikalar, ailenin güçlendirilmesi hedefiyle birlikte ele alınmalıdır. Kreş ve bakım hizmetleri yaygınlaştırılmalı, esnek çalışma imkânları geliştirilmelidir. Nitekim, doğum sonrası izin sürelerine ilişkin yapılan iyileştirmeler hem kadının ekonomik olarak güçlenmesine hem de Türk ailesinin geleceğine hizmet eden adımlar olmuştur.

Önemli bir başka sorun alanı olarak dikkat çeken, kalkınma planında da ifade edildiği gibi, çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik mücadele kararlılıkla sürdürülmeli, toplumda bu yöndeki bilinç artırılmalıdır.

Sosyal devlet ilkesi, hiçbir vatandaşımızın geride kalmadığı bir düzenin güvencesidir. Bu doğrultuda, emeklilerimizin refah seviyesi ilave desteklerle artırılmalıdır. Aylıklarındaki artışların refah payı içeren şekilde genel enflasyon endeksi yerine bu kesimin tüketim kalıplarını ve hayat standardını dikkate alan özel bir endekse göre yapılması sağlanmalıdır. Emeklilerimizin bilgi ve deneyimlerinden istifade edecek mekanizmalarla tecrübelerinin paylaşılması sağlanmalı, her durumda huzurlu bir hayat sürmesini temin edecek şartlar oluşturulmalıdır. Ayrıca, emekli aylıkları arasında norm ve standart birliği sağlanmasını, farklı emekli aylığı bağlanmasına yol açan, çeşitli tarihlerde yapılmış düzenlemelerin ortaya çıkardığı eşitsizliklerin giderilmesini, ele alınıp düzeltilmesi gereken hususlardan biri olarak değerlendiriyoruz.

Bunlarla birlikte, işverene verilen asgari ücret desteği gibi kayıtlı istihdamı koruyan uygulamalara devam edilmesi, birinci dereceye gelen tüm memurların 3600 ek göstergeden yararlandırılması, SSK, BAĞ-KUR prim ödeme gün sayısı farkının giderilmesi, ücretlilere ilişkin gelir vergisi dilimlerinin yeniden belirlenmesi, staj ve çıraklık sürelerinin emeklilik hizmetine sayılması da beklentimizdir.

Değerli milletvekilleri, her vatandaşımızın sosyal güvenlikten yararlanmasını sağlayan sosyal güvenlik sisteminin güçlendirilmesi, ülkemizin sosyal adalet ve refah hedeflerine ulaşılmasında önemli bir role sahiptir. Bununla birlikte, sistemin sürdürülebilirliğini sağlamak bakımından kayıt dışı istihdamın önlenmesi önem taşımaktadır. Kayıt dışı istihdam, prim gelirlerini azaltırken işçimizi haklarından mahrum bırakmakta ve haksız rekabete de yol açmaktadır. Çalışma hayatının en önemli boyutu şüphesiz çalışanların sağlığı ve güvenliğidir. Türkiye, başta maden kazaları olmak üzere zaman zaman iş kazalarıyla yüz yüze

kalmaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumunun resmî verilerine göre 2025 yılında toplam 766 bin 39 iş kazası kaynaklı 1.931 işçimiz hayatını kaybetmiştir. Bu vatandaşlarımızın 586'sı inşaat, 420'si imalat, 340'ı taşımacılık, 233'ü diğer hizmetlerde ve 116'sı ticaret sektöründedir. İlgili mevzuatın da emrettiği çerçevede kuşkusuz, modern üretim yöntemlerinde etkili tedbirler alınmakta, bunlar kontrol edilmektedir ancak kazaları tamamen ortadan kaldıracak hukuki, idari ve yapısal tedbirler artırılmalı, özellikle de denetim ve otokontrol sistemleri etkinleştirilmelidir. Konu can olunca bu mesele sayısal yahut oransal olarak bakılacak bir husus değildir. Hedef sıfır risk, sıfır kaza olmalıdır. Özellikle ölümle sonuçlanan iş kazalarının yoğunlaştığı inşaat, imalat ve taşımacılık sektörlerinde caydırıcı yaptırımlar uygulanmalıdır. Küçük işletmelerimiz yalnız bırakılmamalı, iş güvenliği önlemlerini alabilmeleri için destek verilmelidir.

Sayın Bakanım, çalışma hayatındaki barışın tesisi yanında, kamu yönetiminde rasyonel üretken bir yapının tesisi bakımından kamu personel sisteminde statü, ünvan, ücret, işe alım, terfi, disiplin, ödüllendirme ve personel dağılımına ilişkin süreçlerin iyileştirilmesi ihtiyacı sürmektedir. Kamuda statü ve ünvan karmaşası giderilmeli, liyakatı ve başarıyı esas alan bir sistemle ücret dengesizliği ortadan kaldırılmalı, bu amaçla personel rejimi bütüncül bir yaklaşımla reforma tabi tutulmalıdır. Başta memur sendikacılığı olmak üzere sendikalaşmanın güçlendirilmesi gerekmektedir. Sendikalarımızın ücret sendikacılığının ötesine geçtiği, sektörlerin sorunlarını ve gelişme potansiyeline yönelik araştırma yapan, bu yönde öneriler geliştiren çağdaş bir sendikacılık tesis edilmelidir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin büyümesi, gelişmesi ve kalkınma hedefleriyle uyumlu ve sağlıklı işleyen bir çalışma hayatının tesis edilmesi, aynı zamanda da bunu sürdürecek yapısal tedbirlerin alınması gerektiğini vurgulamak istiyorum. Bu doğrultuda bazı soruları da sizlere iletmek istiyorum: Kimi mesleklerin yok olacağı yapay zekâ çağında Türkiye'nin geleceği ve kalkınma hedefleriyle uyumlu iş ve meslek planlaması yapılmış mıdır ve bunun sosyal güvenlik sistemi dâhil etkilerine yönelik önlemler çalışılmakta mıdır? Hizmette nicelikten çok nitelik sorunlarının öne çıktığı bir ortamda mesleki yeterlilik ve standardizasyonu sağlamaya dönük tedbirler alınmakta mıdır? Bunların, ülkemizin eğitim-istihdam ilişkisini kurarak oluşturulacak insan gücü planlaması doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığı ve YÖK'le yürütülen bir programı bulunmakta mıdır? Türkiye, Orta Vadeli Programa göre, 2027 yılında 33,2 milyon istihdamı hedefleyen büyük bir kapasiteye sahiptir ve köklü geleneğine hukuki, idari, beşerî ve kurumsal altyapısına uygun bir çalışma iklimini sağlayacak kapasitededir. Bununla birlikte, işsizlik yahut arzu edilen işi bulamama gibi sorunların yanında, iş güvencesi, iş kazaları, ücret yetersizliği, çalışma şartlarının zorluğu, kayıt dışı istihdam ve karar süreçlerine çalışanların katılımı gibi konularda alınacak mesafenin çalışma hayatının geliştirilmesini, çalışanların mutluluğuyla birlikte kamu hizmet sunumunda etkinliği mümkün kılacağını düşünüyoruz.

Bu düşüncelerle bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aksu, teşekkür ederim.

Sayın Sadullah Kısacık.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, Bakanlığınızın bütçesi 2027 yılında 4 kat artıyor. İnşallah hayırlı uğurlu olur. Bu artış, emeklimize, işçimize bereketli gelir, esnafımıza bereketli gelir, onların da refahına yansır diye umut ediyorum.

Şimdi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığındaki sorunlara baktığımız zaman, geçen yıl ve ondan önceki yıl konuştuğumuz sorunların aynı şekilde devam ettiğini görüyoruz. Yani şimdi bana bir alanda söyleyin ki "Bakın, artık şu konuda bir sorun yaşamıyoruz." diye. Mesela, ben şimdi sırayla söyleyeyim. Birincisi, bu SGK borçlarının yapılandırılması mevzusu. Şimdi, esnafımız yıllardır dert yanıyor, ödeyecek durumu yok, bir taraftan da kendini çevirmeye çalışıyor. Esnafa bugün deseniz ki: "Tamam, borçlarını siliyorum, sen de kapat." Sayın Başkanım, hemen anahtarı size verecek "Eyvallah, ben gidiyorum." diyecek de bırakamıyor, mecburen borçlarını ödemek zorunda. Şimdi, biz bu borçlara neden bir çözüm bulamıyoruz Sayın Bakanım? Yani esnafın hâlini siz de görüyorsunuzdur. Şimdi, burada Hazine ve Maliye zaten esnafı canından bezdirdi, şimdi ondan siz de gördünüz, baktınız bu işi iyi, maşallah şu anda SGK, Hazine ve Maliyeyi aratmıyor. Yani esnafın hesabına bloke koyma, esnafın müşterisine yazı yazma, esnafın bankasına, kredi kartına bloke koyma; tüm yöntemleri uyguluyor. Ya, Sayın Bakanım, olsa ödeyecek zaten, olsa ödeyecek ama ödeyemiyor, dönemiyor, hele şu günlerde. Ya, bari şu günlerde biraz gevşetin. 800 milyar TL'lik gibi dev bir para dolandırıcıların ağına takılmış duruyor, insanlar parasına ulaşamıyor, piyasa dönmüyor ama biz hâlâ esnafın canını çıkartırcasına esnafa böyle yük oluyoruz. Bu bize, devlete yakışmıyor, bu devlet ciddiyetine yakışmıyor, bu devletin esnafına bakışına yakışmıyor. Bu sorun yıllardır var. Yıllardır esnafımız, işverenimiz diyor ki: "Ya, fırsatım olsa, imkânım olsa ödeyeceğim ama sen de devletliğini yap, bize biraz nefes aldır." TOBB nefes kredisi çıkarıyor, yüzde 36 faizle, zaten onu da borcu olana vermiyor. Zaten bu borçların bir de öyle bir sıkıntısı var. Kredi alamıyorsunuz, İŞKUR desteklerinden faydalanamıyorsunuz yani diyorsunuz ki esnafa: "Git, bir yerden parayı bul." Adam "Yapılandırayım." diyor, "Üçte 1'ini verin." diyorsunuz, 250 bin üstüyse "Bana bir de teminat ver." diyorsunuz. Vallahi, bunu faktoring şirketleri yapmıyor yani aynı faktöring şirketlerinden daha beter böyle bir esnafın üzerinde artık bir tahakküm kurmuş durumdasınız. Bu uygulamadan vazgeçmenizi buradan tekrar rica ediyorum.

Diğer bir şey emeklilerimiz. Şimdi, bu yıllardır emeklilerle normal çalışanlar arasında, normal asgari ücret arasında ve açlık sınırı, yoksulluk sınırındaki arasında makas gittikçe uçurum hâline geldi. Açıldı, açıldı, açıldı, emekliler artık açlık sınırının altında değil ölüm sınırının altına geldi. İşte, Ulus'ta, Ulus'un arka sokaklarındaki otellerde tek başına yaşamını sürdürme hâline geldi. Şimdi, diyorsunuz ki: "Emeklilerle ilgili bir şey yapalım, bir düzenleme yapacağız, 1 Ocak 2027'den sonra yapacağız." Ama bu süreçte emeklilerimiz o kadar bedel ödedi ki açlık içerisinde, sefalet içerisinde bir yaşam sürdü, sağlıkları daha da bozuldu ve bizim

emeklilerimiz de mütevazı bir şey istiyor, diyor ki: "Son yaşımda kimseye muhtaç olmadan yaşayayım." Başka bir şey istemiyor ya, başka bir şey istemiyor, "Son yaşımda kimseye muhtaç olmayayım." diyor. Ya, onu sağlayamıyoruz, onu sağlayamıyoruz. Şimdi "Bir düzenleme yapacağız." diyoruz ama peki geçmişin bedelini kim ödeyecek? Emekliler büyük yara aldı, emeklilerimiz bu süre zarfında çok çileler çekti, çok acılar çekti, çok sefalet çekti. Yani şunu net söyleyeyim: Emekli yıllarca prim ödedi ama daha sonra da sizin politikalarınızın bedelini şu anda ödüyor, hâlâ ödemeye devam ediyor yani yıllarca prim öde, sonra dön politikaların bedelini öde. İnşallah, emeklilerimize kalıcı bir düzenleme getirirsiniz.

Şimdi, olaya sistemsel bakmak zorundayız, geçici, palyatif, seçim amaçlı değil de emeklilerimize kalıcı bir düzenleme inşallah gelir çünkü emeklilerimize büyük borcunuz var Sayın Bakanım. Bakın, çok büyük borcunuz var, çok çile çektirdiniz. Emeklilerimize yapılacak zam borcunuzdan büyük, onu söyleyeyim.

Şimdi, diğer bir bünyenizde, sizin faaliyet alanınıza giren konulardan birisi de bu emeklilikte adalet bekleyenler. Şimdi, emeklilikte yaşa takılanlar düzenlemesi yapıldı, o düzenleme başka bir adaletsizliğe bu sefer sebep oldu. İşte, anlatıyor mağdur arkadaşlar "Bir günle emeklilik şu kadar ileriye atıldı. Primim tamam, benden daha az prim ödeyenler emekli oldu ama ben şu anda hâlâ yaşımı bekliyorum." filan... Şimdi, buna da bir çözüm bulmak lazım Sayın Bakanım. Şimdi buradaki artış da gittikçe büyüyor, toplumda bir beklenti oluşuyor. Burada örgütlü yapılar var, bu örgütlü yapılar sorunlarına çare aramaya çalışıyorlar, sizlerin kapılarına geliyorlar, eylem yapıyorlar. Orada bir anlamadığım konu daha var. Şimdi, bu arkadaşlara diyorum ki: Bakan Bey'le görüştünüz mü? "Yok, görüşmedik." Ya kardeşim, ilk önce Bakan Bey'le görüşün diyorum, "Randevu alamıyoruz." diyorlar. Mesela "74 kere randevu istedik." diyorlar, e-mailler de var "Bakan Bey'den randevu alamadık." diyorlar, 74 kez. Ya, Sayın Bakanım, şimdi 3 bin üyesi olan, 4,5 milyon kişiyi temsil eden, illerde örgütlenen bir dernek. Ya, bu dernekle de bir görüşün, kısıtlarınızı anlatın, onların sorunlarını anlayın yani Bakanlığın kapısında eylem yapılıyor, aşağı bir inin deyin ki: "Bir çay ısmarlayın arkadaşlara. Gelin arkadaşlar..." Bütçeyi anlatın, durumu anlatın ama bu arkadaşlarla bir görüşün Sayın Bakanım. Üç buçuk yıldır sizden... Bir dernek, dernek yani sonuç olarak bir dernek, bir örgüt, vesaire, şudur, budur değil, bir hak arama mücadelesine girmişler. Bence bunlarla görüşmelisiniz yani siyaset kurumu bunu gerektirir. Ben her zaman söylüyorum, AK PARTİ ilk kurulduğunda ne dedik: "Bu partiyi millet kurdu. Biz sadece tabelasını asıyoruz." Millet bu ülkenin bakanlarına ulaşamıyorsa, millet bakanlarına ulaşamıyorsa üç buçuk yıldır, 74 kere randevu istiyorsa, 13 bin kayıtlı üyesi varsa bu dernekle görüşün Sayın Bakanım yani. Görüşün, anlatın, dinleyin, ortak bir şey nasıl olsa bulunur, bulunmaz ama ikna edin arkadaşları, boşu boşuna bu arkadaşlar yağmurda, çamurda, illerde, vesaire de her ay bir şey yapıyorlar, eylem yapıyorlar, gösteri yapıyorlar veya hak arıyorlar.

Şimdi, diğer bir konu, bu iş sağlığı ve güvenliği sistemi kurulduğu günden bu yana çalışmıyor. Yani iş kazaları azalmıyor, sıkıntı büyük, kimse iş sağlığı ve güvenliği uzmanı şu anda olmak istemiyor. Neden? Çünkü tüm yük şu anda iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarına biniyor. Mesela, geliyor uzmanlar diyor ki: "Patron çıktı, ben içerideyim.", "Defterini tuttun mu?" "Tuttum.", "Riski belli ettin mi? "Belirli.", "Tutanak var mı?" "Var." ama iş sağlığı ve güvenliği uzmanı içeride. Şimdi, bu kanun ilk yanlış çıktı Sayın Bakanım. Bence iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili her şeyin sıfırdan ele alınıp yeni bir düzenleme yapılması lazım. Ben A sınıfı iş güvenliği uzmanıyım, aynı zamanda otuz beş yılım KOBİ'lerde geçti. Patronlara, yöneticilere, şirket sahiplerine iş güvenliğiyle ilgili bilinçlendirme vermediğiniz sürece bu iş güvenliği sistemi ilerlemez. Patron zannediyor ki ben nasıl olsa iş sağlığı ve güvenliği uzmanı tuttum, iş yeri hekimi tuttum, tamam, benim sorumluluğum kalktı zannediyor. Yıllarca biz bunu anlatamadık. Niye? Çünkü adam şirket kurmuş, iş sağlığı güvenliği ne bilmiyor, aldığı riski bilmiyor, riski bilmiyor, şirketin riskini bilmiyor. Bu iş sağlığı ve güvenliğini sadece denetim amaçlı değil, bir bilinç, farkındalık seferberliği kurmamız lazım Sayın Bakanım. Eğer biz bunu kurmazsak, bunu işletmezsek, sürekli bunları yaşarız ve iş kazalarından sürekli de canlarımızı veririz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Gülizar Biçer Karaca.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Değerli Bakan, sayın bürokratlar, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bugün sabahki sunumumuzu dikkatle izledim hem de dağıttığınız metinlerden takip ettim, sonra birden kendi hazırlıklarımdan şüpheye düştüm. Öyle rakamlar, öyle bir refah sundunuz ki önümüze gerçekten "Acaba ben de mi bir hata var?" dedim, gittim odamda biraz ders çalışayım, kontrol edeyim diye ama öyle değilmiş maalesef. Şimdi, ben de kamuoyuyla, halkımız da gerçekleri paylaşmak istiyorum.

Emeklilerin durumuyla başlayalım Sayın Bakan. Bugün dediniz ki: "En düşük emekli aylığı 20 bin liraydı, biz bunu 23.552 liraya çıkardık." Sayın Bakan bununla övünemezsiniz, bu övünülecek bir durum değil. Bu, asgari ücretin 4.523 lira altında, açlık sınırı 38 bin liranın 15 bin lira altında. Yani emekliler açlık sınırının altından sefalet sınırının da altına doğru maalesef gerilemiş durumdalar. Neden çok önemli bu mesele? Çünkü 2019 yılında en düşük emekli aylığı alanların emeklilere oranlarındaki payı yüzde 7'ydi, 2019 yılı yani iktidarda siz vardınız. 2026'ya geldiğimizde en düşük emekli aylığı alanların emekliler arasındaki payı yüzde 30 olmuş. Yani bu durumda emekli aylıklarının bu kadar düşük, bu kadar sefalet sınırının altında olması kabul edilebilir bir rakam değil. Keşke bugün sabah bu konuda bir öz eleştiri yapabilseydiniz.

Sayın Bakan, emekli aylıkları daha önce belirlenirken bir alt sınır vardı. Neydi bu alt sınır? "Prime esas en düşük kazancın yüzde 70'inden az olamaz." deniliyordu. Şimdi, bunu yüzde 35'e indirdiniz. Yani bugün en düşük emekli aylığı alanlar gerçek alması gereken ağırlıktan yüzde 35 daha az alıyorlar. Bunu kabul edemeyiz. İşte, emeklileri bu kadar sefalete sürükleyen noktalardan birisi de bu aylık bağlama oranlarındaki değişikliktir. Bunun yeniden "Brüt asgari ücretin yüzde 70'inden az olamaz." şeklinde düzenleme yapılması gerekiyor ki emekliler de insan onuruna yaraşan asgari bir emekli aylığına kavuşabilsin.

Gelelim asgari ücrete Sayın Bakan. Asgari ücrette de dediniz ki: "Net, asgari ücretli 28.075 liraya çıkardık. Ocak ayından bugüne kadar asgari ücretin satın alma yani alım gücünü koruyabilmesi için yaklaşık 35 bin lira olması gerekiyordu ama bugün 28 bin lirayla burada toplumun önünde, asgari ücretlinin önünde bu rakamları telaffuz etmek gerçekten kabul edilebilir bir durum değil. Neden asgari ücret önemli? Çünkü hani gelişmiş ülkeler Avrupa bizi kıskanıyor ya, baktığınız zaman orada asgari ücret istisna ama bizde asgari ücret temele dönüşmüş, temel gelire dönüşmüş Sayın Bakan. Her 10 çalışandan 4'ü asgari ücret düzeyinde gelir elde ediyor ve çalışanların yüzde 15'i de asgari ücretin de altında gelire sahip. O nedenle, asgari ücret konusunda bu rakamları kabul etmek mümkün değildir ve bahsettiğim gibi, asgari ücretin mutlaka ve mutlaka açlık sınırının üzerinde ve insan onuruna yaraşır bir sınırda tespit edilmesi, belirlenmesi ve bu bütçeye eklenmesi gerekir diye düşünüyorum.

İşsizlik, kadınlar, gençler başlığına gelelim. Sayın Bakan, işsizlikte tek haneli rakamlarla övünüyorsunuz ama genç kadın işsizliğine baktığımız zaman bir ayda yüzde 19,9'dan yüzde 23,3'e yükselmiş, genç kadın işsizliği. Kadınların istihdamdaki payı yüzde 31,2 yani erkeklerin yüzde 34,6 gerisinde. Yine kadınların özellikle çalışma yaşamında, kayıt dışı çalışmalarda da maalesef kadınların durumu çok kötü Sayın Bakan. Bugün 2025 verilerinizde, raporlarınızda ya da faaliyet raporlarınızda kayıt dışılığı yüzde 27 olarak belirlemişsiniz, bu yüzde 27'nin yüzde 32'si kadınlar. O zaman siz kadınlar konusunda hani "Refah seviyesi, şu kadar kadın çalıştırdık ya da istihdam yarattık." dediğinizde karşımıza çıkan rakamlar bunlar. Peki, tek ayrımcılık bu mu? Aynı meslek grubunda çalışan erkekler ile esas işte çalışan kadınlarda durum daha da vahim. Her kadın erkeklerden yüzde 77 daha az ücret alıyor. Yani aynı meslek grubunda yönetici olan bir kadın erkekler bir erkekle eşit maaş alamıyor; erkek 100 lira alırken kadın 66 lira alıyor Sayın Bakan. Bu eşitsizliğin de giderilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Yine, işçi ölümleri... Birçok arkadaşım bahsetti. Önce, kadınların çalışma hayatındaki varlığı için ücretsiz kreş, bakım yükünün kadınların omzundan alınması ve erişilebilir güvenceli iş olanaklarının sağlanması gerekiyor.

İşçi ölümleri, çocuk işçiliği ve MESEM konu başlığına gelmek isterim.

Sayın Bakan, İş Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisinin açıklamalarına göre son dokuz ayda 1.736 yurttaşımız iş kazasında hayatını kaybetmiş, eylül ayında bu rakam 226. Bunlar birer sayı değil bunlar yaşamdan kopan insanlar, koparılmış insanlar Sayın Bakan. Peki, en vahimi ne? En vahimi de bu ölenlerin 66'sı çocuk yani çocuk işçiliği diye bir kavramı kabul etmemiz mümkün değil. Çocukların yeri işçi olmak değildir; çocukların yeri oyundur, eğitimdir, çocuklar çocukluğunu yaşamalıdır. Yine, çocuk işçiliği için "45.854 çocuğa ulaştık." diyorsunuz Sayın Bakan. Peki, şunu ifade etmek isterim: Strateji belgenizde "çocukların korunması" başlıklı bir alt program var. Bu alt programda çocuk işçiler riskini arttıran faktörler diye bir birim koymuşsunuz ve diyorsunuz ki "Çocuk işçiliğine ilişkin denetimleri yeterince etkin yerine getiremiyoruz." Hem yeterince etkin yerine getiremiyorsunuz hem de 2027 bütçesinde erişilebilir çocuk sayısını daha da düşürüyorsunuz,. Neden vitesi geriye alıyorsunuz? Anlamadım. Çocuk işçiliğinin sebeplerini strateji planınızda şöyle açıklıyorsunuz: "Yoksulluk, eğitim hizmetlerine erişim güçlüğü, düzensiz göç, mevzuat eksikliği ve denetimlerin yeterince etkin olmaması." Peki, durum, hâl böyle iken sadece çocukları ziyaret etmek, çocuklara erişmek çocuk işçiliğini ortadan kaldırıyor mu? Çocuk işçiliğiyle mücadelede daha fazla çocuğa ulaşılması, çocuk işçiliğini maalesef azaltmıyor, ortadan da kaldırmıyor Sayın Bakan.

Evet, İşsizlik Sigorta Fonu konusunda birçok arkadaşım konuştu, ben de bir şey ifade etmek isterim. İşsizlik Sigorta Fonu diyor ki kendi iradesi ve kusuru dışında işini kaybeden çalışanların gelir kaybını belirli süre asgari kısımda kısmen karşılamak, amacı da bu olarak. Peki, bakıyoruz yayınladınız gündeme; işsizlik ödeneği 82,59 milyar lira yani işsiz kalanlara ödediğiniz para bu. Teşvik ve destek ödemeleri, aktif iş gücü programı falan filan derken bu tür programlara 175,34 milyar para ayırıyorsunuz. İşsizlik ödeneğinden faydalananlara ayırdığınız rakamın 2,12 katı Sayın Bakan yani işsizliğin üzerini örtecek örtü değil bu Fon; bu Fon, işsiz kalanlara ödenecek parayı düzenliyor. Bu paranın bu şekilde başka başka kaynaklarda kullanılmasını biz kabul etmiyoruz. Hem bu Fondaki devlet katkı payını düşürüyorsunuz hem de -diğer yatırımlarınızı- kısa dönem çalışmalarla, TYP benzeri çalışmalarla ya da bu eğitim programlarıyla bu Fondaki parayı başka başka yerlerde kullanıyorsunuz Sayın Bakan; bu kabul edilemez. Yine, bütçenizde iş kazası hedefiniz var, ölümlü iş kazası; 6,3. Yani diyorsunuz ki -ortalama 1.500-1.600 iş cinayeti- "Biz Bakanlık olarak 2027'de 1.500-1.600 kişinin ölümünü hedefliyoruz." Bakanlığın böyle bir hedefi olamaz, Bakanlık 1 işçinin dahi burnunun kanamaması için hedef koymalıdır. Bu hedefi kabul edemeyiz Sayın Bakan.

Şimdi başka bir mevzu, MESEM mevzusu. MESEM'den birkaç çocuk anekdotunu size aktaracağım. Yaşı 14-18 arası MESEM... Elif diyor ki "Ben okula gidemiyorum. Nasıl okula gideyim? Okula gitmek istesem okul forması, çantamı alamayacağım." Ali diyor ki "En çok, uyumayı özlüyorum çünkü yorgunluktan uyuyamıyorum; ayaklarım ağrıyor, gece su içmeye kalkamıyorum." Mehmet "Dün Cumhuriyet Bayramı'ydı, yaşıtlarım bayram kutladı, ben çalıştım." diyor. Yine 14 yaşındaki Arda'ya "Oyun oynuyor musun?" diye sormuşlar Sayın Bakan "Vaktim yok, çalışıyorum." diyor. Yani bu MESEM'ler aslında çocukların hayatını, çocukların oyun hakkını, çocukların eğitim hakkını elinden alan bir kurum ve bir çalışma.

Sayın Bakan, bu çocukların oyun oynayamamasının, eğitimden istisna tutulmasının vebali sizin omuzlarınızda. Bu MESEM meselesini mutlaka çözüme kavuşturmak zorundasınız.

Kadın istihdamı konusunda 2 milyon küsur bir veri ortaya koydunuz Sayın Bakan ama bütçede buna ilişkin bir yatırım kaynağı yok, yatırımlar düşmüş, bu konuda kamuda istihdam artışı da yok; 2 milyon küsur kadını nerede istihdam edeceksiniz Sayın Bakan? Bunu bütçenizde biz göremiyoruz. O nedenle bütçenizdeki rakamlar cilalanmış rakamlar, gerçek rakamlarla uyuşmuyor Sayın Bakan. Lütfen, çalışanların, emekçinin hakkını verin.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Orhan Yegin...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakanımızı, salonumuza bugün gelen bütün misafirleri ve kıymetli milletvekilleri, herkesi saygıyla selamlıyorum.

Bugün muhalefetten bir milletvekili konuşurken güzel bir şey söyledi, oradan bir u çekeceğim: "Teknolojilere ve araçlara erişimi sağlarsanız dengeyi sağlarsınız, yoksa bunlara ulaşanlar ile ulaşmayanlar arasındaki dengesizlik derinleşir ve gider." dedi, aslında çok güzel bir şey söyledi. Bugün 3 Kasımın seneidevriyesindeyiz, 3 Kasım seçimleriyle beraber aslında tam olarak da bizim o seçimden zaferle çıkmamızın nedeni tam da bu iddiamız idi: Devleti, bu ülkede yaşayan herkesin devleti yapmak; başını örtenin de açanın da, Kürt'ün de, Laz'ın da, Terekeme'nin de, Alevi'nin de, Sünni'nin de herkesin devleti yaparak her şeyin Türkiye için olduğu, Türkiye'de yaşayan insanlar için olduğu bir devlet inşa etmek ve bu dengesizlikleri gidererek, bölgesel dengesizlikleri, ilçeler arası, iller arası, bölgeler arası, kurumları arası bütün dengeleri gidererek daha güzel bir ülkeyi inşa edebilmekti ve işte hava limanlarını, tüm şehirlere yayarken Trakya'dan Güneydoğu'ya, yurtları, üniversiteleri tüm gençlere başını örtene de burnuna hızma takana da, derslikleri, okulları, akıllı tahtaları, ücretsiz kitapları, talebelere, Kürt'üne de Zaza'sına da Terekeme'sine de, yolları, tünelleri, barajları, oy verilene de verilmeyen yere de, hastaneleri, ambulans uçakları bizi alkışlayana da bize sövene de, harçları sadece bizim teşkilatlarımızdan olup üniversitelerde okuyanlara değil bize karşı çıkanlara da komünizm veya başka ideolojilerin peşinde koşanlara da hatta bize düşmanca davranan öğrencilere de herkese, siyasal bir ayrım gözetmeksizin, mezhepsel bir ayrım gözetmeksizin herkese bu ülkenin, devletin ürettiği bütün imkânları eşit bir şekilde ulaştırmanın gayretinde olduk.

Bu gayret ortaya çıkarken türlü türlü engellerle karşılaşmadık mı? Hep beraber karşılaştık. Kimi zaman terör engeliyle karşılaştık, kimi zaman darbesel engellerle karşılaştık. Kimi zaman bizim belki kendi yetersizliklerimiz oldu, planlamalarda hatalarımız oldu vesaire ama ülkede hangi meseleye el atılmışsa Allah'a hamdolsun bu dengeyi kurmanın büyük bir mücadelesini verdik. Partizanlık yapmadık, sandıklara bakmadık, hemşehricilik, mezhepçilik, etnikçilik, camiacılık, cemaatçilik, zihniyetçilik, kıyafetçilik yapmadık. İhtiyaca, imkâna baktık, millete dayandık Allah'a sığınıp gayret içerisine düştük ve ülkemizi hamdolsun belli bir mesafeye getirdik. İşte bu dengeyi korumaya çalıştık. Yirmi dört yılı tamamlamış sayılıyoruz, bugün 25'inci yılımıza giriyoruz. Yirmi beş yıldır bu ülkede bir refah sağlamak için mücadele verdik ve AK PARTİ iktidarlarıyla beraber kırk küsur çeyrektir ülkenin büyüdüğünden bahsediyoruz rakamlarda ve bu büyüme, bu refahtan halkımızın da istifa ettiği, çok iyi istifade ettiği dönemleri hep beraber yaşadık. Fakat evet, son dört-beş yılda biraz pandemiyle başlayan, sonra Rusya-Ukrayna savaşıyla biraz daha bölgemizde derinleşen, depremle biraz daha fazla yoğun bir şekilde hissettiğimiz, bizim de ufak tefek elbette kusurlarımızın bunun içerisinde olduğu, olabileceği ve bugün geldiğimiz noktada jeopolitik gerilimlerin de etkisiyle ekonomide arzu ettiğimiz o, işte vadeli programlarda, eylem planlarında koyduğumuz hedefleri... Hani güncellediğimiz için bizi bazen eleştiriyorsunuz ya, bir olayla karşılaşıyorsunuz, sizin dışınızdaki olaylar ve hedefinizden sizi çıkartan birtakım zorlamalarla karşılaşıyorsunuz ve hedeflerinizi güncelliyorsunuz. Evet, bu son dört-beş yılda, o refahta, o AK PARTİ dönemleriyle sağlanan o güzel refahta, herkesin bunu doya doya hissettiği refahta bir parça kaybımız olduğu doğru. Şimdi, bunu sağlamak için uğraşıyoruz. İşsizliği sadece ister Vedat Işıkhan olsun ister o gitsin, ondan sonra 10 bakan gelsin oraya otursun, bütün bakan yardımcılarıyla, kadrolarıyla beraber, tek başına istediğini yapsa, işsizlikte sorunsuz bir Türkiye ortaya çıkartamaz. Bu bir bütündür, dün de bahsettim Sanayi Bakanlığının bütçesinde. İhracat, üretim, istihdam, ticaret, kârlılık, vergilerin topluma yansıması, sahaya yansıması, bunların hepsi birbiriyle ilişkili ve ilintili şeyler. Biz o kaybettiğimiz yani daha doğrusu aşağı doğru gelen son birkaç yıldaki refahı yeniden kazanmak için büyük bir mücadele veriyoruz. Geçen sene çok daha yüksek bir enflasyon oranıyla karşı karşıyaydık, bu sene jeopolitik gerilimlere, enerji, işte bir sürü kelime var orada anlatabileceğimiz, onlara rağmen evet, hedefimizi tutturamadık ama yine de çok iyi bir ivme yakaladık ve biz bu enflasyonu dizginleyip tek haneli rakamlara indirdiğimiz zaman, işte o zaman herkes aldığı zammın, ticaretinde yaptığı kazancın, alım satımında yaptığı kazancın, çalışırken elde ettiği maaşın, emekli maaşı olarak hesabına yatanın o artışların ne olduğunu daha fazla hissedebileceği dönem çok yakın uzak değil, bunun mücadelesini veriyoruz ve bunu başaracağız.

Evet, Bakan ve ekibi ondan önceki bakanlar ve ekipleri çalışma hayatında başarılar elde ettiler. Sendikalaşma oranlarımız arttı, sosyal güvenlik sistemindeki kapsamımız bugün çok daha iyi noktalara geldi; işsizlik oranlarımız, istihdam oranlarımız, mesleki yeterlilikteki durumlarımız vesaire kayıt dışılık, iş gücüne katılım oranları; kadınların, engellilerin, sosyal hizmetler yurdunda, evlerinde yetişen çocukların, cezalarını tamamlamış ve cezaevlerinden çıkmış eski hükümlülerin vesaire hepsinin düşünüldüğü yahu, hepsinin, bu kadar hassas düşüncelerle, herkesin bir şekilde istihdam piyasasında yer alabileceği, kanunla, yönetmelikle kotaların belirlendiği bir istihdam piyasası oluşturulmaya çalışıldı ama yetmiyor çünkü çok daha iyi yerlere layık görüyoruz ülkemizi, iddiamız da bu gayretimiz de bu çabamız da bunun mücadelesini veriyoruz. Bahanelerin arkasına sığınmıyoruz yani pandemi, Ukrayna savaşı,

deprem, işte jeopolitik... Bunlar bizim bahanemiz değil, hedefimiz de kararlıyız, bu hedefe yürüyoruz ama o hedefe yürürken dışarıdan veyahut da içeriden oluşan etkiler de elbette kudretsiz de olsa bazen her şey sizin elinizde olmuyor, tam istediğiniz gibi yönetemiyorsunuz ama onların şoklarını hemen atlatıp hedeflerimize bağlı kalarak yolumuzda devam etmeye çalışıyoruz. O yüzden, "Sizin ekonomik modelinizden vatandaş yararlanamadı kim yararlandı biliyor musunuz? Sermayeci, rantçı." diyen arkadaşlara sözlerini geri almalarını, bir mahcubiyet duymalarını istirham ediyorum arkadaşlar.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Evet, fon skandalı da bunun örneği değil mi?

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Gülüyor. Kendi güldüğünü de kayıtlara yazın, tutanaklarda olsun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi gelelim, şöyle bir sorun da yaşıyoruz, dün de aynı şeyi yaşadık. Dün bir arkadaşınız burada konuşurken dedi ki: "Sanayide işçilik maliyetleri çok yükseldi." Dün söyledim, bugün de aynısını söyleyeyim. Bak, Sanayi Bakanlığı buradayken işçilik maliyetlerinin yüksekliğinden bahsedip Çalışma, Bakanı buradayken "Bu ücretlerle kim çalışır kardeşim?" gibi yani gün gün konuşmalarımızın değiştiği oluyor, siyasal yaklaşımlardır, olur bir şey demem.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bu, zeytin fiyatının düşük olmasıyla... 20 liraya zeytin alıyorsun filesini.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ama mesela bugün arkadaşımızın biri dedi ki: "Zeytini toplamak zeytinden daha pahalı." Bir öneri de getirdi eyvallah, sağ olsun, sonrasında şöyle şöyle bir şey yapmak lazım dedi ama arkadaşlar, şimdi, az önce bir arkadaşımız sunumunda dedi ki: "İşletmelerin bütçesindeki işçilik maliyetleri giderek yükseliyor Sayın Bakan." dedi mesela. İşçilik maliyetlerin yükselmesinden, şikâyet vurdu, dem vurdu.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Kârları mı düşüyor Orhan?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ya yok, şunu söylemek istiyorum: Yani konuşmalar değişiyor.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Ya bırak Allah aşkına!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - İşçilik maliyetleri düşüyor yanlış işçilik maliyetleri düşüyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Son tahlilde bizim meselemiz şudur, meselemiz şudur: Bakın, siz de siyaset yapıyorsunuz, biz de siyaset yapıyoruz. Ayrıştırmadan söylüyorum, hepimiz isteriz ki, hepimiz, her birimiz vallahi ayırt etmeden söylüyorum, her biriniz hatta istersiniz ve isteriz ki şu kainatta en yüksek ücretlerle çalışan işçiler bizim ülkemizde çalışsın, bizim insanlarımız çalışsın, en yüksek sosyal refah bizim ülkemizde olsun.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - İstiyorsanız yaparız ya, çok kolay. Ya, hırsızları engellersen, yolsuzlukları engellersen olur.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bak, bunların hepsini hepimiz isteriz. İstekte, arzuda bir sorun yok. En yüksek emekli aylıklarını biz verebilelim, bununla da övünebilelim. Dünyada sunduğunuz tablolarda işte birinci sırada ara farkla olalım. Bunu sen de istersin Erkan Bey, ben de isterim. Bütün arkadaşlarımız ister.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Fon vurgunlarından paraları alalım.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - İstiyorsak yapalım diyorum, beraber yapalım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Mücadelemiz bu, kardeşim, mücadelemiz bu. Bunun mücadelesini veriyoruz. Nasıl bir bölgede yaşadığımızı siz de bizim kadar biliyorsunuz.

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Niye bütün fedakârlığı sizler yapmıyorsunuz da hep işçiler yapıyor? Totalde bir milletvekili 500 bin lira alıyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Komşularımız ne hâldeyken ülkemizi nasıl ayakta tutabildiğimizi siz de görüyorsunuz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bununla mı yetineceğiz? Emperyalistler her yeri vurdu diye bununla mı yetineceğiz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yatırım ortamını daha da iyileştireceğiz. Bak, bir şey söyleyeceğim: Siyasal farklılıklar ve siyasal tartışmalar olur ama siyasi birliğimizi çatışmaya dönüştürmeden rekabetimizi edeceğiz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Yani bizi vurmasınlar diye AKP'ye mi muhtaç olacağız? Açlığa mı muhtaç olacağız?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Terörsüz Türkiye süreciyle beraber daha nitelikli karşılıklı siyasi rekabet yaparak millete de yatırımcıya da içerden ve dışarıdan yatırımcıya da güven vererek...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - İşçiye güven vermeden kimseye güven verilmez, işçi de aç!

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...bu ülkede yatırım ortamını daha da iyileştirerek, yatırımı daha da çoğaltarak hep beraber daha güzel bir ortam oluşturacağız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Adalet Kaya.

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Bir milletvekili hem maaş hem de emeklilikle 500 bin lira alırsa, asgari ücret de 20 binin üstünde olursa adaleti sağlayamazsınız!

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Orhan Vekilim, AK PARTİ'de listesi olmadan İŞKUR'a bile giremiyor işçiler!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Ben kendi ailemde, kardeşimde yaşadım bunu ya! AKP'ye üye değillerse... Kendi ailemin yaşadığını söylüyorum, sizin tasavvur ettiğiniz ülke!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın milletvekilleri, Adalet Hanım'a söz veriyorum, lütfen...

Buyurun Adalet Hanım.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, kıymetli basın emekçileri, değerli milletvekilleri; hepinizi selamlıyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesi sorumluluğu ve vebali çok ağır bir bütçe Sayın Bakan. Milyonlarca insanın çalışma koşullarını, sosyal güvenlik hakkını, emeklilik güvencesini ve tabii, en temel hak olan yaşam hakkını doğrudan ilgilendiren bir bütçeyi görüşüyoruz. Bugün milyonlarca işçi, emekçi, kadın, genç yoksulluk, işsizlik ve güvencesizlik koşullarında yaşam mücadelesi veriyor. Bizim açımızdan temel mesele şudur: Bu bütçe emeği, emekçiyi koruyacak mı, işçiyi güvence altına alacak mı yoksa var olan mevcut düzeni sürdürecek mi? Ne yazık ki incelediğimizde yine tercihlerinizin var olan mevcut düzeni sürdürecek tercihler olduğunu görüyoruz.

Öncelikle, sosyal güvenlik rejimine bakalım Sayın Bakan. Türkiye'de sosyal güvenlik sistemi giderek yurttaşların yaşamını güvence altına alan kamusal bir hak olmaktan çıkarılıp bireyin kendi imkânlarıyla kendi sorunlarına çözüm ürettiği bir meseleye dönüştürülmektedir ve bu da kabul edilemez. Bugün ülkede asgari ücretle çalışan bir emekçi açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm edilmiş, emekliler temel ihtiyaçlarını karşılayamaz hâlde yani emeklilerin durumu da asgari ücretlilerden farklı değil. Ortalama emekli aylığı -yine, sizin verdiğiniz rakamlar- 23.552 lira seviyesinde. 2002 yılında emekli aylığı asgari ücretin yüzde 122'si düzeyindeyken bugün asgari ücretin dahi gerisine düşmüş durumda. İnsanlar yıllarca prim ödüyor, ömrünü çalışarak geçiriyor ama emekliliğinde insanca yaşayabileceği bir gelire ulaşamıyor. Emeklilik dinlenme ve yaşam güvencesi olması gereken bir dönem olması gerekirken ne yazık ki kazanılmış bir hak olmaktan çıkarılmış bir lütuf gibi sunuluyor yani emeklilik dönemi ikinci bir iş arama zorunluluğuna dönüşüyor Sayın Bakan.

Dün, Birleşik Emekliler Sendikası bütçeden beklentilerini iletmek üzere grubumuza ziyarette bulundular. Onların talepleri elbette bizim de talebimizdir ve bu talepleri burada ifade etmek isterim. Emekliler insan onuruna yaraşır bir emekli aylığı talep ediyorlar ve bunun asgari ücretin yüzde 40'ından fazla olması gerektiğini ifade ettiler yani 2027 koşullarında en az 50 bin lira olması gerektiğini söylüyorlar. "Emekli aylıkları hesaplanırken enflasyon farkının yanı sıra refah payı ve millî gelir artışı dikkate alınmalı." diyorlar. Aynı prim gününe ve benzer çalışma geçmişine sahip emekliler arasındaki aylık eşitsizliğini gidermek için intibak düzenlemesi yapılmasını talep ediyorlar. Emeklilerin bayram ikramiyelerine dair, en az bir aylık asgari emekli gelirine yükseltilmesini istiyorlar; ikramiye konusunda da talepleri var. Diğer yandan, sağlık, enerji, barınma, yaşlılık bakımı gibi temel ihtiyaçlarının güvenceye kavuşmasını talep ediyorlar ve ayrıca, Birleşik Emekliler Sendikası emeklilerin sendikalılaşma konusundaki, bunun önündeki teknik ve yasal engellerin ortadan kaldırılmasını, buna dair düzenlemelerin yapılmasını ve yasal, anayasal haklarını talep ediyorlar Sayın Bakan.

Şimdi işsizlik sigortasına değinmek istiyorum. Diğer vekil arkadaşlar da ifade ettiler, adı İşsizlik Sigortası Fonu ama bu Fon'dan yararlanamayan milyonlarca işsiz var. Fon'a başvuran 11 milyon 207 bin işçinin yüzde 47'sinin talebi reddedilmiş. Türkiye'deki işsizlerin yüzde 85'i bu fondan yararlanamıyor. Buna karşılık, fon kaynaklarının önemli bir bölümü işveren teşviklerine, çeşitli desteklere ve staj adı altında sermayeye tahsis ediliyor yani iş gücü sağlanarak aktarılıyor. İşsiz kalan işçinin güvencesi olması gereken bu kaynak neden işsizlere verilmiyor Sayın Bakan? İşsizlik Sigortası Fonu'nun temel amacı işsiz kalan emekçiyi korumak değil midir? Fon gelirleri, işsizlerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için işsizlik ödeneği olarak ayrılmamış mıdır? Neden bu amaçla kullanılmıyor? Çalışma yaşamındaki bir diğer önemli sorun 4/A tescil mağduriyeti ve kademeli emeklilik adaletsizliği. Şimdi, 99 öncesinde stajyer ve çırak olarak çalıştırılan, sigorta tescilleri yapılmayan veya primleri eksik yatırılan milyonlarca emekçinin hakkı hâlâ teslim edilmemiştir. EYT düzenlemesiyle bazı emekçiler emeklilik hakkına kavuşmuş olsa da kademeli emeklilik hakkının tanınmaması nedeniyle benzer çalışma geçmişine sahip milyonlarca insan arasında ciddi bir eşitsizlik ortaya çıkmıştır, bu eşitsizliğin giderilmesini talep ediyoruz. Aynı dönemde çalışmış, aynı prim gününe sahip, hatta daha fazla prim ödemiş insanlar yalnızca sigorta başlangıç tarihleri nedeniyle farklı emeklilik koşullarına tabi tutulmaktadır. Yaklaşık 4,5 milyon emekçinin mağduriyet yaşadığı bu konuda sosyal güvenlik sisteminin temel ilkesi olan eşitlik ve hakkaniyet gözetilmelidir. Staj ve çıraklık dönemlerinde fiilen çalışmış emekçilerin sigorta başlangıçlarının tanınması ve kademeli emeklilik mağduriyetinin giderilmesi gerekmektedir. Sosyal güvenlik sistemindeki sorunların önemli bir kaynağı da çalışma yaşamının giderek güvencesizleştirilmesidir. Bugün işçiler belirsiz çalışma saatleriyle, kayıt dışılıkla, taşeronlaştırmayla, sendikasızlaştırmayla ve işten çıkarılma tehdidiyle karşı karşıyadır. Çalışma yaşamında "esnekleşme" adı altında işçinin hakları daraltılıyor. Yine, Bakanlığınız tarafından yayınlanan Uzaktan Çalışma Yönetmeliğinde karma ve hibrit çalışma biçimlerinin yaygınlaştırılmasıyla birlikte çalışma sürelerinin ve işverenin sorumluluklarının açık biçimde güvence altına alınması daha da önemli hâle gelmiştir Sayın Bakan. Uzaktan çalışan işçinin internet ve diğer çalışma giderleri kimin sorumluluğundadır? Mesai saatleri nasıl nasıl denetlenecektir? İşçinin dinlenme hakkı ve örgütlenme özgürlüğü nasıl korunacaktır? İşçinin evini iş yerine dönüştürüp çalışma maliyetlerini de işçinin sırtına yükleyen bu anlayış çalışma hakkını güvence altına alamaz. Güvenceli çalışma, adil ücret, sendikal örgütlenme ve iş güvencesi temel çalışma haklarıdır. Bunların hiçbirini piyasanın insafına bırakamayız.

Değerli Komisyon üyeleri, güvencesizliğin, denetimsizliğin ve işçinin yaşam hakkının maliyet hesabına indirgenmesinin en ağır sonucu iş cinayetleridir. Sadece 2026 yılının ilk dokuz ayında 1.736 işçi çalışırken hayatını kaybetti. İş kazalarının önemli bir bölümü önlenebilir niteliktedir. İş yerlerinde gerekli güvenlik önlemlerinin alınması, düzenli ve etkili denetim yapılması, işçilerin sağlıklı barınma ve çalışma koşullarına kavuşturulması, işverenlerin sorumluluklarının yerine getirilmesiyle bu ölümlerin önüne geçilebilir ancak işçi sağlığı ve iş güvenliği üretim maliyetini artıran bir unsur olarak görüldüğü sürece bu ölümler ne yazık ki devam ediyor, bu da önlenmesi gereken bir husus. Daha geçen hafta Antalya Kepez'de bir site inşaatında yaşanan facia bunun en acı örneklerinden biri. Uyarılara rağmen konteynerlerde yani işçileri derme çatma konteynerlerde barınmaya mahkûm etmişler, hortumun etkisiyle konteynerler parçalanmış, kule vinci devrilmiş ve ne yazık ki 4 inşaat işçisi yaşamını yitirmiştir. İşçiler için insanca barınma koşulları

sağlamak kimin sorumluluğudur? Şantiyelerde işçilerin yaşamını koruyacak güvenlik önlemlerini denetlemek kimin görevidir Sayın Bakan? İşçilerin barınma hakkı da iş sağlığı ve iş güvenliğinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Bir diğer husus, yine güvencesiz çalışma rejiminin en ağır sonuçlarını yaşayan bir kesim. Ya, tabii ki, kadınlar en başta gelmekte. Türkiye'de kayıt dışı istihdam, düşük ücret, sosyal güvenceden yoksunluk ve sendikasızlık kadın emeğini kuşatmış vaziyette. Ülke genelinde istihdamdaki her 3 kadından 1'i kayıt dışı çalışıyor. Tarım sektöründe çalışan kadınların ise yüzde 91,9'u ne yazık ki kayıt dışı. Yani kadınlar üretimin içinde; tarlada, serada, atölyede, evde hizmet sektöründe çalışmakta ancak bu emeklerinin karşılığında sosyal güvenlik hakkına ve insanca çalışma koşullarına ne yazık ki ulaşamamakta.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bakanlığınızın Temmuz ayı verilerine göre her 10 kadın işçiden yaklaşık 9'u sendikal örgütlenmenin dışında kalmaktadır.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Tahsin Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Bakanı ve heyeti saygıyla selamlıyorum.

Emekçi yoksul, emekli muhtaç, işsiz, umutsuz, çocuklarımız güvencesiz ve biz Bakanlık bütçesini, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesini konuşmaya başladık. Sunum da işin doğrusu çok şaşırdım Sayın Bakan ya! Ücrette reel ücretin artışından emekliye yapılan ödemelerden, işsizliğin tek haneye düşürülmesinden, iş güvenliği denetiminden işverene kadar sağlanan desteklerden bir güzel söz ettiniz; sanki müthiş bir ülkedeyiz, Türkiye'de değiliz gibi geldi. Ben de şimdi bugün başarı hikâyesi olarak sizin sunduğunuz bu rakamların arkasındaki gerçekleri size anlatacağım, dinleyin lütfen.

Sayın Bakan, 2002 yılından beri reel ücrette, asgari ücrette yüzde 207 artış sağladığınızı söylediniz. Bu bize nasıl yansımış, bu vatandaşa yansımış mı? 2026'da net asgari ücret -herkes söyledi ama tekrar edeceğim- 28.075 lira, TÜRK-İŞ'in 2026 verilerine göre ise açlık sınırı 38.024 lira, yoksulluk sınırı 123 bin 850 lira, bekâr bir çalışan 49.124 liraya ancak geçinebiliyor; enflasyon ENAG'a göre yüzde 45. Biz Yeni Parti olarak asgari ücretin 45.800 TL'ye çıkarılması için bir teklif verdik. Şimdi, Türkiye'yi bir Avrupa'yla bir değerlendirelim: Euro bazında brüt asgari ücrette Avrupa'nın sondan 2'nci sırasındayız, 1 euro farklı. Orhan Yegin -nereye gitti Orhan Yegin- demin hani "Kim olsa, Bakanının yerinde kim otururs sorunsuz bir Türkiye çıkaramaz." dedi ya, ben de diyorum ki: Şimdi, Sayın Bakanın yerinde kim otururs bu saydığım verilere ulaşamaz. Üstelik haftalık çalışma saati Avrupa'nın en yüksek seviyelerinde, en düşük ücretlerinden birini veriyorken en uzun süre çalışan ülkeler arasında yer aldık. 2 kişi asgari ücretle çalışsa bile 4 kişilik bir aile için yoksulluk sınırının çok altında bir gelir elde ediyor. Yüzde 207 artıştan söz ediliyorsa o hâlde neden asgari ücretle çalışanlar, emekliler geçinemiyor, neden Ankara'da bu polis memurunun intiharını yaşadık biz, niçin "Para için değil, onurumuz için." diyerek hayatına kastetti veya "Emeğe adalet niçin Komisyonunda değil?" diyen bu insanların hakları ne oldu?

Emekliye sadaka değil, hakkını verin. Sayın Bakan, 2018 yılından beri 483,4 milyar lira bayram ikramiyesi ödendiğinden söz ettiniz. Yapay zekâya bir hesap hesaplattırdım bir bayramda kaç paraya geliyor diye, 1.586 liraya geliyor. Bu para çok mu Sayın Bakan? En düşük emekli aylığı 23.552 lira olacak, 2027 Ocak ayı için bir iyileştirme üzerinde çalıştığınızı söylüyorsunuz, hatta SGK gelirlerinin karşılama oranının yüzde 88'e ulaşılmasını bekliyorsunuz ama emekliye -bir lütuf değil, yıllarca prim ödemelerinin karşılığıdır- sadaka dağıtır gibi ödeme yapıp bunu başarı diye anlatamazsınız. Emekli sadece enflasyon karşısında alım gücünün korunmasını ve insanca yaşayabileceği bir maaşı istiyor. Üstelik emeklilik sisteminde başka mağduriyetler var, kademeli emeklilik bunlardan bir tanesi işte. Bir günle, birkaç ay farkla yirmi yıla yakın geç emekli olabilecek olan insanlar için bir çözümünüz var mı? Mesela, staj ve çıraklık sigortası mağdurları da seslerini duyurmaya çalışıyor, sürekli Meclise gidip geliyorlar; bu taleplere ilişkin bir çözümünüz var mı?

Gelelim iş güvenliği meselesine. "2,5 milyon iş yeri var, bunun 1 milyonu tehlikeli sınıfta; buna karşılık da 875 iş müfettişimiz var." demişsiniz. 76.362 teftiş ziyareti gerçekleştirilmiş ama denetlenen iş yerindeki kazalar hâlâ sürüyor. Bize bu tablo, denetimin ve önleyici tedbirlerin yetersizliğini gösteriyor.

Halil İbrahim Yağız, Gaziantep'te vefat eden evladımız, 17 yaşında, öğrenciyken MESEM kapsamında gitmiş, daha çalışmaya başladığının 1'inci gününde 6'ncı kattan düşerek yaşamını kaybetmiş, Allah rahmet eylesin evladımıza ama burada bunu söylememdeki gaye, iş güvenliği tedbirleri ve bu MESEM faciasının kendisidir. 2026 yılında hayatını kaybeden 72'nci çocuğumuz bu. MESEM kapsamında 9.950 öğrenci iş kazası geçirmiş, sistemde çalışan öğrenci sayısı 763 bini geçmiş. Bir çocuğun meslek öğrenmesi için 6'ncı kattan mı düşmesi gerekiyor? Çocuklarımızın yeri şantiyeler değil, okullardır. Bu ölümler kader değildir, önlenebilir. Çocuk emeğini ucuz iş gücüne dönüştüren politikaların bir hesabı verilmelidir.

İşsizlik Fonu... İşsizlik Fonu'yla ilgili, 2026 Eylül ayında işsizlik oranını yüzde 8,4 olarak açıkladınız ancak geniş tanımlı işsizlik yüzde 31,5'a ulaşmış durumda, genç işsizlik yüzde 14,8, ne eğitimde ne istihdamda bulunan gençlerin oranı ise yüzde 22,2'dir. Sadece dar tanımlı işsizlik oranını öne çıkararak işsizliğin gerçek boyutunu gizleyemezsiniz. Bir de 900 milyar lirayı aşan İşsizlik Sigortası Fonu var. Bilmek istiyoruz, bu fonun amacı işsizlere güvence sağlamaktır, bunların ne kadarının, kaynakların ne kadarının doğrudan işsize veya işverene, teşviklere aktarıldığı konusunda kamuoyunun açık bilgiye ihtiyacı var, bunları söylemelisiniz Sayın Bakan. Biz, sermayeye destek verip işçiye güvence ve destek vermediğinizi düşünüyoruz. 2023 yılından 2026'ya kadar yaklaşık 2 milyon iş yerine 13 milyon sigortalı için prim teşvikleri ve destekler, indirimler kapsamında 1 trilyon 302 milyar lira kaynak ayırdınız.

2026 yılında da yaklaşık 1,5 milyon iş yerine 48,4 milyar lira asgari ücret desteği sağladınız. İşverenlere bu ölçekte destek verilirken işçinin ücretini, sendikal hakkını ve iş güvencesini korumak için Bakanlık olarak ne yaptınız, niye bununla ilgili bir göreviniz yok?

Genel sendikalaşma oranı yüzde 13,8'ken özel sektörde bu oran sadece 6,48'dir yani özel sektörde her 100 işçiden 94'ü sendikasız olarak çalışmaktadır. Sendikalı olarak çalışmaya başlamayı, işlerinden atılma korkusu bunu engelliyor ve bunun için sizin Bakanlığınızın ne yaptığını anlamak istiyorum.

Son söz, bütçe kimin için diye bakıyoruz. Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütün bu veriler bize aynı gerçeği gösteriyor, asgari ücretli geçinemiyor, emekli yoksullukla mücadele ediyor, gençler iş bulamıyor, işçiler güvencesiz koşullarda hayatını kaybediyor, çocuklarımız çalışırken ölüyor, işverenlere trilyonlarca destek sağlanıyor. Siz başarıdan söz ediyorsunuz, biz vatandaşın mağduriyetinden söz ediyoruz; siz bütçe rakamlarını anlatıyorsunuz, biz o bütçenin altında ezilen milyonları anlatıyoruz; biz emeği değersizleştiren, emekliyi yoksulluğa mahkûm eden, işsizin güvencesini zayıflatan, çocuklarımızın geleceğini tehlikeye atan bu anlayışa itiraz ediyoruz. Sadaka, lütuf değil, adalet, vaat ve çözüm istiyoruz çünkü bir ülkenin zenginliği sermayenin ne kadar kazandığıyla değil o ülkenin insanlarının nasıl yaşadığıyla ölçülür, sermaye büyürken emekçi yoksullaşıyorsa orada ekonomik başarı değil gelir adaletsizliği vardır. Bu bütçeye ve adaletsiz düzene itiraz ediyoruz.

Özellikle, Sayın Başkan, emekliye, engelliye yapılacak olan bütçe için başka yerlerden artırılabilip, başka yerlerden arındırılabilip, örneğin bu fon meselesindeki hırsızlar yakalanabilip pekâlâ bütçe ayrılabilir. Lütfen emekliye hak ettiği desteği verin, lütfen işçinin güvenliği için Bakanlığınızın sorumluluğunda olan görevlerinizi yerine getiriniz diyorum.

Bütçenin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ocaklı, teşekkür ederim.

Sayın Yaşar Kırkpınar, buyurun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Evet, teşekkür ediyorum Başkanım.

Çok Saygıdeğer Bakanım, Kıymetli Bakan Yardımcılarımız, değerli milletvekillerimiz, değerli bürokratlarımız, basınımızın çok kıymetli mensupları; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

2027 yılı bütçemiz hayırlı ve bereketli olsun temennisiyle sözlerime başlıyorum.

Tabii, Sayın Bakanım, bugün 3 Kasım 2002, AK PARTİ'mizin iktidara gelişinin 24'üncü yıl dönümü. Yine bugün AK PARTİ Hükûmetlerinin 25'inci bütçesini görüşüyoruz. Cumhurbaşkanlığı Hükûmet sistemimizin 9'uncu ve Türkiye Yüzyılı'nın da 4'üncü bütçesini görüşüyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın riyasetinde gerçekten ülkemize bugüne kadar her alanda çok büyük hizmetler yapıldı, devrim niteliğinde gelişmeler ülkemizde hem Bakanlıklar hem de sektörler açısından çok ciddi bir gelişme ve hizmet seferberliği oldu. Özellikle çalışma hayatıyla ilgili de gerçekten yine yetmiş-seksen yıldan beri arzu edilen ama bir türlü başarılamayan çok büyük hizmetlere, çok büyük devrimlere imza atılmış oldu.

Tabii, özellikle 2002'de emekli sayısı 5-6 milyon civarındaydı ülkemizde, yine 10-11 milyon çalışan vardı. Bugün baktığımızda, 18 milyon çalışan, yaklaşık 33 milyon civarı da yine sigortalı var. Sayın Bakanım, böyle devasa bir Bakanlığı yönetiyorsunuz. Dolayısıyla, burada yapılacak her iş ve işlem 86 milyon vatandaşımızı yakından ilgilendiriyor.

Hükûmetimiz tabii ki çalışma hayatıyla ilgili reformlara imza attı diyoruz, bu reformları hayata geçirdi diyoruz. Onlardan en önemlisi de konuşmacılar da ifade ettiler, kadınların istihdama katılma oranında çok ciddi gözle görülür bir artış söz konusu. Yine, gençlerimizin istihdama katılmasıyla ilgili, yine meslek edindirmeyle ilgili, özellikle son zamanlarda MESEM'ler üzerinden çok ciddi gelişmeler söz konusu. İşsizlik oranlarındaki tek haneli rakamlara düşüş ve yine yirmi dört çeyrektir Türkiye'nin kesintisiz büyümesi de bugün bizim bu istihdam verilerimizi doğrulayan bir konu. Ayrıca, engellilerle ilgili istihdam konusunda da Hükûmetlerimiz döneminde çok ciddi gelişmeler hayata geçirildi.

Tabii, az önce ifade ettiğim gibi, Türkiye'nin dünü ve bugününü mukayese ettiğimizde, çalışma hayatındaki devrim niteliğindeki bu adımların hepsinde de AK PARTİ Hükûmetlerinin imzası söz konusu.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayemizde oldu, çok ısrar etmesek yapacağınız yoktu.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Özellikle asgari ücretten verginin kaldırılması ve diğer ücretlerde de asgari ücret oranında bir indirim yapılmış olması çalışma hayatıyla ilgili çok önemli devrimlerden birisiydi. Evet, katkısı olanlar varsa onlara da teşekkür ediyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Çok yoğun baskımız nedeniyle yapmak zorunda kaldınız, gönül rızasıyla falan yapmadınız yani biliyoruz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yine, özellikle o gün için destekleyip bugün farklı söylemler içerisinde ifadeler kullanılırken EYT'yle ilgili bir problem söz konusuydu Türkiye'de, EYT problemini de çalışma hayatıyla ilgili çözdük, ortadan kaldırmış olduk. 3600 ek gösterge düzenlemesi yine bizim Hükûmetlerimiz zamanında oldu. Öğretmenlik Meslek Kanunu yine Hükûmetlerimiz döneminde çözüme kavuşturulan meselelerden birisi.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım; özellikle 2027 bütçesi makro göstergeleri, Türkiye ekonomisinin küresel şoklara karşı ne kadar büyük bir direnç gösterdiğinin en somut vesikasıdır. Küresel ekonomideki daralma ve jeopolitik gerilimlere rağmen ülkemiz yirmi dört çeyrektir kesintisiz büyüme patikasını sürdürüyor. Bu dengenin, büyümenin en kıymetli meyvesi ise istihdam piyasalarımıza bu anlamda yansımıştır. Orta Vadeli Program'daki hedeflerimizle uyumlu olarak işsizlik oranımız yüzde 8,1 düzeyine

çekilerek tek haneli seviyedeki kararlılığımızı tahkim ediyoruz. Hükûmet olarak temel hedefimiz, sadece işsizliği azaltmak değil, yıllık ortalama 711 bin ilave istihdam sağlayarak her bir vatandaşımıza nitelikli, güvenceli ve insan onuruna yakışır bir iş imkânı da sunmaktır.

Kıymetli Komisyon üyelerimiz, sosyal güvenlik sistemimizin mali sürdürülebilirliği, dezenflasyon programımızın başarısı ve kalıcı refah artışı için hayati öneme sahip olan Bakanlığımızın pasif iş gücü programından aktif iş gücü piyasası politikalarına geçiş sürecini, kadınların ve gençlerin istihdama katılımını destekleyen teşvik mekanizmalarımızı da çok değerli bulduğumuzu ifade etmek istiyorum. Bizler cezalandırıcı değil, üretimi ve istihdamı büyüten, destekleyici ve devlet aklıyla hareket eden bir iktidarız. Nitekim, bu vizyonun sahadaki en güzel yansımalarından birisi de seçim bölgem olan İzmir'de hayata geçiriliyor. Bakanlığımızın İzmir Ticaret Odası ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu iş birliğiyle İzmir'de gerçekleştirdiği endüstri ilişkileri eğitimleri ve saha çalışmaları ,çalışma hayatımıza yeni bir soluk getirmiştir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Oradaki işçiler soluksuz kalıyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - İzmir'de iş dünyamızla omuz omuza yürütülen yeni nesil çalışma modelleri, adil geçiş süreçleri ve en önemlisi; cezalandırmayı değil, rehberliği önceleyen yeni teftiş yaklaşımı istihdamın korunması adına takdire şayandır. Bundan dolayı da Sayın Bakanım, size ve ekip arkadaşlarınıza teşekkür ediyorum. İş sağlığı ve güvenliği standartlarını İzmir'imizin güçlü sanayisi ve ticaret altyapısıyla harmanlayan bu koordinasyon gücü için Sayın Bakanımıza ve ekibine teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; çalışma hayatı dinamik bir yapıdır ve çağın gerektirdiği dijital dönüşüme, akıllı yönetişim modellerine uyum sağlamak zorundadır. Bakanlığınızın sosyal güvenlik altyapısında gerçekleştirdiği dijital analitik reformlar bürokrasiyi azaltırken vatandaşlarımızın hizmete erişimini de kolaylaştırıyor. Bizler, işçimizin de işverenimizin de emeklimizin de hakkını bütçe disiplininden ve mali sürdürülebilirliğini gözeterek makroekonomik dengeden taviz vermeden korumaya gayret ediyoruz. AK PARTİ hükûmetlerinin Meclisimize sunduğu bu 25'inci bütçe döneminde istihdam odaklı büyümenin, güvenceli çalışma hayatının ve sosyal devlet ilkesinin en güçlü nişanelerini bundan sonraki süreçte de korumaya ve konuşmaya devam edeceğiz.

Bu düşüncelerle, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere çalışma hayatımızın huzuru için fedayıcanla çalışan Sayın Bakanımıza ve Bakanlığımızın her bir neferine şükranlarımı sunuyorum.

2027 Yılı merkezi yönetim bütçemizin ülkemize ve aziz milletimize hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Cavit Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, değerli bürokratlar, sayın basın mensupları, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; ben de öncelikle sizleri saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakan, öyle bir ülkede yaşıyoruz ki iş hayatının daha başlangıcı olan, çocuklarımızın eğitim aşamasında doğru planlamaların yapılamadığı, yine MESEM uygulamasında çok sayıda çocuğumuzun maalesef ölümle sonuçlanan kazalara yani cinayete kurban olduğu günlerden geçiyoruz. Eğitimini tamamlamış olanların iş bulamadığı ve sayenizde yeni bir tabir olan "ev genci" tabiriyle 3 gençten 1'inin artık iş aramaktan vazgeçmiş duruma geldiği dönemden geçiyoruz ve yine, çalışanların çalışma karşılığında yeterli şekilde gelir temin edemediği, çalışma koşullarının maalesef ki zor bir dönemden geçtiği, iş güvencesinin olmadığı, iş cinayetlerinin yoğun olduğu, denetimsizlikten kaynaklanan çok sayıda kazalar ve ölümlerin olduğu iş hayatı ve böyle bir iş hayatından emekli olanların da hayatlarını idame edemeyecekleri bir emekli maaşı aldığı bir dönem. Yani kısacası, eğitimde zorluk, iş bulmada zorluk, iş hayatında zorluk, emeklilikte zorluk; işte böyle bir dönemden geçiyoruz ve siz de bu çalışma hayatını bu şekilde zorlaştıran bir Bakanlığın Bakanısınız.

Sayın Bakan, fon mağduriyeti vatandaşların, küçük yatırımcıların doğrudan 800 milyar seviyesinde bir zararına yol açtı. Emeklimizin hak ettiği maaşı alması gerektiğini buradan her fırsatta söylüyoruz ve bizim ısrarla talebimiz şudur ki en düşük emekli aylığının bir asgari ücret olması gerektiği ve bayram ikramiyelerinin de bir asgari ücret olması gerektiği. Bu bizim ısrarla tekrarladığımız bir konu. Şimdi, fon mağduriyetinin vatandaşa bugünlerdeki maliyeti yaklaşık 800 milyar dedik ve özellikle de borsadaki zarar da daha fazla, kat kat artmakta, trilyonları geçen bir maliyet. Buradan yola çıkarak mevcut durum itibarıyla en düşük emekli aylığının 23.552 TL, asgari ücretin de 28.075 TL olduğunu ifade ediyorum ve şunu söylemek istiyorum: En düşük emekli aylığı alan 5 milyon emeklinin maaşını asgari ücret seviyesine çıkarırsak bunun yaklaşık maliyeti aylık 23 milyar, yıllık 270 milyar. Bakın, bir tarafta 800 milyardan ve trilyonlara varan zararlardan bahsediyoruz, emeklimize para verirsek, en düşük emekli aylığı alanının farkı 277 milyar. Şimdi, işte emeklimizin bu mağduriyetinin giderilmesi ve hak edilen ücretin emeklimize verilmesi gerekir, devletimizin imkânı ve kaynakları da buna müsaittir.

Yine, çalışma hayatında büyük sıkıntı yaşayan kamu mühendislerinin sorunu var Sayın Bakan. Kamu mühendislerinin milyarlarca liralık yatırımların teknik ve hukuki sorumluluğunu taşıyan, enerji arz güvenliğinden altyapıya, afetlerden kamu hizmetlerinin sürekliliğine kadar önemli görevleri üstlenen kamu mühendislerimiz hak ettikleri ücretleri alamıyorlar. 1994 yılında bir kamu mühendisinin toplam brüt geliri asgari ücretin 5,73 katı iken 2026 yılında bu oran 3,05 seviyelerine gelmiştir. Bu, asgari ücrete kıyasla yaklaşık yüzde 47 oranında bir kayıp anlamına gelmektedir. TÜRK-İŞ'in Ekim 2026 verilerine göre 4 kişilik bir ailenin yoksulluk sınırının 123 bin TL olduğunu var sayarsak bugün, bir mühendis aylığının 92 bin TL 'yle yoksulluk sınırının altında kaldığını ifade etmek istiyorum.

Yine burada bir başka hususu tekrar etmek gerekirse Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğünün çalışma izni değerlendirme kriterlerine göre Türkiye'de istihdam edilecek yabancı mühendis ve mimarlara ödenecek ücret, brüt asgari ücretin en az 4 katı olmak zorunda. Yani bu tutar da brüt 132 bin TL bugün itibarıyla, asgari ücrete zam gelirse bu oran kat kat yükselecek. Şimdi, kendi mühendisimizden esirgediğimizi yabancı mühendislere verir durumdayız. Buradan tekrar ifade etmek istiyorum: Kamuda önemli hizmeti bulunan kamu mühendislerinin hak ettiği seviyede ücrete kavuşturulması gerekir. Ayrıca, sadece mesele bir ücret meselesi de değil özlük hakları ve özellikle de mühendislik ve mimarlık meslek kanununun çıkarılması, mali ve idari yasal güvencelerinin artırılması gerekmektedir.

Son dönemde çok yoğun bir şekilde mağdur kitlelerin talepleri var bildiğiniz gibi Sayın Bakan. Bunların en başında da kademeli emeklilik sorunu Yani kademeli emeklilik, staj mağduru gibi emekli olamayan ve emekliliği de işte örneğin 8 Eylül 1999 öncesi sigortalı olan vatandaşlarımızın 9 Eylül 1999 sonrasında sigortalı olanlara göre önce emekli olduğu, kısacası bir günle emeklilik hakkını kaybeden vatandaşlarımızın olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu da adil bir çözüme kavuşturulmalı, adı gibi kademeli bir şekilde mağduriyetin giderilmesi ve hakkaniyete uygun bir çözüme kavuşturulması gerekir çünkü böyle bir günle, iki günle on beş yirmi seneye varan emeklilik sürelerinin uzatılmış olması gerçekten vicdani olmayacaktır.

Son olarak, yine mağduriyet taşıyan önemli gruplar var, bunlardan bir kısmı da bordrolu çalışanlar Sayın Bakan. Bu hem sizin hem Maliye Bakanının konusu. Bugün 2026 yılında ilk vergi dilimi 190 bin TL, 2027 yılında ilk vergi diliminin 240 bin TL olacağı öngörülmekte. Yani kısacası 2026 yılında 190 bin, 2027 yılında 240 bin TL'yle bordrolu çalışanlar daha üçüncü ayda, dördüncü ayda yüksek vergi dilimlerine girmeye başlamakta. Sayın Bakan, şimdi 2002 yılına göre hesapladığımızda bu dilimlerin yeniden değerleme oranlarına göre eğer bir artış öngörülür ise ilk vergi diliminin 660 bin TL olması öngörülmekte. Yani 2002 meraklısısınız, siz de öyle, diğer AKP milletvekili arkadaşlar da öyle, bütün verileri 2002'ye göre başlatıyorsunuz, ben de bunu 2002'ye göre başlatayım. Eğer o güne göre hesaplama yaparsak bugün ilk vergi diliminin 660 bin TL olması gerekir. Bu konuda bir çalışma yapılmalı ve bordrolu çalışanlarımızın yüksek vergi dilimlerine girmesinin önüne geçilmeli. İfade ettiğim gibi, ilk dilimin bize göre 660 bin TL, ikinci diliminde 660 bin TL ile 1 milyon 400 bin TL gibi bir rakam olması, diğer rakamların da buna göre artırılması gerekmekte.

Sayın Bakan, son olarak çok sayıda gelen talep ve şikâyet konusu da yine vergi ve SGK yapılanması konusu. Bu konu gerçekten esnafımız için, çiftçimiz için çok önemli bir sorun olmaya devam etmekte. Artık esnaf diyor ki: "Esnaf tükenmeden, kepenkler kapanmadan doğru bir yapılanma mutlaka getirilmeli ve esnaf her geçen gün daha da sıkıntılı bir duruma girmekten kurtarılmalı." şeklindeki talebi ben de buradan bir kez daha ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Kamuran Tanhan, buyurun.

Süreniz beş dakika.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli milletvekilleri; hepiniz hoş geldiniz.

Şimdi, SGK mevzuatına bakınca asıl madde sayısı 109, ek madde 24, geçici madde 105; toplam 238 madde var ve geçiciyle ek maddeler asıl maddeleri geçiyor. Türkiye'de başka bir mevzuatta yani başka bir kurumun ya da başka bir kanunda böyle bir mevzuat var mı? Yok. Şeye de sordum, en fazla geçici madde ve ek madde sizin mevzuatınızda. Yine, bunun yanında SGK'nin toplam genelge sayısı 758, 5510 sayılı Yasa bağlamdaki tali mevzuattaki tebliğ sayısı 13. 5510 sayılı Yasa'ya ilişkin yönetmelik sayısı 30. 5 tane de Cumhurbaşkanlığı kararı var. Dolayısıyla devasa bir külliyattan, bir mevzuattan bahsediyoruz. Şimdi, buradan hareketle bir hakkı teslim etmek lazım. Bu devasa mevzuat karşısında etkin ve verimli çalışma beklemek hayatın olağan akışına aykırıdır. İddia ediyorum, mahkeme kararlarında -ki en son Anayasa Mahkemesi kararında da bu tescil edildi- bu mevzuattan anlayan hiç kimse yok. Kanun Türkçe, mevzuatın tamamı Türkçe ama anlayan yok çünkü bir dava açıyorsunuz SGK'ye karşı iş mahkemelerinde ya da idare mahkemelerinde yaptıkları ilk iş mahkemelerin bilirkişi atanması, bilirkişi ataması da genelde kurumda çalışan bir kamu görevlisi. O da kurum menfaatini gözeterekten bir rapor hazırlıyor ve yerel mahkeme karar veriyor. Yerel mahkeme karar verirken de şunu diyor: "Ya, ben kaçırmışsam İstinaf düzeltir. "istinaf da diyor: "Yerel mahkemenin kaçırdığı bir şey yok. Ben hata yapmışsam, Yargıtay düzeltir ya da Danıştay düzeltir." Ondan sonra aynı yaklaşım Danıştay ve Yargıtayda da oluyor. Anayasa Mahkemesi de geçen yıl aynı bir kararın altına imza attı. Şimdi, geçici maddeler hukuktan neyi karşılıyor, ne için getirilmiş? Geçiş sürecini düzenliyor. Yani diyor ki: "Eskiyle yeni kanunun arasındaki çatışmaları engellemek için." Yine sınırlı bir etkiye sahiptir, amacına ulaştıktan sonra hükmünü yitirir, anlamını yitirir, kazanılmış hakları korunur. Şimdi, bu yasada öyle bir şey var mı? Yok. Dolayısıyla, sosyal güvenlik mevzuatı veya Bakanlığınız üzerinden eleştirilerimizin çoğu aslında bu karmakarışık mevzuattan kaynaklanmaktadır. Bu konuda 3 tane başlık size aktaracağım Sayın Bakan, staj ve çıraklık sürelerinin sigorta başlangıç süresi olarak hesaplanmaması, bu, gerçekten büyük bir mağduriyete sebep oluyor çünkü siz bir öğrenciyi, bir çırağı sigortalattırıyorsunuz, işe giriş belgesini, primini alıyorsunuz ama hukukta bir boşluğa bırakıyorsunuz, bir boşluğa bırakıyorsunuz. Dolayısıyla bu mağduriyeti gidermiyorsunuz, hiçbir zaman da buna ilişkin bir çalışma yürütmediniz.

Yine, kademeli emeklilik mevzuatı -neredeyse tüm vekil arkadaşlarımız değindi- ülkenin kanayan yarası ve gerçekten sıkıntılı bir durum. Bir de hizmet borçlanmalarındaki mevzuattan kaynaklı sıkıntılar yine 4A, 4B ve 4C statüsündeki yaklaşımlardan farklı. Mesela, geçici 7'nci maddenin yedinci fıkrası diyor ki 4A yani "SSK'de sen geriye dönük borçlanırsan askerliktir, stajdır veya

diğer borçlanmadır ben kabul ediyorum." 4B, aynı durum o da "Kabul ediyorum." diyor ama 4C'ye gelince "Orada dur." diyor. 2008 öncesi, 2008 sonrası MEMUR-SEN şöyle şöyle, değişik bir mevzuat. Dolayısıyla geçici maddeler aslında sizin Bakanlığınızın çalışmalarının tamamını sakatlayan bir durum. Geçici maddeler, ismi üzerinde, hukukta geçici ama siz geçici maddelerle asıl maddeleri, mevzuatın tamamını bertaraf ediyorsunuz. Dolayısıyla bizim DEM PARTİ olarak hem çırak ve staj borçlanmalarına ilişkin sigortalılık başlanmamasına ilişkin kanun teklifimiz hem de kademeli emekliliğe ilişkin yasa teklifimizi biz Meclise sunduk, bunun takipçisi olacağız Sayın Bakan. En azından bugün burada hem staj ve çıraklık sürelerinin sigorta başlangıcı olarak kabul edilmesine ilişkin hem kademeli emekliliğe ilişkin hem de dediğim gibi, 4A, 4B ve 4C'den kaynaklı bu geçici 7'nci maddenin yedinci fıkrasına ilişkin burada bugün sizin ağzınızdan bu mağduriyetlerin giderileceğini Komisyon aracılığıyla halka, yurttaşlarımıza ulaştırmanızı talep ediyoruz. Gerçekten bu konular basit ve çözümü kolay problemler. Dolayısıyla mevzuatın yanlış yorumlanmasından kaynaklanan bir problem dışında hiçbir şey değil. Yanlış yorumluyor. Az önce de ifade ettim, kanun Türkçe, mevzuatın tamamı Türkçe ama SGK bürokratları dışında bu kanunu, bu mevzuatı bilen hiç kimse yok, yüksek yargı da dâhil buna. Bu nedenle bu mağduriyetlerin giderilmesini talep ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Nilgün Ök...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, çok değerli milletvekilleri, çok değerli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakanım 2026 yılı bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum. Tabii, bugün gerçekten çok önemli bir Bakanlığı konuşuyoruz. Çalışma hayatında olan, insanlarımızın hayatını, emeklilerimizi ilgilendiren önemli bir Bakanlık. Tabii, şöyle baktığımızda, Sayın Bakanım, benim özellikle sunumunuzda beğendiğim, aldığım bir kısım var. Bu, özellikle gençlere yönelik, Gençliğin Üretim Çağı Güç Programı. Oranın böyle bir aslında altını bir kez daha çizmek istiyorum. Bu güç programına toplamda 472,3 milyar TL kaynak ayrılmış durumda. Bu çok önemli. Bu şunu gösteriyor: Gençlerin iş hayatına katılmasıyla ilgili, kadınların, vesaire nerede bir sorun varsa orada sorunu tespit edip bunun üzerinde Bakanlığın ne kadar titizlikle durduğunun göstergesi. Bununla ilgili de 5 tane program belirlenmiş ve her program için bütçeler, yapılanlar, kaç gencimize ulaştığımız burada detaylı bir şekilde verilmiş. Ben bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Hani "Hiçbir şey yapmıyorsunuz, toplumu görmüyorsunuz." diyenler... Mesela, dün burada Sanayi Bakanlığımız vardı. Biliyorsunuz, sorunlu sektörler var; demir çelik, istihdam yoğun, işte, çalışan yoğun sektörler, tekstil gibi sektörlerde ve Sayın Bakanımız dedi ki: "İstihdamı koruduk." Onunla ilgili eleştiriler oldu ama bazen bir şeyi korumak, sorunlu gördüğün bir yerde onunla ilgili tedbirler alarak orada istihdamı korumanın da çok önemli olduğunu düşünüyorum ve Bakanlığımız da İstihdamı Koruma Destek Programı kapsamında da bugüne kadar 15,5 milyar liralık destek sağlamış durumda.

Tabii, şimdi, bugün bazı konuşmacılarca Uluslararası Sendikal Federasyonunun bir değerlendirmesine göre dünyada sosyal güvenlik sisteminde en kötü on ülkeden 1'i olduğumuz söylendi ama bir ülkenin çalışan haklarını değerlendirirken performansı sadece sendikal haklar üzerinden ölçülemez. Bu sendikal haklar üzerinden olay... Burada çalışanların ücrete ulaşımı, ücretlerini alabilmesi, sosyal güvenliğe ulaşması, sağlık hizmetlerine erişimi, emeklilik güvencesi altında olması, İşsizlik Sigortası'ndan yararlanabiliyor olmuş olması, iş sağlığı güvenliğiyle ilgili alanlarda haklarının olması ki bunlarla ilgili birçok kanunu da AK PARTİ iktidarlarında biz hayata geçirdik dolayısıyla bunun doğru bir söylem olduğunu düşünmüyorum.

(Uğultular)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Nilgün Hanım, bir dakika...

Arkadaşlar, bir uğultu var, lütfen daha sessiz olalım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Şimdi "Hiçbir şey yapmadınız." dediğinizde... Bakın, genel sağlık sigortasını biz hayata geçirdik. Sosyal güvenlik sistemini tek çatı altında topladık. O kadar önemli ki Denizli'den örnek vereceğim. Önceden baktığınızda Denizli'de böyle kan tahlili yapılırdı; devlet hastanesinde kan tahlili yaptırdığınızda Denizli'de olurdu ama SGK hastanesinde kan tahlili yaptırdığınızda İzmir'e giderdi, sonuçları biz bir hafta beklerdik. Bunları tek çatı altında toplayabilmek o kadar önemli ki. Bugün, AK PARTİ iktidara geldiğinde belki de bu salonda bulunanlar da dâhil insanların yüzde 46'sı sosyal güvenlik sisteminden yararlanırken bugün bu oran yüzde 99'a çıkmıştır; bu, bir başarıdır. "Hiçbir şey yapmadınız." diyenlere. E, "Yüzde 1 niye?" diyeceksiniz. O yüzde 1 de sosyal güvenlik sisteminde özel şirketleri tercih edenler.

İşsizlik Sigortası Fonu uygulanmaya başladı. 1997 yılında Devlet Planlamada staj yaptım ben, Ramazan Güven'in yanında. O zaman da işsizlik sigortasıyla ilgili Ramazan Bey kitap yazıyordu. Bana da dedi ki: "Staj yapıyorsun, öğren." Bu işsizlik sigortasıyla ilgili Dünya Bankasının, ondan sonra IMF'nin raporlarını böyle okuyup hani Türkiye modeli nasıl olur diye kitabını böyle değerlendiriyorduk. Ben böyle kitabı değerlendirdiğimde sadece işsizlik sigortasıyla değil, Türkiye'nin emeklilik ve sistemin sürdürülebilir olması... Bakın, sistemin sürdürülebilmesi de çok önemli. Birçok raporları okuma ve bunları özetleme fırsatım oldu ve o günün Türkiye'sinde şunu gördüm 1997'de: Bu sistem için ortalama şunu söylüyorlardı: "Kadınlarda emeklilik yaşı en az 60, erkeklerde 65 ve 70; raporlara göre değişiyor. İşsizlik Sigortası Fonu; evet, önemlidir ama bugünkü Türkiye bu mali yapısında bunu karşılayabilecek altyapıya sahip değildir vesaire." Sonrasında gittim, yazları babamın yanında çalıştım. Babam bir gün dedi ki bana: "Ya, şu bizim BAĞ-KUR ve çalışanların -o zaman böyle banka şeyleri çok değil- primlerini yatır, gel." Ben dedim ki: Baba boşuna yatırıyoruz. Sistem otuz sene sonra batacak zaten, boşu boşuna yatırıyoruz derken bugün geldiğimiz noktada İşsizlik Sigortası

Fonu'nda 900 milyar liradan bahsediyoruz ki soruluyor "900 milyar lirayla ne yapılıyor? Bu fon, büyük bir fon." E, burada işsizlik sigortası kapsamına alınan çalışanlarımız var. Aynı zamanda İşsizlik Sigortası Fonu'nda eleştiriler var, işte "Sadece işveren prim desteği de veriyorsunuz." Evet, İşsizlik Sigortası Fonu ödemek bir sosyal devletin günümüzde gereğidir ama aynı zamanda çalışanlarının, vatandaşlarının işsiz kalmaması, istihdamını sağlamak da sosyal devletin gereğidir dolayısıyla bu fonun burada kullanılması çok önemli.

"Emeği küçülttünüz." denildi, "Lokmayı küçülttünüz." denildi, "Aslında refahı artırmadınız." denildi ama reel anlamda alım güçlerine baktığımızda, hani enflasyondan arındırılmış bir vaziyette asgari ücrette net yüzde 330'lara varan bir artış. En düşük memur maaşında yine, enflasyondan arındırılmış bir vaziyette yüzde 315'lik bir artış, ortalama memur maaşında yüzde 215'lik artış. Şimdi, baktığımızda, en düşük SSK emekli aylığında yüzde 115'lik bir artış. O hani en düşük BAĞKUR tarım emeklisi maaşında yüzde 600'lere varan bir artış sağlandığında aslında bu hiçbir şey yapmamamız demek anlamına gelmiyor.

Bugün geldiğimizde sağlıkta özellikle kanser gibi birçok hastalığın ilaçlarının sosyal güvenlik kapsamında olması çok büyük bir şey. Hep örnek veriyorum, hep söylerim. Diş sağlığını sosyal güvenlik kapsamına alan dünyada nadir ülkelerden biriyiz, çok önemli. Bugün baktığımızda biz pandemi geçirdik. Amerika'da pandemi tedavisi 7 bin dolardı, 7 bin dolar. Bugün ülkemizde pandemiyi yaşadığımızda bedavaya insanlar o hastalıkta tedavisini gördüler, peşlerinden koştuk "Aşı oldunuz mu?" diye, evlerine kadar hizmet götürüldü. Bu da aslında bizim ne kadar büyük Türkiye olduğumuzun göstergesi.

Doğum izinleriyle de ilgili bir şey söylemek istiyorum. On altı haftadan yirmi dört haftaya çıktı, babalık iznini on güne çıkardık, çok önemliydi gerçekten ama Sayın Bakanım, bu çalışan kadınlarla ilgili, oradaki kreş sayılarıyla ilgili bir şeyler yapmak gerekiyor. Kadının iş gücüne katılım oranı yeterli mi? Yeterli değil ama ben burada şunu da görüyorum: Bu ülkede yıllarca kadınlar tam anlamıyla çalışma hayatında olamadı kıyafetlerinden dolayı. Bence sosyolojik olarak onu da açıklamak gerekiyor. Her ne kadar kamuda olduysa da özel sektör de bundan etkilendi. Ben de çalışma hayatında o yıllarda olan bir insan olarak çevremizde görüyordum. Başörtülü birisi özel sektöre işe geldiğinde, satış elemanı olarak geldiğinde bile işe alınmadı dolayısıyla bunun da önemli bir etken olduğunu düşünüyorum ama bununla da ilgili çok ciddi pozitif ayrımcılık yönünde Bakanlığımızın yaptığı İş Pozitif'e 2,7 milyar TL'lik bir bütçe ayrıldı, çok önemli bir pozisyondu, çok önemli bir proje olduğunu düşünüyorum.

Sayın Bakanım, ben Bakanlık bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum. Bütçemizin çalışanlara, emeklilerimize hayırlı ve uğurlu olması... Ama bir de şunu da söylemek istiyorum: Bazen muhalefet olmak çok kolay. Dersiniz işte, "Emekli maaşlarını artırın, maaşları artırın vesaire." ama bunun bir sürdürülebilirliği de var. Bugün, bakın, normal dünya standartlarında 4 çalışan 1 kişiyi emekli yaparken Türkiye'de bu oran 1,7'lere düşmüştür. Bunu da düşünmek lazım. Ha, biz popülist davranabilir miydik? Davranabilirdik. Yerel seçimlere giderken popülist olarak artırabilirdik ama bunu asla yapmadık, yapmayacağız. Çok büyük bir deprem geçirdik ve deprem sonucunda, bakın, yıllara sari 104 milyar dolarlık bir ödeme, bu yıl bütçeden yaklaşık 400 milyar kadar ayırıyoruz. Bunun da fazlasını bundan sonraki süreçte emeklimize, çalışanımıza, 86 milyona, herkesin refahını artırmak için kullanacağız diyorum.

Hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Nilgün Hanım, teşekkür ederim.

Üyeler adına son konuşmacı İsmail Güneş Bey.

Sayın İsmail Güneş, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkanım, çok Değerli Bakanımız, milletvekillerimiz, Bakan Yardımcılarımız, bürokratlarımız ve basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Özellikle Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

AK PARTİ ve Cumhur İttifakı olarak çalışanın hakkını koruyan, işverenin üretim ve istihdam kapasitesini destekleyen, emeklilerimizin ve sosyal güvenceye ihtiyaç duyan vatandaşlarımızın yanında durarak bu sistemi daha da güçlendirmeyi ortak görevimiz ve temel amacımız olarak kabul ediyoruz. Yirmi dört yıldır bu uğurda çalışıyoruz. Gerçekten de geriye dönüp baktığımızda istihdamda önemli bir mesafe katetmişiz, 32,4 milyon kişiyi istihdam etmişiz. Tabii, burada, özellikle kadınların istihdamı bizim açımızdan çok önemli ve kadın istihdamını yüzde 11,8'lerden bugün yüzde 19,4'lere çıkararak istihdam içindeki payını 4,8 milyona çıkarmışız. Yine, gençlerin istihdamında da 5,9 milyon gencimizi istihdam etmişiz. Yine, çok önemli olan, engelli vatandaşlarımızın istihdamında da çok önemli mesafe katetmişiz. Aşağı yukarı yani 8 bin civarındaki civarındaki engelli istihdamını 83 bine çıkararak toplamda da 599 bin engelli kardeşimizi tabii ki istihdam etmişiz.

Biz bir taraftan tabii ki çalışanlarımızın hakkını, hukukunu korurken diğer taraftan da işverenlerimizin işinin sürdürülebilirliği yönünde de desteklerde bulunuyoruz. Tabii ki bunu bazen muhalefet yanlış algılıyor. İşte "İşverenlere kamu kaynaklarını peşkeş çekiyorsunuz." diyorlar. Yani bazen işte bazı sektörler zamanla belki piyasadan kaynaklanan nedenlerden dolayı zor durumda kalabiliyorlar ve bu dönemde de işte Uşak ilimizde de olduğu gibi, tekstil ürünleri imalatında, giyim eşyaları imalatında, deri ve ilgili ürünlerin imalatında, mobilya imalatında, belirli imalat aksesuarları ve turizm gibi alanlarda yine imalata desteği aşağı yukarı kişi başına 3.500 liraya çıkarıyoruz ki bu sektörler zor durumda kalmasın, işçi çıkarmasın, istihdam azaltılmasın. Tabii ki çalışanlarımızın hakkını, hukukunu koruma bazında geçtiğimiz yirmi dört yılda tabii ki geriye dönüp baktığımızda önemli mesafeler katetmişiz ama bu yeterli mi? Yeterli değil çünkü her geçen yılda insanların ihtiyaçları daha da artıyor. Mesela, eskiye dönüp baktığınız zaman bir asgari

ücret bizim ilk iktidara geldiğimizde 184 liraymış, dolar bazında 111 dolarmış ve yılbaşında 631 dolar, bugün de aşağı yukarı 561 dolarlarda bir asgari ücret veriyoruz. Yeterli mi? Değil. Daha fazla olması gerekir mi? Daha fazla olması gerekir.

Yine, en düşük emekli aylığını 2002 yılında 66 TL'den yani biz o günkü aşağı yukarı dolar bazında çok düşük bir dolardan bugün aşağı yukarı 470 dolarlara çıkarmışız. Tabii, şunu da işletmek lazım yani bu yeterli yeterli mi? Değil arkadaşlar ama emeklilerimizin hakkını, hukukunu korumak hepimizin görevi ama burada bunları korurken diğer taraftan da SGK'nin yapısını da bozmamak lazım. İlk SGK faaliyetine başladığında, emeklilik vermeye başladığında 1960'lı yıllarda yüz çalışana bir emekli düşüyordu arkadaşlar. Diğer ki aşağı yukarı 70'lerde on çalışana bir emekli düşüyordu ve şimdi 2021 yılında biz EYT'yi çıkarmadan önce iki çalışana bir emekli düşüyordu ve EYT'yi de hep birlikte çıkardık arkadaşlar ve 8,5 milyon emekliden, 2008'deki 8,5 milyon emekliden bugün 17 milyonlara çıktık ve dolayısıyla da bugün aşağı yukarı 1,6 aktif çalışana bir emekli düşmekte.

Bir taraftan da doğurganlık hızımız özellikle azalmakta ve dolayısıyla da bu pencereden baktığınız zaman hem doğurganlık hızınız azalıyor hem erken emekli ediyorsunuz. Ben bir taraftan bu SGK'nin yapısıyla ilgili durumu tespit etmek için, diyelim ki insanların yaşam ömrü de uzadı deyince maalesef basın işte "Siz emeklilere 'Çok yaşıyorsunuz.' diyorsunuz." diye böyle bir haber yaptı. Tabii ki burada basını da bu yapan basıncı arkadaşları da kınıyorum. Ben öyle demiyorum ve dolayısıyla da siz bugün kadınlarda 38 yaşında ve on beş yıl prim ödeterek, erkeklerde 43 yaşında ve prim ödeterek ve ortalama yaş ömrü de yaşamış olsalar aşağı yukarı 43 yaşından 78 yaşına kadar, on beş yıl prim ödemiş ve dolayısıyla da 43 yaşından 78 yaşına kadar neredeyse otuz yedi, otuz sekiz yıl bir emeklilik primi alacak yani dünyada hangi sistem buna dayanabilir, ona bakmak lazım. Bugün iktidarda biz varız, tamam mı...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Sistemde kalmasını sağlayın o zaman.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Dolayısıyla da iktidarda kimin olduğu önemli değil, yapıyı bozdurmamak lazım.

Bugün diyelim ki birtakım oy uğruna sistemi mahvetmemek lazım ve dolayısıyla da inşallah önümüzdeki bu yıl emeklilerimize iyi bir zam vermemiz gerektiğini ben düşünüyorum. Tabii ki alım güçleri eskiye göre bir miktar azalmış görünüyor bizim kendi dönemlerimize göre. İnşallah, Sayın Bakanım, burada seyyanen zam olur. Seyyanen zam yapmadığımız zaman en az emekli maaşını belli bir yere yükseltince belli bir yere kadar kişiler bundan faydalanıyor. Diyelim ki 23.500 liraya kadar olan kısmı bundan faydalanmıyor. Herkese seyyanen zam yapılırsa burada daha iyi olur diye düşünüyorum.

Diğer taraftan, 6331 sayılı İş Kanunu 2012 yılında çıktı ve 2014'te uygulanmaya başlandı ve kapsamı 2025 yılında daha da genişledi, iyi oldu. İşçi ölümlerinde, iş kazalarında azalmalar var ama bizi yeterince tatmin ediyor mu? Etmiyor. Tabii ki bunların daha fazla denetlenmesi lazım. Burada -daha önceki yıllarda da ifade ettiğim gibi- bu iş sağlığı güvenliği ofislerinin ücretlerini mutlaka bir havuzdan alması lazım, işverenden aldığı müddetçe bunların ne denetlemesi tam yerinde olur ne de etkinlikleri yerinde olur diye ben düşünüyorum.

Diğer taraftan, tabii ki diğer bir konumuz da bu ortez, protezlerle ilgili Sayın Bakanım. Tabii, burada vatandaşlarımızın -Allah kimseye ihtiyaç duyurmasın- bu ortez, protezleri kullananların en azından onları tamamıyla SGK'nin verdiği parayla alabiliyor olması lazım ve burada belli ortez ,protezlerde biz buna para veriyoruz, vatandaşın bunu tamamlayabilme gücü var, tamamlayamama gücü var. Dolayısıyla da kişilerin ekonomik durumuna da bakarak yani bunları temin edebilmemiz lazım, yoksa vatandaş bunları kullanamazsa mağdur olur. AK PARTİ iktidarları gerçekten de tüm vatandaşlarımızı sosyal güvenlik çatısı altına alma ve sağlık sisteminden faydalanma anlamında çok önemli mesafeler katetti, bu yadsınamaz ama mesela -sizin de ifade ettiğiniz gibi- ödenen ilaç sayılarını biz kat kat artırmışız. Burada tabii ki vatandaşlarımızın mağdur olmasını istemiyoruz ama diğer taraftan, tabii ki güvenilirliği tam olarak kanıtlanmamış ilaçların da vatandaşlar tarafından kullanılması yönünde yetkili merciler onay vermeden tabii ki SGK buna onay vermiyor. Burada şöyle bir ikilem var Sayın Bakanım, işte Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu mesela onaylıyor, siz de onaylanmamış oluyor, ikiniz birlikte hareket etmeniz lazım, ya onlar da onaylamaması lazım ilacı veya sizin de onayladıysa parasını ödemeniz lazım. Burada gerçekten de vatandaş bu ilacı getirtiyor, sonra parasını ödüyor ve sonra da sizden almak durumunda kalıyor.

Diğer taraftan, tabii, bu tekerlekli sandalyeyle ilgili engelli vatandaşlarımız ellerini kullanabiliyorsa manuel veriyoruz. Sayın Bakanım, gerçekten de mesela bunların önüne -ben bazen reklamlarda da görüyorum- bir tane basit -belki 5 bin lira o- pilli takılan bir cihaz var, taksak biz bunu ve bunların hepsi normalde sokakta çok rahat hareket edebilir. Yani elle hareket ettirmek çok zor, evinde elle hareket ettirsin ama dışarı çıktığı zaman bunu taksın ve o diğer, diyelim ki 50 bin liralık cihazlara göre de ihtiyacı da azaltacaktır. Bunlarda biraz daha, daha serbest davranabilirsek veya SGK bunu birine ürettirir ve bu cihazları belki 10 bin liraya hem tekerlekli sandalyesini hem de o makinesini birden aldırtabilirsiniz, vatandaşımızın mağduriyetini önleriz diye ben düşünüyorum.

Tabii ki bu çalışmalardan dolayı ben her birinize teşekkür ediyorum.

Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, herkesi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, teşekkür ediyoruz İsmail Bey.

Böylece Komisyon üyelerimizin konuşmalarını tamamladık.

Şimdi de öncelikle grubu olmayan milletvekillerimize, daha sonra da Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize söz vereceğim.

İlk söz, İskender Bayhan'ın.

Buyurunuz lütfen.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Hazirunu selamlıyorum.

Çalışma demek emek demektir Sayın Bakan, biraz Türkçe bilen herkes bunu da bilir ama sizin 22 sayfalık sunumunuzda tek bir yerde emek kavramı geçiyor yani işin daha abcsinde sermayenin safında durduğunuzu ilan ediyorsunuz. Onun için de estirdiğiniz sermaye terörü açısından tam bir itirafname hazırlamışsınız, eksiği var, fazlası yok. Ucuz emek sömürüsü yoğunlaşacak, MESEM'ler çoğalacak, çocuk emeği ve genç iş gücü sömürüsü artacak, fabrikalarda baskı, mobbing, aşağılama sürecek, iş cinayetleri, çocuk işçi ölümleri çoğalacak yani özcesi "Sermaye terörü büyüyerek devam edecek." diyorsunuz. Bakın, sunumunuzda "Türkiye'de yaklaşık 2,5 milyon iş yeri var." diyorsunuz, bunların 1 milyonu tehlikeli ve çok tehlikeli durumda. Hem "Bu işyerlerinin bir fiil denetlenmesi mümkün değil." diyorsunuz hem de iş müfettişlerinin sayısını sürekli düşünüyorsunuz. Şimdi de 875'e düşürmüşsünüz, bir de bunun için takdir bekliyorsunuz. Raporlarınızda 5.573 denetim yaptığınızın bilgisi var, 1.549'unda ceza önermişsiniz yani bu orana göre bile mevcut işyerlerinin yaklaşık üçte 1'inde suç işleniyor. Bu arada, büyük holdinglerin, tekellerin kapısından bile içeri girmiyorsunuz ya da giremiyorsunuz. Yani, ben "Sermaye teröründen geçilmiyor." diyorum, siz de "Doğrudur, bu devam edecek." diyorsunuz.

Peki, sermaye terörü belgenizde olmayan neler var? Çok önemli birkaç başlığı hatırlatayım. İş cinayetlerinde ölen işçi kardeşlerimiz ve iş cinayeti davaları yok. Verdiğiniz sendika yetkilerine itiraz davalarının bilgisi bile yok. Grev ve toplu sözleşme haklarından yararlanabilen işçi sayısı yok. Açlık ve yoksulluk sınırı istatistikleri yok. Size bir önerim var Sayın Bakan, TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ'in saray dostu yöneticileriyle bir lüks restoranda bulunun, işçilerin, halkın parasıyla yiyip için, o arada bütün bu istatistikleri size versinler, eksik de olsa onlar da var, belki ilginizi çeker. Bakın, 2002 istatistikleriyle oynayıp durmuşsunuz ama işçilere gelince, işçilerin sendikalaşma oranına gelince 2013'ü temel almışsınız. Onu da niye diye düşündüm, 2002'yi temel niye almıyorsunuz diye düşündüm. Baktık ki o zaman sendikalaşma oranı yüzde 59'larda görünüyor, sakın bunun için olmasın? Ama aynı cümlede kamu emekçilerine gelince veri başlangıç tarihi yine 2002 olmuş, hem de bunu aynı paragrafta yapıyorsunuz. Oysa sendikalaşma oranı sizin kayıtlarınıza göre bile üç yıldır geriliyor, yüzde 15,22'den yüzde 13,8'e düştü. Gerçek şu ki 100 işçiden 94'ü sendikasız. Sizin gibilerin yüzünden istatistik bilimi tarihe yalancıların bilimi olarak geçti.

Gelelim dilinizden düşürmediğiniz sosyal diyalog meselesine. Bunu da kimden öğrendiniz, nasıl öğrendiniz bilemiyorum ama yanlış öğrenmişsiniz. "Çağdaş, modern çalışma düzeninin esası." deyip duruyorsunuz. Ya, bu laflar iki yüz elli yıldır kapitalistlerin, burjuva iktisatçıların, sosyologların, burjuva siyasetçilerin ve sendika bürokratlarının ağlarının dilinden düşürmedikleri laflar ya, pişirip pişirip önümüze getiriyorsunuz. Madem sosyal diyaloğa çok meraklısınız, Bakanlığınızın kapısına gelen ve işçi katliamlarının hesabının sorulmasını isteyen aileleri, aylarca ücretini alamayan ya da sendikaya üye oldukları için işten atılan işçileri niye içeri almıyorsunuz? Grev alanlarına niye gitmiyorsunuz Sayın Bakan? Kademeli emeklilik isteyenlerle, çırak ve staj mağdurlarıyla, "Mezarda emeklilik istemiyoruz." diyenlerle, onların temsilcileriyle niye görüşmüyorsunuz? Kapınıza kadar gelip eylem yapıyorlar, randevu bile vermiyorsunuz. Yoksa sosyal diyalog deyince aklınıza foncular mı geliyor, onlarla mı sosyal diyalog yapıyorsunuz? Onun için sosyal diyalog nutuklarını bırakın, emeğin kanını emen ve adına sermaye denen vampirin borusunu öttürmekten vazgeçin.

Sayın Bakan, sunumunuzun 16'ncı sayfasının sonu ile 17'nci sayfasının başlangıç bölümünü neden okumadınız? Neden yapmadınız merak ediyorum, orada şöyle yazıyor: "Mevcut emeklilerimize ve gelecek nesillere karşı sorumlu ve dikkatli bir şekilde adım atmak durumundayız. Sosyal güvenliğin dengesini bozacak herhangi bir konu gelecek nesillerimize, gençlerimize ve en fazla da mevcut emeklilerimize zarar veriyor." Bu bölümü niye es geçtiniz Sayın Bakan?Emekliliğe ve emeklilere düşman olduğunuzun anlaşılmasını istemiyor musunuz yoksa? Ulusal istihdam strateji planınızda emeklileri ölene kadar çalıştıracağınızı siz kendiniz söylüyorsunuz ya da 7538 sayılı Kanun'la engellilerin emeklilik hakkını gasbettiğinizi siz söylüyorsunuz. Geçen yıl bu Komisyonda, size on binlerce işçinin imzasıyla barajsız sendika, yasaksız grev ve güvenceli işi içeren bu başlıkta bir kanun teklifi getirmiştik, ne demiştiniz? "Bize sunmayın, kendi masanızın üstünde bırakın." Meclis kayıtlarına böyle geçti. Emek karşısındaki gerçek tutumunuz aslında budur, onun için bir kez daha diyoruz ki: Böyle düşünen bir Bakanın o koltukta bir gün bile oturmasını istemiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum, şimdi de söz sırası Sayın Erkan Baş'ta.

Sürenizi başlatıyorum, beş dakika.

Buyurunuz lütfen.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, bugün 3 Kasım vesilesiyle her söze başlayan Adalet ve Kalkınma Partisinin iktidarından söz ediyor. O zaman kayıtlara girsin, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarında 38.216 işçi önlenebilir iş kazalarında hayatını kaybetti. Yani bu iktidar dönemi aynı zamanda bir sınıf savaşının, bir sınıf kırımının yaşandığı iktidar dönemiydi.

Sayın Bakan, siz on birde konuşmaya başladınız. Şu anda, sizin konuşmaya başladığınız anda hayatta olan 2 işçi artık yaşamıyor, Türkiye ortalaması bu. Bu ciddiyetle tartışmamız, bu ciddiyetle konuşmamız gerekiyor ama ben sizin konuşmanızı dinlerken gayriihtiyari üstüne şunu yazmışım: "İşçinin adı yok." Koca konuşmada, Türkiye'de binlerce işçinin hayatını kaybettiğine ilişkin tek bir satır yok. Gerçekten itirafname gibi bir konuşma hazırlamışsınız. Türkiye'de iki ayrı hayat, iki ayrı dünya, iki ayrı yaşam

olduğunu çok açık ve net biçimde ortaya seriyorsunuz. İkincisi, gerçekten bürokratlarınızı çok zorluyorsunuz. Üçüncüsü, bakıyorsunuz ama görmüyorsunuz, belki duyarsınız diye bazı gerçekleri burada sizinle paylaşacağım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, açık konuşalım, burada koltuklar rahat, dosya önümüzde, ekran önümüzde, yediğimiz önümüzde, yemediğimiz arkamızda, buradan bakınca Türkiye'nin gerçeklerinin görülmediğini düşünüyorum. Şöyle bir soru sordum: Şu Bakanın konuşmasını alsak Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı herhangi bir insana göstersek, desek ki: Bu ülkenin Çalışma Bakanı böyle bir bütçe sunuşu yaptı. Ya, bu hangi ülkenin Çalışma Bakanı diye sormaz mı? Gerçekten, mesela, 70 yaşındaki dedesini inşaatta çalışırken kaybeden bir işçiye bu konuşmayı yapabilir misiniz Sayın Bakan? 14 yaşındaki evladını MESEM'de kaybeden bir annenin karşısına geçseniz, "Bak, rakamlar ne kadar güzel bir Türkiye anlatıyor." deseniz, yüzüne bakabilir misiniz? Bizimle bu ciddiyetle konuşmanızı bekliyoruz. Gerçekten geride kalan yıllara bakıyorum arkadaşlar, bu ülkede en zengin yüzde 1 toplam servetin yüzde 40'ını gasbetmiş. Yani, sizin iktidarınızda işçiler eskisinden olduğundan daha çok çalışıyor, daha fazla gün çalışıyor, ömrünün daha fazla kısmını çalışarak geçiriyor, ülke zenginleşiyor ama işçi yoksullaşıyor. Sonra bakıyoruz, paralar nereden çıkıyor? Fon hırsızlarından, yolsuzluklardan. Yani memleketin tepesindeki bir kaymak tabaka bizim canımız, kanımız pahasına ürettiğimiz değerlere çöküyor ve siz Çalışma Bakanlığı koltuğunda bunu seyrediyorsunuz. Şunu özellikle söylemek istiyorum: Türkiye zengin bir ülke, Türkiye zenginleşen bir ülke ama Türkiye'yi zenginleştirenleri siz fakirliğe mahkûm ediyorsunuz. Sadece bir avuç para babasını zengin etmek için. Şimdi, gerçekten istatistik bilimi şaşkınlık içerisinde, ya geçen yıl hazırladığınız rakamlarla bu yılki rakamları yan yana koyarak okuyun arkadaşlar, bakın, biz buna emek harcıyoruz. Geçen yıl gelmişsiniz, demişsiniz ki: "İstihdam 32 milyon 500 bin ve biz bunu yükselteceğiz, 600 bin daha büyüteceğiz." demişsiniz, şimdi gelmişsiniz, 32 milyon 400 bin açıklıyorsunuz. E, ne oldu, hesap vermeyecek misiniz hiç? Geçen sene koyduğunuz hedefler gerçekleşmemiş, artı geriye düşmüş ama siz buradan şunu çıkartıyorsunuz: Memlekette işsizlik düşmüş. Ya, insanlar iş gücüne katılmayınca işsizlik düşer mi? Daha fazla sayıda insan iş bulmaktan umudunu kaybetmiş. Sayın Bakan, bakın, siz sayılarla, rakamlarla falan konuşuyorsunuz ama biraz insanlarla konuşalım. Siz konuşurken açtım, cep telefonumda maden yazdım, bakın, Volkan Çetin, Öncü Çetin, Özhan Yüksel, Rıdvan Öztürk, Mehtap madencinin eşi diye kaydetmişim, Sabit madenci diye kaydetmişim, Doruk Maden, Beypazarı Maden; ya bir gün şu işçilerle bir yan yana gelsenize Sayın Bakan. Yani şu olabilir mi arkadaşlar, herkese soruyorum: İşçi -şu Bakanın sunumunu dinleyen bir işçi yerine koyun kendinizi- maaşını alabilmek için -altını çiziyorum maaşını alabilmek için- 100 kilometre yol yürüyecek, günlerce aç, sefil Ankara'da parkta yatacak, polisten gaz yiyecek, cop yiyecek, gözaltına alınacak dayak yiyecek, sadece maaşını alabilmek için. Sayın Bakan, ne yaptınız biliyor musunuz? Artık Türkiye'de insanlar işçi olmak için mücadele ediyor çünkü siz bir kölelik düzeni yarattınız. Bakın Sosyal-iş Sendikası -A101, adını veriyorum, ihbar ediyorum buradan- A101'de eylemler düzenliyor, ne istiyor biliyor musunuz? Kasada sandalye istiyor ve bir şişe su istiyor. İşçiyi getirdiğiniz hâl bu. Dolayısıyla, bu ciddiyetle yaklaşın meselelere, bu ciddiyetle o koltukta oturmaya devam edin. Ha, "Yapamıyoruz." diyorsanız da yapacak birileri mutlaka var, hiç merak etmeyin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Baş.

Şimdi de söz sırası Sayın Tamer Osmanağaoğlu'nda.

Buyurunuz lütfen.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Bütçemizin hayırlara vesile olmasını dilerken seçim bölgem İzmir'e dair bazı hususları dile getirmekte fayda görüyorum. İzmir İŞKUR Müdürlüğümüz hâlihazırda 5 adet hizmet merkeziyle çalışmalarına devam etmektedir. Ancak özellikle büyük sanayi işletmelerinin yoğun olduğu Aliağa ilçemizde bir İŞKUR merkezi yoktur. Burada vatandaşlarımızın en yakın hizmet binasının olduğu Çiğli'de işlemlerini yaptığı bilinmektedir. Bu iki ilçemiz arasındaki mesafenin uzak olduğu da bir gerçektir. Bu sebeple, Aliağa'da bir İŞKUR hizmet merkezi açılmasının önem arz ettiğini takdirlerinize sunmak isterim. Böylelikle Çiğli'deki iş yükü hafifleyecektir. Ayrıca, Buca ilçemizin nüfusu 520 bini aşmıştır. Buradaki vatandaşlarımız da İŞKUR hizmetlerini en yakın İŞKUR merkezinin olduğu Karabağlar'da almaktadır. Bu sebeple, Buca ilçemizde de bir İŞKUR hizmet merkezi açılması hususumuzu tekrar takdirlerinize sunmak isterim. Bu gerçekleşirse hem Karabağlar merkezimizdeki iş yükü azalacak hem de Buca'daki hemşehrilerimiz hizmetlerden daha hızlı ve kolay faydalanabileceklerdir.

Sayın Bakanım, seçim bölgem İzmir'de karşılaştığım ve önemli gördüğüm ve âdeta kronikleşmiş bir diğer meseleyi de bilgilerinize sunmak istiyorum. İzmir deniz memleketi, denizlerde balıkçılık sektöründe çalışan işçilerin sigortasız çalışması birçok mağduriyet doğurmaktadır. Hiçbir sosyal güvencelerinin olmaması hem maddi hem de manevi sıkıntıları beraberinde getirmektedir. Bu sektörde çalışan vatandaşlarımızın bedel karşılığında sigorta yaptırılmasının sağlanması da ertelenemez bir ihtiyaç hâlini almıştır. Bunu teşvik etmek, gerekli düzenlemeyi tesis etmek için su ürünleri ruhsat tezkeresi yani sarı kâğıt verilmesinde sigorta kaydı aranması zorunluluğunun getirilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu sisteminin su ürünleri ruhsat tezkeresi sistemiyle koordine edilmesi bunun tesisinde önem arz etmektedir. Bu durum, denizlerde çalışan işçilerin sigortasız çalışmalarının önüne geçeceği gibi, farklı teknelerde çalışmaya başlayan personel bilgilerinin de her 2 sistemden eş zamanlı takip edilmesini sağlayacaktır. Kaldı ki ilgili sektörde çalışan işçilerin ücretlerini çoğu kez av gelirinden pay, nisif, tayfa payı olarak karşılandığı da bilinmektedir. Bu kayıt dışılığın önüne geçmek gerektiği de elbette ki ortadadır. Bu durumdan işverenlerin de

işçilerimizin de rahatsız olduğunu ifade etmek isterim. Diğer bazı sektörlerde olduğu gibi, balıkçılık sektöründe faaliyet gösteren işverenlere de sigorta primi konusunda teşviklerin sağlanması elbette yerinde olacaktır.

Sayın Bakanım, emek bir insanın en önemli sermayesi, bir insanın emeğinin karşılığını alabilmesi ise zannediyorum en önemli değerlerden biridir yani diyebiliriz ki emek demek insan demektir. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin ifadeleriyle "Emek demek helal duruş, helal duyuş, helal durum demektir. Emeğin fikri değerinde saklıdır, emekçinin fazileti alın terindedir. Dolayısıyla, insanımızın helali her şeyden önce devletimize emanettir."

İzmir'imize dair bu beklentilerimize her zaman olduğu gibi hassasiyetle yaklaşacağınızdan şüphemin olmadığını ifade ediyorum. Bütçemizin Türkiye Cumhuriyeti devletine, Bakanlığımıza hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Elif Esen.

Buyurunuz lütfen.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, 2027 bütçenizi kadınların istihdamı ve bakım desteği, bakım verenlerin güvencesi, engelli vatandaşlarımızın emeklilik hakları ve mesleki eğitimdeki çocuklarımızın güvenliği başlıklarında değerlendirmek istiyorum. İstihdamda bulunan nüfusun 32,4 milyon olduğunu dikkate alırsak TÜİK'e göre kadın istihdam oranı 31,2 yani yaklaşık 10 milyon kadının istihdamda olduğunu görüyoruz. 2024'te 3 yaşın altında çocuğu bulunan 25-49 yaş grubundaki kadınların yalnızca yüzde 26,9'u çalışıyordu, aynı durumdaki erkeklerde ise oran yüzde 90'ı geçiyordu, bu, arada büyük bir uçuruma işaret ediyor. Aralarındaki fark, bakım sorumluluğunun çalışma hayatını nasıl belirlediğini gösteriyor aslında bize. İşte bu noktada soruyoruz: Doğum izninin 24 haftaya çıkarılması elbette olumlu bir gelişme ancak izin sonrası güvenilir ve uygun maliyetli, uygun ücretli kreş bulamayan anne ne yapacak? Eğer bir yakını da yoksa, bırakabileceği bir yer de yoksa anne nasıl bu durumu idare edecek? İşinden ayrıldığında, gelirini ve bir yandan da emeklilik primlerini nasıl koruyacak? Sunumunuzda 3.090 anneye ve 3.542 bakıcıya destek verildiğini söylediniz, biz de takip ettik. Bu, belirli süreli bir projenin toplamı, destek almaya uygun çalışan annelerin sayısı kaç milyon? Biz bunu bilmiyoruz ve çok merak ediyoruz. İstihdamdaki çocuklu kadın sayısını, yalnız anne sayısını sizden öğrenmek istiyoruz yani tek ebeveynli aile sayısı, çalışmak zorunda olan. Verileri biz bulamıyoruz, lütfen sizden bu verileri rica ediyoruz çünkü baktığınızda 3.090 anne, bu çalışan kadın istihdamı ve en çok çalışan yaş aralığına denk geldiğinde devede kulak derler ya Sayın Bakanım, öyle bir sayıya işaret ediyor. Ana sayıyı bilmediğimiz için de oranlama yapamıyoruz dolayısıyla. Proje bittiğinde kaç anne işinde kaldı? Bunu da öğrenmek istiyoruz, size soruyoruz. 2027'de kaç anneye, ne kadar kaynak ayıracaksınız bu anlamda? Ve kreş yükümlülüğü bulunan kaç iş yerini denetlediniz? Bunu da sormak istiyorum.

Yaşlı veya engelli yakınına yıllarca bakım veren kişiler... Aslında bakım noktasında bu kişiler de oldukça sorunlu çünkü yıllarını yakınlarına adıyorlar ve bunun sonunda, evet, ücretli işten uzaklaştıkları kadar emeklilik haklarını da kaybediyor bu insanlar. Evde bakım yardımı bakım veren adına emeklilik primi ödemesi anlamına gelmiyor ve bu noktada soruyoruz: Bakım sürelerini emeklilikte değerlendiren, kamu katkılı prim ve geçici bakım desteği sağlayan bir düzenleme noktasında çalışmalarınız var mı? Uzun dönemli bakım sigortasının takvimi ve finansmanı konusunda ne söyleyebilirsiniz bizlere?

Engelli vatandaşlarımız açısından da yine somut bir yanıta ihtiyacımız var: 7538 sayılı Kanun sonrasında Ekim 2008 öncesi sigortalıların vergi indirimine dayalı emeklilik yolu değişti. Eski koşullara göre hayatını planlayanların haklı beklentileri korunmalı bu noktada. Yine soruyoruz: 22 Temmuzda istediğimiz hakkaniyetli geçiş düzenlemesi hazırlanıyor mu Bakanlığınızca? 15 Ocak 2025'ten bu yana kaç başvuru reddedildi, kaç kişinin aylığı kontrol muayenesi sonrasında kesildi? Bunları soruyoruz.

Ve son olarak MESEM'e geliyorum: Millî Eğitim Bakanlığının bildirdiği 509.085 öğrenci 224.346 işletmede mesleki eğitim görüyor. Sizin sunduğunuz sunumunuzda ise 11.039 denetlenen iş yeri görüyoruz fakat bu bütün sektörleri kapsıyor yani bunların tamamı MESEM işletmesi olsaydı bile bu sayının yalnızca yüzde 4,9'u yani yüzde 5'ine tekabül ediyordu. "Yaklaşık 2,5 milyon iş yeri var." diyorsunuz, bu yine devede kulak kalıyor ne yazık ki ve soruyoruz: Gerçekte kaç farklı MESEM işletmesi denetlendi? 76.362 teftiş ziyareti ve 1,2 milyon çalışandan kaçı MESEM'liydi? 21 Ekimde Tekirdağ'da 14 yaşındaki çocuğumuzun ağır şekilde darbını gördük.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Kayıhan Pala.

Buyurunuz lütfen.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Değerli milletvekilleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, sayın bürokratlar; hepiniz Meclise hoş geldiniz.

Sayın Bakan, Türkiye'de emekçi sınıfların sendikalaşmasının önünde çok ciddi engeller var. Bakın, Bursa'dan AKSA'yla ilgili müfettişler tarafından, Bakanlık müfettişleri tarafından hazırlanmış rapor açık olarak sendikal baskı uygulandığını ortaya koyuyor ve sendikal baskı uygulanan tek yer de burası değil. Bakanlığınız neden sendikalaşmanın önüne bu kadar engel konurken buna seyirci kalıyor? Bunun yanıtını mutlaka vermelisiniz.

Ayrıca, sunumunuz sırasında meslek hastalıklarından hiç söz etmediniz. Sayın Bakan, 2025'te bu ülkede meslek hastalığı nedeniyle yaşamını yitiren hiç kimse yok. Örneğin, bir Bakan olarak, üstelik de akademik backgroundu olan birisi olarak bu size tuhaf

gelmiyor mu? Dünyada işe bağlı ölümlerin yüzde 89'u meslek hastalıkları ve işle ilgili hastalıklar, Türkiye'de bu sıfır. Böyle bir şey olabilir mi ya! Emekçiler meslek hastalıkları nedeniyle hayatlarını kaybederken sizin sorumlu bulunduğunuz Bakanlıkta bunların hiçbirinin kayıtlara girmemesi Türkiye için utanç verici bir durumdur.

Gelelim iş kazaları diye adlandırılan iş cinayetlerine. Sunumunuzda diyorsunuz ki: "2027 yılı için hedefimiz 100 binde 6,4." Sayın Bakan, eğer bu hedefi gerçekleştirirseniz -ki bana göre mümkün değil- ancak dünyada en yüksek ölümcül iş kazası görünen 5'inci ülke olacağız. Şu anda 2'nci sıradayız, Güney Afrika 1'inci sırada. ILO'nun veri tabanından söz ediyorum, bunlar benim rakamlarım değil. Üstelik de "2025 rakamları yayınlanmadığı için bunları söylemedik." diyorsunuz. E, 2024'ü söyleyin, 2024'e göre 100 binde 11,5 ölümcül iş kazası hızı var. Bu, gerçekten kabul edilemez. Dünyada 2'nci sıradayız; Almanya'da bu 1, Macaristan'da 1,6. Peki, ölümcül olmayan iş kazalarında ne durumdayız? Yine, ILO'nun veri tabanına bakın, dünyada 1'inci sıradayız. Gerçekten bir Bakan olarak yıllardır -daha önce de konuştuk- o koltukta nasıl rahat oturuyorsunuz ya! Bu ülkede insanlar iş kazası altında kaza diyemeyeceğimiz -çünkü öngörülen olaylardan söz ediyorum- çok fazla sayıda kaza geçiriyorlar ve hayatlarını kaybediyorlar.

Bu arada, teftiş, denetim meselesinde de raporlara bakalım. İSG'yle ilgili teftiş sayınız yalnızca 2.288, sizin faaliyet raporunuzdan aldım bu veriyi. Denetim hiç yok, bu ülkede çalışan sağlığını izlemek ve denetlemekle ilgili hiçbir etkinlik üretmezseniz yine emekçiler böyle ölmeye devam edecekler. Bu kadar sermayenin yanında durmak yerine biraz da emekçilerin yanında dursanız. Bakın, iş müfettişi sayısından söz ediyorsunuz, 10 bin çalışan başına ülkemizde 0,3, bu rakam Polonya'da bunun 3 katı, Macaristan'da 2 katı. Bu kadar az teftiş yapabilen sayıyla, üstelik de çalışan sağlığı ve güvenliği alanında teftiş yapabilecek müfettişiniz yokken nasıl bu iş cinayetlerini engelleyeceksiniz, nasıl meslek hastalıklarının bu ülkede kayıtlara girmesini sağlayacaksınız?

Sayın Bakan, 4'üncü kez size soruyorum, hiçbirine yanıt vermediniz: Ülkede genel sağlık sigortası prim borcu olan kaç kişi var? Diyorsunuz ki: "325 milyar TL prim alacağımız var." Kaç kişiden alacaksınız bunu? Niye ısrarla söylemiyorsunuz? Bakın, bütün yazılı soru önergelerimize yanıt vermiyorsunuz, Anayasa suçu işliyorsunuz. Anayasa'ya göre bunlara yanıt vermeniz gerekir. Akademik backgroundunuz olduğu için hani bunları iyi algıladığınızı da düşünüyorum ama dört yıldır soruyorum, Genel Kurulda da soracağım: Neden yanıt vermiyorsunuz bu sorulara ya? Gerçekten anlamak mümkün değil.

Bakın, 2026 Temmuz raporunda genel sağlık sigortası istatistiklerinde ilginç bir veri var, diyorsunuz ki: "Genel sağlık sigortası primi devlet tarafından diğer ödenenler 1 milyon 710 bin 93 kişi." Bugüne kadar böyle bir şey yok. Üstelik diğer verilere baktığımızda yani devlet tarafından tescil edilenler ve ödenenlerin sayılarına baktığımızda 2025'te 7,6 milyondan 2026'nın Temmuzunda 9,5 milyona çıkmış. Sayın Bakan, soruyorum: Bu 1 milyon 710 bin 93 kişi kimdir?

Son olarak genel sağlık sigortası primi devlet tarafından ödenenlerin oranına bakın tescil edilen nüfusa göre, 2 tane il vereyim: Bolu'da bu yüzde 1,63, Bilecik'te 1,98, Şanlıurfa'da 35'in üstünde, Ağrı'da 32'nin üstünde. Türkiye'de bu kadar büyük bir eşitsizlik varken ve bu eşitsizlik yıllardır devam ederken bu eşitsizliği azaltmak için, çalışma yaşamındaki istihdamdaki bu eşitsizliği ortadan kaldırmak için neden çabuk tüketmiyorsunuz? Her yıl bu eşitsizliği size gösteriyorum, bir türlü yanıt alabilmiş değiliz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Ednan Arslan.

Buyurunuz lütfen.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, ben her yıl olduğu gibi bu yıl da Tip 1 diyabetlilerle ilgili konuşmak istiyorum. Öncelikle, 18 yaş altı Tip 1 diyabetlilere vermiş olduğunuz sensör desteği için ve bu konuda hassasiyet gösterdiğiniz için teşekkür ediyorum ama Sayın Bakanım, yetmiyor yani bu Tip 1 dediğimiz... Hastalık demek istemiyoruz yani Tip 1 18 yaşından sonra geçmiyor; üniversite öğrencileri var, hamileler var yani gerçekten ciddi sorunlarla, sensör alamadıkları için ciddi problemlerle, komplikasyonlarla karşılaşan 100 bin civarında erişkin var. O yüzden bizim bir an önce amasız, fakatsız, şartsız, koşulsuz 18 yaş altına sağlanan bu sensörün 18 yaş üstüne de verilmesi gerekiyor yani kimin Tip 1 olacağını kimin Tip 1 olmayacağını bilemiyoruz, otoimmün bir hastalık, her an herkesin başına gelebiliyor. Benim de başıma geldi yani kız çocuğum 9 yaşında, 6 yaşında tanı aldı, o günden beri bu konuda büyük bir mücadele veriyoruz ama bu mücadeleyi verirken bu imkânlara ulaşamayan birçok insan var. Geçen yıl dokuz aylık veriyle 76 bin reçeteyi ödediğinizi, 610 milyon lira kaynak ayırdığınızı, işte bu yılki sunumunuzda ise 155 bin reçeteyle 1,8 milyar lira bu konuda kaynak ayırdığınızı söylediniz yani 76 binden 155 bine bu reçete sayısı nasıl çıkmış, onu anlayamadım çünkü 18 yaş altı benzer; ya bunu topladı arkadaşlar ilave ettiler çünkü 2 katı kadar. Bence bu yılki veri biraz öyle oldu yani 155 bin reçete değil, o gene 70-80 bin civarında bir reçete, iki yıl toplandığı için bu şekilde burada gözüküyor diyorum ben. Mesela buradaki en büyük sorunlardan biri dediğim bir komplikasyonlar. Bakın, bir diyaliz hastasının SGK'ye yıllık maliyeti 8 Tip 1 diyabetlinin bir yılda sensörüne denk geliyor yani bir diyaliz hastasının tedavisini vermek, inanın 8 Tip 1 diyabetliye, onlara sensör vermek demek. Hele, buna pompayı ilave ettiğiniz zaman 4. Mesela pompayla ilgili, insülin pompasıyla ilgili ciddi sıkıntılar var, ödemiyorsunuz yani insülin pompasını hiçbir şekilde karşılamıyorsunuz, çok komik rakamlar var insülin pompasıyla ilgili. Bu iş 18 yaş üstüne çıktığında ise tam bir trajediye dönüşüyor. Değerli Bakanım, bunu çözmemiz gerekiyor. Bakın, Sağlık Bakanlığıyla iş birliği yapıp Tip 1 diyabetten kaynaklı komplikasyonlu insanların sayısını bir an önce tespit edip bir etki analiziyle oluşturup bunun bütçemize getirdiği maliyeti -yani çok üzülerek söylüyorum yani buna "maliyet" demek zorunda kalıyorum- karşılaştırdığımız zaman eğer Tip 1 diyabetlilere bu sensör,

CGM cihazlarıyla beraber insülin pompalarını verdiğimizde inanın, kasamızda para kalacak. Çok iddialı bir şekilde söylüyorum, kasamızda para kalacak. Bakıyoruz, bir diyaliz hastasının yıllık bize maliyeti, SGK'ye 390 bin lira; ketoasidozdan dolayı 1 kere servise, yoğun bakıma yapmış olsa bir hastamızın 38 bin lira, bir ağır hipogliseminin maliyeti 22 bin lira. Bunların bir an önce iyi bir etki analiziyle Sağlık Bakanlığıyla iş birliği yapıp zaten iş birliği yaptığınızda rakamları göreceksiniz, Maliye Bakanlığını ikna etmek zorunda kalmayacaksınız çünkü o size vereceği ödenekten fazlasının tasarruf edildiğini göreceği için bu işe "evet" diyecektir. Bir de bu kablosuz insülin pompaları var. Bu su kolu yok bunların mesela Sağlık Uygulama Tebliğinde; ya teknoloji gelişiyor, biz hâlâ böyle "walkman" gibi özellikle genç kız çocuklarımız o kablonun gözükmesini istemiyorlar, onların bu anlamda psikolojilerine de aslında o kablosuz şeyler iyi gelecektir, iyi geliyor da. Yani bir an önce bu Sağlık Uygulama Tebliğine bu şekilde bunu da koymamız lazım. Bir de Sayın Bakanım, şunu bir türlü tespit edemedik. Tabii, her yıl Tip 1 diyabetli sayısı ortaya çıktığınca artıyor ama bir net sayımızda yok; 18 yaş altı ne kadar, 18 yaş üstü ne kadar, bununla ilgili de bir sayıya ulaşmamız lazım. Bunu bir türlü alamadık Sayın Bakanım, biz öğrenemedik ama ben buradan amasız fakatsız, koşulsuz, şartsız sensörün ve insülin pompasının herkes için 18 yaş altı değil, tüm Tip 1 diyabetliler için hak olduğunu bir kez daha tekrar ediyorum. Bakanlığınızın bu konuda bu yıl Tip 1 diyabetlilere bu konuda müjde vermesini bekliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Burcugül Çubuk'ta.

Buyurunuz lütfen.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Teşekkürler.

Sözlerime MESEM'deki ilk gününde Antep'te filesiz şantiyede baretsiz çalıştırılan ve 6'ıncı kattan düşerek katledilen Halil İbrahim Yağız'ın ailesine ve kendisi gibi işçileştirilmiş çocuklara başsağlığı dileyerek başlamak istiyorum.

MESEM bir katliam projesidir ve Halil İbrahim Yağız da bu projenin kurbanlarından birisidir. Ülkedeki yurttaşın ekonomik durumdan bağımsız işçileştirilmiş çocuklarının hâlini anlamamız mümkün değildir. Haneler yoksulken çocuklarını zorunlu olarak MESEM projelerine yöneltiyorlar, yönlendiriyorlar. Çocukların bu ülkede geleceksizlikle, yoksullukla kuşatıldığının farkındalar. Bu sebeple, çocukların ya da ailelerin sanki isteyerek çok gönüllü bir şekilde bu projeye dâhil olduğunu iddia etmek, açıkça sorumluluğu mağdura yüklemektir ve çözümsüzlük üretmektir. Bu ülkenin yurttaşları gıdaya, yaşanılabilir güvenli bir eve erişemiyor ve çocukları da iş cinayetlerinde katlediliyor. Bakanlığınız da bu katliamları sermayeyle kurduğu iş birlikle teşvik ediyor. Bir noktada şunu söylemek isterim: Resmî verilere göre ailesi yanında ihtiyaçları karşılanmayan çocuk sayısı 2026'nın ilk yarısında 193.601'e ulaştı. Haziran ayından itibaren 11,2 milyon hane aşırı yoksul durumda. Bu çocuklar evde, okulda aç; hadi MESEM'lere projesi sağlıksız beslenen, düpedüz aç bırakılan çocukların aslında daha çocukluklarından köleleşmeye hazırlanması projesi. Çocuk yoksulluğu 0-17 yaş aralığında yüzde 42,7 yani iki çocuktan biri aşırı yoksul ve ihtiyaçları karşılanmıyor. Ailelerin yüzde 19'u çocuklarını okulların düzenlediği gezilere gönderemiyor. Çocukların yüzde 11'inin ise ders çalışacak ortamı kesinlikle yok. Bakanlığınızın Millî Eğitim Bakanlığıyla ortak projesi olan MESEM çocukların emeğinin sömürülmesinin, iş cinayetlerinde katledilmesinin bir sebebiyken "Yarınlara nitelikli işçi yetiştiriyoruz." demek bir çocuğun geleceğini savunmaktan başka hiçbir anlam ifade etmiyor. Yasallaşmış çocuk sömürüsü 509.085 çocuğun saatlerce çalıştırılması, iş kazası geçirmesi ve katledilmesinden başka ne yapıyor? Sermaye için ucuz iş gücü üretiyor. Bizim çocuklarımız sermayenin öldüreceği ucuz iş gücü. İSİG Meclisinin verilerine göre 2024-2025 arası en az 15 çocuk bu projelerde katledildi. Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin 2025-26 öğretim dönemi için MESEM'e kayıtlı 9.950 öğrencinin iş kazası geçirdiğini, 37 öğrencinin öldüğünü itiraf etti. Pardon, işçileştirilmiş çocuğun. 2026 yılının ilk dokuz ayında iş cinayetlerinde katledilen çocuk sayısı 69'a ulaşmış oldu, resmî rakamlar bunlar. Burada bunu vurgulamak istiyorum. İşçi cinayetlerinde, işçileştirilmiş çocuk cinayetlerinde bir resmî rakama takılıyoruz ama yaşamlar bu resmî rakamlardan daha fazlası, hayatları, hayalleri olan insanlar ve onların çocukları çalıştırıldıkları yerlerde katlediliyorlar. 2013-2026 arasında bu rakam en az 852 çünkü resmî ile gerçek arasında da hâlen fark var. Bu projelerde yoksul çocuklar ölüyor, durumu iyi olan haneler -görece iyi olan haneler en azından- meslek liselerinden çocuklarını uzak tutuyor. Yoksul çocuklar geleceksizliğe, ölüme gönderilmekten vazgeçilmeli, MESEM projesi iptal edilmelidir. İşçileştirilmiş çocukların katledildiği ülkenin hakikati işçi cinayetleridir. Ülkenin her karış toprağı bir işçinin ihmalden, patronun daha fazla para kazanma hırsıyla, uzun mesailerle, gerekli önlemlerin alınmamasıyla işçi kanlarıyla sulanıyor artık. Bu gerçeklik Bakanlığınızın sorumluluk alanında ama yokmuşçasına davranıyorsunuz. Şurada bununla ilgili bir tek şey göremedik, göreceğimizi de sanmıyoruz. Bu ülkede işçiler güvencesiz çalışıyor, asgari ücretle dahi yatırılan maaşların bir kısmı elden geri alınıyor, yoksa işten atılıyor işçiler. Taşeronluğa uzun süreli çalışmayla, esneklikle işçi cinayetlerine davetiye çıkarılıyor. İşçiler "iş kazası" denilen şeyle katledilmese dahi engelli hâle getiriliyor. Ayrıca bu politikalar sonucunda yaşanan her türlü olumsuz durum ve meslek hastalıklarıyla birlikte işçiler daha kötü şartlara da sürükleniyor. Binlerce işçi katledildi, bunların tamamı Bakanlığın denetlemesiyle sorumlu olduğu iş yerlerinde. Biz artık size denetleyin demiyoruz. Bu iktidarı bırakın, biz daha yaşanılabilir ülkeyi birlikte inşa ederiz, size gerek yok diyoruz.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Allah muhafaza, Allah muhafaza.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Allah sizden muhafaza etmedi, bu gadri bize yolladı.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Şimdi de söz sırası Sayın Ahmet Baran Yazgan.

Buyurun lütfen.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli hazırun; afiyet olsun öncelikle.

Ülkemizde o kadar çok sorun var ki yani hangi birini saymak yerinde olur bilmiyorum, birkaç tanesini özetlemek istiyorum. Şimdi, bir ülkenin çalışma hayatı ve sosyal güvenlik sistemi o devletin vatandaşına verdiği değerin, insan onuruna verilen değerin, anayasal bir ilke olan sosyal devlet olmanın en somut aynasıdır. Yalnız buralarda görünen tabloyu şu anda ülkemiz için çok olumlu görmüyorum ben açıkçası. Milyonlarca emeklimiz açlık sınırı altında yaşıyor Sayın Bakanım. Maalesef Türkiye'de en düşük emekli maaşı açlık sınırının bayağı bir altında yani enflasyon gerçek yüzü çarşıda, pazarda, mutfakta; sizlerde eşiniz, dostunuz gidiyor, aileniz gidiyor, görüyorsunuz, biliyorsunuz, hakikaten komik rakamlarla artışlar yapılıyor yani bu sene daha önemli yaptırımlar bekliyoruz. 2017'de Sayın Bakanım örnek vermek istiyorum. Neden 2017 dediğimi biliyorsunuz, 1.402 lira aylık alan bir emekli İstanbul, Ankara gibi büyükşehirlerde bile evinin kirasını rahat rahat ödeyebiliyordu, bugün maaşının 2 katı bile maalesef yetmiyor yani emeklinin mutfağı yangın yeri. Şimdi 2017'de bir emekli maaşı 9,66 gram altınmış Sayın Bakanım, bugünün rakamıyla aşağı yukarı 60 bin TL ediyor bu. Yani 60 bin TL olsaydı bugünün en düşük emekli maaşı ancak o günün şartlarında olacaktı. Bugün alım gücü yaklaşık yüzde 61 geriye düşmüş.

Bir de yıllardır ertelenen intibak yasasıyla ilgili gerçeği söylemek istiyorum. Aynı primi yatıran, aynı gün sayısına sahip olan ama yalnızca farklı yıllarda emekli olduğu için aralarında uçurum bulunan vatandaşlarımızın feryadını duymakta da fayda olduğunu düşünüyorum. 2000 yılı öncesi emekliler arasındaki bu adaletsizlik derhâl giderilmeli yani yine söylemeye devam edeceğiz, geçmişte de söyledik, beklenti bu yönde yani biz size iletmekle mükellefiz.

Sayın Bakan, binlerce kişinin gözü bir de tabii ki kademeli emeklilik konusunda Meclisin üzerinde. Uzun mücadeleler neticesinde EYT çıktı ancak sistem yanlış kurgulandı büyük ihtimalle, sonucu emekli olan da memnun değil, olamayan da memnun değil ama bu da bir kademeli ihtiyacının olduğu gerçeğini de değiştirmiyor açıkçası çünkü birine bir hak verdiniz yani bizler verdik, hep beraber verdik bu hakkı ama bu saatten sonra da diğerleri de mağdur edilmemeli, ülkemizi çok da zora sokmayacak ekonomik olarak ama bir şekilde herkesin hakkını koruyacak bir kademeli emeklilik yasası da hakikaten bekleniyor, bekliyoruz.

Bir de Sayın Bakanım, kahraman gazilerimizin ve malulen emekli askerlerimizin -emekli olmak zorunda kalan malulen askerlerimizin- haklarına biraz değinmek istiyorum. Gazilerimiz arasında maaş ve özlük hakları bakımından bayağı farklar var, biliyorsunuz kırk sekiz gün eylem yaptılar; sözler verildi, hâlâ bunlarla ilgili bir uygulama olmadı, olacaktır diye ümit ediyoruz. Daha adil bir düzenleme bekliyor gazilerimiz. Bir de mesleklerinin zorluğu göz önüne alındığında bu malulen emekli olan askerlerimiz var. Şimdi, bu malulen emeklilerin şöyle bir durumu var: Genelde başka bir yerde çalışamayacak durumdalar yani bu emekli maaşıyla yaşamak durumundalar. O yüzden bunların emekli maaşı sadece o maaşla geçinebilecek noktada olmaz, şimdi EYT'iler genelde ikinci bir işte çalışmak durumunda kalıyorlar rakamdan kaynaklı ama bunların maluliyetleri yok, çoğunluğunun en azından. O yüzden, özellikle asker malulleri için bunu dile getirmemiz adına inanılmaz çok talep alıyoruz ve bununla ilgili de biz talep ediyoruz onlar adına. Vallahi, bir nebze olsun sesimizi duyurmak, vatandaşımızın sesini duyurmak için çıktık. Umarım daha iyi bir gelecek hepimizin yanında olur.

Teşekkür ederim, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Hüsmen Kırkpınar'da.

Buyurunuz lütfen.

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığınızın bütçesi 448 milyar liradan 2,4 trilyona çıkarak bir yılda 5 kattan fazla büyüyor ancak paranın neredeyse tamamı transfer harcaması, Bakanlığın kendi hizmetine, denetimine ve yatırımına kalan pay ise sadece binde 3. Rakam büyüyor; şimdi bu bütçede nelerin küçüldüğüne bakalım. Öncelikle, cepler küçülüyor; 2027 yılı için belirlenen istihdam, iş gücüne katılım ve kadın istihdamı hedeflerimiz 2024'te ulaşılan seviyelerin bile gerisine düştü, atıl iş gücüyle yüzde 31,2'ye fırladı. Son bir yılda işsiz sayısı 43 bin azalırken, çalışan sayısının 113 bine düşmesi işsizliğin istihdam yaratıldığı için değil, insanların iş aramaktan vazgeçtiği için düştüğünü gösteriyor. Kayseri'de yetmiş üç yıllık denim üreticisi Orta Anadolu fabrikasını kapattı. İzmir merkezli TYH Tekstil konkordato ilan edip 13 fabrikasının 7'sini kapattı. Tekstil ve hazır giyimde 2022'den bu yana sektörde 362 bin istihdam ve 10 bin üye iş yeri kaybedildi. Sayın Bakan, istihdama ayırdığınız 436 milyar lirayla kaç kişi işe girecek, kişi başı maliyet ne olacak ve bu kişilerin kaçı kalıcı olarak kayıtlı sistemde kalacak? Avrupa'yla kıyasladığımızda ise 34 ülke içinde istihdamda ve kadın istihdamında sonuncuyuz. Buna karşılık ne eğitimde ne de istihdamda olan genç oranında ise kırk iki saatlik haftalık çalışma süresinde 1'inciyiz, çalışan yoksulluğu riskinde ise 31 ülke içinde 3'üncüyüz. Yani en uzun saatleri çalışıyoruz ama çalışan sayımız az, kadınları ve gençleri istihdama katamıyoruz ve var olan çalışanımız da yoksul. Kadınların ve gençlerin iş gücüne katılımı için planınız nedir? Asgari ücret yüzde 27, fiyatlar yüzde 29,7 arttı, ocakta 28 bin lira olan maaşın alım gücü eylülde 22.500 liraya düştü; bu kayıp 2027'de telafi edilecek mi, telafi için ne düşünüyorsunuz? Vergi dilimi yüzde 20, ücretler yüzde 27 arttığı için çalışanlar hızla bir üst dilime girip gelir kaybı yaşıyor. 2027'de de vergi dilimleri en az ücret artışı kadar güncellenecek mi Sayın Bakan?

En ağır tablo ise iş güvenliğinde. Aliağa'da Özer Şahin, Torbalı'da Halid Abdülkadir, Tire'de 71 yaşındaki tarım işçisi Kerime Özen iş cinayetlerinde can verdi. Sadece 2025'te iş kazalarında 1.944 kişiyi yitirdik. Daha acısı çocuklarımız ölüyor, Hatay'da oto tamircisinde 13 yaşındaki Tunç Çam, Düzce'de fındık hasadında 10 yaşındaki Mehmet Doğan Cebe hayatını kaybetti. 2025'te ölenlerin 22'si çocuktu, bu çocukların kaçı çırak ya da stajyerdi, hangi mevzuatla çalıştırılıyordu, iş yerleri denetlenmiş miydi, işverenlere ne yapıldı? Üstelik Bakanlığınız çocuk işçiliğiyle mücadelede 2025'te ulaştığı 45 bin sayısını 2027 hedefinde 32 bine düşürmüş. Sayın Bakan, bu hedefi neden küçülttünüz? Ulaştığımız çocukların kaçı okula döndü ve kalıcı olarak iş hayatından çekildi, bunu ölçüyor musunuz?

En düşük emekli aylığı 23.552 lira olarak ödeniyor. Sayın Bakan, kaç emeklinin aylığını hazine tamamlıyor ve bu emeklilerin kendi primleriyle hak ettiği aylık ne kadar? Ömrü boyunca prim ödeyen emeklinin aylığını devlet tamamlamak zorunda kalıyorsa bu sistem ödenen primin karşılığını veriyor mu? İşsizlik Fonu'yla dokuz ayda faizden 176 milyar lira kazanmasına rağmen işsize ödenen sadece 83 milyardır. Sayın Bakan, fon büyürken işsizin güvencesi neden büyümüyor?

Yatırım ve denetimden yoksun bu bütçe kayıt dışılığı ve iş kazalarını önleyemiyor. Çalışanlarımızı, emeklilerimizi, kadınlarımızı ve gençlerimizi güvence altına almıyor. Türkiye'nin daha adil, insani ve emeği merkeze alan bir bütçeye ihtiyacı var diyorum.

Bütçemizin hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum, Komisyonumuzu da saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Murat Çan.

Buyurunuz lütfen.

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, ekonomi programımızın üç yılı geride kaldı, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nın verilerine göre, asgari ücretin satın alma gücü 2024, 2025 ve 2026 yıllarında üst üste geriledi, yalnızca 2026 yılının ilk dokuz ayında asgari ücretin satın alma gücü yüzde 19,5 olarak azaldı. Bugün 28 bin lira olan asgari ücret alan bir çalışan, TÜRK-İŞ'in hesapladığı 38 bin liralık açlık sınırının altında yaşam mücadelesi veriyor, dolayısıyla ücretleri enflasyon karşısında koruyamadınız. İnsanların emeğiyle kazandığı para her ay biraz daha değer kaybederken bakanlarınız, yakınlarınız ve bürokratlarınız servetine servet kattı fon vurgunuyla. Emeklilerimizin durumu da bundan farklı değil, onlar da fon vurgunlarına çalıştı son sekiz, dokuz yıldır. 2018 yılında aylık alanların sayısı 12,6 milyonken 2025 yılında 17 milyona yükseldi ancak aynı dönemde sigorta ödemelerinin millî gelirden aldığı pay yüzde 6,5'ten yüzde 6'ya geriledi yani emekli sayısı artarken emekli başına düşen payı küçülttünüz. Bugün ortalama emekli aylığı 25.500 lira, emeklilerimizin önemli bir bölümü geçinemediği için çalışmaya devam etmek zorunda kalıyor. Üstelik bir yandan muayene katılım paylarını artırarak sağlık hizmetlerine erişirken ceplerinden çıkan parayı da artırdınız. Yıllarca çalışmış, prim ödemiş insanlara reva gördüğünüz tablo maalesef budur. Emeklilik sisteminde eşitsizlikler, adaletsizlikler bitmiyor. Birkaç günlük sigorta başlangıç farkı nedeniyle binlerce gün prim ödemiş yurttaşlarımızın emeklilik tarihleri arasında on yedi yıla varan farklılıklar oluşuyor. Böylesine büyük bir emeklilik adaletsizliğini mevcut mevzuatı gerekçe göstererek açıklayamazsınız, sorumsuzluğunuzu alın teriyle geçinenlere yükleyemezsiniz. Stajyer ve çırak olarak çalışma hayatına başlayan yurttaşlarımızın sigorta girişleri de emeklilik başlangıcı olarak kabul edilmiyor. Yıllardır çözüm bekleyen bu insanların taleplerini görmezden gelmek yerine emeklilik haklarını gözeten bir düzenleme ortaya koymak zorundasınız. Devletin devlet olma sorumluluğunu göstermek zorundasınız.

Sayın Bakan, 2027 bütçesinde SGK'nin açığını kapatmak için yaklaşık 2 trilyon öngörüyorsunuz ancak bir taraftan devletin düzenli katkısını kaldırdınız, diğer taraftan primleri ve sağlık katılım paylarını artırdınız. Sosyal güvenliğin finansmanında devletin üstlenmesi gereken sorumluluğu azaltıp yükü çalışanların, hastaların ve emeklilerin üzerine bırakıyorsunuz, üstelik Sayıştay SGK'nin 2,23 trilyon liralık prim alacağının mali tablolarda doğru gösterilmediğini tespit etmiş, bu kadar büyük bir alacağın ne kadarının tahsil edilebilir olduğu, ne kadarının tahsilinin mümkün olmadığı ve hangi alacaklar için takip işlemlerinin yürütüldüğü açık bir şekilde ortaya konulmalıdır. Bu bilgiler olmadan SGK'nin gerçek mali durumunu bize burada anlatamazsınız.

Geçen yıl bu Komisyonda yaptığınız açıklamaları size hatırlatmak istiyorum. SGK gelirlerinin giderleri karşılama oranının yüzde 95,3'e ulaşacağını söylediniz geçtiğimiz yıl bütçe görüşmelerinde mart ayında 2025 yılı gerçekleşmesini yüzde 100,64 olarak açıkladınız, bugün ise 2026 yıl sonu tahmininiz yüzde 88, büyük oranda sapmışsınız hedefimizden. Bir yıl önce sosyal güvenlik sisteminin mali yapısının güçlendiğini anlatırken bugün aynı göstergede önemli bir gerileme öngörüyorsunuz.

Çalışma hayatında çok sayıda mağduriyet var, bunlardan bir tanesi PTT personelinin nakil sürecinde yaşanıyor. 399 sayılı KHK kapsamında PTT'de görev yapan ve sözleşmeli statüye geçmek istemeyen personel başka kamu kurumlarına nakledilmek üzere personel havuzuna alındı ancak nakil işlemleri tamamlanmadığı için bu personeller hangi kurumda ve hangi şehirde görev yapacaklarını bilmeden bekliyorlar. Bakanlığınızın yürüttüğü nakil sürecini neden hâlâ sonuçlandırmıyorsunuz? Bu yüz binlerce vatandaşın sizden beklediği sorudur.

Sayın Bakan, siz yalnızca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı değilsiniz, aynı zamanda bir sosyal hizmet uzmanısınız. Yıllarca üniversitede hocalık yaptınız, yoksulluğu, eşitsizliği, sosyal adaleti, çocukları, yaşlıları, engellileri ve dezavantajlı grupların hakkını savundunuz ama bugün bir kelime bahsetmediniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Asu Kaya sizde.

Asu Hanım, buyurunuz lütfen.

ASU KAYA (Osmaniye) - Sayın Bakan, 2027 için Bakanlığınıza 2 trilyon 395 milyar liralık bütçe teklif ediyorsunuz, artış yaklaşık yüzde 435. Peki, kadınların hayatında bu bütçe artışı ne değiştirecek, kaç kadın sigortalı işe girecek, kaç kadın emekli olabilecek? Çalışan kadınların yüzde 30'u kayıt dışı, tarımda bu oran yüzde 92, tarlada çalışan yani her on kadından 9'unun sigortası yok. Bu kadın sabah gün doğmadan tarlaya gidiyor, akşam eve geliyor, çalışmaya devam ediyor, evde de aslında çalışmaya devam ediyor. Çocuk büyütüyor, hastasına, yaşlısına bakım emeği vermeye devam ediyor. Sonra yaşı ilerliyor, karşısına çıkıp "Sigorta primi girişin yok, primin eksik, emekli olamazsın." diyorsunuz, kadının ömrü zaten çalışarak geçmiş, daha ne yapsın Sayın Bakan? Sigortasını yatırmayanı denetlediniz mi? Peki, kadın hakkını aradığında yanında oldunuz mu? O primin neden eksik kaldığını da siz açıklayın.

İşveren prim teşvikleri için 353 milyar 900 milyon lira öngörüyorsunuz bütçenizde, bu destekten peki kaç kadın faydalanacak, kaç kadın sigortalı işe girecek? Bir kadına "çalış" demek kolay, çocuğuna kim bakacak? Kreş ücretini nasıl ödeyecek, sizin çözümünüz ne? Bir de esnek çalışmayı anlatıyorsunuz, yarı zamanlı çalışan kadınların zaten yüzde 60'ı kayıt dışı, bu tabloyu nasıl değiştirmeyi öngörüyorsunuz? Kadının sigortalı çalışmasını nasıl sağlayacaksınız? Eksik primle geçen yılların sonunda kadın nasıl emekli olacak? İşe alınan kadınların kaçının çalışmaya devam ettiğini takip ediyor mu Bakanlığınız, ücretleri ödeniyor mu, primleri tam yatırılıyor mu? Tarladaki kadın kendi sigortasını ödeyemiyor, ev temizliğine giden kadının sigorta primi yatmıyor, çocuğuna baktığı için işten ayrılan, çalışamayan kadın emeklilikten uzaklaşıyor. Evde, tarlada çalışan kadın çalışamaz hâle geldiğinde nasıl yaşayacak, nasıl geçinecek; en büyük problemlerden biri de bu. Kadınlardan üçte 1'i bile istihdamda değil, iş bulan kadın da çocuğunu bırakacak yer bulamıyor, kreşe vereceği para zaten kazandığını da götürüyor. İşverene destek ayırıyorsunuz; peki, bu kadınların sigortası için bu bütçeden ne ayırıyorsunuz? Çocuk, hasta, yaşlı baktığı için işe gidemeyen kadınların emeğini Bakanlığınız yani Türkiye Cumhuriyeti devleti ne zaman tanıyacak, kendi adlarına sosyal güvenceyi nasıl sağlayacaksınız? Devlet kadınların arkasında ne zaman duracak?

Sayın Bakan, kadınlar bu ülkenin tarlasında, fabrikasında, evinde çalışıyor ama yaşlandıklarında geçinebilmek için yine çalışmak zorunda kalıyor. Bir kadının ömrü çalışarak geçip yaşlılığı yoksulluk içinde bitiyorsa sizin anlatacağınız maalesef hiçbir başarı yoktur, yirmi beş yıllık iktidarınızın sonunda kadınlara sadece yoksulluk içerisinde bir ölüm getirdiniz siz. Bütçenizin büyüklüğünü anlattınız, şimdi kadınların sigortasını, gelirini, emekliliğini nasıl güvence altına alacağınızı sizden dinlemek istiyoruz.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Ali Gökçek.

Buyurunuz lütfen.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; İSİG verilerine göre, sadece eylül ayında 14 yaşın altında 5 çocuğumuzu iş cinayetlerinde kaybettik. Dokuz ayda 14 yaş altı 23, 18 yaş altı toplam 65 çocuğumuzu biz iş cinayetlerine kurban verdik ve ne yazık ki bu verileri sizlerden duyamıyoruz, sivil toplumun çalışmalarından öğrenebiliyoruz. Performans raporlarına göre, çocuk işçiliğiyle mücadeleye yönelik faaliyetler adı altında 2023 yılında 41 milyon bütçe ayırmışsınız, 33,9 milyonunu harcamışsınız. O yıl en az 54 çocuk işçi çalışırken hayatını kaybetmiş, 54 çocuğumuzun ölümü size az mı geldi de bu bütçeyi düşürdünüz, anlayamıyorum çünkü 2024 yılında 28,6 milyon lira ayırmışsınız, 14,4 milyon lira harcamışsınız; o yılda en az 71 çocuğumuz iş cinayetlerinde hayatını kaybetmiş. Benim gerçekten vicdanım kabul etmiyor, aklım almakta zorlanıyor, bir ülkede 65 çocuk ekmek parası kazanmak için can vermiş ve siz Çalışma Bakanı olarak o koltukta oturmaya devam edebiliyorsunuz. Gerçekten enteresan, bu çocukların emeği, canı, kanı sömürülürken sizin Bakan olarak bürokratlarınız ne iş yapıyorlar; merak ediyoruz.

Peki, yaşlılarımız farklı mı? Değil. Emekli maaşlarını öyle dip seviyelere çektiniz ki yine sizin fon zadeleriniz dışında hiçbir yaşlımız bir oh çekip huzurlu oturamıyor. Dokuz ayda 65 yaşın üzerinde 108 vatandaşımız çalışırken hayatını kaybetti. Bakın, emekli demiyorum, 65 yaşın üstünde çalışırken hayatını kaybetti. Gençler zaten gençliğini yaşayamıyor, iş arasalar iş yok, iş bulsalar emeklerinin karşılığını alamıyorlar. Kadınlar istihdam da günden güne geri bir pozisyona itiliyor.

Geçtiğimiz yıl bütçenizi sundunuz. 23 Aralıkta asgari ücret 28 bin lira olarak belirlendi ve aradan daha bir hafta geçmeden, attığınız imzanın mürekkebi kurumadan, asgari ücret emekçinin cebine girmeden açlık sınırının altına düştü ve sizin asgari ücretiniz yerinde sayarken açlık sınırı durmadı, bugün 38 bin liraya geldi Sayın Bakan. Şimdi soruyoruz: Siz yine asgari ücreti daha ilk ayından açlık sınırının altında kalacak bir tutar olarak mı belirleyeceksiniz yoksa gerçekten emekçinin emeğinin karşılığını alabileceği bir ücretten bahsedebilecek miyiz?

Sayın Bakan, bizlere vatandaşlarımız tarafından sıklıkla iletilen bir diğer önemli sorun da engelli vatandaşlarımızın emeklilik çilesi. Engelliler ve aileleri için en kritik başlıklardan biri de çalışma gücü kaybı oranlarının yani engelli sağlık kurulu raporu oranlarının tespiti sürecinde yaşanan belirsizlikler ve hak kayıpları. Vatandaşlar engelliliklerine nazaran çok düşük oranlar verildiğini ve bunun da telafisi güç mağduriyetlere yol açtığını dile getiriyor. Sizin bu belirsizlikleri gidermeye yönelik bir çalışmanız var mı? Engelli vatandaşlarımızın emeklilik sürecindeki hak kayıplarının önüne nasıl geçmeyi planlıyorsunuz ya da böyle bir niyetiniz var mı? Özellikle Ekim 2008 öncesi sigorta girişi bulunan engelli çalışanların kazanılmış hakları olan vergi indirimi üzerinden erken emeklilik sisteminde yapılan ani değişiklikler ve yaşanan belirsizlikler on yıllarca emek vermiş yurttaşlarımızın tüm geleceğini altüst etmiş

durumda. Biz bu kanunu Anayasa Mahkemesine taşıdık, süreci yakinen takip ediyoruz ancak siz de ilgili Bakanlık olarak sahada yaşanan sıkıntıları giderecek adımları atmakla mükellefsiniz.

Son olarak geleceğe not düşmek adına bir konuyu dile getirmek istiyorum. Sayın Bakan, dünyada teknolojinin hızı malum, dijitalleşme, yapay zekâ çözümleri günden güne ilerliyor, gelişiyor. Tabii, bu teknolojilerin gelişmesi üretim biçimlerini değiştirdiği gibi istihdamı da değiştiriyor. Biz bu dönüşüme ülke olarak ne kadar hazırız? 2030'daki, 2050'deki dünyanın istihdam modellerine vatandaşlarımızı, gençlerimizi, çocuklarımızı ne kadar hazırlayabiliyoruz? Merak ediyorum. Umarım henüz vakit var diyerek bu konuyu ihmal etmiyorsunuzdur.

Bütçemizin bütün ülkemize hayırlı olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Ayşe Sibel Ersoy...

Buyurunuz lütfen.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sosyal güvenlik sistemimizin temel sınavı demografik dönüşüm karşısında kuşaklar arası dengeyi ve mali sürdürülebilirliği korumaktır. TÜİK verilerine göre 65 yaş ve üzerindeki nüfusun payı 2024 yılında yüzde 10,6'ya ulaşmıştır. Bu gerçek, istihdamın niteliğini, prim tabanının genişletilmesini ve emeklilik haklarının korunmasını birlikte ele almamızı gerektiriyor. Aktif-pasif sigortalı dengesinin güçlendirilmesi, kayıt dışılığı azaltması ve prime esas kazançların gerçek ücretlerle uyumlu olması sistemin geleceği açısından belirleyicidir. Finansman kapasitesini arttırırken sigortalıların sisteme güvenini de korumalıyız. Sosyal güvenlik, kısa vadeli bütçe hesaplarının ötesinde vatandaşın çalışma hayatı boyunca yaptığı katkı ile gelecekte elde edeceği hak arasında kurulan uzun vadeli bir güvencedir. Bu bağın zayıflaması kayıtlı istihdamı ve prim ödeme motivasyonunu da olumsuz etkileyebilir.

Sayın Bakan, emeklilikte prim ödeme süresi ve kazanç ile bağlanan aylık arasındaki ilişkinin korunması önemlidir. En düşük emekli aylığına yönelik destekler sosyal koruma sağlarken uzun yıllar yüksek prim ödeyenlerin katkılarının da karşılık bulması gerekir. Hakkaniyet, ihtiyaç temelli koruma ile katkı esaslı adaletin birlikte gözetilmesidir. Bu nedenle aylık bağlama parametrelerinin hem gelir dağılımı hem de sistemin aktüeryal dengesi üzerindeki etkilerinin bütüncül biçimde incelenmesini önemli buluyorum. Bu kapsamda emekli hekim ve diş hekimlerimizin somut bir talebini gündeme getirmek istiyorum: 5434 sayılı Kanun'un ek 84'üncü maddesi kapsamında belirli şartları taşıyan emekli tabip ve diş hekimlerine ilave ödeme yapılmaktadır. Uzmanlar için 26 bin, uzman olmayanlar için 20 bin gösterge rakamı esas alınmaktadır ancak SSK ve BAĞ-KUR statülerinden emekli olan hekim ve diş hekimleri bu uygulamadan yararlanamamaktadır. Sigortalılık statülerinin, prim ve emeklilik koşullarının farklı olduğunu biliyoruz, bununla birlikte söz konusu ilave ödemelerin hazineden karşılanması, kapsamın hangi objektif ölçütlerle belirlendiğinin değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bakanlığımızdan bu kesimin kapsama alınmasının hukuki imkânlarını, yararlanacak kişi sayısını ve bütçe etkisini incelemesini bekliyoruz. Emeklilik sonrasında yeniden çalışan hekimlerin ilave ödemelerinin kesilmesi de sağlık insan gücü politikaları açısından gözden geçirilmelidir.

Çalışma hayatının bir diğer yapısal meselesi kadın istihdamıdır. Çocuk ve yaşlı bakım hizmetleri, doğum sonrası işe dönüş ve kesintili çalışma sürelerinin emeklilik haklarına etkisi birlikte değerlendirilmelidir. Doğurganlık hızındaki gerileme karşısında aile, istihdam ve sosyal güvenlik politikalarının eşgüdümü stratejik önem taşımaktadır.

Değerli Komisyon üyeleri, Milliyetçi Hareket Partisi olarak mali sürdürülebilirliği sosyal adaletin devamlılığının şartı görüyoruz. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'nin millî birlik, toplumsal dayanışma ve insanı merkeze alan siyaset anlayışı doğrultusunda emeğin karşılığını bulduğu, emeklilik haklarının korunduğu güçlü bir sosyal güvenlik sistemi hedefliyoruz. Emekli hekim ve diş hekimlerimizin taleplerinin hakkaniyet ve mali sürdürülebilirlik temelinde değerlendirilmesini temenni ediyor, Bakanlığımızın 2027 yıllık bütçesinin vatanımıza, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Selma Aliye Kavaf...

Buyurunuz lütfen.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; bütçeler genellikle rakamlardan oluşan tablolarla okunur, ben bugün bütçeyi 4 hanenin kapısını çalarak okumak istiyorum çünkü her bir rakamın arkasında bir kapı, her kapının arkasında insanca yaşamayı hak eden hayatlar var.

1'inci kapı, emeklinin kapısı. En düşük aylıkla geçinen bir emekli 23.552 lira alıyor. Bu aylık, 4 kişilik bir hanenin mutfağını ancak ayın 19'una kadar idare eder, ev kirası, yakıt, elektrik, su, eğitim hariç. Geçen hafta "Bütçeye emeklilerimizle ilgili belli bir rakam koyduk." dediniz, o kapıdaki emekli bu rakamı merak ediyor, biz de merak ediyoruz. Bugün bu rakamı öğrenebilecek miyiz? Bayram ikramiyesi 4 bin lirada duruyor, 2018'de asgari ücretin yüzde 62'siydi, bugün yüzde 14'ü. Orta vadeli programda 2027'nin üçüncü çeyreğine "Hakkaniyeti ve aktüeryal dengeyi önceleyen bir düzenleme..." diye yazılmış. Emekli, bir aktüeryal denge tablosundan ibaret değildir. Emeklilik yaşına ya da aylık oranlarına dokunulacaksa bunun önce burada, Mecliste konuşulması gerekir.

2'nci kapı, organize sanayide asgari ücretle çalışan bir işçinin kapısı. Yılbaşından eylül sonuna kadar alım gücünün beşte 1'ini kaybetti, kazancı bugün açlık sınırının yüzde 74'ünde, bekar bir çalışanın aylık yaşama maliyeti ise 49 bin lirayı geçti. Aynı bütçede 2027 için gelir vergisinden 5,5 trilyon, kurumlar vergisinden 2,2 trilyon lira bekleniyor, kurumlara tanınan istisna ve indirimlerin bedeli ise 1 trilyon 79 milyar lira. "Çalışanlarımızı enflasyona ezdirmeyeceğiz." sözü bu kapının önünde hâlâ cevabını bekliyor.

3'üncü kapı işsizin kapısı. Diplomasıyla iş arayan bir genci düşünün. Geçen yıl bu salonda yılda ortalama 600 bin yeni istihdam sözü verildi, kendi programınıza göre 2026'daki artış 13 bin kişi. Eylülde işsizlik yüzde 8,4'e, gençlerde yüzde 19,8'e çıktı, geniş tanımlı işsizlik yüzde 31. Yalnızca bir ayda 198 bin kişi daha işsizler arasına katıldı. Bu gencin sığınacağı İşsizlik Sigortası Fonu'nda 850 milyar lira var ama işsizlerin ancak altıda 1'i ödenek alabiliyor. Asgari ücret ve turizm destekleri de bu fondan ödeniyor. Fonun faiz hariç dengesi 2027'de eksiye dönüyor. Fonun yüzde 72'si devlet tahvilinde duruyor yani işsizin birikimi işsize değil Hazinenin borcuna çalışıyor.

4'üncü kapı, akşam açılmayı bekleyen kapı. Bu yılın ilk dokuz ayında en az 1.736 işçi işe gidip evine dönemedi, 66'sı çocuktu. Eylülde hayatını kaybeden işçilerin yüzde 97'si sendikasızdı, sendikalaşma oranı ise yüzde 13,8'e geriledi. 2025 yılının tamamında yalnızca 916 meslek hastalığı tanısı konmuş. Bu ülkede ya insanlar meslek hastalığına yakalanmıyor ya da hastalıklar kayda geçmiyor.

Bütçe gerekçesinde iş sağlığı ve güvenliğine dair bir hedef bulamadık. Sayın Bakan, bu 4 kapının hiçbirinin anahtarı bu bütçede yok ama bütçede çalınmadan açılan bir kapı var: Faiz. 2027'de faize 3 trilyon 975 milyar lira, Sosyal Güvenlik Kurumuna 3 trilyon 450 milyar lira ayrılıyor. 2026'da SGK'ye aktarılan kaynak millî gelirin yüzde 2,4'üne inerek 2007'den bu yana en düşük seviyeye geriledi. Faizin kapısı ardına kadar açık, 183 milyar liralık prim borcuna 72 aya varan taksit kapısı da açık ancak aralık bile bırakılmayan kapılar ise emeklinin, çalışanın ve işsizin kapısı. Bir bütçe, devletin önce kimin kapısını çaldığını gösterir. Biz, emeklinin, çalışanın, işsizin ve akşam evine dönmesi beklenen işçinin kapısının çalınmasını istiyoruz.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Buğra Kavuncu...

Buyurunuz lütfen.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Divan, Değerli Bakan, kıymetli bürokratlar, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesini konuşuyoruz. Emeklinin bütçesi, hiçbir güvencesi olmayan çalışanın bütçesi bir tarafa, bir de -bunu hep hatırlatacağız- fonlardan milyarlar kazananların bütçesi de bir başka tarafta. Önemlidir hatırlatmak zira bu fon krizi Çalışma Bakanlığından tutun da Sanayi Bakanlığına, Ticaret Bakanlığına, aklınıza gelen bütün Bakanlıklara etki edecek büyük bir skandaldır. Bu kadar büyük skandalın olduğu bir yerde kırk yedi gün sonra biz Adalet Bakanının çıkıp da şu cümleleri kurduğuna şahit olduk, dedi ki "Bu organize bir suçtur." Günaydın(!) Yani tam kırk beş gündür bas bas bağırıyoruz, iktidardaki milletvekilleri de dahi bunu zikrediyor ama kırk yedi gün sonra Adalet Bakanı çıkıp daha ilk defa bunun organize bir suç olduğundan bahsetti.

Arkadaşlar, bu ülkede gençliğini emeğine, ömrünü harcayan insanlar var ve bu insanlar âdeta bir "survivor" mücadelesi veriyorlar. İş kazalarında, korkunç durumda karnemiz, 1.944 insanımızı kaybetmişiz 2025 yılında, 22'si 18 yaşın altında yani 18 yaşın altında 22 gencecik evladımızı kaybettiğimiz bir yerde hangi ekonomik rakamdan bahsedebileceksiniz? Hadi bütün bu süreçleri geçti, çalıştı, "survivor" gibi iş kazasına uğramadı, ondan sonra ne oluyor? Emekli oluyor. İşte asıl hayat mücadelesi ondan sonra başlıyor. İşin dramatik tarafı burada, bütün bu sıkıntılardan sonra emekliyi çalıştığı dönemden çok daha zor bir hayatla karşı karşıya bırakıyorsunuz. Bunları söylüyorum. Bakın, ucuz yumurta almak için 30 kilometre yol kateden emekli var, yemek bulamadığı, kışın üşüdüğü için Cumhurbaşkanına hakaret ederek cezaevine girip barınmasını öyle sağlamaya kalkan emekli var arkadaşlar bu ülkede. Sosyal yaşamdan, ekonomik hayattan emeklimizi âdeta koparttınız; buna "sosyal devlet" diyemezsiniz. Bakın, bayram ikramiyesinden bahsediliyor, böyle bir devlet anlayışı olur mu ya? Bekliyoruz hepimiz, bir hafta kala acaba nasıl bir rakam uygun görecekler de emekliye, emekli bu sene nasıl bir bayram ikramiyesi alacak? Ya, kardeşim, şunu asgari ücrete endeksleyin, yapmayın bu zulmü bu millete. Ya, reis ne diyecek, hangi rakamı uygun görecek de bayramda bayram ikramiyesi verilecek! Asgari ücretin yarısını verin dedik, bir bayram bir yarısını, öteki bayram diğer yarısını verin dedik; devlet anlayışı bunu gerektirir. Burası sultanlarla yönetilen bir ülke mi ya? Burası hukuk devleti. Bunu bir şarta, bir kaideye bağlayın, yok tabi. Ulufe dağıtır gibi bir anlayış var. Asgari ücretlinin hâlinden hiç bahsetmiyorum bile, alım gücü her sene düşen bir asgari ücretli var karşımızda. Çalışan yoksul, emekli yoksul, gençler işsiz. Dün burada Sanayi Bakanı vardı. Ya, iş adamı da rahatsız. İş adamı neden bahsediyor biliyor musunuz? İşçilik maliyetlerinin yüksekliğinden bahsediyor, "Döviz bazında biz artık üretemiyoruz." diyor. İşçiye dönüyoruz; işçi aç, açlık sınırının altında. Emekli perişan; e, genç de memnun değil. Vallahi AK PARTİ dünyada hiçbir iktidarın başaramadığını başardı, iş adamı ile işçiyi aynı dönem mutsuz etme gibi bir kabiliyeti var bu iktidarın. Hem işçilik maliyetlerinden şikâyet eden iş adamı, bir tarafta da sıkıntısı olan işçilerimiz. Anlaşılır gibi değil arkadaşlar. Şimdi, bu devlet olma anlayışı falan değil, bu "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." anlayışı hiç ama hiç değil.

Birkaç tane de teknik konudan hemen bahsedeceğim hazır bütün bürokratlarımızı da Sayın Bakanı da burada bulmuşken. Bize çok gelen, gündeme getirilen bir konu var. O da bu aylık bağlama oranı, her yıl için yüzde 2. Yani bunun anlamı, yirmi beş yıl

çalışan bir kişinin yüzde 50 oranında aylık almasıdır. Aylık bağlama oranının acilen yükseltilmesi gerekiyor. Bu bize çok aktarılan bir konu, bunu muhakkak gündeme almak gerekiyor.

Başka bir büyük problem de 5 milyona yakın kamu görevlisinin sosyal güvenlik yönüyle maaşlarından bağımsız sigorta primleri nedeniyle düşük emekli aylığı bağlanacağı gerçeği. Yani burada prime esas kazancı mesela öğretmenin, polisin 55 bin lira düzeyinde. Hâlbuki bu arkadaşlarımızın aldığı aylık maaşlar 100 bin civarında ancak emekli maaşı hesaplanırken prime esas kazançlar 55 bin lira üzerinden hesaplanıyor. Bunun gibi bize gelen birçok konu var ama bu iki konu vatandaştan bize en fazla yansıyan konu diyorum.

Saygılar sunarım.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Levent Uysal'da.

Buyurunuz lütfen.

LEVENT UYSAL (Mersin) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım; Mersin İŞKUR Müdürlüğü 2026 yılının ilk dokuz ayında 55 bin iş yerini bireysel olarak ziyaret etmiş ve 55 bin insanımıza danışmanlık vermiştir efendim, 27 bin kardeşimizi de iş sahibi yapmıştır, aynı dönemde 15 bin iş yerinde bireysel çalışmalara destek vermiştir, 1.500 iş birliği protokolü imzalanmış, 60 iş gücü uyum programından da 8 bin insanımızı faydalandırmıştır. 350 işbaşı eğitim programından ise 1.500 kişimiz fayda sağlamıştır. Kasım ayı itibarıyla da 40 bin açık iş ilanımız devam etmektedir. Buradan Mersinlilerimize bildiriyoruz.

Mersin iş gücüne ve iş insanlarımıza destek verdiğinizden dolayı teşekkür ederiz. Desteğinizi 2027 yılında da bekliyoruz efendim. Özellikle emeklilik sistemini kademeli bir şekilde düzenleyerek bir, emekli büyüklerimize gelir ve yaşam desteği verilmesini; iki -bu çok önemli efendim- kadın çiftçilerimize SGK prim desteği ve yıpranma payı sunulmasını; mesleki eğitim programlarına ağırlık verilmesini; iş gücü uyum programı faaliyetlerinin biraz daha geliştirilmesini ve beş, vakıf üniversitesi öğrencilerinin de İŞKUR Gençlik Programı'na dâhil edilmesini talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum, 2027 yılı bütçemiz hayırlı olsun efendim.

Saygılarımla.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Aşkın Genç'te.

Buyurunuz lütfen.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri!

Sayın Bakan, bugün emeklilerimizle ilgili önemli bir açıklama yaptınız. Cumhurbaşkanımızın talimatıyla emekliler arasındaki gelir farklarını gözeten, alım gücünü ve yaşam standartlarını iyileştirmeyi amaçlayan bir çalışma yürüttüğünüzü ifade ettiniz. Peki, emeklilerimizin yaşam standartlarının iyileştirilmesi için neden Cumhurbaşkanının talimatı bekleniyor? Milyonlarca emeklimizin insanca yaşayabilmesi neden tek bir kişinin kararına bağlı? Sosyal güvenlik bir lütuf değil anayasal bir haktır. Tek adam yönetiminin tablosu ne yazık ki budur. Emeklimiz geçinebilmek için Cumhurbaşkanının ilave zam kararını bekliyor.

Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri; en düşük emekli aylığı 23.552 lira. TÜRK-İŞ'in Ekim 2026 araştırmasına göre dört kişilik bir ailenin yalnızca gıda harcaması 38.024 lira. Yani dört kişilik bir hanede tek gelir en düşük emekli aylığıysa daha mutfak masrafında 14.472 lira açık var. Kira, elektrik, su, doğal gaz, sağlık giderleri de buna dâhil değil. Emekli için bir iyileştirme açıklıyorsunuz ama miktarı belli değil. Bu çalışmaya bütçeden ne kadar kaynak ayırdınız? En düşük aylık kaç liraya çıkacak? Milyonlarca emeklimizin aylıkları arasındaki farkları nasıl gidereceksiniz?

Gelelim asgari ücretliye. 2026 yılı net asgari ücret 28.075 lira 50 kuruş. Bekâr bir çalışanın aylık yaşama maliyeti 49.124 lira. Asgari ücretlinin aldığı ücret ile temel ihtiyaçları arasında her ay 21.049 lira fark var ve tek kişinin yaşama maliyetinin yalnızca yüzde 57'sini karşılayabiliyor. Sayın Bakan, Asgari Ücret Komisyonu Aralıkta toplanacak. 49 bin lirayı aşan yaşama maliyetini nasıl dikkate almayı planlıyorsunuz?

Gelelim çalışanlarımızın can güvenliğine. 8 Kasım 2025'te Kocaeli Dilovası'ndaki kozmetik imalathanesinde çıkan yangında 3'ü çocuk 7 işçi hayatını kaybetti. Davanın beşinci duruşması bugün görülüyor. Sayın Bakan, faciadan yaklaşık on bir ay önce 16 Aralık 2024'te CİMER'e kadınların ve çocukların sigortasız, iş güvenliği önlemleri olmadan çalıştırıldığı bildirildi. Cumhurbaşkanı Yardımcısı ihbarın ilgili kurumlarınıza ulaştığını da doğruluyor. İhbara verilen cevapta ise şikâyetçiden iş yerinin tam ünvanı, adresi ve çocukların kimlik bilgileri istenmiş. Bununla alakalı olarak hangi yerinde denetimler yapıldı, hangi yaptırımlar uygulandı? Yangından sonraki SGK incelemesinde 13 çalışandan 12'sinin sigortasız olduğu ortaya çıktı. Sigorta başlangıçları yangının yaşandığı gün olarak kaydedildi. Sayın Bakan, 12 kişinin sigortasız çalıştığı neden 7 vatandaşımız öldükten sonra tespit edilebildi? Bakanlığınız olayın ardından SGK ve İŞKUR'dan 7 personeli görevlerinden uzaklaştırdı. Ancak Şubat 2026'da bu kurumların Kocaeli İl Müdürleri görevlerine yeniden iade edildi. Bu iadeler hangi soruşturma sonuçlarına dayanıyor? Soruşturmalar neticelendi mi?

Sayın Bakan, 2026'nın ilk dokuz ayında en az 1.736 işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybetti. Bu her gün ortalama 6'dan fazla işçi demek. Hayatını kaybedenlerin en az 66'sı çocuk. 2025-2026 eğitim öğretim yılında ise çalışırken ölen çocuk sayısı en az 95

olarak ifade ediliyor. 2027'de çocuk işçiliğiyle mücadelede hangi denetimleri yapacaksınız? Kaç çocuk işçiyi eğitim hayatına geri kazandırmayı hedefliyorsunuz?

Emekli geçinemiyor, asgari ücretli yaşama maliyetinin yarısını ancak karşılıyor, işçiler ve çocuklar hayatını kaybediyor. Artık açıklama değil hesap ve çözüm üretmenizi bekliyoruz Bakanlığınızdan.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Talat Dinçer'de.

Buyurunuz lütfen.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, sevgili bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, sosyal güvenlik her insan açısından oldukça çok önemli. Yani bir insanın ana rahmine düşüp mezara girdiği ana kadar sosyal güvenliğin etkisi insan hayatında devam eder. Şimdi sosyal güvenlikle alakalı ben de bir farklı açıdan biraz bakmak istiyorum Sayın Bakan. Şimdi öncelikle şunu söylemek istiyorum, lafın en sonunda söyleyeceğimi en başında söyleyeyim: Yani sizin bu BAĞ-KUR'lularla derdiniz ne? Bunu anlamak istiyorum. Yani bir insan düşünün, sosyal güvenlikle alakalı, insan iş hayat içerisinde kendi imkânlarıyla iş yeri açıyor, kendi sermayesini kullanıyor, kendi alın terini kullanıyor. Çalışma saati diye bir şey yok, sabahın seherinden gecenin geç vaktine kadar o dükkânın içerisinde faaliyet gösteriyor. Şimdi kendinizi bir iş yeri sahibinin yerine koyun. Yanınızda eleman çalıştırıyorsunuz, bu elemanların primini siz ödüyorsunuz, kendi BAĞ-KUR'unuzu da siz ödüyorsunuz ama öyle bir an geliyor ki iş emekliliğe geldiği zaman yanınızdaki eleman 7200 prim gün sayısından emekli oluyor ancak siz bütün yükümlülüğü sağlayan işveren olarak 9000 prim gün sayısından emekli oluyorsunuz. Bu bir haksızlık değil mi sizce? Yani burada bir anormallik yok mu Sayın Bakan? Sayın Cumhurbaşkanı da Kayseri mitinginde bunun müjdesini vermişti. Bir seçim dönemi öncesinde, daha önceki 23 seçimleri öncesinde mayıs ayında "Evet, bu haksızlık, ben bunu düzelteceğim. İlk işimiz bu." dedi. E, aradan bunca zaman geçti, bir başka seçim geliyor ama siz hâlâ 9000 prim gün sayısını 7200'e düşürmediniz. Ya Sayın Cumhurbaşkanı BAĞ-KUR'luları kandırdı ya o size talimat verdi, yapmadınız, siz kandırdınız. Yani böyle bir anlam çıkıyor bu işin içerisinden. Dolayısıyla bu prim gün sayısını, bütün yükümlülüğünü yerine getiren, vergisini ödeyen, kirasını ödeyen, insan çalıştıran, bu kadar yükümlülüğü yerine getiren BAĞ-KUR sigortalılarının bu hakkını bir an önce vermeniz gerektiğini düşünüyorum. Yani aksi takdirde BAĞ-KUR'lular sizlere hakkını helal etmeyecek Sayın Bakanım. Gerçekten insanlar sıkıntıda.

Şimdi burada bir de BAĞ-KUR'luyla ilgili şöyle bir sıkıntı var: Şimdi yanında çalıştırdığı eleman kendinden daha fazla maaş alıyor. Bu emeklilik katsayısının hesabını zamanında bir düşürdünüz, oranı düşürdünüz. Şimdi bakıyorsunuz, Türkiye genelinde BAĞ-KUR'dan emekli olan sigortalıların tamamı en düşük maaşı alıyor. Ya, bir dönem basamak çıkardınız, 24 basamaktan emekli olan insanlar oldu, her şeyini satıp savurup oraya yatıran sigortalılar oldu. Şimdi bütün ömrünü çalışma hayatına veren insanlar var ancak ne yazık ki iş emekli maaşı hesaplamasına geldiğinde en düşük emekli maaşını alıyor, şu an 23.500 küsur lira para alıyor. Yani açlık sınırı olmuş 40 bin liraya dayanmış Sayın Bakan. Yani bu BAĞ-KUR'luların bu en düşük maaşını bir an önce düzeltmeniz lazım. Şu intibak yasasını bir çıkarın. Yani primi fazla ödeyen ile düşük ödeyenin arasındaki şu fark bir ortaya çıksın. Ama siz baskılaya baskılaya baskılaya neredeyse bütün emeklileri en düşük maaşa bağlamak üzeresiniz. Durum onu gösteriyor, iş oraya gidiyor. Yani bu normalde BAĞ-KUR sigortalılığı açısından son derece sıkıntılı bir durum. Yani Sayın Bakanım, bunun çözümünü bir an önce vatandaşlar bekliyor.

Şimdi kademeli emekliliği çıkardınız, bir EYT çıkardınız Sayın Bakanım. Ancak siz bundan BAĞ-KUR'luyu yine faydalandırmadınız, yani ihya hakkı vermediniz bu insanlara. İhya hakkı vermediğiniz için normalde ihyayı çıkardığınızda emekli olacak sigortalılar, işverenler hâlâ emekli olamadı, EYT'den faydalanamadı. Yani burada da yine büyük bir haksızlık var. Onun için cümlenin başında dedim ki sizin bu BAĞ-KUR'luyla probleminiz ne Sayın Bakan diye o soruyu ondan sordum. E, kademeli emeklilikten yararlanamıyorlar, EYT'den yararlanamıyorlar, ihya hakkını çıkarmıyorsunuz, en düşük maaşı veriyorsunuz. Şimdi böyle giderse -insanlar 1972'den beri bu BAĞ-KUR'un içerisinde-artık insanlar BAĞ-KUR'lu olmak istemeyecek yani. Çünkü her şeyi tamamen kendi ekonomik güçleriyle yapar duruma geldiler, kiralarını bile ödeyemez oldular Sayın Bakan.

Bütçeniz hayırlı olsun.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Ömer Faruk Gergerlioğlu'nda.

Buyurunuz lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, sabahleyin Kocaeli'deydim. Dilovası parfüm deposu katliamı davası vardı, biliyorsunuz. Orada sizin kulağınızı bayağı bir çınlattık ama iyi bir şekilde değil. Bayağı bir mağdurlar size beddua etti, haklarını helal etmedi. Bunu size söyleyeyim, çok net. Neden? Çünkü "Defalarca biz CİMER'e, Çalışma Bakanlığına yazdık, 'Ya mühürleyin ya da kapatın burayı.' dedik ancak hiçbir işlem yapılmadı." diyorlar. Kaçak yapı, olmayan ruhsat, sigortasız işçiler ve sonunda bir facia. Bu olacak iş değil. Bakın, şu hanımefendi Esma Gikan. Eşi Aytekin Gikan ne anlattı biliyor musunuz? Yanında 3 çocuğu var, biliyorsunuz. Dedi ki: "Çocuklarım bana 'Baba bizi de mahkemeye götür, annemi katledenleri görmek istiyoruz.' dedi fakat götürülecek bir yer değil orası, götüremem." Ama gözyaşları içinde anlatıyordu. Sizin hissetmeniz lazım bunları. Sabah bunlar yaşandı Sayın Bakan. Bunlar vicdani bir hesap

meselesi. Yine bir başka hanımefendi, annesi öldüğünde hamile olduğunu ve aşırı üzüntüsünden erken doğum yaptığını, çocuğunun, bebeğin bir ay kuvözde kaldığını ve çok çile çektiğini söylüyor ve hakkını helal etmiyordu. Sadece mağdurlar değil onların bebekleri de maalesef mağdur edilmiş. Bakın, bir yıl geçti aradan, bu insanlar size "Adalet neden hâlâ tecelli etmedi?" diye soruyor, bu gariban, mazlum insanların yakınları size soruyor Sayın Bakan; hiç cevap vermiyorsunuz. Ben geçen sene de size bu konuları sordum. Bakın, bunlar yanarak ölen, kömür olan insanlar, bu gariban, mazlum insanlar. Benim ilim bir sanayi kenti ve Bakanlığınızla ilgili inanılmaz derecede ihlaller yaşanıyor. Soruyorum size, maalesef tatminkâr cevaplar almıyorum. Bakın, bütün bu insanlar sizin ihmaliniz yüzünden öldü. Geçen sene de ben size bunları anlattım ve istifa etmeniz gerektiğini söyledim ancak hiçbir şey yapmıyorsunuz. Yapılan ne biliyor musunuz? Mağdur yakını Emine Bulut anlattı, Belediye Başkanı aracılığıyla "Ya, Emine Hanım, sana işte bir ev alalım, bir araba alalım, şu Dilovası davasını kapatalım, herkes kurtulsun." diyorlarmış. Ne güzel değil mi! Bir ton ihmal olsun, belediyenin, onun bunun bir ton ihmali olsun, en sonunda da üç beş kuruş parayla bu iş kapatılsın. Bir başkası anlatıyordu: "Yangın çıktığı anda annem benimle telefonla konuşuyordu. Hayatım boyunca oradaki kadınların çığlıklarını unutamam." Bu basit mekanik bir hadise değil Sayın Bakan. SGK İl Müdürünü açığa aldınız, Dilovası İŞKUR İlçe Müdürünü açığa aldınız; neden iade ettiniz? O zaman siz istifa edin. Böyle bir şey olmaz ki yani! Bakın, size soruyoruz, cevap da vermiyorsunuz soru önergelerime. Bakın, herhâlde rekor bendedir, 440 soru önergesiyle sormuşum, yarısını cevaplamamışsınız ve bunların arasında Dilovası'yla ilgili sorumuz da var. Yine, Temmuz 2025'ten beri milletvekillerinin soru önergelerine cevap vermiyorsunuz Sayın Bakan. Neden böyle? Olacak iş değil. Bakın, bende kayıtlı, benim Temmuz 2025'ten beri hiçbir soru önergeme cevap vermiyorsunuz yani cevap vermeyerek mi sorumluluktan kaçacaksınız? Bu olacak bir iş mi Sayın Bakan! "Olmaz." diyorsunuz ama bürokratlarınıza bir sorun, "Evet, Gergerlioğlu'na biz cevap vermedik Temmuz 2025'ten beri..." Şimdi böyle bakanlık yapılır yani çok rahat böyle, milletvekilinin sorusuna cevap verme, efendim, Dilovası parfüm deposu katliamı olsun bir şey deme, Derince'de Pamir boya fabrikası yangını olsun -1 işçi de orada öldü, onu da size söyleyeyim, orada da büyük bir facia yaşandı- onunla da ilgili bir açıklamanız yok. Sigortasız işçiler, kaçak binalar, ruhsatsız yerler, dibinde İŞKUR binası var ve kimsenin umurunda değil. Sayın Bakan, gerçekten ben size bir sene önce elinizi vicdanınıza koyun ve doğru bir karar vererek istifa edin dedim, çok net söyledim ama hiç umursamıyorsunuz. Bakın, çok net söylüyorum, sabah gelip o insanları dinleseydiniz siz de benim gibi burada ağır bir şekilde sitem ederdiniz.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Gülcan Kış'ın.

Buyurunuz, lütfen.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, basınımızın değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, sunumunuzda sosyal güvenlik sisteminin güçlendiğini, istihdamın arttığını, SGK gelirlerinin giderleri karşılama oranının yüzde 88'e ulaştığını anlattınız. Ancak sosyal güvenliğin başarısını yalnızca mali tablolarla ölçemeyiz. SGK'nin mali dengesi iyileşirken emeklinin geçim koşulları neden iyileşmiyor? En düşük emekli aylığı 23.552 lira, yıllarca çalışmış, prim ödemiş insanlar bugün kiralarını, faturalarını, temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanmaktadırlar. Sorun yalnızca en düşük emekli aylığı da değil aylık bağlama sistemi nedeniyle primini yüksekten ödeyenler ile düşükten ödeyenler arasındaki farklar daralıyor. Daha fazla prim ödeyenin emeğinin karşılığını alamadığı bir sistemde emeklilik adaletinden nasıl söz edeceğiz? Sunumunuzda iyileştirmelerin yeterli olmadığını siz de kabul ettiniz, 2027 için ilave düzenleme hazırladığınızı da söylediniz. Bu düzenleme kaç emekliyi kapsayacak? En düşük aylık ne kadar olacak? Aylık bağlama sistemindeki eşitsizlikler nasıl giderilecek? Bugün açıklanan ekim ayı enflasyon verilerinde TÜİK yıllık enflasyonu yüzde 29,77, ENAG ise yüzde 45,12 olarak hesapladı; arada 15,35 puan farkı var. Bu fark basit bir istatistik tartışması değildir. Ücret ve aylık artışlarında kullanılan verilerle vatandaşın karşılaştığı hayat pahalılığı arasındaki ilişkinin sorgulanmasını gerektirmektedir. Emeklinin ve çalışanın alım gücünü korumak için enflasyon farkının ötesinde hangi refah düzenlemelerini yapacaksınız? Asgari ücret 28 bin 75 lira, bir çalışanın bu ücretle barınma, beslenme ve ulaşım giderlerini nasıl karşılayacağını hangi hesapla açıklıyorsunuz? Yeni asgari ücrette gerçek yaşam maliyetini esas alacak mısınız?

Sayın Bakan, emeklilikte adalet bekleyen başka kesimler de var. 8 Eylül 1993 öncesi ve sonrasında sigortalı olanlar arasında emeklilik koşulları bakımından yıllara varan farklılıklar oluşuyor. Kademeli emeklilik için bir etki analizi yaptınız mı, düzenleme hazırlığınız bulunuyor mu? BAĞ-KUR prim gününün 9000'den 7200'e düşürülmesi sözü hâlâ karşılık bulmadı. Esnafımızın beklediği düzenlemenin takvimi nedir, 2027 bütçesinde mali karşılığı hesaplandı mı? Staj ve çıraklık dönemlerinde sigortalı çalıştığı hâlde bu süreleri emeklilik başlangıcı sayılmayan vatandaşlarımız için çözüm öngörüyor musunuz?

Sayın Bakan, çalışma hayatındaki sorunlar yalnızca ücret ve emeklilikle sınırlı değil, insanlarımız çalışırken hayatlarını kaybediyor bu ülkede. Daha iki gün önce Gaziantep'te 17 yaşındaki Halil İbrahim Yağız MESEM kapsamında çalışmaya başladığı ilk gün bir inşaatta yaşamını yitirdi. Sunumunuzda 11.039 iş yerinde denetim gerçekleştirdiğinizi, 190 iş yerinde hayati tehlike nedeniyle işi durdurduğunuzu söylediniz. Halil İbrahim'in çalıştığı iş yeri denetlenmiş miydi? MESEM öğrencilerinin çalıştırıldığı işletmelerde kaç denetim yapıldı? Ölümle sonuçlanan iş kazalarının yaşandığı iş yerlerinden kaçı daha önce denetlenmişti? Denetimin başarısı yalnızca ziyaret sayısıyla değil, önlenen ölümlerle ve giderilen risklerle değerlendirilmelidir Sayın Bakan.

Kamu kurumlarında çalışan taşeron işçileri de yıllardır kadro ve eşit özlük hakları bekliyorlar. Karayollarında, hastanelerde ve diğer kurumlarda çalışanların ücreti, fazla mesai ve sendikal haklarına ilişkin sorunları için hangi adımları atacaksınız? Bizimle

birlikte Mecliste gece gündüz mesai harcayan danışman arkadaşlarımız için de iş sonu tazminat hakkının bulunmadığını biliyor musunuz? Bu sorunun çözümüne de katkı sağlayacak mısınız Sayın Bakan?

2027 yılı için yaklaşık 2,4 trilyon liralık bütçe teklif ediyorsunuz. Bu bütçenin başarısı yalnızca SGK'nin bilançosunda değil emeklinin sofrasındadır, işçinin güvenliğindedir, esnafın geleceğinde ve çalışanın haklarında görülmelidir. Bu sorunlar için somut düzenleme ve takvimlerinizi de öğrenmek istiyoruz diyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Yasin Öztürk'ün.

Buyurunuz lütfen.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının başarısı bütçe cetvelindeki rakamlarının büyüklüğüyle ölçülmez. İş arayan iş bulabiliyor mu, çalışan emeğinin karşılığını alabiliyor mu, emekli insanca yaşayabiliyor mu, işçi akşam evine sağ salim dönebiliyor mu; ölçü budur, bu soruların cevabı bugün önümüzdeki bütçenin de gerçek karnesidir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2026 başlangıç ödeneği 447 küsur milyar lira, 2027 için teklif edilen bütçe ise 2 trilyon 395 küsura çıkarılmış. İlk bakışta çok büyük bir artış görülüyor ancak bu sıçramayı çalışma hayatındaki sorunların aynı oranda çözüleceğinin kanıtı gibi sunamazsınız. Sosyal güvenlik finansmanındaki yasal değişiklikler ödeneğin yapısını ve büyüklüğünü önemli ölçüde değiştirmiştir. Bütçe büyümüştür, evet fakat bu, emeklinin gelirinin, işçinin güvenliğinin ya da iş arayanın umudunun kendiliğinden büyüdüğü anlamına gelmez. Bakanlık bu kaynağın hangi somut sonucu üreteceğini açıkça ortaya koymak zorundadır. 2026 ila 2027 arasındaki farkı yalın bir hizmet artışı gibi göstermek, bütçenin yapısındaki değişikliği ve vatandaşın gerçek beklentisini gözden kaçırır.

Sayın Bakan, Bakanlığın görevi çalışma hayatını izlemekten ibaret değildir. İşsizliğe karşı etkili istihdam politikası geliştirmek, çalışanı korumak, ücret ve çalışma koşullarındaki hakkaniyeti gözetmek, sosyal güvenlik hakkını güvenceye almak, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek sizin başlıca sorumluluğunuzdur; vatandaşın devletten beklediği de budur, ihtiyaç anında yanında duran, hakkını aradığında kapıyı kapatmayan bir kamu idaresi. Gençler eğitim alıyor, yıllarını veriyor, sonra iş bulamıyor ya da güvencesiz, düşük ücretli bir işe mahkûm ediliyor. Kadınlar bakım yükü ve fırsat eşitsizliği nedeniyle iş gücünün dışında kalıyor. Bakanlığın istihdam hedeflerini sadece kaç kişiyi bir işe yerleştirdiğinizle de ölçemezsiniz, o iş kalıcı mı, ücretler akla ve vicdana uygun mu, destek sona erdiğinde çalışanlar işlerinde kalabiliyor mu; bu soruların yanıtı açıklanmadan harcanan kaynağın başarıya dönüştüğünü söyleyemezsiniz. İşsizlik ödeneği ve mesleki eğitim destekleri de ihtiyaç sahibine zamanında ulaşmalıdır. Geçici kurslar kalıcı istihdama dönüşebilmelidir. Teşviklerin gerçekten yeni iş yaratıp yaratmadığını, destek bitince çalışanın işte kalıp kalmadığını kamuoyuna göstermek zorundayız. Kaynağın etkisini ölçmeden başarı ilan etmek vatandaşın sorununu çözmez. Çalışanların alın teri enflasyon karşısında erirken asgari ücret geçim ücretine dönüşemiyor, işçi uzun saatler çalışıyor ama geçinemiyor, sendikalaşmak ve hakkını aramak istediğinde işini kaybetme korkusu yaşıyor. Taşeronluk ve güvencesiz çalışma emeği korumasız bırakıyor. Bakanlığın görevi bu tabloya seyirci kalmak değil işverenin yükümlülüklerini denetlemek, ihlale yaptırım uygulamak, çalışan ile işveren arasındaki güç eşitsizliğini gidermektir. Kâğıt üzerinde yazılı hak işçinin hayatında karşılık bulamıyorsa, o hakkı korumakla görevli kurum işini eksik yapıyor demektir. Emekliler de yıllarca çalışıp prim ödedikten sonra temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için hesap yapmak zorunda kalıyor. Aylıkları sürekli alt sınır düzenlemeleriyle tamamlamak, emeklinin insanca yaşam talebine kalıcı çözüm değildir. Sosyal güvenlik sistemi prim ödeyenin geleceğe güvenle bakmasını sağlamalı, emeklilik ile yoksulluğu yönetmeye razı olmamalıdır. Bakanlık, emeklinin geçim şartlarını gözetmeli ve adil, öngörülebilir bir gelir düzeyi için sorumluluk almalıdır.

İş sağlığı ve güvenliğinde de sorumluluk kaza olduktan sonra açıklama yapmakla yerine getirilemez. Riskleri önceden belirlemek, iş yerlerini etkili bir biçimde denetlemek, kurallara uymayanlara caydırıcı yaptırımlar uygulamak zorundasınız. Her iş kazasının ardından aynı ihmalleri konuşuyorsak denetim ve önleme sistemi görevini yapmıyor demektir. Meslek hastalıklarının tespit edilmesi ve çalışanların korunması da bu sorumluluğun bir parçasıdır.

Bütçenin büyük kısmı sosyal güvenlik transferlerinde toplanırken hizmetin niteliği ve sonuçları da aynı açıklıkla ortaya konulmalıdır. Ödenek hangi ihtiyaca ayrıldı, kimin hayatını iyileştirdi, hangi hedef gerçekleşti? Komisyonun sorularına açık cevap vermek, kaynakların hesabını millete sunmak Bakanlığınızın görevidir. İYİ Parti olarak beklentimiz açıktır: Bu bütçe, emeklinin onurunu, çalışanın hakkını, iş arayanın umudunu ve işçinin can güvenliğini korumalıdır çünkü göreviniz sadece ödenek yönetmek değil sosyal devletin güvencesini vatandaşa hissettirmektir. Millet bu bütçenin karşılığında kendi sofrasında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Zülküf Uçar'ın.

Buyurunuz lütfen.

Süreniz on dakika.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben Değerli Divanı, Sayın Bakan sizleri, bürokratları, hazırunu; saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, hatırlayacağınız üzere, geçtiğimiz yıl yine Plan ve Bütçe döneminde Genel Kurulda inşaat iş yerlerinde yaşanan katliamlardan söz etmiştim, çok iyi hatırladığınızı düşünüyorum, bizzat kendim söylemiştim. O tarihten bu yana değişen bir şey var mı? Açıkçası, Bakanlığınız bünyesinde çok da değişen bir şey yok, buna birazdan gireceğim. Açıkçası, inşaat iş yerlerinde yaşanan katliamlar artık sizin ve bu alanda sorumluluğu olan herkesin rüyalarına girinceye kadar biz bunları ifade etmeye devam edeceğiz.

Bakın, Sayın Bakan, geçtiğimiz yıl, yine Van'dan söz etmiştim, Van'da katledilen inşaat işçilerinden bahsetmiştim. Van'ın genç dinamiği Van'ın ana dinamiği hâlinde Sayın Bakan. TÜİK'in açıkladığı 2026 verilerine göre Van nüfusunun 15-29 yaş aralığındaki genç sayısı 312.173 kişi; bu grubun toplam nüfusa oranı yüzde 28,1. Van bu kategoride Türkiye'nin en genç 4'üncü kenti. Peki, gençlere ne oluyor Sayın Bakan? Gençler işsiz, gençler yoksulluk yaşıyor, gençler eğitimden uzak kalıyor, birçok olanaktan uzak kalıyor ve en önemlisi, sürekli söylediğimiz gibi, gençler Van'da duramadıkları için batıya geliyor, inşaatlarda çalışmak zorunda kalıyor ve inşaatlarda katlediliyor Sayın Bakan. Geçtiğimiz yıl ifade etmiştim, yine söylüyorum; son iki yıl içerisinde inşaatlarda katledilen Vanlı inşaatçı sayısı 36. Bu, sizin için bir şey ifade ediyor mu Sayın Bakan? Ki sadece kayıt altına alınmış olanlar, kayıt dışı olanları söylemiyorum bile. Geçtiğimiz yıl size söyledikten sonra -bakın bir yıl, bir yıl bile olmadı- katledilen Vanlı inşaat işçisi sayısı 12. Peki, siz ne yaptınız Sayın Bakan? O zamandan bu yana Bakanlığınız bulunduğu yerden bir metre ileriye adım attı mı Sayın Bakan? Tek bir önlem alındı mı, tek bir şey yapıldı mı? Açık söyleyelim, yaptığınız hiçbir şey yok.

Bakın, inşaatlarda 65 yaşın üzerinde çalışmak zorunda olan inşaat emekçileri var. Bu inşaat emekçileri, bakın, emekçi diyoruz ama yılın yarısında çalışıyorlar, geri kalan yılın yarısında da sigortasız çalışmak zorunda kalıyorlar, ortaya bir emek gücü koyuyorlar diyeceğim ama 65 yaşındaki bir insanın bütün emek gücü tükenene kadar çalışmasının tek bir sebebi vardır, orada yaşama tutunabilmek, yaşayabilmek. 65 yaşın üzerindeki bir insanın inşaatta çalışması nedir bilmeniz lazım Sayın Bakan, bunun rüyanıza girmesi gerekiyor Sayın Bakan.

Bu ülkede 71 yaşında, hatta 79 yaşında inşaatlarda çalışan insanlar var. Sadece ileri yaşta insanlar değil çocuk yaşta insanlar da inşaatlarda çalışıyor, katlediliyor. Bakın, daha birkaç hafta önce 17 yaşında bir çocuk inşaatta 6'ncı kattan düşerek hayatını kaybetti; MESEM'in işçileştirdiği bir çocuktu, daha 17 yaşındaydı. Yine, birkaç ay önce 15 yaşında bir çocuk inşaatta çalışırken katledildi. Verdiğiniz tepkiden hepsinden haberdar olduğunuzu anlıyorum ama neden katlediliyorlar Sayın Bakan? Bakanlığınız bunlara karşı neden önlem alamıyor? Siyasetle, sadece idare etmek değil yürütmek gibi soğuk bir mantıkla yaklaştığınız ölçüde bu işi çözemezsiniz, biraz bu meseleyi hissedin Sayın Bakan. 79 yaşındaki bir amcanın inşaattan düşerek hayatını kaybetmesinin, katledilmesinin ağırlığını biraz yaşayın Sayın Bakan. 15 yaşındaki bir çocuğun inşaattan düşerek hayatını kaybetmesinin ağırlığını biraz yaşayın; yaşamanız lazım Sayın Bakan bunları, o ağırlığı hissetmeniz lazım. Eğer o ağırlığı hissederseniz, eğer o 79 yaşındaki amcanın inşaattan düşerek hayatını kaybetmesinin, katledilmesinin ağırlığını hissederseniz, ben eminim ki o insanların önüne Bakanlığınızın bütün imkânlarını serersiniz. Zaten bunu yapmıyorsanız, o zaman vicdanınıza söz geçiremezsiniz ve bırakmanız gerekir Sayın Bakan.

Bakın, 2 fotoğraf göstereceğim Sayın Bakan; birisi 71 yaşında, diğeri henüz 17 yaşında. Bunlara iyi bakmanızı rica ediyorum Sayın Bakan, bu 2 fotoğrafa iyi bakmanızı rica ediyorum. 71 yaşında, ben eminim ki şu an burada bulunan herkesten yaşı daha ileri olan birisinden söz ediyoruz. Sayın Bakan, 71 yaşında inşaattan düşerek hayatını kaybetti. 15, 17 yaşında inşaattan düşerek hayatını kaybetti. Bakanlığınızın başarı kriteri, başarı ölçütü bu 2 fotoğraftadır, sizin sabah okuduğunuz bu kitapçıkta değil, tamamen propaganda amaçlı hazırlanmış olan bir kitapçıkta değil. 71 yaşındaki bir insanın inşaatlarda çalışmak zorunda kalmasının önüne geçemiyorsanız istediğiniz kadar propaganda yapın, ölçüt bu değildir, başarı bu değildir Sayın Bakan. Sabah burada sizi tek tek dinledim, söylediğiniz her bir kelimeyi burada tane tane takip ederek dinledim Sayın Bakan. İş kazalarından tek bir yerde, tek bir kere 2 kelime olarak söz ediyorsunuz; buna dair almış olduğunuz önlemler ya da almak istedikleriniz, yapmak istedikleriniz nelerdir tek bir cümle yok. Bu, sadece bir propagandadır. Geçtiğimiz yıldan bu yana 12 Vanlı işçi... Sadece Vanlıdan bahsediyorum, tüm Türkiye'deki inşaat işlerinde çalışan, katledilen inşaat işçilerinden bahsetsek sayısını acaba nasıl söyleyebileceğiz? İSİG verilerine göre, inşaatlarda katledilenlerin sayısı toplam iş kazalarında katledilenlerin üçte 1'i Sayın Bakan. Ama biz söylüyoruz; Bakanlık olarak geçmişten günümüze, sadece siz değil sizden öncekiler de dâhil olmak üzere, buna bir çözüm geliştirmiyor, geliştirmek zorundasınız Sayın Bakan.

Ben bunları söylerken sadece sözde bırakmak istemiyorum. Bakın, geçtiğimiz hafta bir kanun teklifi verdik çünkü mesele, inşaat işçilerinin ağır şartlarda çalışıyor olması, 71 yaşında insanların inşaatlarda çalışmak zorunda kalıyor olması. Geçtiğimiz hafta, bu insanların, inşaat işçilerinin erken emeklilik yolunu açabilecek bir kanun teklifini Meclise bizzat kendim sundum. Bu kanun teklifi, inşaat işçilerinin Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 40'ıncı maddesinde düzenlenen fiilî hizmet süresi zammı kapsamına alınmasına dair bir teklif verdik. Ben inanıyorum ki bu Meclis bu anlamda bir sorumluluk hissedecek, bu kanunun değerlendirilmesi ve kanunun geçmesi için üzerine düşeni yapacak ama dileriz ki Bakanlık olarak da siz de üzerinize düşen sorumluluğu yerine getirirsiniz.

Bakın Sayın Bakan, işsizlik Van'da hakikaten genç nüfus oranı olarak son derece yüksek. Van öyle bir noktadaki Türkiye'deki genel işsizlik oranının 4,4 puan üstünde bir durumda. Van, işsizliğin en yüksek olduğu 2'nci il. Vanlı gençler kamu kurumlarında iş bulamıyor Sayın Bakan, girmeye çalıştıklarında torpil, referans önlerine çıkıyor; bir kafede çalışmak zorunda

kaldıklarında emek sömürüsüne maruz kalıyorlar. Yine, tarım bitirilmiş, sanayi bitirilmiş durumda, hayvancılık zaten imkânsız. Tüm bunlar Vanlı gençleri dışarıya gitmek zorunda bırakıyor.

Ben son olarak -konuşmam bitmek üzere- size, sadece bizim değil Van'daki meslek odalarının, Van halkının ortak önerilerini bir öneri olarak sunacağım. Sadece konuşan, sorunu önünüze koyan değil bir noktada çözüm için de önünüze bir yol haritası bırakacağım. Bakın, meslek odaları ile Van halkı ne diyor, onları dinleyelim, yol haritasını önümüze koyalım. Bir; Van'da üretim ve istihdam odaklı yatırımlar yapalım. Tarımsal ürünlerin işlenmesine yönelik sanayi tesislerini de destekleyelim. Genç istihdamı artıracak programlar geliştirelim. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin üretim ve yatırım kapasitelerini artıracak destekleri güçlendirin. Van'ın ekonomik potansiyeline uygun sektörel yatırım programları oluşturun. Tabii, tüm bunları oluşturmak için bir koordinasyona ihtiyaç var. Bakanlığınız, belediyeler, meslek odalarıyla birlikte Van'ı kalkındırma koordinatörü kurun ve bu bütçeden de koordinasyona bütçe ayırın.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Fevzi Zırhlıoğlu'nda.

Süreniz beş dakika.

Buyurunuz lütfen.

FEVZİ ZIRHLIOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, Sayın Bakanım, Değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2027 Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın bütçesi hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; bütçe, devletin milletine sunduğu vizyondur. Çalışma hayatı anlayışımızda emek kutsaldır, üretim millî gücümüzdür ve çalışan insan kalkınmanın temel taşıdır. Bizim inancımızda kalkınma, sadece sermayenin büyümesi değil tarlasını süren çiftçinin, fabrikada ter döken işçinin ve kod yazan gencin refahının artmasıdır. Sermaye üretimin, üretim kalkınmanın, kalkınma ise milletin hizmetinde olmalıdır. Küresel krizlerin ve dijital dönüşümün yaşandığı bu çağda çalışma hayatımızı yalnızca ekonomik bir tablo olarak okuyamayız. İstihdamı demografik beka, millî bağımsızlık ve kültürel bütünlük ekseninde ele alan politikalara ihtiyacımız vardır. Bugün çalışma hayatımızda hayat pahalılığı, gençlerin iş bulma mücadelesi, kayıt dışı istihdam ve iş kazaları gibi çözüm bekleyen önemli meseleler bulunmaktadır.

Çalışma hayatına ve Bakanlığımızın vizyonuna dair temel önerilerimiz şunlardır: Ücret politikaları belirlenirken hayat pahalılığı ve çalışanların gerçek geçim şartları mutlaka birlikte değerlendirilmelidir. Çalışanların çalışma şartları iyileştirilmeli ve adaletli bir ücret sistemine kavuşturulmalıdır. Türkiye'nin en büyük imkânı olan genç nüfusumuzu iş hayatına kazandırmak için eğitim ile istihdam arasındaki bağ kuvvetlendirilmelidir. Üniversiteler, meslek liseleri ve sanayi kuruluşları arasında güçlü bir iş birliği kurularak gençlerimize yapay zekâ, dijital teknolojiler ve yeşil dönüşüm gibi alanlarda beceriler kazandırılmalıdır. Kadınların çalışma hayatında daha güçlü yer alması desteklenirken aile hayatı da ihmal edilmemelidir. Erişilebilir kreş hizmetleri ve aile dostu çalışma modelleri yaygınlaştırılmalı, annelik ve aile sorumlulukları göz ardı edilmeden yapısal engeller azaltılmalıdır. Kayıt dışı istihdamla kararlı bir şekilde mücadele edilmeli, çözümler yalnızca cezai yaptırımlarla sınırlı kalmamalıdır. Küçük işletmelerin kayıtlı istihdama geçişini kolaylaştıran ve işvereni teşvik eden politikalar yürütülmelidir. İş sağlığı ve güvenliği taviz verilmeyecek bir devlet sorumluluğu olarak görülmelidir, kazaları önleyen bir iş güvenliği kültürü oluşturulmalıdır. Sosyal güvenlik sistemi, ekonomik krizler karşısında aileleri koruyan güçlü bir yapıya kavuşturulmalıdır. İşçi, işveren ve kamu arasında düzenli istişare mekanizmaları kurulmalı, dijital platformlarla ve uzaktan çalışma modelleriyle çalışan vatandaşlarımızın hakları yeni dönemin şartlarına uygun biçimde korunmalıdır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın hedefleri devletimizin organizasyon yeteneğini kanıtlamaktadır. Bu hedefleri "millî istihdam, güçlü gelecek" şiarıyla yoğurmak, Türk gencini baş tacı eden, Türk ailesini koruyan, Türk gençlerini ülkede tutan ve Türk çalışma hayatını yabancılaştırmadan arındıran politikaları desteklemek Türk Yüzyılı'nın en büyük teminatı olacaktır. Öz yurdunda üreten, öz yurdunda doyan ve devletiyle bütünleşen bir çalışma hayatı tam bağımsız Türkiye'nin en güçlü kalesidir.

Bu vesileyle 2027 yılı bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Elvan Işık Gezmiş'te.

Buyurunuz lütfen.

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi selamlıyorum.

Bugün burada 2027 yılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz ancak bu bütçeyi değerlendirirken yalnızca rakamlara değil o rakamların arkasındaki milyonlarca insanın yaşamına da bakmak zorundayız çünkü bütçenin gerçek karşılığı emeklinin sofrasında, işçinin ücretinde, gencin geleceğinde ve bir hastanın ulaşamadığı ilacında yani hayatın her alanındadır.

Sayın Bakan, 2027 bütçe teklifinde Bakanlığınıza oldukça büyük bir bütçe ayrılmış ancak asıl mesele, bu kaynağın vatandaşlarımızın hayatına nasıl yansıyacağı. Emekliler açlık sınırının altında yaşam mücadelesi veriyor. Bugün en düşük emekli aylığı 23.552 lira. TÜRK-İŞ'in Ekim 2026 verilerine göre 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 38 bin, yoksulluk sınırı ise 123.857 lira yani emeklimizin aldığı aylık 4 kişilik bir ailenin yalnızca gıda harcamasını karşılamak için gereken tutarın yaklaşık 14.500 lira altında. Yıllarca çalışan, üreten, prim ödeyen emeklilerimiz bugün kirasını, faturasını, mutfak masrafını karşılayamaz durumda. Emeklilerimiz dinlenmesi gereken yaşta yeniden çalışmak zorunda kalıyor.

Sayın Bakan, SGK'nin mali dengelerini konuşuyoruz ama emeklinin evindeki bütçe çoktan açık vermiş durumda. 2027 yılında en düşük emekli aylığını açlık sınırının üzerine çıkarmak için hangi düzenlemeleri yapacaksınız? Emeklilerin yıllardır beklediği intibak düzenlemesi ve aylık bağlama oranlarının iyileştirilmesi için somut bir takviminiz var mı?

Sayın Bakan, asgari ücret, milyonlarca ailenin temel geçim ücretine dönüşmüş durumda. Vatandaşlarımızın maaşı daha eline geçmeden kira, gıda, ulaşım ve faturalar arasında eriyor. 2027 yıl asgari ücreti belirlenirken çalışanların gerçek yaşam maliyetlerini dikkate alacak mısınız? Yıl içinde yaşanan alım gücü kayıplarına karşı ara zam yapılmasını sağlayacak bir mekanizma oluşturulacak mı? Çalışanların vergi dilimleri nedeniyle yaşadığı gelir kayıplarını gidermek için bir düzenleme planlıyor musunuz?

Sayın Bakan, bir eczacı olarak özellikle üzerinde durmak istediğim en önemli konulardan biri, vatandaşlarımızın ilaca erişimde yaşadığı sorunlar. Bugün hastalarımız ilaçlarını bulamamakta, mağdur olmakta; ilaçlarını bulamadığı gibi artan fiyat farkları nedeniyle de ilaçlarına ulaşamamakta. Piyasanın güncel euro kuru yaklaşık 56 TL seviyesindeyken ilaç fiyatlandırılmasında esas alınan euro kuru yaklaşık 29 TL. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir uygulama yok. Aradaki bu büyük fark, ilaç tedarikinde yaşanan sorunları daha da derinleştirmekte; depresyon, tansiyon, diyabet gibi kronik hastalıkların tedavisinde kullanılan ilaçlara bile ulaşılamamakta.

Sayın Bakan, hastanın ilacını bulamadığı yerde sosyal güvenlik sisteminin güçlü olmasından nasıl söz edebiliriz? İlaç euro kurunun güncellenmesi ve ilaç tedarikinin güvence altına alınması için Sağlık Bakanlığıyla ortak bir çalışma yürütüyor musunuz? Diğer taraftan, emeklilerimiz kronik hastalık ilaçlarına ulaşmak için 3 bin, 4 bin TL'lere varan fiyat farkları ve katılım payı ödemek zorunda kalıyor. Pek çok ilaçsa ödeme kapsamında değil. Zaten açlık sınırının altında aylık alan emeklimiz bir de tedavisi için cebinden para ödemek zorunda kalıyor. 2027 bütçesinde emeklilerin, kronik hastaların ilaç fiyat farklarını ve katılım paylarını azaltacak somut bir düzenleme var mı?

Bir diğer önemli konu da koruyucu sağlık. Koruyucu sağlık hizmetlerine ayrılacak bütçe muhakkak artırılmalıdır. HPV aşısı başta rahim ağzı kanseri olmak üzere bazı kanserlerin önlenmesinde bilimsel olarak etkinliği kanıtlanmış bir aşıdır. Dünyanın birçok ülkesinde de ulusal aşılama programları kapsamında ücretsiz olarak uygulanmaktadır. HPV aşısının SGK tarafından karşılanması konusunda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Evrim Rızvanoğlu'nun.

Buyurunuz lütfen.

EVRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; ben de bugün hayatımızın geleceğini ilgilendiren iki çok önemli hususu dikkatinize çekmek istiyorum. Birincisi, yeşil dönüşüm sürecinde çalışanların geleceğini güvence altına alacak adil geçiş politikaları; ikincisi ise dijital dönüşümün yani yapay zekâ ve otomasyonun istihdam ve çalışan hakları üzerindeki etkileri. Tabii dünya değişiyor, ekonomi değişiyor, meslekler, çalışma koşulları, hepsi değişiyor. Bu dönüşüm de yeni fırsatlarla beraberinde riskleri de getiriyor. Dünya iklim kriziyle mücadele kapsamında ekonomilerini yeniden şekillendiriyor. Ülkeler kömürden kademeli olarak çıkmayı planlıyorlar. Yenilenebilir enerji yatırımları artıyor, sanayi daha temiz teknolojilere yöneliyor. Yeni sektörler, yeni meslekler ortaya çıkıyor ama bazı bölgelerde mevcut istihdam alanları da daralıyor. Tam da bu noktada adil geçiş önem kazanıyor. Adil geçişle ekonomi dönüşürken çalışanların işini, gelirini ve geleceğini güvence altına almak zorundayız. Örneğin, kömürden kademeli çıkışı düşünelim. Zonguldak, Soma, Tavşanlı, Afşin-Elbistan; bu bölgelerde doğrudan 40 bin kişi çalışıyor, binlerce insan geçimini kömür ekonomisinden sağlıyor. Bir maden kapandığında işçi, ailesi, esnaf, nakliyeci, bütün bölgenin ekonomisi etkileniyor. SHURA Enerji Dönüşüm Merkezinin çalışmaları da kömürden çıkış senaryolarında binlerce çalışanın istihdamının risk altına girebileceğini işaret ediyor. Peki, bu insanlara nasıl bir gelecek sunacağız? Bir madenciye git başka bir sektörde çalış demek tabii ki en kolayı ama yaşadığı bölgede yeni iş alanları yoksa, mesleki eğitim alamıyorsa, gelirini kaybediyorsa bu kişiler nasıl geçinecek? İşte, adil geçişin özü tam burada; çalışanlara yeni beceriler kazandırmak, yatırımlarını bu bölgelere yönlendirmek, yerel yönetimi güçlendirmek ve gelir güvencesini sağlamak zorundayız, üstelik Türkiye, eğitimde ve istihdamda olmayan gençlerin oranında OECD ortalamasının yaklaşık 2 katı fazlasındayken. Yeşil dönüşümün yaratacağı iş alanları gençlerimiz için fırsata dönüşmek zorunda. Bu noktada Bakanlığınızın Ulusal Adil Geçiş Stratejisi ve Eylem Planı hazırladığını biliyoruz. Bunlar çok önemli adımlar. Bunun için teşekkür ediyoruz ama somut bir takvime ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz. Mesela, İklim Kanunu'nun 12'nci maddesinde ilgili gelirlerin yüzde 10'una kadar adil geçiş faaliyetlerinde kullanılmasına imkân tanıyor. Tam da burada şunu sormak istiyorum: Bu kaynaklar hangi bölgeye, hangi çalışana, hangi programla ulaşacak? Kömür bölgeleri için istihdam ve sosyal etki analizleri yapılabildi mi? Çalışanlara ücretli çalışma saatleri içinde mesleki eğitim, gelir desteği, iş garantisi ve yeni işe yerleştirme imkânları sağlanabilecek mi? Daha da önemlisi, 2027 bütçesinde adil geçiş için ne kadar kaynak ayrıldı?

Değerli milletvekilleri, yeşil dönüşüm, çalışma hayatını yeniden şekillendirirken bir başka büyük dönüşüm daha yaşanıyor: Yapay zekâ ve otomasyon. Her alanı etkileyen bir konudan bahsediyoruz. Dünya Ekonomik Forumu'na göre 2030'a kadar 170 milyon yeni iş ortaya çıkacak. Buna karşılık 92 milyon mevcut iş yer değiştirecek veya ortadan kalkacak. Uluslararası Çalışma Örgütüne göre dünyada her 4 çalışandan 1'i üretken yapay zekâdan etkilenebilecek mesleklerde çalışıyor. Yapay zekâ, fabrikadaki işçiden ofisteki grafikere kadar pek çok mesleği dönüştürecek; işler daha kısa sürede yapılabilecek, üretkenlik artacak, iş gücü ihtiyacı değişecek. Tabii ki bunlar önemli de fırsatlar ama asıl mesele şu ki: Teknolojinin yarattığı kazançtan çalışanlar ne kadar pay

alabilecek? Mesela, Avrupa Birliği yapay zekâ yasasıyla işe alım ve çalışan performansının değerlendirilmesinde kullanılan sistemleri yüksek riskli kabul ediyor. Türkiye'de nasıl bir mekanizma işliyor? Türkiye'nin bu dönüşüme gerçekten hazır olduğunu düşünüyor muyuz? Çalışanların algoritmik kararlara itiraz hakkı olacak mı? Mesleği dönüşenler de ücretli çalışma saatleri içinde eğitim sağlanacak mı? Verimlilik artışından çalışanlar da yararlanabilecek mi?

Sayın Bakan, yapay zekânın istihdama etkilerine ilişkin sektör ve meslek bazlı analizler yapıldı mı? Bunları bilmek istiyoruz. Mesleği dönüşen çalışanlar için eğitim ve gelir güvencesi programları hazırlıyor musunuz? Çünkü teknoloji ilerlerken çalışanların hakları da iade edilemez, geri getirilemez.

Değerli milletvekilleri, bir tarafta yeşil dönüşüm, bir tarafta dijital dönüşüm. İki büyük değişim, aslında iki de büyük fırsat ama aynı zamanda iki de büyük, çok büyük sorumluluk. Yeni yatırımlar yapılırken istihdam korunmalı, teknoloji geliştirilirken emeğin hakkı gözetilmeli, yeni fırsatlar ortaya çıkarılırken kimse geride bırakılmamalı.

Bu sorularımıza cevap vermenizi rica ediyorum.

Hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Semra Dinçer'de.

Buyurunuz lütfen.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; bugün burada Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesini görüşmek üzere toplandık ancak ülkemizde çalışma var ama sosyal güvenlik yok; onun yerine güvencesizlik, emeklilikte adaletsizlik var, çocuk işçiliği var, iş cinayetleri var. Milyonlarca emekçi için çalışma hayatı artık alın terinin karşılığını almanın değil, ay sonunu getirebilmenin mücadelesine dönüşmüş durumda. Öyle bir emek rejimi yarattınız ki, insanlar çalışırken yoksul, emekli olduğunda daha beter yoksulluk yaşıyor. Bir tarafta yıllarca çalışmasına rağmen insanca yaşayacak bir emekli aylığı alamayanlar, diğer tarafta henüz çocuk yaşta üretime katıldığı hâlde emeği emeklilik hesabında yok sayılanlar var. İşte, bugün birçok adaletsizliklerden biri olan ve yıllardır çözüm bekleyen staj ve çıraklık sigortası mağduriyetini gündeme getirmek istiyorum. Bu ülkede bazı çocuklar yaz tatillerini oyun oynayarak geçirirken, bazıları ise sanayide, atölyede, fabrikada çalışarak büyüyorlar. Kimi 13-14 yaşında torna tezgâhının başına geçti, kimi 15 yaşında bir ustanın yanında meslek öğrendi ama gelin görün ki devletimiz bu çocukların emeğini kabul etmesine, sigorta kaydını açmasına rağmen, sıra emekliliğe gelince "Kusura bakmayın, biz o yılları saymıyoruz." diyorsunuz. Sayın Bakan, bu nasıl bir sosyal güvenlik anlayışıdır ki sigorta başlangıcı var, emek var, çalışma var ama emeklilikte başlangıç yok. Bakıyorsunuz, vatandaşın 4/A tescil başlangıç tarihi 1998 ama hizmete başlama tarihi 2000 yılı olarak görünüyor. Şimdi size soruyorum: Bu vatandaş 1998 yılında mı çalışmaya başladı, yoksa 2000 yılında mı? Devletin bir kaydı "1998." diyor, emeklilik hesabı "2000." diyor. Yani vatandaşın SGK'de kaydı var, işe giriş tarihi var ama sıra emekliliğe gelince devlet kendi tuttuğu kaydı görmezden geliyor. Anlaşılan bu ülkede kaybolan yıllar değil, sosyal devlet anlayışının ta kendisidir.

Bizim talebimiz nettir: Staj ve çıraklık başlangıcı 4/A kapsamında sigortalılık başlangıcı olarak kabul edilmelidir. Elbette bunun yasal ve mali boyutu vardır ancak sosyal devletin görevi, bütçede yalnızca maliyet hesabı yapmak değil, emeklilik sisteminde yıllardır biriken adaletsizliklere de çözüm bulmaktır.

Ancak emeklilik sistemindeki adaletsizlik yalnızca staj ve çıraklık mağdurlarıyla sınırlı değil. Bir de yıllardır kademeli emeklilik düzenlemesi bekleyen yurttaşlarımız var. Düşünün ki aynı iş yerinde aynı koşullarda çalışan, yıllarca aynı primi ve vergiyi ödeyen 2 çalışandan 1'i emeklilik hakkına kavuşabilirken diğeri yalnızca sigorta başlangıcındaki 1 günlük farktan dolayı yıllarca beklemek zorunda kalıyor. 1 gün geç sigortalı oldunuz diye emekliliğiniz yıllarca erteleniyor.

Sayın Bakan, 1 günlük farkın karşılığı yıllarca beklemek olmamalıdır. Aynı emeği veren, aynı alın terini döken insanlar arasında böyle bir keskin ayırım, sosyal devlet adalet ve anlayışına nasıl bağdaşıyor? Kademeli emeklilik talebi, yıllarca prim ödemiş, çalışmış milyonlarca yurttaşımızın emeklilikte adalet talebidir. Bu nedenle, 8 Eylül 1999 sonrası sigortalı olan yurttaşlarımız için emeklilik koşullarındaki farklılıkları giderilmeli ve hakkaniyetli bir kademeli geçiş düzenlemesi hayata geçirilmelidir.

Sayın Bakan, bütçe görüşmelerinde artık yalnızca rakamları değil, o rakamların arkasındaki adaletsizlikle boğuşan insanları da konuşalım. Staj ve çıraklık sigortası mağdurları da kademeli emeklilik bekleyen yurttaşlarımız da sizden ayrıcalık istemiyor. Yıllarca verdikleri emeğin karşılığını, adil ve öngörülebilir bir emeklilik sistemi istiyorlar. Artık bu insanların sesine kulak verelim, emeklilikte adaletsizliğe neden olan düzenlemeleri yeniden ele alalım çünkü emek varsa hak da vardır. Sizin de göreviniz o hakkı görmezden gelmek değil, teslim etmektir.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Metin Ergun'da.

Buyurunuz lütfen.

METİN ERGUN (Muğla) - Hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, muhterem milletvekilleri; çalışma hayatı, bir ülkenin adalet anlayışının ve sosyal devlet olma iddiasının en önemli göstergesidir fakat ne yazık ki Türkiye'deki çalışma hayatında bu kavramlar iktidarın uygulamalarıyla anlamını yitirmiş durumdadır çünkü günümüz Türkiyesinde temel sorun çalışıyor olmanın insanları yoksulluktan kurtaramaması, emekliliğin ise insanca yaşam sunamamasıdır. Bu duruma, iktidarın bilinçli ekonomik tercihlerinin neden olduğu konusunda artık şüphe kalmamıştır. 2027 yılı için hazırlanan bütçe rakamları da iktidarın benzer tercihlerde ısrar ettiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda

bütçeye baktığımızda, 2027 yılı için Bakanlığın 2 trilyon 395 milyar 824 milyon lira ödenek ayrılması teklif edilmektedir. Ancak, bu ödeneğin harcama kalemlerindeki artışlara baktığımızda cari transferlerde yüzde 440 artış planlanırken istihdam programı ödeneğinde ise yalnızca yüzde 8,86 artış öngörülmektedir. Bu kabul edilebilir bir şey değildir.

Muhterem milletvekilleri, tarih boyunca çalışmak yoksulluğun nedeni değil tam tersine, yoksulluktan kurtulmanın yolu olmuştur. Ancak iktidarın ekonomik tercihlerinden dolayı bugün Türkiye'deki çalışma hayatında tam tersi bir durum yaşanmaktadır. Mesela, TÜRK-İŞ'e göre yoksulluk sınırı 123 bin lira, açlık sınırı 37 bin lira, buna karşılık asgari ücret ise 28 bin liradır. Yani çalışanların yarısından fazlasının asgari ücretli olduğu ülkemizde çalışanların büyük çoğunluğu yoksulluk sınırında değil açlık sınırında çalışmaktadır. Bu, iktidar açısından utanç belgesidir. Asgari ücretin insanca yaşam koşullarına göre belirlenmesi ve vergi dilimlerinin çalışanları mağdur etmeyecek şekilde düzenlenmesi acil bir ihtiyaç olarak karşımızda durmaktadır. Çalışan yoksulluğuna ilave olarak işsizlik de büyük ve kalıcı bir sorun olmaya devam etmektedir. Eylül 2026 itibarıyla atıl iş gücü oranı yüzde 31,2'ye ulaşmış. Türkiye genç işsizlik veya atıl genç nüfus bakımından Avrupa'nın en kötü işsizlik verilerine sahip ülkelerinden biri hâline gelmiştir. Özel sektörde sendikalaşma oranının yüzde 6,48'e gerilemesi de çalışanların örgütlü mücadele gücünün zayıfladığını göstermektedir. Sayın Bakan, çalışanların haklarını aramasının önündeki engeller kaldırılmalıdır, sendikal baskılar önlenmeli ve anayasal bir hak olan grev hakkı korunmalıdır. Taşeron ve güvencesiz çalışma sona erdirilmeli, İşsizlik Sigortası Fonu öncelikle işsizlerin güvencesi için kullanılmalıdır. Diğer yandan, 2025 yılında 1.944 çalışanımız iş kazalarında hayatını kaybetmiş, 700 binin üzerinde iş kazası kayıtlara geçmiştir. Bakanlığın iş güvenliği denetimlerini artırması, özellikle MESEM uygulamalarını etkin biçimde denetlenmesi gerekmektedir. Ayrıca, kadınların istihdama katılımı için de kreş, bakım desteği ve güvenceli çalışma imkânları artırılmalıdır Sayın Bakan.

Emeklilerimizde düşük aylıkları ve kök aylık adaletsizliği nedeniyle ağır bir geçim mücadelesi vermektedir. Daha fazla prim ödeyenlerin daha düşük aylık alması sosyal güvenlik sistemine güveni zedelemektedir. Netice olarak ifade etmek isteriz ki Bakanlığın başarısı bütçesinin büyüklüğüyle değil vatandaşın hayatında yarattığı iyileşmeyle ölçülmelidir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi sisteme giren sayın milletvekillerinin öncelikli olarak on beş dakika soru kısımlarını karşılayacağız sonra Sayın Bakana bugünün değerlendirmeleri ve sorulan sorulara cevap hakkını kullanması için süre tanıyacağız ondan sonra oylayacağız.

Öncelikli olarak Sayın Biçer Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayıştay tespitlerine göre, kurumun 2,2 trilyon lirayı aşan alacağı bilançoda tamda doğru gösterilmemesinin gerekçesi nedir?

İkinci olarak, takibe alınmış prim borçlarının izlendiği yardımcı hesaplar 2022 döneminden beri hiç işlem görmemiştir. Yüz milyarlarca lira alacan tahsilinin ve tahsilatın muhasebe sisteminin dışında kalması denetim ve muhasebe standartlarıyla açıklanabilir mi?

Yine, 110 milyar euroluk tescil ve taksitlendirme bilançoda görünmemektedir. Kurumun tescil alacak tutarlarının bilançoda takip edilmemesi Sayıştay tarafından açık bir mevzuat ihlali sayılmıştır. Bu durum neden düzeltilememiştir?

Ayrıca, BAĞ-KUR borçlarının 7200 günle ilgili seçim öncesi verdiğiniz vaatlerin gereğini yerine getirmeyi düşünüyor musunuz? Bu mağduriyetleri ne zaman gidereceksiniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karabat...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Bakan, birincisi geçen yıl 2.105 işçi, 94 çocuk hayatını kaybetti. Bu ölümleri durdurmak için 2027'de hangi somut adımı atacaksınız ve çocukların korunması programına neden dört yıl boyunca neden tek kuruş ayırmadınız?

İkincisi, emekli aylıkları geçirmeye yetmiyor. Kademeli emeklilik bekleyen milyonlar yıllardır çözüm bekliyor. Emekli aylıkları ve kademeli emeklilik için bu bütçede ne yapıyorsunuz?

Üçüncüsü, örgütlenme özgürlüğü için hangi yeni adımı atacaksınız? Grev ertelemeleri millî güvenlik gerekçesinin somut bir ölçütü nedir? Bu erteleme yetkisinden vazgeçecek misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Doruk Madencilikle ilgili olarak 4857 sayılı İş Kanunu işletildi mi? Çalışan onayı alınmadan zorunlu ve ücretsiz izin uygulamaları yapıldı mı? SGK denetçileri tarafından eksik bildirim, düşük matrah, gerçeğe aykırı prim beyanı hususlarında denetlemeler yapıldı mı? Çalışan ve işten çıkarılanların maaş, fazla mesai, özlük hakları alacakları ne kadar, toplu iş sözleşmesi alacakları ne kadar? Yasal faiziyle beraber mi ödeniyor? 4857 sayılı İş Kanunu'nun 36'ncı maddesi gereği kamu makamlarının asıl işverenlerinin hak edişlerinden ücretleri kesildi mi, haciz ve doğrudan ödeme mekanizması kuruldu mu? Bunlarla ilgili hâlen ruhsatlar verilmeye devam ediyor, yani Doruk Madencilikle ilgili, neden faaliyetleri devam ediyor? Bu durumla ilgili açıklama bekliyoruz. Ayrıca, Enerji Bakanlığına da bu soruyu soracağız.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Bakanım, bugün bahsetmiştim Soma'da bir ay önce 5 madencinin ölmüş olduğu ocakta şu anda işçiler eylemdeler, bir haftadan beri eylemdeler aylardan beri paralarını alamıyorlar, eksik maaş alıyorlar, 20 bin lira, 25 bin lira maaş alıyorlar kredi kartlarını ödeyemiyorlar, bankalara borçlarını, kiralarını ödeyemiyorlar artık bıçak kemiğe dayandı. Eylemdeler, bu konu hakkında bilginiz var mı, takip ediyor musunuz ve harekete geçecek misiniz? Yani bu konuda ciddi bir... Çünkü şöyle bir sıkıntı var: Bu insanlar, akılları banka borçlarında, kredi kartı borçlarında ve yer altına iniyorlar yarın öbür gün daha ciddi maden kazalarının yaşanma ihtimali var o yerde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Bakan, 6 Şubat depremlerinin ardından deprem bölgesinde ekonomik hayatın ve çalışma hayatının yeniden canlandırılması büyük önem taşımaktadır. Depremler sonrasında bölgedeki çalışan sayısının yarı yarıya azaldığı gündeme getirilmektedir. Sayın Bakanım, deprem öncesinde ve hemen sonrasında Adıyaman ve diğer deprem illerinde kaç sigortalı çalışan bulunuyordu, bugün bu sayı hangi seviyeye ulaşmıştır? Bakanlığın istihdamın korunması, işletmelerin desteklenmesi ve çalışma hayatının yeniden canlandırılması amacıyla hayata geçirdiği uygulamalar nelerdir? İstihdam teşviklerine yönelik bir çalışma yapılacak mıdır? 6111 sayılı Kanun yıl sonunda bitiyor. Bununla ilgili yeni bir düzenleme olacak mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, iş güvenliği uzmanlarının sorunları var, diyorlar ki: "Bizim sorumluluğumuz var fakat yetkimiz yok." Biliyorsunuz, iş güvenliği uzmanları ücretlerini ya işverenden alıyor ya da iş güvenliği firmasını alıyorlar. Tabii, dizayn gereği çalıştığı firmayı veya bünyesinde çalıştığı ve onun için çalıştığı firmayı kendilerinin şikâyet etmesi bekleniyor. Şimdi, öyle bir durum ki yani "Biz sürekli günah keçisi ilan ediliyoruz, taksirli suçla adam öldürmekten dahi yargılanıyoruz." diyorlar. Mesela, bir Fikret kâmil Aydın meselesi var, on iki buçuk yıl hapis cezasına mahkûm olmuş. İstedikleri şey şu: Yani bizim sorumluluğumuzla paralel bir şekilde yetkilerinin olması. "Biz bu hâlimizle çalışanları yeteri kadar koruyamıyoruz." şeklinde bir serzenişleri var, daha doğrusu beklentileri var. Gerçekten de çalışanların güvenliğini korumamız lazım. Burada bu dizaynda bir değişiklik düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, çok fazla milletvekilinin söz talebi var, hızlanmamız gerekiyor biraz.

Sayın Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Bakanım, bu fon skandalının yankıları falan sürürken şirketlerin bazıları yatırım fonları için dinî uygunluk belgeleri almış, dinî uygunluk. Sizin Bakanlığınızın burunla ilgisi var mı? Soru bu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gülsoy...

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli Bakanım, Osmaniye ilimize İŞKUR hizmet binası geçen yıl yatırıma alınmıştı, inşaatına ne zaman başlayacağız? Bir de prim borçlarıyla alakalı bir yapılandırma çalışmanız var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Baş...

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, asgari ücreti insanca yaşanacak düzeye çıkartacak mısınız? Sendikalaşmanın önündeki engelleri kaldıracak mısınız? Mesela, sendikalı olduğu için işten atılan işçilerin sesini duyacak mısınız? Barajsız, yasaksız sendikalar sağlanacak mı? Kademeli emeklilik düzenlemesini yapacak mısınız? Engellilerin gasbedilen emeklilik haklarını iade edecek misiniz? Emekliler insan onuruna yakışır aylık alabilecekler mi? İş cinayetlerini, özellikle çocuk ölümlerini, çocuk işçi ölümlerini nasıl durduracaksınız? Katillerin, denetlenmeyenlerin, göz yumanların, kollayanların yargılanmasında katkınız olacak mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Boz...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Yıllarca prim ödeyen insanlara 23.552 lirayı hangi yaşam hesabıyla yeterli buldunuz? Emeklilik hakkını neden geçim güvencesinden koparıyorsunuz? Bakanlığınızın bölgesel veya sektörel asgari ücret uygulamasına ilişkin resmî görüşü nedir? Bu konuda herhangi bir mevzuat değişikliği, etki analizi veya hazırlık çalışması yürütülmekte midir? Bölgesel asgari ücretin kadınlar, çalışanlar, gençler, mevsimlik tarım işçileri, göçmen işçiler ve kayıt dışı çalışanlar üzerindeki olası etkilerine ilişkin ayrı bir etki analizi yapılmış mıdır? Özellikle işsizliğin ve yoksulluğun yüksek olduğu Muş gibi illerde düşük ücretli istihdamın yaygınlaşmasını önlemek amacıyla hangi tedbirler alınmaktadır? Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısının daha demokratik, katılımcı ve çalışanların temsilini güçlendirecek biçimde değiştirilebilmesi için bir çalışma yürütülmekte midir? İşçi konfederasyonlarının eleştirileri ve önerileri nasıl değerlendirilmeli?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bayhan...

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Sayın Bakan, altı artı bir çalışma düzeni, uzun vardiyalar, zorunlu fazla mesai ve haftalık dinlenme hakkının gasbedilmesine karşı özel bir çalışma yürütecek misiniz? Özel istihdam büroları aracılığıyla getirilen göçmen işçilerin ücret, pasaport, barınma ve sendikal haklarının korunmasına ilişkin bir gündeminiz var mı? İşçilerin kamera, GPS, çip ve performans sistemleriyle köle olarak gözetim altında tutulmasını yasaklayacak mısınız? En düşük ücretin yoksulluk sınırına

çıkarılması, vergiden muaf tutulması konusunda adım atacak mısınız? Çıraklık, staj mağdurları ve kademeli emeklilik konusunda düzenleme yapacak mısınız? Kamu toplu sözleşmeleri konusundaki zam oranı hedefiniz nedir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bozdağ...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler.

Sayın Bakan, 7538 sayılı Kanun değişikliği ve ardından çıkarılan 2025/4 sayılı SGK genelgesiyle çalışan engellilerin emeklilik haklarında büyük mağduriyetler yaratılmıştır. Yaklaşık 60 bin engelli çalışan ödenek, emekli maaşı bütçeye yük görülmüştür. Emekliliğine bir ay, bir hafta hatta bir gün kalanların haklı beklentileri ve kazanılmış hakları ellerinden alındı ve yasa ile SGK değerlendirmeleri uzadı. Çalışamaz raporları "Çalışma gücü kaybı yok." şeklinde değerlendirildi. Bu konuda kanun teklifimiz de var. Bir adım atmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Özlale...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Sayın Bakan, İşsizlik Sigortası Fonu'nda bu problemli fonların ne kadarı var? Bu konuda İŞKUR bize açıklama yapacak mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanhan...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, engelli çalışanların istihdam oranlarıyla ilgili iş yerlerindeki çalışma koşulları ve işten ayrılma oranları hakkında Bakanlığınızda güncel veri var mıdır, varsa nelerdir?

Yine, engelli çalıştırma yükümlülüğünü yerine getirmeyen iş yerlerinde denetim yapılmış mı? Bunlara ilişkin verileri sunabilir misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, bayram ikramiyeleri önümüzdeki yıl itibarıyla kaç para olacak? Bu konuda bir çalışmanız var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Yaman...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, doğum borçlanması için aranan doğumun sigorta başlangıcından sonra gerçekleşmiş olması koşulu kadınlar için ciddi bir mağduriyet nedeni. Doğum borçlanması kadın işçilerin doğumdan sonraki iki yıl içinde sigortalı olmadıkları sürenin primlerini kendi ceplerinden ödeyerek prim gün sayılarını artırmalarına olanak sağlayan bir hak fakat bu hak sadece ilk sigorta girişinden sonra doğan çocuklar için kullanılabilmekte. Oysa, kadınlar için doğum başlı başına iş yaşamını geciktiren bir durum. Bu durum için bir çalışmanız var mı? Doğum borçlanması çalışması ne durumda?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Taşçıer...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Sayın Bakan, kademeli emeklilikle ilgili samimiyetle soruyorum, ne düşünüyorsunuz? Bir günde on yedi yıllık mağduriyeti düzeltmek için bir planınız var mı yoksa kademeli sefalete mahkûm edeceksiniz?

İkinci sorum: Tehlikeli ve çok tehlikeli iş yerlerinde çalışanların kaçı sendikalı? Sendikalılaşma oranı kaç? Toplu iş sözleşmesi kapsamındaki işçi sayısı sendika üyeliğinden bağımsız olarak kaç? Aslında, çok sorum var ama süre yok. O nedenle, SGK, İŞKUR ve Cumhurbaşkanlığı yıllıklarından hazırladığım 2.027 adet soruyu size ileteceğim, cevaplamayacaksınız ama kayıtlara geçsin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Pala...

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Bakan, genel sağlık sigortası prim borcu olan kişi sayısı nedir? SGK'ye düzenli devlet katkısını "SGK kâğıt üzerinde çok daha büyük bütçe açıkları vermeye başlayacak." algısı yaratmak için mi kaldırdınız ve bunun yerine açık kapama sistemi getirdiniz? İşsizlik Sigortası Fonu'nda işsiz kalanların daha yüksek oranda yararlanması için herhangi bir düzenleme yapmayı planlıyor musunuz? İSG denetim sayılarını 2025 ve 2026 yılı için açıklar mısınız? Bu arada, İSG denetimi yapabilecek müfettiş sayısı kaçtır? Bu müfettişlerin sayısının arttırılması için herhangi bir planınız var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederiz.

Sayın Çan...

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, PTT'de çalışan ve başka kamu kurumlarına nakledilmek üzere personel havuzunu alınan yurttaşlarımız aylardır belirsizlik içinde bekliyor. Çalışanların ve ailelerinin hayatını doğrudan etkileyen bu nakil işlemlerini ne zaman sonuçlandıracaksınız?

Sayın Bakan, staj ve çıraklık dönemlerinde sigorta girişi yapılan yurttaşlarımızın bu başlangıçları emeklilik hesabında dikkate alınmıyor, yıllardır devam eden bu mağduriyeti giderecek yasal düzenlemeyi ne zaman hayata geçireceksiniz?

Sayın Bakan, binlerce gün prim ödemiş yurttaşlarımız arasında birkaç günlük sigorta başlangıç farkı nedeniyle emeklilik tarihlerinde on yedi yıllık farklılıklar oluşuyor. Emeklilikte yaşanan bu adaletsizliği gidermek için kademeli emeklilik düzenlemesinin ne zaman hayata geçireceksiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkoğlu...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, iki tane sorum var. Birincisi, Bursa'da BTSO seçimleri çok çekişmeli geçti, Sayın Cevdet Yılmaz dâhil bütün AK PARTİ müdahil oldu. Bu seçimlerin sonucunda istenen olmadı ama ertesi gün ilk iş olarak -benim çok bir hukukum yok

ama Bursa il SGK Müdürü Erhan Karaca görevden alındı ve bütün Bursa bu seçimle bunu bağlantıladı. Bursa il SGK Müdürü neden görevden alındı? Görev değişikliğin nedeni ne?

İkinci soru, kamu çalışanları sendikalarıyla ilgili bir baraj çalışmanız var mı? Bu konuda yürütülen çalışmalar ne noktada? Neden, eğer varsa bunun sebebi ne?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Süre doldu değerli arkadaşlar, artık siteme girseniz de söz veremem.

Son söz Sayın Aygun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakan, kademeli emeklilikle ilgili bir çalışmanız var mı? Çünkü bir günle on yedi yıllık bir adaletsizlik ortada, buna çözüm bekliyoruz, vatandaşlar sizden cevap bekliyorlar.

Yine, emeklilerimiz maalesef sürünüyorlar. Geçtiğimiz günlerde emekli polis kardeşimiz, biliyorsunuz, bir eylemde başına sıktı. Bu vicdanınızı sızlattı mı? Onun için bir an evvel emeklilerle ilgili bir çalışmanız olacak mı diyorum.

Yine, staj başlangıcını sigorta başlangıcı olarak kabul edecek misiniz? Güzel kardeşlerimiz sizden o güzel, olumlu cevap bekliyorlar. Ayrıca, gelinen noktada maalesef Sayın Cumhurbaşkanının bir sözü vardı, esnafın BAĞ-KUR'u 9000'den 7200'e düşecekti. Arkadaşım, Cumhurbaşkanlığı seçimi biteli dört yıl oldu neredeyse ama daha hâlâ bir şey yok. Bu çalışmanız var mıdır? Esnaf vatandaşımız merak ediyor. Aynı şekilde, çiftçilerimizin de BAĞ-KUR'unu 7200'e düşürecek misiniz?

Teşekkür ederim.

CAVİT ARI (Antalya) - Ticaret Bakanına soracağız yarın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi, siz sordunuz, on saat boyunca da değerlendirmelerimizi yaptınız. Şimdi, Sayın Bakana bugünün değerlendirmeleri ve cevap hakkını kullanması için süre vereceğim.

Sayın Bakanım, buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Öncelikle, burada ilk söz sahibi konuşmacı olan sayın milletvekillerimize, Gamze Taşçıer, Aylin Yaman, Halide Türkoğlu, Sümeyye Boz, Nermin Yıldırım Kara, Ali Karaoba, Yüksel Selçuk Türkoğlu, Sema Silkin Ün, Mehmet Emin Ekmen, Mustafa Kalaycı, Resul Kurt Vekillerimize, değerli Komisyon üyelerine ve Bakanlığımızın bütçesi üzerinde ülkemizdeki çalışma hayatı, istihdam ve sosyal güvenliğin geliştirilmesine yönelik yapılan tüm değerlendirmeler için önerilerde bulunan tüm milletvekillerimize teşekkür ediyorum. Gazi Meclisimizin çatısı altında büyük bir özveri ve gayretle görev yapan her kademedeki Meclis personelimize ve kıymetli danışman arkadaşlarımıza sundukları değerli hizmetler ve emeklileri için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Burada yapılan yapıcı eleştirileri, çizilen vizyonları, görüşülen fikirleri yeni politikalarımız için değerlendireceğimizden şüpheniz olmasın. Kısıtlı vaktimiz nedeniyle sürem yettiğince şeffaflık ve açıklıkla soruları cevaplayacağım. Süremiz yetmediği noktada da Komisyonumuza yazılı olarak cevaplarımızı daha sonra ileteceğim.

Müsaadenizle sorulara geçmek istiyorum. Kısa olan sorulara ben hemen hızlıca yanıt vermek istiyorum.

Sayın Manisa Vekilimiz, Soma İmbat Madencilikde ücret alacaklarıyla ilgili teftiş devam ediyor. Kendisi burada mı? En kısa sürede bu süreci sonuçlandırmayı hedefliyoruz.

İkinci soru Seydi Gülsoy Vekilimizden geldi. "Osmaniye İŞKUR il hizmet binamızın yapımı ne aşamadır?" diye sordu. Osmaniye İŞKUR İl Müdürlüğü binamız yatırım programında bulunmakta olup 2026 yılında yapım işi, etüt ve proje çalışmaları devam etmektedir. 2026 yılında işin etüt ve proje çalışmalarının bitirilmesini müteakip 2027 yılında işin yapımına başlanıp tamamlanması hedeflenmektedir Sayın Vekilim.

Sayın İsmail Faruk Aksu Vekilimizden eğitim-istihdam ilişkisi ve Millî Eğitim Bakanlığı ve YÖK'le programlarımızın olup olmadığına yönelik değerlendirmeler geldi. Millî Eğitim Bakanlığı, YÖK ve üniversiteler önemli paydaş kurumlarımızdandır, öğrencilere ve gençlere yönelik politikalarımızı bu kurumlarla istişare ederek belirliyoruz. Bu yıl hayata geçirdiğimiz ve toplam 472,3 milyar lira kaynak ayırdığımız Gençliğin Üretim Çağı Programı'yla mesleki eğitimden istihdama, NEET'lerden meslek liselerine, stajdan ilk işe uzanan süreçte gençleri bu kurumlarla iş birliği hâlinde bütüncül ve sistematik biçimde destekliyoruz, üç yılda 3 milyondan fazla gencin programdan yararlanmasını hedefliyoruz. İŞKUR Gençlik Programı'yla 127 kamu üniversitesinde 218 bini aşkın öğrencimizin teorik ve pratik eğitimlerinin yanı sıra ekonomik anlamda da bir gelir desteği sunuyoruz. İş gücü piyasası ile gençler arasındaki en önemli bağlardan bir tanesi de stajdır, bu doğrultuda Ulusal Staj Programı kapsamında 144 bin öğrenciye staj imkânı sağladık.

Yine, GÜÇ Programı kapsamında geleceğin meslekte uygulamasıyla 192 binden fazla meslek lisesi ve meslek yüksek okulu son sınıf öğrencisine bire bir danışmanlık hizmeti sunarak eğitimden çalışma hayatına geçişlerini destekliyor ve NEET durumuna daha doğrusu NEET tuzağına düşmeden onların yanında oluyoruz. Gençlerimizin eğitim ve kariyer planlamalarını ilgili bölümlerden mezun olanların iş gücü piyasasındaki durumunu ortaya koyan ve veriye dayalı kariyer programı olan Danışman Bilgi Sistemi, DABİS'le destekliyoruz. DABİS aracılığıyla meslek lisesi bölümlerini, aynı üniversitedeki farklı bölümleri ve aynı bölümün farklı üniversitelerdeki durumunu, mezunların iş bulma süreleri, çalışma devamlılıkları, ücret dağılımları, girişimcilik eğilimleri ve yoğun olarak çalıştıkları sektörler gibi göstergeler üzerinde karşılaştırma imkânı sunuyoruz. DABİS'i İŞKUR mobil ve e-şube

uygulamalarına entegre ederek öğrencilerin, mezunların ve velilerin dolayısıyla tüm vatandaşlarımızın erişimine açtık. Üniversitelerde yer alan İŞKUR kampüslerimizle üniversite öğrencilerine mezun olmadan önce iş ve meslek danışmanlığı hizmeti vererek kariyer planlamalarının oluşturmalarına destek oluyoruz. İş kulüplerimizle öğrencilerin iş arama becerilerini geliştiriyor, iş gücü piyasasını tamamlamalarını, tanımalarını ve çalışma hayatına hazırlanmalarını destekliyoruz. Ayrıca, üniversitelerle mesleki eğitim alanında iş birliği kapsamında iş gücü piyasasının ihtiyaç duyduğu ara eleman ve nitelikli iş gücü ihtiyacının karşılanması amacıyla İŞKUR, üniversiteler ve teknokentler yönetimleriyle iş birliklerimizi geliştiriyoruz. Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüyle yürütülen iş birliği çalışmalarıyla mesleki eğitim alanında eğitim alan gençlerin mezun olduğu alanda istihdam edilmesini destekliyoruz. Bu doğrultuda mezun oldukları alanda düzenlenen işbaşı eğitim programlarına katılan gençlerimize günlük cep harçlıklarını hâlihazırda yüzde 30 artırımlı olarak ödüyoruz, sabahki sunumumda da ifade ettiğim üzere, bu oranı yüzde 50'ye yükseltiyoruz. Son olarak düzenlediğimiz sanal ve fiziki istihdam fuarları gençlerimizin işverenlerle doğrudan temas kurmalarını ve istihdam fırsatlarına erişimlerini destekliyoruz. 2026 yılında İŞKUR ve üniversiteler iş birliğinde 7 bölgede, 12 ilde düzenlenen Gençliğin Üretim Çağı Bölgesel Kariyer Fuarları kapsamında yaklaşık 350 bin gencimizi işverenlerle ilgili paydaşlarla bir araya getirdik. Yeni dönemde ise, inşallah, ilki 11-12 Kasım 2026 tarihinde gerçekleştirilecek olan Güç Bölgesel Kariyer Fuarlarımızı toplam 10 farklı ilimizde nasip olursa düzenlemeyi hedefliyoruz.

Yine, gün içinde kadın istihdamına yönelik değerlendirmeler ve sorular geldi. Kadınların çalışma hayatına katılımını ve istihdamını artırmaya yönelik politikalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz. TÜİK verilerine göre, 2005-2026 Eylül döneminde kadınların iş gücüne katılım oranı 13,9 puan artarak yüzde 21,3'ten yüzde 35,2'ye, kadın istihdam oranı 11,8 puan artarak yüzde 19,4'ten yüzde 31,2'ye yükselmiştir. Kadın iş gücü 5,3 milyondan 12 milyona, kadın istihdamı ise; 4,8 milyondan 10,6 milyona ulaşmıştır. 2026 eylül dönemi itibariyla kadın işsizlik oranı yüzde 11,3 oranındadır. İŞKUR olarak kadın istihdamını artırmak amacıyla 2024 yılında İş Pozitif Programı'nı hayata geçirdik ve bugüne kadar 2,7 milyondan fazla kadının kayıtlı bir şekilde istihdama katılımını destekledik. Bu kapsamda bir portal oluşurduk, Kadın İstihdamı İçin Pozitif Ayrımcılık ve Her Meslekte Kadın Eli Projelerini hayata geçirdik. Kadın istihdamı için Pozitif Ayrımcılık Projesi kapsamında işe alınan kadınlara aylık 32 bin 500 liraya kadar üç ay; 5,5 yaşına kadar çocuğu olan kadınlara ise aylık 10 bin lira altı ay bakım desteği sağlıyoruz. Eylül 2026 yılı itibariyle projeden 13 bin 733 kadın yararlanmış, 1.514 çocuk için bakım desteği ödenmiştir. İŞKUR aracılığıyla iktidarımız döneminde işe yerleştirme faaliyetleri, aktif iş gücü programları, mesleki eğitim kursları ve iş başı eğitim programlarımızdan yaklaşık 10 milyondan fazla vatandaşımız faydalandı. Ayrıca, son iki yılda toplum yararına programlardan yararlananların yüzde 82'si İşgücü Uyum Programı katılımcılarının yaklaşık yüzde 80'i kadınlardan oluşmaktadır. Tüm bunlarla birlikte doğum sonrası çalışma hayatına dönüşü destekleyen yarım çalışma ödeneği kapsamında 2016'dan bu yana 49 bini aşkın kişiye toplam 367,5 milyon lira ödeme gerçekleştirdik. 2011 yılından bu yana kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi olanların istihdamına yönelik teşvik kapsamında sosyal güvenlik primi işveren paylarını -2026 yılı için 7.184 lira ile 64 bin lira arasında değişiyor- İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılıyoruz. Kadınlar için destek süresini elli dört aya kadar yükseltiyoruz. Kadınların iş gücüne katılımını artırmanın yanı sıra nitelikli, kayıtlı ve sürdürülebilir istihdamlarını güçlendirmek için de çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, çok sayıda sayın milletvekillerimiz tarafından iş kazaları konusu gündeme getirildi. Müsaadenizle iş kazaları ve meslek hastalıklarına yönelik riskleri ortadan kaldırmak ve bütün iş yerlerinde koruyucu ve önleyici kültürü yerleştirmek amacıyla yaptığımız denetimler hakkında sizlere kısa bir bilgi sunmak istiyorum. Bu kapsamda iş teftiş faaliyetlerimize ilişkin daha detaylı verileri de sizlerle paylaşmak isterim. Bakanlığımız Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı iş teftişi faaliyetlerini çalışanların haklarının korunması, iş sağlığı ve güvenliği şartlarının geliştirilmesi, çalışma hayatında mevzuata uyumun kalıcı hâle getirilmesi ve çalışma barışının güçlendirilmesi hedefleri doğrultusunda yürütmektedir. Bu kapsamda yalnızca mevzuata aykırılıkların tespit edilmesini değil, söz konusu aykırılıkların teftiş süresi içerisinde giderilmesini ve iş yerlerinde sürdürülebilir bir uyum kültürünün oluşturulmasını esas alan rehberlik ve bilinçlendirme yaklaşımını ön planda tuttuğumuzu sizlerle paylaşmak istiyorum. 2026 yıllarına ilişkin gerçekleştirilen iş teftişi istatistiklerine baktığımızda -2025'in var ama zamanımız olmadığı için onu vermeyeceğim- işin yürütümü yönünden 4.179, iş sağlığı ve güvenliği yönünden 6.860 olmak üzere toplam 11.039 teftiş gerçekleştirilmiştir. 190 iş yerinde hayati tehlike tespit edilmesi nedeniyle işin durdurulmasına karar verdik. Söz konusu dönemde 3.274 iş yerine yaklaşık 800 milyon lira idari para cezası uyguladık. Ayrıca işçilere yaklaşık 890 milyon lira tutarında bireysel alacakları ödettirilmiş, 338 milyon lira tutarında kamu alacağının tahsili de gerçekleşmiştir. Yıl sonunda teftiş edilen iş yeri sayısının 18 bin olmasını hedefliyoruz. Sadece 2026 yılında maden iş yerlerinde gerçekleştirilen teftişlere ilişkin olarak 61 ilde toplam 665 maden iş yerinin teftişi yapılmıştır. Bu iş yerlerinin 147'sinde yer altı, 518'inde ise yer üstü madenciliği faaliyetleri yürütülmektedir.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Önceden bilgi veriliyor mu, teftişlerden önce?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Ne münasebet? Öyle bir şey olur mu? Müsaadenizle...

Yer altı işletmelerinin 65'i yer altı kömür, 82'si ise yer altı metal iş yerleridir. Teftişler sonucunda 129 milyon lira idari para cezası uygulanmıştır. İşin durdurulması kararı verilen yer altı maden iş yeri sayısı 7, yer üstü üstü maden iş yeri sayısı ise 36'dır. 2026 yılı itibarıyla geçen yıla göre teftiş sayılarını 4 binin üzerinde artırdık. Bu bakımdan ulaşılan işçi sayısı da yükselmiş oldu. Ancak bununla birlikte vurgulamak gerekir ki iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesi sadece denetimle mümkün değildir. Devlet, işveren ve işçi üçlü sacayağının kültürel ve farkındalık seviyesinin artırılarak birlikte karar alma ve birlikte hareket etme iradesiyle hedeflenen seviyelere ulaşılacağını da unutmamamızı istirham ediyorum.

Sayın Halide Türkoğlu Vekilimizin ev işçisi kadınların ve göçmen ev işçisi kadınların durumuyla ilgili bir değerlendirmesi oldu, müsaadenizle o soruya yanıt vereceğim. Ev işçilerimizin haklarını ve çalışma koşullarını iyileştirmek için konuyu bizzat takip ediyorum. Sosyal diyalog içinde ev işçilerini örgütleme faaliyetlerinde bulunan sendika ve bağlı olduğu konfederasyon temsilcileriyle ilk olarak Mayıs 2024'te sorunları ve çözüm önerilerini değerlendirdik. 27 Mayıs 2025'te Bakanlığımızda Başkanlığımda gerçekleştirdiğimiz istişare toplantısında sosyal güvenlik, kayıt dışılık, örgütlenme ve iş sağlığı ve güvenliği başlıklarını değerlendirdik. Ocak 2026'da Antalya'da düzenlenen Ev İşçileri Panel ve Çalıştayına katılarak ev işçilerimizin sorunlarıyla doğrudan ilgilendik. Somut çalışmalarımızın kapsamında ev işçiliğinin eğitim altyapısını geliştirmek üzere 11 Mart 2026 tarihinde ÇASGEM ile HAK-İŞ arasında eğitim araştırma ve iş birliği protokolü imzaladık. Mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin tanımlanmasını ve eğitim çalışmalarının güçlendirilmesi amacıyla "ev işleri yardımcısı seviye 2" mesleğine yönelik ulusal meslek standardı ve ulusal yeterlilik hazırlama çalışmalarını da sürdürüyoruz. Mesleki Yeterlilik Kurumumuz tarafından hazırlanan taslak, standart nihai doğrulama amacıyla sektör komitesi üyelerinin görüşlerine de sunulmuştur. Ayrıca, Ek-9 Sigortalılığı ve Kolay İşverenlik uygulamasıyla ev hizmetlerinde sigortalı çalıştırmaya ilişkin işlemleri kolaylaştırıyoruz. Ev hizmetlerinde ayda on gün ve üzeri çalışanlar 4A kapsamında sigortalıdır. Ayrıca on günden az çalışanlar için iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi ödenmekte, bu kişiler takip eden ayın sonuna kadar emeklilik primlerini kendileri de yatırabilmektedir. Ayrıca kadın sigortalılar sigortalılık başlangıcından sonra doğan en fazla 3 çocuk için toplam altı yıla kadar doğum borçlanması yaparak emeklilik için prim günü kazanabilmektedir. Ev işçilerimizin kayıtlı, güvenceli ve insana yakışır koşullarda çalışması için sosyal taraflarla istişarelerimizi sürdürüyoruz. Ayrıca Bakanlık olarak çalışma hayatındaki vatandaşlarımız ile yabancı çalışanların kayıtlılığının artırılmasına yönelik önemli çalışmalar yapıyoruz. Rehberlik faaliyetlerine öncelik vererek işverenlerimiz ve çalışanlarımızı sahadaki faaliyetlerimizle bilgilendiriyoruz. Risk analizi yaparak sektör ve meslek bazında denetimlerimizi çeşitlendiriyoruz. Göçmen ev işçisi kadınların durumuyla ilgili olarak bu çerçevede uluslararası iş gücü politikası doğrultusunda vatandaşlarımızın istihdamını esas almakla birlikte yabancı iş gücünden de tamamlayıcı bir unsur olarak yararlanıyoruz. Ülkemizdeki yabancıların kayıtlılığın teşviki ve artırılması amacıyla Uluslararası İşgücü Danışma Kurulu ve Göç Kurulunda alınan kararlar kapsamında 2025-2026 yılında ev hizmetleri ve hayvancılık sektöründe tespit edilen yabancılar kayıtlı hâle getirilmiştir. Önümüzdeki dönemde de kayıtlı istihdamın artırılmasına yönelik çalışmalarımızı etkin bir şekilde sürdürmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Ayyüce Türkeş Taş Vekilimizin geleceğin meslekleri konusunda bir değerlendirmesi oldu, müsaadenizle bu soruya yanıt vereceğim. İŞKUR olarak yeşil ve dijital dönüşümün iş gücü piyasasına olan etkilerini yakından takip ediyoruz. Bu kapsamda 2024 yılında ikiz dönüşümün iş gücü piyasasına etkileri araştırmasını gerçekleştirdik İŞKUR aracılığıyla. Araştırmamızda işverenlerin yüzde 14,1'inin ikiz dönüşüm sürecinde olduğunu, yüzde 34'ünün dijital, yüzde 28'inin ise yeşil dönüşüm uygulamalarını kullandığını tespit ettik. Ayrıca işverenlerin yaklaşık -bu oran çok önemli- yüzde 85'i önümüzdeki beş yılda yeşil ve dijital dönüşüm uygulamalarını kullanmayı öngörmektedir. Araştırmamızı düzenli olarak gerçekleştirmeyi planlıyoruz. Bulgularımızı içeren raporlarımızı da inşallah yakın zamanda sizlerle paylaşacağız. Araştırmamızda dönüşümle birlikte ilave istihdam kapsamındaki meslekler arasında sürdürülebilirlik uzmanı, veri bilimci, ekoloji uzmanı, araştırmacı, koordinatör, veri tasarımcısı, içerik tasarımcısı gibi yeni mesleklerin ön plana çıkmaya başladığını görüyoruz. Bu ihtiyaçlara yanıt vermek üzere 300 iş ve meslek danışmanımıza sürdürülebilirlik ve sürdürülebilirlik raporlaması alanlarında eğitim verdik. Uzmanlaşan danışmanlarımız aracılığıyla işverenlerin yeşil dönüşümden kaynaklanan beceri ve insan kaynağı ihtiyaçlarını tespit edecek, işletmelere özel danışmanlık hizmeti sunacağız. Ayrıca mesleki eğitim kurslarımızı ve işbaşı eğitim programlarımızı da işletmelerin ihtiyaç duydukları sürdürülebilirlik uzmanlıklarını kendi bünyelerinde oluşturmalarına destek vereceğiz. Yapay zekânın meslekleri bütünüyle ikame etmekten ziyade mevcut işlerin niteliğini ve gerektirdiği becerileri dönüştürdüğünü değerlendiriyoruz. Bu dönüşümün ülkemiz iş gücü piyasasındaki etkilerini daha somut bir şekilde ortaya koymak amacıyla iş gücü piyasası yapay zekâ maruziyeti çalışmasını tamamladık. Çalışmamızda mesleklerin yapay zekâ ve robotik çalışmaları otomasyon maruziyet düzeylerini görev ve beceri gereksinimleri üzerinden analiz ettik. Bu çalışmaları da iş gücü piyasasının sürekli dönüşümü, dinamizmi sebebiyle düzenli olarak tekrar ediyoruz.

Sayın Aylin Yaman Vekilimizin kanser ilaçları ve geri ödemedeki diğer ilaç ve cihazlarla ilgili bir sorusu oldu. Gerçi açılış konuşmamda da ifade ettim, sürekli glikoz izleme sensörü isimli tıbbi malzeme 18 yaş altı Tip 1 diyabet tanılı hastalarda karşılanmak üzere 12 Aralık 2024 tarihinde geri ödeme listemize alınmıştı. Aylık 3.850 liradan karşılanmaktadır. Çocuk endokrinoloji uzmanı tarafından çıkarılan sağlık raporuna istinaden, çocuk endokrinoloji ve çocuk hastalıkları uzmanı veya aile hekimi tarafından üç aylık miktarda reçete edilebilmektedir. 26 Ekim 2026 itibarıyla 30.223 çocuğumuzun bu cihazdan faydalanmasına destek olduk. Kanser yağışıyla ilgili olarak, yine 26 ekim 2026 tarihi itibarıyla 8.425 yurt içi, 420'si yurt dışı olmak üzere toplam 8.845 ilaç geri ödeme kapsamına alınmıştır. 26 Ekim 2026 tarihi itibarıyla geri ödeme listelerinde 100 adedî yurt dışından şahsi tedavi için tedarik edilmekte olan, 825 adedî ise ülkemizde ruhsatlı bulunan toplamda 925 kanser ilacı bulunmaktır. Ödeme kapsamındaki akıllı ilaçları ilave olarak, Temmuz 2025 itibarıyla 5 farklı immünoterapi ilacının 25 farklı kanser endikasyonunda geri ödeme kapsamına alınarak hastalarının erişimine sunulmuştur. Son bir yıllık dönemde yaklaşık 41 bin kanser hastasının tedavisi immünoterapi ilaçlarıyla sağlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, gün içinde yine sayın vekillerimizden işsizlik fonunun nerelerde kullanıldığına, fondan kimlerin yararlandığına ve özellikle tartışmalı fonlarda kullanılıp kullanılmadığına dair çok fazla soru geldi. Öncelikle, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan kimlere ödeme yaptığımızı belirleyelim. 4447 sayılı Kanuna göre kendi istek ve kusuru dışında işini kaybeden sigortalı

işsizlere iş bulmaya ve istihdamı artırmaya ve korumaya ilişkin işsizlik ödeneği, sağlık güvencelerinin devamlılığı, yeni bir iş bulma, meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 33'üncü maddesi gereği, ücret garanti ve 65'inci maddesine göre kısa çalışma ödemelerine ilişkin hizmetler sunulmaktadır. Fonlar konusunda ise İşsizlik Sigortası Fonu'nun tasfiye edilen fonlarda hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. İşsizlik Sigortası Fonu Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği hükümlerine göre değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, fon kaynakları yönetmelikte açıkça belirtilen devlet içi borçlanma senetlerinde, kamu mevduat bankaları ile kamu katılım bankalarında, Takasbankta değerlendirilmektedir. Fon kaynaklarının bu enstrümanların dışında başka bir alanda değerlendirilmesi veya spekülatif işlemlerde kullanılması hukuken de teknik olarak da mümkün değildir. İşsizlik Sigortası Fonu'nun Takasbankta işlem yapmasına ilişkin yetki 19/01/2022 tarihinde yapılan yönetmelik değişikliğiyle verilmiş olup fon kaynaklarıyla bu tarihten sonra Takasbank üzerinden borç verilmeye başlanmıştır. Her işlem gününde Takasbanktaki faiz oranları mevduat faiz oranlarıyla karşılaştırılmakta, Takasbank faiz oranları avantajlı ise borç verme işlemi gerçekleştirilmektedir. Tam anlaşılması için şu örneği vermek isterim: Siz bir bankaya mevduat yatırdığınızda nasıl ki o mevduatın kimlere kredi olarak verildiğini bilmiyorsanız Takasbank da bizim için aynıdır. Bunun yanı sıra, İşsizlik Fonu'nda tüm bankacılık işleyenleri Halk Bankası tarafından yapılmaktadır. Takasbank işlemlerinde de aracı kurumumuz Halk Yatırımdır. Takasbankın işleyiş gereği alıcılar ve satıcılar birbirini görememektedir ve yapılan her işlem Takasbankın teminatı altındadır. Dolayısıyla, bu işlemlerle ilgili muhatabımız bir kamu kuruluşu niteliği taşıyan Takasbanktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Bitiriyorum Sayın Başkanım.

CAVİT ARI (Antalya) - Yani mefhumu muhalifinden Takasbank fonda kullanmış olabilir mi demek istiyorsunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye, sürenizi açıyorum, toparlayın lütfen, iki dakika verdim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Hemen toparlıyorum, teşekkür ediyorum.

İşsizlik Sigortası Fonu hem Sayıştay tarafından hem de bağımsız denetim kuruluşları tarafından düzenli periyotlarla denetlenmektedir. Bu denetim sonuçları, yapılan mali işlemlerin detaylı tabloları ve kaynakların nerelerde, nasıl değerlendirildiği kamuoyuyla düzenli bir şekilde paylaşılmaktadır. Açıklanan bu mali tablolar ve raporlar incelendiğinde de görülecektir ki İşsizlik Sigortası Fonu'nun söz konusu fon yönetim şirketleriyle bir işlemi bulunmamaktadır. Şunu dikkatinize çekmek istiyorum: İşsizlik Sigortası Fonu işçilerimizin alın teridir, işçilerimizin hakkıdır ve biz emekçimizin, işçimizin bir kuruş hakkını dahi kimseye yedirmedik ve yedirmeyiz. Açık açık "İşsizlik Sigortası fonlara mı takıldı?" diye soruldu. Ben de açık olarak cevap veriyorum: Herhangi bir fona takılan bir kuruşumuz dahi bulunmamaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri teşekkür ediyorum, cevaplarımız bu kadar. Diğerlerini yazılı olarak arz edeceğiz efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, teşekkür ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, gündemimizdeki kurumların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerinde görüşmeler tamamlanmıştı.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum:

İlk olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2027 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 12 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesini birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

Kurum: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
Yıl : 2027
Ödenek (A) Cetveli

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Eklenen Tutar (TL)
İstihdam Programı(7)	105.65	01	03.07	477.000

Tahsin Ocaklı
Rize

Ümit Özlale
İzmir

Özgür Karabat
İstanbul

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Cavit Arı
Antalya

(Uğultular)

MEHMET MUŞ (Samsun) - Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, bütçe bitmedi, biz de oylama yapmadık. Komisyon milletvekillerimiz sabah tekrar geri gelecekler dolayısıyla sükuneti tesis edersek önerge işlemlerini yapalım. Siz bir gün geliyorsunuz, biz otuz gün buradayız, o açıdan istirham ediyorum.

Evet, Sayın Ocaklı, buyurun lütfen.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bu önergeyi niye verdik? Çünkü AKP iktidara geldiği 2002 yılından bu yana iş cinayetlerinde en az 37.950 insanımızı kaybetmiş durumdayız. Bu yılın ilk dokuz ayında da 1.736 olmuş. İşte bu yüzden gerek ölümlü iş kazalarını gerekse Bakanlık bünyesindeki kazalarının araştırılması ve buna yönelik etkin politikaların oluşturulmasını sağlamak üzere Bakanlığın bütçesinde bulunan İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Başkanlığının programında yer alan 523 bin TL tutarındaki ödenek yetersiz olup bunu 477 bin lira ilave ödenek artırılarak 1 milyon TL'ye çıkarılması amaçlanmaktadır.

Takdirlerinize sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

CAVİT ARI (Antalya) - İyi olsun, çalışanlar sağlıklı olsun diye veriyoruz yine reddediliyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Müteakip önergeye geçiyoruz.

Okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıya ilişkin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

Kurum: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Yıl : 2027

Ödenek (A) Cetveli

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Eklenen Tutar (TL)
İstihdam programı (7)	105.65	01	03.07	500.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karaca, buyurun lütfen.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Biz de bir önceki önerge gibi aynı iş sağlığı ve iş güvenliği konusundaki yeterli denetim olamaması ve bu nedenle iş cinayetlerindeki yoğun artış sebebiyle bunun daha etkin denetlenebilmesi için, Bakanlığın bu faaliyetlerde etkinliğini daha iyi sağlayabilmek adına Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde istihdam programlarında yer alan İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitü Başkanlığı programında yer alan 523 milyon tutarındaki yetersiz ödeneğin 500 milyon daha artırarak 1 milyar 23 milyona çıkarılmasını öneriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıdayım dişlinin gerekçesini bile kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

Kurum: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Yıl : 2027

Ödenek (A) Cetveli

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Eklenen Tutar (TL)
Sosyal güvenlik Programı (9)	105.23	01	05.02	2.000.000.000.000

Tahsin Ocaklı
Rize
Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Ümit Özlale
İzmir
Cavit Arı

Özgür Karabat
İstanbul

Manisa Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, baştan beri en düşük emekli aylığının ve emekliye 2 dini bayramda verilen ikramiyenin asgari ücret seviyesinde olması gerektiğini savunageldik. Bugün de sizin Bakanlığınızda bütçeye ilave olarak 2 trilyon eklenilmesi ve böylelikle de emeklimizin en düşük emekli aylığını ve 2 dinî bayramda verilen ikramiyenin asgari ücrete çıkarılması hedeflenmekte. Ben buradan tüm grupların emekliler adına bu önergemize destek vermelerini talep ediyorum. Sayın Bakan, sizden de destek istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, Sayın Bakanın oy hakkı yok biliyorsunuz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakiben önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	800.000.000.000 TL

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Başkan, en düşük emekli aylığı...

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya konuşuyor değerli milletvekilleri, lütfen nezaket.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - En düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesine yükseltilmesi, hem asgari ücretin hem de en düşük emekli maaşının yoksulluk sınırının yarısından az olmayacak şekilde insani bir yaşam standardına göre düzenlenmesi için 800 milyarlık artış talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Sosyal Güvenlik Programı (9)	105.23	01	05.02	1.000.000.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet, söz konusu sosyal güvenlik programına biz de emeklilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi için ödenek aktarımı talebinde bulunuyoruz. En düşük emekli aylığının net asgari ücret seviyesine çekilmesini, net asgari ücrete ara zam yapılmasını talep etmiştik. Artık yılbaşında yapılacak, en az 45 bin olur, o zaman emekli aylığı da en düşük 45 bin olur. Teklifimiz 1 milyar TL daha artırmak bu ödeneği.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	1.250.000.000.000 TL

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanhan...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Biz de 1 trilyon 250 milyar TL artırılmasını talep ediyoruz. 8 Eylül 1999 sonrasında çıkan EYT'den sonra kademeli emeklilik durumu ortaya çıkmadı, Bakanlık da bu konuda herhangi bir adım atmadı. Aslında tüm bu sorunların temelinde 5510 sayılı Yasa yatmakta. Dolayısıyla, Anayasa'nın eşitlik ilkesine de aykırı olan bu hususun bertaraf edilmesi için bütçede artırılmasını talep ediyoruz ve EYT'lilerden sonra en azından kademeli emeklilik yasasının çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	120.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Önergemiz asgari ücretle ilgili olan husus. Biliyorsunuz, asgari ücret açlık sınırının 10 bin lira altında. Asgari ücretin ocak ayına başladığımızda biraz daha fazla artırılabilmesi amacıyla işverene verdiğimiz desteğin artırılmasına ilişkin bir önergedir; bu önemli bir şey Sayın Bakan.

Aslında bu vesileyle şunu da söylemek istiyorum: Asgari ücretin tespitini bir objektif formülasyona bağlamak lazım. Ben geçen yıl da yaptım bunu ama bilmiyorum ne kadar anlatabildim. Şimdi, 1 Aralıkta Türkiye İstatistik Kurumu üçüncü çeyrek sonu gayrisafi yurt içi hasılayı açıklıyor. Bu sabit fiyatlarla da açıklanıyor, cari fiyatlarla da açıklanıyor. Dolayısıyla millî gelir artışı bu. Tamam mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Başkanım, bitireceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Onun son dört çeyrekteki artışını, yıllık artışını, asgari ücret artışını baz almamız lazım; bu çok objektif bir şey. Dolayısıyla, bunun anlamı şu: En azından "Ben çalışanların millî gelir içerisindeki payını koruyorum." veya "Son bir yılda millî gelir ne kadar arttıysa ben de asgari ücreti o kadar artırıyorum." anlamı çıkar. Cari artışın böyle yapılmasında fayda var diyorum. Bizim burada verdiğimiz önergeyle 120 milyar liralık... İşverenlere, dolayısıyla aslında asgari ücretin daha fazla artırılmasına yönelik bir destektir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	140.000.000.000 TL

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanhan...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye'de yaşayan milyonlarca engellinin en temel sorunu bağımsız yaşam imkânlarının kısıtlı olmasıdır. Bu imkânların kısıtlı olmasının nedenleri ertelenen erişilebilirlik, zamanında sunulmayan eğitim, sağlık hizmetleri ve en önemlisi de istihdam sorunudur. Türkiye'de iş gücüne katılım oranı yüzde 53'ken engellilerin katılım oranı yüzde 20'lerde; bu oran kadın engellilerde yüzde 12'ye kadar düşmektedir. Bu nedenle EKPSS'de yani Engelli KPSS kapsamında en az 20 bin atama yapılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	3.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Bu önergemizle gençler için yapılan iş gücü uyum programlarında sizin bir hedefiniz var biliyorsunuz, üç yılda 450 bin ne istihdamda ne eğitimde olan gençlere bir destek verilmesi şeklinde fakat burası çok yavaş gidiyor, şu anda 61 binde. Buradaki miktarın biz az olduğunu değerlendiriyoruz, bunun 2 bin TL'ye çıkarılmasına ilişkin bir önergedir; buradan da 3 milyar liralık bir yük gelecek.

Az önceki meseleyle ilgili Sayın Başkan, müsaadeniz olursa önergeyle alakalı değil ama Takasbank meselesi önemli. Buradan ben sizin Bakanlığınızı veya İŞKUR'u suçlama anlamında söylemiyorum ama çok enteresan bir durum var. Ben mesela devlette çalışırken İŞKUR'un İşsizlik Sigortası Fonu paralarının sadece devlet tahvili, hazine bonosunda değerlendirildiğini bilirdik. Bu manipülasyon işleri, bu vurgun işi Türkiye'de 2021'de başlıyor. Bir el sizin oraya da sirayet etmiş ve 2022'de size bir yönetmelik değişikliği yaptırarak İşsizlik Sigortası Fonu'nun bir kısım kaynaklarının da Takasbankta değerlendirilmesine ilişkin değişiklik yapmışsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Tabii, siz alıcıyı bilmiyorsunuz, orası kör bir yer, ona bir şey demiyorum ben. Burada sizi suçlama anlamında demiyorum ama Sayın Başkan, yine bu organizasyonun ne kadar büyük bir organizasyon olduğunu yani İşsizlik Sigortası Fonu'nun kaynakları bugüne kadar normalde hazine bonosu, devlet tahvilinin dışında bir yerde değerlendirilmemişken hangi irade bu kaynakların yine bu manipülasyonların yapıldığı alanda değerlendirilmesi için yol açtı? Çünkü bu Takasbank... Biz burada bunu tartıştık, o tartışmadan sonra görevden alındı Takasbank Genel Müdürü, şu anda ev hapsinde Takasbank Genel Müdürü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Çünkü son güne kadar Takasbankın kaynakları, Takasbank para piyasası kaynakları Terada kullanıldı ve bizi dolandırmak için kullanıldı. Anlatabiliyor muyum? Dolayısıyla aynı irade... Şunu söyleme çalışıyorum, sizi suçlama anlamında demiyorum ama bir irade bu kaynağı da oralara aktarma yönünde bir değişikliği yaptırmış. Bunun önümüzdeki günlerde kamuoyunda daha fazla tartışılacağını düşünüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	33.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu da nedir? Evet, emek yoğun sektörlere tekstil, mobilya, hazır giyim... Burada malum bir destek veriliyor, çok isabetli, bu desteği bugüne kadar biz de destekledik; 3.500 lira. Şu anda zaten bütün sanayici zorda ama bu emek yoğun sektörler çok daha fazla zorda çünkü emeğin çok daha fazla ucuz olduğu başka ülkeler var, oraya kayıyor. Bu fon krizinden sonra bakın, bütün sanayide aslında ciddi bir sıkıntı başlayacak. Özellikle bu tahvillerin, ihraç ettikleri tahvillerin 20 milyar dolarlık şu anda vadesi bir yılın altında olan tahvil var ve bunları rol edemeyecekler, çeviremeyecek; şu anda kimse bu şirketlere para vermez, çok zor durumda. Dolayısıyla, tabii, bunu tamamı için söylemiyorum ama yine aynı sektörlerde, aynı alanlarda bu verdiğimiz desteğin 3.500 liradan 7.500 liraya çıkarılmasına yönelik bir önergedir, maliyeti de 33 milyar liradır. Mesela, maliyetini mukayese edecek olursak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Biliyorsunuz Trendyol için özel kanun çıktı bu Mecliste, oradaki kanunla Trendyol'a özel bir kıyak yapıldı, mevcut kanun değiştirildi; 1,5 milyar dolar civarında parayı Trendyol'un cebine bıraktık. O ne yapar? 75 milyar lira yapar. Bakın, onun yarısı kadarını 700 bin işçinin işini koruması için verelim diyoruz. Buna, bu önergeye ben Cumhur İttifakı milletvekillerinin destek vermesini bekliyorum. Bu gerçekten önemli. Yani, bu 3.500 lirayı gelin, 7.500 liraya çıkaralım arkadaşlar ve işçiyi koruyalım. Bakın, yapmazsanız şikâyet edeceğim sizi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR
Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması(5)	105.30	01	07.01	1.000.000.000

Tahsin Ocaklı
Rize

Ümit Özlale
İzmir

Özgür Karabat
İstanbul

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karabat...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; hepimizin bildiği üzere 2025 nüfus sayımına göre Türkiye'deki çocuk nüfusu yüzde 25 civarında. Şimdi, biz bu önergeyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinin Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı'na geçtiğimiz yıl hiç ödenek konulmamış. Bakanlığın bu program kapsamında faaliyette bulunması gerektiği çok açık. Bu bağlamda da ilgili tertibe 1 milyarlık ödenek konulmasını bir önerge hâline getiriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Bakanım, ayrıca çok kısa şunu söyleyeyim: Burada en çok konuşulan konu en düşük emekli aylığı, bayram ikramiyesi ve asgari ücret. Bu konularda da milletvekillerinin hemen tamamının görüş belirtmesine rağmen sizin teğet geçtiğinizi belirtmek isterim burada. Biz asgari ücret, en düşük emekli aylığı ve bayram ikramiyesi konularında da görüşlerinizi merak ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Son önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR
Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması(5)	105.30	01	07.01	5.000.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Daha önce hiç ödenek konulmamış Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı'na biz 5 milyar TL'lik ödenek teklif ediyoruz. Bunu ederken de Sayın Bakanım, açıklamalarınızdan ben şunu anladım, onu sizinle bir teyit etmek isterim: İşsizlik Sigortası Fonunun binde 43 diye tabir ettiğimiz Takasbank para piyasasında değerlendirilen kısmını siz, Halk Yatırım aracılığıyla Takasbanka iletiyorsunuz ve "overnight" dönüyorsunuz herhâlde, tahmin ettiğim. Daha fazla vadeli yapıyor musunuz, bilmiyorum, onu da yapabilirsiniz, kırık vade de olabilir ama olay şu: Sizin oraya yatırdığınız parayı Takasbank almış, bu usulsüzlükte, yolsuzlukta adı geçen fonlara yatırmış ve o parayı orada kaybetmiş. Şimdi, sizde Takasbank gibi bir muhatap olduğu için karşıda "Biz paramızı aldık." diyorsunuz ama ortada bir kamu zararı var yine. Yani, İşsizlik Sigortasından Takasbankın üzerine yığılmış, orada kalmış.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Öyle bir şey yok.

CEVDET AKAY (Karabük) - Sizin açınızdan zarar değil, siz alıyorsunuz parayı, ben cevabınızdan öyle anladım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Hayır, öyle değil.

CEVDET AKAY (Karabük) - Çünkü Takasbank Genel Müdürü ve yöneticileri görevden alınmış. Bakın, zaten Adalet Bakanı da açıklama yapıyor, "Çok planlı, organize, örgütsel bir hareket var." diyor. Yani, neticede iyi ki İşsizlik Sigortasının fonu kalmamış, sizin beyanınıza biz inanıyoruz, güveniyoruz ama ortada Takasbank üzerinden yapılan ve kaybolan bir para var; bu da bir gerçek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınızı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Çok kısa...

Sayın Bakanım, aslında, buradaki rakamları şimdi belki verme imkânınız olmaz, verirseniz çok memnun oluruz. Mesela, Takasbankta kullandırdığınız para ne kadardır, bunun rakamlarını bizimle paylaşma imkânınız olur mu? Mesela, aylık ortalama nedir veya kümülatif olarak? Özellikle son dönemlerde burada bir artış oldu mu, burada bir artış oldu mu?

İŞKUR GENEL MÜDÜRÜ SAMET GÜNEŞ - Yüzde 0,4 toplam.

ERHAN USTA (Samsun) - Rakam ne?

İŞKUR GENEL MÜDÜRÜ SAMET GÜNEŞ - Şu anda olan 2,9 milyar, kasım ayında 1,9 milyarı itfa olacak, şubatta da tamamı.

ERHAN USTA (Samsun) - Mesela, daha önce ne kadardı? Ne kadar oldu stok rakamı önceki aylarda?

İŞKUR GENEL MÜDÜRÜ SAMET GÜNEŞ - 2022'den Mart ayına kadar...

CEVDET AKAY (Karabük) - "İtfa olacak." derken size geri mi ödenecek?

İŞKUR GENEL MÜDÜRÜ SAMET GÜNEŞ - Bize geri gelecek.

CEVDET AKAY (Karabük) - 1,9 milyar daha içeride duruyor o zaman.

İŞKUR GENEL MÜDÜRÜ SAMET GÜNEŞ - Şöyle: Toplam 2,9 milyar paramız hâlihazırda orada; 1,9 milyarı kasım ayında itfa olacak, ekim ayında 600 milyonu geldi.

ERHAN USTA (Samsun) - O "overnight"ta değilmiş.

İŞKUR GENEL MÜDÜRÜ SAMET GÜNEŞ - "Overnight"ta değil. "Overnight" zaten ağustostan sonra oluyor.

CEVDET AKAY (Karabük) - O zaman, kırık vade de var, uzun vadeli de sizde.

İŞKUR GENEL MÜDÜRÜ SAMET GÜNEŞ - Maksimum şubat ayında tamamlanmış olacak.
ERHAN USTA (Samsun) - Buradaki rakamlarda hissedilir bir artış oldu mu, normal trendinde mi gitti?
İŞKUR GENEL MÜDÜRÜ SAMET GÜNEŞ - Hayır, yok efendim.
CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Bakanım, bakın, içeride para var. Size geri ödenecek, bakalım itfa olacak mı?
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:
(Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2027 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Mesleki Yeterlilik Kurumunun bütçesini okutuyorum:
(Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2027 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.
Hayırlı uğurlu olsun.
Bütün katılımcılara teşekkür ediyorum.
Gündemimize göre 4 Kasım Çarşamba günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.
Kapanma Saati: 21.07